This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

HD WIDENER
HW RMZC G

Digitized by Google

Phild 343.15(6)

Bought with the income of
THE
SUSAN A. E. MORSE FUND
Established by
WILLIAM INGLIS MORSE
In Memory of his Wife

Harvard College Library

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

Svensk Månadsrevy för undervisningen i de tre huvudspråken

utgiven av

HERMAN SÖDERBERGH
Fil. Lic.
Lärare vid Lunds priv. elementarskola.

N. OTTO HEINERTZ
Docent i tyska vid Lunds Universitet

SJÄTTE ÅRGÅNGEN

(N:o 51—59)

1912

DISTRIBUTION:
MODERNA SPRÅK, LUND

Digitized by Google

LUND 1912, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

Philol 343.15(6)

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY
Dec. 1963
Morse

Tryckfel:

S. 112, r. 19 står .... vänster till höger
läs ..... höger till vänster.

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK:

ÅRGÅNG VI (1912)

INNEHÅLL.

N:o i (51) — Januari.
(The New Method).

Sid.

Ave et Vale! by **C. S. Fearenside** 1
Till prenumeranterna: av **Herman Söderbergh** och **Otto Heinertz** 3
The New Method: by **T. Hilding Svartengren** 5
Two Stories of English School Life (ed. AGEBERG and KNUDSEN): by **G. E. Fuhrken** 7
Two Editions of Goldsmith's Plays (ed. DOBSON and DEIGHTON): by **H. J. Maidment** 9
Notes on the Glossary to Hall's "Days before History" (ed. HAMMARBERG): by **Ivar Belanner** 12
Little or Small? by **G. A. Bergström** and **G. E. Fuhrken** ... 13
Till Redaktionen insända skrifter 14

N:o ii (52) — Februari.

Die schulgrammatische Behandlung der mit über, unter, um *und* durch *zusammengesetzten Verben* (Forts.) von **Arthur Korlén** 17
Litteraturanmälan von **Hans Hansen** 22
A note on current pronunciation by **G. E. Fuhrken** 25
Tillägg av **I. Belanner** 26
Översättningsövningar 27
Till Redaktionen insända skrifter 32

N:o iii (53) — Mars.

Vårt skoluttal av tyskan av **Artur Korlén** 33
Calwagen-Nordgren, Tysk språklära, rec. av **N. Otto Heinertz** 40
Översättningsövningar 44
Frågor och svar 48

N:o iv (54) — April.
(Studentstilnummer).

Litteraturanmälan von **I. Belanner** 49
Vårens studentstilar 51
Till Redaktionen insända skrifter 62

Digitized by Google

N:o v (55) — Maj.

(Realskolestilnummer).

Sid.

Vårt skoluttal av tyskan (forts.) av **Artur Korlén** 65
J. Swenning, Goethe-Auswahl für die Schule. Eine Verteidigung 72
Vårens realskolestilar 77

N:o vi (56) — Juni—September.

Notes sur l'argot de Chantecler par **Virgile Pinot** 81
'A thing' in the sense of "någonting" ("något"), and analogues by **Birger Palm** 88
A note on 'while' = 'as long as' by **Birger Palm** 92
Comptes Rendus:
STROWSKY, Tableau de la Littérature Française au XIXe siècle (**E. Rodhe**) 93
KLINGHARDT—DE FOURMESTRAUX, Französische Intonationsübungen (**E. Rodhe**) 94
VIËTOR, Deutsches Aussprachewörterbuch (**N. O. Heinertz**) 95
Frågor och svar 96

N:ris vii—viii (57—58) — Oktober.

Hur inlära genus i tyskan? av **Artur Korlén** 97
Det engelska v-ljudet av **Otto W. Sallander** 105
Bidrag till frågan om det engelska v-ljudet av **Herman Söderbergh** 109
The English of "En Julotta" by **C. S. Fearenside** 113
Smärre bidrag av **Arvid Smith** 115
Four small English Dictionaries by **Eilert Ekwall** 115
Le trimètre de Victor Hugo by **T. B. Rudmose-Brown** 119
Översättningsövningar 122
Frågor och svar 125
Till redaktionen insända böcker 126

N:o ix (59) — November.

(Student- och Realskolestilnummer).

Redaktionsmeddelande 129
Student- och Realskolestilar hösten 1912 131
Vårt tyska skoluttal inför Norrköpingsmötet 143

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN
TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

C. S. FEARENSIDE :: A. KORLÉN :: P. MÉALY

UNDER MEDVERKAN AV E. RODHE

ÅRG. VI. i. (51). * LUND * Januari 1912

This number contains a descriptive prospectus of Mr. Frowde's Shilling Series, The World's Classics.

ENGELSKT NUMMER redigerat av C. S. FEARENSIDE.

Detta häfte tillställes samtliga prenumeranter av 1911 års årgång, och behagade de prenumeranter, som eventuellt ej önska MODERNA SPRÅK *för 1912, därom snarast underrätta expeditionen, adr. Lund; i annat fall tillställes dem även n:r 2, men ålägges då detta n:r postförskott.*

Expeditionen av Moderna Språk, Lund.

Ave et Vale!

This number, like the January number last year, is an interim number, issued by the only surviving member of the original staff of *Moderna Språk* in the interval between the dissolution of the old Board and the commencement of a new *régime*. It consists almost entirely of matter which was either in type or arranged for before the publication of our Jubilee number in December.

Arrangements have now been made whereby *Moderna Språk* returns to exclusively Swedish management. The 1911 Board have unanimously offered the editorship to Fil. Lic. HERMAN SÖDERBERGH, who adds to his many personal qualifications for that office historical claims to the succession, as having been the chief Swedish adviser not only to the various foreign editors of *Moderna Språk* during the last three years but also to the three Lund editors of its predecessor, *Skandinavisk Månadsrevy för undervisning i de tre huvudspråken.* Mr Söderbergh has associated with himself in the task his friend and colleague (in the English sense), Dr. N. OTTO HEINERTZ, Docent in German at the University of Lund.

Digitized by Google

It is with somewhat mixed feelings that I leave my place at the editorial table, where I have sat since April 1905, and at which I have been reluctantly compelled—like my country in India and Egypt—to proceed from the back-seat which I contentedly occupied at first to something like chairmanship. On the whole, I am unfeignedly glad to be quit of the *editorial* work, which has always been against the grain, while I surrender with regret the *sub*-editorial and typographical work. In judging the vast mass of my own actual contributions to the review—nearly a third of each of the last three volumes—I would beg readers charitably to bear in mind the fact that a great deal of it was written not because I had anything particular to say but because I had to say something. A certain number of pages had to be filled, and no one else came forward with articles. I sincerely hope that the new management will not so often be similarly "gravelled for lack of matter".

The new Editors have made arrangements, which seem to me as satisfactory as the circumstances allow, for the remuneration of their foreign contributors; and I hope that all my metic colleagues (in a non-English sense) in Sweden, will, so far as practicable, join me in giving to the management their collaboration on the conditions proposed. In this recommendation M. MÉALY, my French colleague both at Handelshögskolan and in *Moderna Språk*, desires to associate himself, though pressure of other work will prevent him giving so much time to the review as during the past year. The new Editors have also promised to place at my disposal all receipts from the sale of back-numbers with a view to recompense the labour, hitherto in many cases unrequited, which has been bestowed thereon. Teachers and students who try to "complete their sets" by the purchase of past years will not only be benefiting themselves (presumably) but acting on the sound principle that "the labourer is worthy of his hire".

The subjoined program of the new Editors shows that they propose to follow the present lines, with certain "restorations" of earlier features and certain innovations as regards pledges to give increased space for translation (why not also reproductions and free composition, which assuredly give greater command of language?)—both of which, I imagine, will be approved by the public. The outgoing Editors join in best wishes for the success of the new management and in hoping that teachers and students of modern languages in Sweden and the "neighbour-lands" will give them an even larger measure of *practical* support than they so generously and—as the accounts for the past three years prove—*increasingly* accorded to ourselves and our predecessors.

Valete! ac plaudite!

Stockholm, 18 January 1912. *C. S. Fearenside.*

Digitized by Google

Till prenumeranterna!

Bland våra svenska prenumeranter torde nog inte många bestrida riktigheten av lektor Korléns i decemberhäftets redaktionsartikel uttalade mening, att M. S. borde ställas under svenskt ansvarigt redaktörskap — ett förslag, som redan tidigare antytts av lektor Fearenside [V. i. p. 4].

Så var i själva värket allt från *Skandinavisk Månadsrevys* startande för sju år sedan de dåvarande initiativtagarnas mening. Man hade närmast tänkt sig, att den tillgång på utländsk språklig sakkunskap, som högskolornas lektorsinstitution erbjuder åt våra studenter och åt lärarna i universitetsstäder, borde tillvaratagas för vidare kretsar, och det syntes lämpligt att genom ett tidskriftsorgan söka göra denna sakkunskap fruktbringande för intresserade över hela landet. Tidskriften skulle följaktligen få ett övervägande praktiskt undervisande syfte, förvärkligat förmedelst de förstahandsupplysningar i språkriktighets- och stilartsfrågor, som kunde hämtas direkt ur universitetsbildade utlänningars odlade språkkänsla. — Nu är det tydligt, att hur oskattbart än detta levande kunskapsförråd är, det icke nödvändigtvis behöver vara förenat med den kännedom om våra inhemska förhållanden och särskilt om den svenska publikens förutsättningar, som är ett nödvändigt villkor för ett resultatrikt utnyttjande av resurserna.

Lämnad åt sig själv skall den utländska författaren, stilöversättaren eller kommentatorn, jämte det myckna värdefulla han giver, till följd av en fullt naturlig brist på kännedom om vad som väntas av honom lätt råka medtaga sådant, som av olika anledningar saknar intresse för svenska läsare.

Ett fullt och tacksamt erkännande kan givas åt det gedigna arbete, som hittills av alla utländska vederbörande — ofta utan pekuniärt vederlag — nedlagts på detta företag, samtidigt som man ej fördöljer för sig, att brister av det påpekade slaget allt emellanåt gjort sig gällande.

Decemberhäftet tillkännager, att lektor Korlén icke har tillfälle att själv övertaga ledningen, vilket i betraktande av hans talangfulla medarbetarskap hade varit önskligt. Emellertid har lektor K. utlovat sin intresserade och flitiga medverkan även för framtiden.

På anmodan av de hittillsvarande utgivarna ha nu undertecknade åtagit sig redaktörskapet, och vi ha gjort det i en livlig känsla av att M. S. har en värklig uppgift att fylla och i den övertygelsen, att det vore ett värkligt slöseri med befintliga värden, om denna kunskapskälla med främmande åder på svensk botten, som *post tot discrimina rerum* alls icke har sinat, av brist på svensk ledning skulle tillåtas rinna ut i sanden.

Digitized by Google

Vi våga nu uttala den förhoppningen, att det intresse, som hittills har visats M. S., också skall komma tidskriften under den nya ledningen till del. Särskilt tillåta vi oss fästa våra svenska kollegers uppmärksamhet därpå, att M. S. till sin här ovan skisserade huvuduppgift fortfarande önskar lägga den att vara ett diskussionsorgan för svenska lärare och lärarinnor i alla frågor, som beröra språkundervisningens mål och medel.

* *
*

Med denna årgång komma följande delvis nya anordningar att genomföras i tidskriftens redigering och administration:

1) De enspråkiga numren försvinna, och vid fördelningen av utrymmet åt respektive språk skall, så långt möjligt är, hänsyn tagas till de olika språkens ställning på de svenska skolornas undervisningsprogram. Dock synes det oss lämpligt, att åt franskan beredes en något förnämligare plats än den, som kommer detta språk till del i vår nuvarande skolorganisation. — Ungefär en tredjedel av varje nummer skall i regel ägnas åt översättning och kommentar av svenska stiltexter.

2) I överensstämmelse med vad som sporadiskt har förekommit hittills, skall hädanefter en stående avdelning för frågor och svar införas i M. S. Frågorna, som böra ställas till *Moderna Språk, Lund*, skola utan särskild avgift besvaras i närmast följande nummer.

3) Examensnumren med översättning och kommentar av de förelagda stilarna skola avgå från Lund med morgontågen andra dagen efter *sista språkskrivningen* under varje skriftlig examensperiod. Den under 1911 införda anordningen med korrekturavdrag och särskilda avgifter upphör alltså.

4) Bidragen kunna efter författarnas val avfattas på svenska eller något av »de tre huvudspråken». Recensioner av utländska arbeten böra dock hälst avfattas på främmande språk, liksom det synes red. rimligast, att diskussioner om språkpedagogiska spörsmål, i all synnerhet inhemska, föras på svenska.

5) Författare av *artiklar* erhåller ett arvode av 4 kr. pr hel sida (48 rader corp.). Stiltexter honoreras med 3 kr. (omkr. 160 ord). För utländska lektorers bidrag på stilavdelningen och frågoavdelningen betalas 8 kr. pr sida. Översättning med varianter och kommentar av vanlig stiltext (omkr. 160 ord) bör icke överskrida 60 rader corp. (1 1/4 sida). — Arvodena utbetalas samtidigt med utsändandet av det nummer, vari bidraget finnes infört.

Lund i januari 1912.

Herman Söderbergh. *N. Otto Heinertz.*

Digitized by Google

"THE NEW METHOD".

(A humble appeal to whom it may concern.)

People insist upon telling us that the young fellows who leave school nowadays know less German and English than they used to do. It is perhaps admitted that there is a general improvement as far as pronunciation is concerned; but as to grammar, we are told, there is an all but universal change for the worse, and the cause is—"the new method." "The new method" is the scapegoat, the disinherited child, which it is a merit to disavow.

It is beginning to ooze out, too, we are told, that the men of the Central Board of our secondary education have been fiercely attacked by some of the University Professors, publicly appointed to control the Leaving Certificate Examinations, for their upholding dangerously modern views upon the methods of teaching languages. The watchword is that something must be done to bring about a definite reaction against these new-fangled notions.

Yes, something must be done—to make people know what the "new method" really means. The outcry against our modernism is caused—we do not speak of people who suffer from an incurable unwillingness to change a dot of rules set down once and for ever—by ignorance on both sides. Our opponents do not know what they attack—they speak vaguely of chattering apes and worthless imitations—and, worse still, we do not always know what we think we are defending.

The worst obstacles to the progress of an intrinsically good idea very often come from our failure fully to grasp it and adequately represent it. There are, of course, not a few in the position to have had not only time for theoretical studies but also, what is of still greater value, sympathising advice and helpful criticism, and, above all, freedom to put their theories to the test, by conducting their classes in a way untrammelled by needless difficulties and more or less needful school conventions. But these fortunate men do not form the majority. Most young modern language teachers are, no doubt, like the present writer, fully aware that we have been only partially successful in our adoption of new ways differing from the old methods, in which we feel that there must be something fundamentally wrong.

Our opponents attribute this failure to the methods themselves. We, on the other hand, think that it is due to circumstances which compel us to compromise and partially give up methods for which we seldom got sufficient practical training.

In the first place, we have had to face difficulties unknown to the old school. The "direct method" implies a far more complete mastery of the foreign language than was formerly looked upon as necessary. We feel we cannot meet the requirements without

Digitized by Google

studying the languages in the respective countries. But fewness of scholarships and all but prohibitive salaries make this indispensable part of our training more like the privilege of respectable middle-age or old-age pensions.

Further, people have held the rather humorous view that if you can teach one foreign language you can teach another too. Consequently, we are in many cases given three, besides the mother tongue; and are called upon to perform the conjurer's trick of being successively Swedish, German, English, and French in a couple of hours. If we don't do it jauntily enough, people point fingers and say, "There you see what your methods are worth." Of course, we have to give it up as a bad job and be happy if we are able to have a moderately good conversational knowledge of one or two languages. In teaching the other, or the others, our method must be a compromise.

In the third place, the methodical freedom we are supposed to enjoy is in most cases circumscribed by local habits concerning primers, grammars, and textbooks. Therefore, our attempts at basing our educational afforts upon modern psychology are frustrated, to a certain extent at least; and the result is a compromise seldom satisfying anybody.

On the other hand, there are many schools where tolerably good "first books" have been introduced; but quite a large number of the men who have to use them do not care for the methods upon which these primers are based. This sort of compromise is not a bit better than the other.

And last but not least, where is our training to come from? The training year! To my mind that cannot, and does not, aim at providing a complete course of detailed study. It has to open vistas, give general hints, and impulses to study. The men who have to conduct the training of the students, are in many cases excellent teachers, the memory of whose intercourse with their pupils will be an ever-recurring impulse; but all foreign-language teachers cannot be expected to take an interest in certain methods. The student is quite as likely to be trained in accordance with some modified form of old methods as anything to the contrary. It depends upon a mere chance and his own will and enterprise whether he is to know anything worth speaking of about the subject, or just to have heard some passing remarks or perhaps some few lectures on the reformers' way of treating the vocabulary or some such question. *No student who intends to become a teacher of languages, is*, as far as I know, *called upon to make a serious study of what he is going in for*, a state of things which must be called absurd. If he does study modern methods, and tries his best to make his private reading profitable to his class-teaching, he is not unfrequently in the school-world met with very moderate encouragement.

Digitized by Google

Many a teacher who begins his career full of enterprising vigour and joyful hope, will feel the damping influence of a chilly and hostile atmosphere, and gradually grow wise and learn the wordly sneer at all striving for better things, and will finish by contributing worthily to the maintenance of the beaten track.

The long and the short of the matter is that there is very little of the real "new method" in this country, but a great deal of mixture and a great number of unfermented tendencies.

What we want is this. Give the "new method" a trial. That is to say, let us work under favouring, not hindering, circumstances. Reduce the number of languages. Give us more travelling scholarships. If that it not possible, let some of the existing ones be set apart for such as need them far more than well-to-do middle-aged people. Let every intending modern-language teacher be made to make a real study, theoretical and practical, at the Universities or elsewhere, of the methods of the subjects he is going to teach. And, lastly, for the benefit of the teachers of to-day, let us have, in connexion with existing University Extension Courses or otherwise, experimental lessons and, on not too small a scale, series of lectures and debates on questions concerning the teaching of languages.

That is the revolutionary attack(!) of a would-be reformer. It is my firm belief that changes and new arrangements of the kind suggested will make people look upon the "new method" with less suspicion, and cause them to see what it really aims at—a fuller development of mental faculties.

Halmstad, September 1911. *T. Hilding Svartengren.*

TWO STORIES OF ENGLISH SCHOOL LIFE.

H. A. Vachell, *Harrow-on-the-Hill.* With notes by G. Ageberg. 20×13 cm. 231 pp. (Norstedt).

T. B. Reed, *The Fifth Form at St. Dominic's.* For School use by R. Knudsen. 19×13 cm. pp. xvi+208. (Lybecker.)

The simultaneous publication of these two volumes about a year ago, in Sweden and Denmark respectively, would indicate that stories based on school life are not the drugs in the market some people would have us think. There may have been a decline in the interest evoked by such tales about the time when Mr. Kipling penned "Stalky and Co."; but since then Mr. Vachell has shown us that a healthy moral touch, devoid of all mawkishness, can be combined with a literary charm so as to bring this class of literature into prominence and repute. "The Hill," from which Mr. Ageberg has taken his text, has already made its mark in England, having been favourably received by all classes of readers.

Digitized by Google

In its way, the book was a good antidote to "Stalky"; for Kipling's curious and fantastic attitude to those set in authority, as well as his picture of school life in general, is either a deliberate indictment of an estimable institution, or a justifiable gibe at what should have been kept from public derision. These things apart, "Stalky" has been a joy to a huge crowd of enthusiasts, especially to those who endeavour to interpret English classics, the chief enjoyment being the hotchpotch of dialects from which Mr. Kipling gathers weird words and phrases that nod their heads through his pages in sprightly dance. Alone the slang in the book can call forth a vast amount of commentary: witness Dr. Schmidt's article in "Englische Studien" (39. 2), ostensibly devoted to schoolboy slang, but practically dealing with slang of various categories—all cast in an academic mould, as were it dealing with some vital literary problem.

Fortunately "St. Dominic's" and "Harrow-on-the-Hill" can dispense with gloss of such a kind. The former is a good type of the old-fashioned school story; and the Danish editor has done wisely to eliminate much of the obtrusive moralizing so dear to dames of a past generation. The Glossary and Notes run to 40 pages, and keep in mind the standard for which the story is best suited, the junior classes; though why the introduction of a glide after certain long vowels should be forced upon the attention of immature phoneticians for whom the transcriptions are intended, is a point that I must frankly confess to be beyond me. (Perhaps Professor Jespersen will oblige!) Prefixed to the volume is a compact article on "Public Schools in England," a good introduction to a fascinating tale; for it need hardly be added that "St. Dominic's," even if old-fashioned, is one of the most readable novels of school life that followed on the heels of the immortal "Tom Brown."

"Harrow-on-the-Hill" is a particularly modern conception of public school aims and practices, stern in its realism, and illumined with ideal tenets. There is much of a technical nature calculated to frighten the over-conscientious pedagogue, but the difficulty is really of a kind that can be easily overcome with the help provided by the Swedish editor. He caters for the teacher, for whom he has supplied renderings into Swedish, and what seemed to him necessary for those who rely on Wenström's little dictionary: by an oversight, he has credited the same once or twice with information that is lacking, and discovered the fact after the book was published. The notes are terse, but often highly suggestive within a narrow compass.

To sum up, these two books are valuable additions to classroom literature, and deserve a favourable reception at the hands of those to whom they seek to appeal.

Gothenburg, 26 Sept. 1911. *G. E. Fuhrken.*

Digitized by Google

TWO EDITIONS OF GOLDSMITH'S PLAYS.[1]

Goldsmith's *The Good Natured Man* and *She Stoops to Conquer;* edited by AUSTIN DOBSON ("Belles Lettres Series"). Boston: D. C. Heath & Co.; London: Geo. Harrap & Co. 2/6 net.

Goldsmith's *She Stoops to Conquer* and *The Good Natured Man:* with introduction and notes by K. DEIGHTON ("Bell's English Classics"). London: Geo. Bell & Sons. 2/6.

The most agreeable way of gaining familiarity with a language is by reading and acting plays; and schools and societies who adopt it for the study of English might do well to try Goldsmith as a change, perhaps a relief, from Elizabethan and modern times. For they will find neither the odd contortions of thought and language of the earlier period, nor the moral contortionism of the most accepted writers of the day. The modern serious comedy, of the didactic propagandist type, would have been little to the taste of a writer in full revolt against the serious improving comedy of his own day; he yearns neither to intruct nor to edify; he instils wisdom by the simple castigation of folly; he inculcates no moral, yet never leaves the unsophisticated pleasure-seeker in doubt whether to laugh with virtue or against her. The *Good-Natured Man* has nothing to teach us save not to be "so obliging that we ne'er oblige", and in particular not to push complaisance so far as to propose to one's mistress in the interests of a friend: incidentally, we also learn that it is rash to propose to a lady in the confidence of being rejected. *She Stoops to Conquer* we have three times threshed out with a class and found no solid grain at all: it appears, however, that with a lover who is shy and backward it is well for the lady to be a little forward.

There is nothing here but simple honest fun, drawn from the humours of character in scenes of common life: broad fun and low life, in defiance of the fashionable 'sentiment' of the hour and the rising bourgeois propriety which shrinks from all that is 'low', as meticulously as from all that is high. Sentiment and respectability were new enough to be modish then, though destined to hang heavy upon the drama for more than a hundred years. It was the period of transition, the time of Johnson, who first taught writers to turn from the caprice of the noble patron to the securer

[1] Perhaps I may add a couple of notes: (1) much of Mr. Maidment's criticism of the two books applies generally to the two useful series in which they appear; (2) Mr. Austin Dobson has also written the best modern life of Goldsmith (in Messrs Scott's "Great Writers", 1/6), has collected some of his many charming essays on eighteenth-century subjects in three volumes called "Eighteenth-Century Vignettes", (Chatto & Windus, 2/- net each: one of which has been reissued at a lower price in "Nelson's Shilling Library"), and has edited Goldsmith's Poetical Works (in Mr. Frowde's "World's Classics", 1/- net)—which last has been briefly noticed in this review (III. vi, p. 91); (3) the cheap text of the plays which Mr. Maidment and I used at Anglicia last summer (Cassell's "National Library", 6*d.*) is often bowdlerized and differs considerably from the text in those here noticed. *C. S. F.*

Digitized by Google

flattery of the ignoble populace. It was a transition time, as Mr. Edmund Gosse has said, "when comedy was saying good-bye to literature and was just about to console herself with modesty". Goldsmith holds a hand to each. He satisfies the literary critic without shocking the censor of plays. An Irishman, with a native sense and sensibility which removes him equally from the grossness of Fielding and the sentiment of Richardson, and a natural humour that need borrow neither the sinful glitter of Restoration wit nor the verbal paradox and moral inversions of the modern. Void of of offence and void of ideas, unsuggestive in every sense, he is just eighteenth-century in its sanity and limitation. And so he holds his place in the history of the drama, though he was not primarily a dramatist, and his best work was done in other fields. He was forced to turn his hand to many things. He left hardly any style of writing untouched; and, in the famous phrase of Johnson's epitaph upon him, "he touched nothing that he did not adorn". He touched the drama late in life, and these two plays are all his output in this kind; yet one of them is a classic that still retains its hold upon the public.

The language of the plays presents no great difficulty. The formal manner of the period stands at times in almost ludicrous contrast to the negligence of modern talk; and the scholar will notice many instances of words still lingering at a stage of meaning now obsolete. One is glad to meet the good old English word 'receipt' for a kitchen prescription, as there seems to be a universal superstition in England that the correct English substantive is the Latin imperative 'recipe'. Occasionally some peculiarity of the language or the life of the period will require elucidation, and much help will be found in these two commentaries.

Mr. Austin Dobson has special qualifications for such work, as a man of letters who has made a special study of the eighteenth century, and a poet, whose light and witty verse avowedly draws its inspiration from that source. But persons of name and fame who turn to the humble task of exposition, are apt to show us merely what they could have done. Perhaps the scholar and the wit overrates our wit and scholarship: certainly four tiny pages of notes on one play and five on the other, though saying much in little, leave us with many difficulties unsolved. One or two explanations are cunningly concealed in an unobtrusive Glossary. Like his author, he touches and no doubt adorns; but only touches. He writes for a literary English reader, or possibly for a school class, and wisely leaves the teacher some of the work. His remarks are practically confined to matters of literary and social history, and his wide reading suggests many useful illustrations from the author and his contemporaries. He might perhaps have told us of the scene in the theatre caused by the topical allusion to 'the laws of marriage'. The best part of the work is the introduction, which gives a good account of Goldsmith as a playwright, and

Digitized by Google

his battle against the reigning school of genteel sentimental comedy, which he challenged with his first play and overthrew with his second.

In the second work we have a complete contrast: a slight introduction and copious notes; less concern with the literary side, and more with the language. We are not flattered by any imputation of wit or scholarship, or even ordinary command of the language, as many of the notes are superfluous on any such assumptions. Jokes are explained; we are told who the Wesleyan Methodists are, and that Cicero was the greatest orator—though, to be sure, we could hardly have said so much ourselves. Such conscientiousness leads us to speculate on the writer's sex. It would seem that he (or she) has in view foreign rather than English readers, and those not very advanced, perhaps Indian students. For the needs of such it seems admirably adapted, and indeed for all who require help, as there is an easier way to deal with excess than with defect. Excess, of course, does not imply sufficiency; and now and then in real difficulties we look for help in vain, with no such consolation as we accept from Mr. Dobson. One or two examples will suffice. All the point and humour of the ale-house scene, and its success with the audience, lay in the parody of the words 'low', 'ungenteel', in the mouth of the rival sentimental school, and in the underlying suggestion that to the vulgar all things are vulgar. We have no hint of this, and like opportunities are missed with "this sober sentimental interview" and "dull as the last new comedy". On p. 46 it should have been stated that the Lion, the Lamb, the Angel, are names given the different rooms of the inn, not inns themselves, as a modern reader would imagine. Some details about bailiffs and sponging houses would be helpful to foreigners. Sometimes in a hard passage a minor difficulty is explained and the real one ignored. On "he was master of ceremonies to the black queen of Marocco" we are told what is a master of ceremonies but not that the meaning is that he was wire-puller to a puppet show, nor are we referred to the parallel passage "the court of King Solomon at a puppet show". On "since our betters have hit upon the expedient of electing each other, there is no business 'for us that sell ale'" an unsatisfactory explanation is offered of the first phrase and none of the second—a real obscurity. We turn to Mr. Dobson for a possible interpretation. When the drunken servant defies his master crying "liberty and Fleet Street for ever", does he not mean 'liberty, though it brings us to a debtors' prison'. If, as Mr. Dobson says, it is an echo of the popular cry "Wilkes and Liberty," the cry "liberty and prison" becomes a very echo's cave of sarcasm. Other points might be raised, but on the whole this painstaking work will be found most helpful, particularly to foreign students.

Southsea, December 1911. *H. J. Maidment.*

Digitized by Google

THE GLOSSARY TO H. R. HALL'S "DAYS BEFORE HISTORY".

In the seventh number (1911) of *Pedagogisk Tidskrift* there is a review of H. R. Hall's *Days before History*, edited by V. Hammarberg. The reviewer says of this book, which he warmly recommends, among other things this: "the Swedish editor seems to have taken great labour in giving complete notes and a complete glossary"; and he gives some examples from the former. Of the latter he says nothing; and it seems that he has not examined it very closely, for then he might have found some mistakes and inconsistencies as to the phonetic transcription, to which I now take the liberty of drawing the attention of those teachers who may intend to introduce this book into their classes.

The glossary forms of the words in question are placed between simple inverted commas, and then come my corrections or suggestions. (A = Afzelius, E = Elfstrand, S = Sweet, W-L = Wenström-Lindgren).[1]

First, there are some mistakes or blunders: 3,15; 18,30 'used to: juuzd tə', juust tə; 4,31 'limekiln: ·laimkiln', ·laimkil (A. laim/-kiln (sic!); 10,7 'children: ·tʃəldrən', tʃildrən ('tʃildrən in Hammarberg's Grammar; A. ·tʃəldrən as the second form; E. and S. even ·tʃuldrən); 17,8 'underground: ʉndə·graund', ʉndə·graund; 30,20 'squirrel: skirəl' ·skwirəl; 60,16 'ornament: ɔɔnə·ment', ·ɔɔnəmənt(?) (A. ɔɔnə·ment, ·ɔɔnəment (verb), ·ɔɔnəmənt (subst.); W.-L. and Nuttall: ⏑ — —); 77,16 'grease: griis = fett; bestryka med fett, smörja', griiz (vb.), (A. griiz, griis (vb.); Muret-Sanders the same; W.-L. and Nuttall only griiz); 15,1 'Dec: deþ' des(?); 2,12 'strange: streⁱndʒ', streiŋʒ (as A. has in the second place and E. and S. as the only one; the same may be said of 'danger' and other words in '-nge', though A. in some other cases has "nʒ" in the first and "ndʒ" in the second place).

As to unstressed vowels there are some inconsistencies: 14,3 'unless: ən·les', ʉn·les (A. and E.; cf. 23,17 ʉn·lɐkĭ, 85,20 ʉn.eⁱbl); 14,22 Multiplication: məltĭplĭ·keⁱʃən', mʉl- (A. and E.); 18,11 'opinion: ɔ·pinjən', ə·pinjən (as E., A. ŏ·pinjən); 64,1 'proportion: prŏ·pɔɔʃən', prə- [as E., A. prŏ-, prə-: is there any difference between H's ɔ (ɔ·pinjən) and ŏ (prŏ·pɔɔʃən)?]; 38,5 'completely: kɔ̆m·pliitlĭ' but 106,22 'kəm·pliit' (why thus?); 81,13 'content: kən·tent' but 83,29 'kɔ̆n·tent' (why thus? see 116,24 kɔ̆·maand and 117,29 kɔ̆n·fjuuʒən). In such cases it would be better to give only one pronunciation, and I should prefer ə, which is probably the most common; the same may be said of the prefix ex- (31,24 ĕks·tʃeⁱndʒ, 104,23 ĕk·saitiŋ). which is best transcribed with ĭ. Another example: 3,2 'always:

[1] Of all words I have not been able to find the forms that E. and S. give.

Digitized by Google

·ɔɔlweⁱz, ·ɔɔlwĭz' but 4,7 'holidays: ·hɔlĭdeⁱz' only, why not also -dĭz (E., S., and A. as the second one). The transcription of the ending '-ward' is different: 5,22 'homeward: ·hoᵘmwɔɔd, -wəəd' (A. -wɔɔd, -wəəd; E. -wəd; S. for instance "aaftəwədz"), 15,20 ·bækwəd, ·fɔɔwəəd' (as A.) 44,2 ·daunwəd, 110,22 ·sauþwəəd' (A. -wəəd in both cases).

Another question is the vocal murmur before r, and here H. seems to follow A., for instance 9,9 'floor: flɔɔ[r]'; in his Grammar, on the other hand, H. has, for instance, more: mɔə, four: fɔə (A. mɔɔ[r], fɔɔ[r]; E. mɔə, fɔə; S. dɔr, flɔr but mɔər); 9,8 'during: ·djuurĭŋ' (as A. in the second place, in the first ".djuərĭŋ" as well as S.; E. "djuuərĭŋ"); 15,14 'sure: ·ʃuᵊ[r], ʃɔɔ[r] (as A.; E. and S. only "ʃuuər" and "ʃuər" respectively).

The same as I have said of 'ex-', I say of 'e' in such unstressed vowels as *e.g.* in 39,7 'perfect: ·pəəfĕkt' 74,8 'object: ·ɔbdʒĕkt', which we had better transcribe with "·ĭ-" as E., S. and A. as the second.

In the following cases H. ought to have added unstressed forms also: 1,4 'and: ænd', ənd; 1,19 'that: ðæt', ðət; 2,9 'than: ðæn', ðən; cf. 1,13 æz, əz; 3,2 æt, ət.

Lastly, there are still three words to be mentioned: 52,31 'wound: wund' (A., E. wuund); 92,28 'woof: wuf' (A. wuuf; W.-L $\frac{2}{0}$; Nuttall -oo-); 124,2 'gravel: ·grævəl' (A. this and græv'l, S. grævl).

One thus finds that upon the whole Hammarberg has followed *A Concise Pronouncing Dictionary* by J. A. Afzelius, but not consistently, and he uses forms that are not common in every-day parlance. Sometimes, he prefers a form which A. gives in the second place, but which is not to be found in several other dictionaries. It may be that in some cases, for instance 83,29 'content', the context requires a little greater stress on an unstressed vowel than in others (cf. 81,13 'content'); but it may be put in question whether this is a good pedagogic way, as long as the ordinary dictionaries give only one pronunciation. Such details may be committed to the care of the interested teacher.

Falun, September 1911. *Ivar Belanner.*
Fil. Lic.

LITTLE OR SMALL?

In his *Engelska Synonymer* AFZELIUS says about *little* and *small:* då "liten" är betonat o. står i bestämd motsats till stor, *small . . . Little* anv. ej som predikativ (utom i bet. "småaktig, lumpen, föraktlig".—

From similar statements in other works and from my own observations I have concluded that these rules are fairly correct, in spite of some exceptions.

In rendering the word *liten* in the following passages—*en liten, gammal vit man, en liten hund, tjuven är liten, den är liten,* occurring in the last matriculation-examination paper (see M.S., 9, 1911),

Digitized by Google

however, the translators seem to prefer *little*, though *liten* is used in contradistinction to *stor*, in two cases as a predicative complement (consequently stressed).

In the first two passages I thought it a matter of taste, the choice depending on the stress the Indian might be supposed to have used. In the last two instances I thought *little* almost out of the question.

Some lines on this subject would interest me very much, perhaps also other readers of this periodical.

Härnösand, 22 Dec., 1911. *G. A. Bergström.*

The above observations can only be reconciled with the renderings referred to by granting that there is a tendency in present English to let *little* usurp the functions of *small*. The rule given in so many grammars, that *little* is "never used predicatively", must be modified. The rule given in Afzelius "Eng. Syn.", might also be revised, to read "användes knappt", which [1] would cover the difficulty. That *little* should have extended its grammatical boundaries, may be due to the fact that it so often replaces a diminutive ending, serving as an expression of endearment, or even conveys a good-natured attitude. This seems to be spreading to a predicative use unknown to our predecessors. The tendency has undoubtedly been fostered by the excessive employment of a gratuitous "little" affected by Americans, especially those of the fair sex. Possibly the coon-song has played a part in the process of evolution, but this consideration might take us outside the legitimate sphere of M.S. (new style) in our investigation.

[1] Suggested by Mr. Afzelius himself.

Gothenburg, 9. 1. 12. *G. E. Fuhrken.*

TILL REDAKTIONEN INSÄNDA SKRIFTER.

1. **Bendz, Ernst.** *Some Stray Notes on the Personality and Writings of Oscar Wilde.* 215×155 mm. pp. 32. [Särtryck ur *Göteborgs Högre Samskolas 10-årsskrift.*]

A temperate aad well-considered appreciation, whose pedagogical origins are thus expressed in the preface: "Oscar Wilde's beautiful and graceful writings cannot but inspire one with melancholy reflections on the commonplace and inartistic matter that is so frequently offered to Swedish schoolboys and girls as a specimen of literary English. Young people should never be made to read dull and badly written books at school, however 'useful' they may appear from a special or practical point of view."

2. **Fletcher, C. R. L.** and **Kipling, Rudyard.** *A School History of England.* 190×130 mm. pp. 250. 23 Poems [presumably by R. K.], 7 maps, 12 black-and-white drawings and 11 coloured pictures by Henry Ford. 1/8. (Oxford, 1911: University Press).

A book written in vigorous unconventional language [see M.S. 49 p. 147], on which, as on the same publisher's *Concise Oxford Dictionary*, many suggestively different opinions will be found collected in the sixty-third number of *The Periodical*—which can be had gratis on applying to the Oxford University Press.

Digitized by Google

3. **Hazell's Annual 1912** [Twenty-seventh year of issue]. Edited by HAMMOND HALL. 185×125 mm. pp. cxvii+592. 3/6 net. (London, 1912: Hazell, Watson & Viney).

"The one book of reference indispensable for every one", say the publishers. Truer: "*for every Englishman and teacher of English*" [see M.S. 41 p. 44].

4. **Kingston, W. H. G.** *The Three Midshipmen* (Abridged for "the Children's Classics"). 185×130. pp. 80. Wrappers, 3½*d.* (London, N. D. Macmillan).

A clearly printed abridgement of this favourite boy's book. The series would seem to deserve the attention of teachers who want simple well-known stories, unspoilt by annotation, for rapid reading by their pupils.

5. **Lyde, Lionel W.** *Commercial Geography of the British Empire* (9th Edition). 190×125 mm. pp. x+164. 2*/.* (London, 1911: Methuen).

The fact that the book has apparently to be reprinted every two years on an average would seem to prove: (a) that the book is found useful, and (b) that the author and the publisher could afford to pay for a more thorough revision. It is, however, simply and untechnically worded, and would certainly be found useful by teachers who recognize that English cannot be tolerably taught without at least a modicum of British History and Geography.

6. **Lyde, Lionel W.** *Man and His Markets: a Course in Geography* (9th Edition). 175×120 mm. pp. 186. 84 Illustrations. 2*/.* (London, 1911: Macmillan).

A later work by the same author as no. 5 (who is Professor of Economic Geography at London University), arranging practically the same material by commodities not by countries, and using the same kind of simple language. The illustrations make this book more suitable for school use, and the indexes are better, but, quaintly enough, no pronunciations are given. The English Editor has found both books extremely useful for reproduction work at Handelshögskolan and hopes to deal with some of his results in these columns.

7. **Melville, Helen** & **Lewis.** *London's Lure: an Anthology in Prose and Verse.* 165×110 mm. pp. xiv+328. Illustrated end-papers. 3/6 net. (London, 1909: George Bell).

An excellent anthology, not unlike the *Charm of London* (Chatto & Windus, 1907, 2/- net) described in M.S. 16 (March 1908), but rather better printed on rather better paper, more sumptuously bound, and containing rather less matter though the cost is nearly twice as great.

Macmillan's Sevenpenny Series [of Copyright Fiction]. 160×110 mm. Frontispiece. 7*d.* net. (London, 1911: Macmillan). Recent Additions (nos. 26—35):—

8. **Anonymous** [Countess Arnhim]. *Elizabeth in Rügen.* [1904: iii] pp. 256. Map of Rügen. M.L.
9. **Broughton, Rhoda.** *Joan* [1876: x] pp. 320. S.S.
10. **Crawford, F. Marion.** *Corleone: A Tale of Sicily* [1897: v]. pp. 320. S.S.
11. ———, *Sant' Ilario* [1889: xii]. pp. 383. S.L.
12. **Kinross, Albert.** *Joan of Garioch* [1908: ii]. pp. 254. M.S.
13. **Loti, Pierre** (trs. **Clara Bell**). *Disenchanted* [1906: iv]. pp. 255. S.L.
14. **Mason, A. E. W.** *The Courtship of Morrice Buckler* [1896: xii]. pp. 255. S.L.
15. **Sharpe, Evelyn.** *The Youngest Girl in the School* [1901: v]. pp. 252. S.L.
16. **Silberad, Una L.** *Princess Puck* [1902: ii]. pp. 320. M.S.
17. **Wells, H. G.** *Tono-Bungay* [1909: v]. pp. 383. S.S.

Some account of this Series was given in M.S. no. 41 (January 1911): it is hoped that an account of these will follow in due course. Probably the last-named, which many consider the masterpiece of the most eminent living British writer, is the most noteworthy of the English works in the group. The number following the title indicates the date of first publication; the Roman figure following indicates the number of the present edition. The capital letters at the end roughly indicate legibility: the first letter shows size of type (M = medium, S = small), while the second letter stands for either 'solid' (S) or 'leaded' (L)—i.e. with space between the lines of type. Whether large or small, however, the type is always clear.

Digitized by Google

Nelson [Sevenpenny] Library [of Copyright Fiction]. 160×110 mm Frontispiece. 7*d.* net. (London—Edinburgh—Paris—Leipzig: Thomas Nelson & Sons). Latest Additions (October—December 1911):—

18. **Hope, Anthony.** *A Man of Mark* [No. 117].
19. **Hyne, C. J. Cutcliffe.** *Mr. Horrocks, Purser* [No. 115]. pp. 292.
20. **Marshall, Archibald.** *Exton Manor* [No. 116]. pp. 479.
21. **Savile, Frank.** *The Road* [No. 114]. pp. 284.
22. **Silberrad, Una L.** *John Bolsover* [No. 113]. pp. 288.
23. **Twain, Mark.** *Tom Sawyer* [No. 112]. pp. 271.

Tom Sawyer is one of the boys' classics and needs neither description nor commendation; but should not such a book always be illustrated? Miss Silberrad's *John Bolsover* is not so generally useful as her previous volume in the Series, *The Good Comrade* [No. 101: see M. S. 46, p. 102]: it is a political story of 1960, just after the Labour Party had dished themselves by carrying Women's Suffrage, and is told in the guise of a clever imitation of the Sherlock Holmes model. The author does not appear to be very sanguine about the rate of political and social progress in the United Kingdom if it is to be nearly forty years before women obtain the parliamentary franchise, and if even then the country is still cumbered with monarchical institutions, party-government, and a State Church (which is still strong enough to cripple national education and pervert the marriage system). Mr. Savile's *Road* is a stirring engineering romance dealing with the racial rivalries and intrigues of the Balkan Peninsula as they appeared in 1908. Mr. Hyne's volume contains seventeen sea-stories by one of the most travelled story-tellers of the day: only the first six deal with the redoutable Mr. Horrocks (giving pictures of behind-the-scenes life on a modern liner), while some of the remainder introduce the formidable Captain Kettle, a character who has made almost as vivid an impression on the Anglician mind as Sherlock Holmes. This volume is merely a reissue of a book which came out in a similar series, in which a short notice of the author was prefixed to his work: it would be a good thing if Messrs Nelson would introduce this feature into all their cheap reissues and thereby do something to raise them to the bibliographical level of Messrs Macmillan's similar series. Mr. Anthony Hope's *Man of Mark* is one of his earlier and slighter books, dealing lightly with the doings of a charming set of adventurers in a South American republic. Mr Marshall's *Exton Manor* gives a good idea of the social life of a modern English village, showing the relations between squire and parson almost as clearly and simply as one of their best pourtrayers in the past, Anthony Trollope: to the foreign student of English this book is "the pick of the [present] basket".

24. **Pancoast, Henry S.** & **Shelly, Percy van Dyke.** *A First Book of English Literature.* 195×130 mm. pp xx+497. 44 Illustrations; 2 Maps. 5/- net. (London, 1911: George Bell; New York, 1911: Henry Holt).

This book appears to mark a considerable advance on Mr. Pancoast's well-known earlier work, *Introduction to English Literature:* it is riper in judgement, comes nearer to the present day, and is far better printed and bound. The References and Reading lists are very sensibly collected at the end of the book, where they can easily be revised and brought up-to-date: it is the more surprising, therefore, that they should be based not on British, but on American, editions—which are often inaccessible in the United Kingdom and Europe.

25. **Smith, J. C.** *A Dickens Reader.* 185×125 mm. pp. 191. Cloth limp, 1/6. (Oxford, 1911: University Press).

Twenty-seven varied extracts from nine works of this author (whose centenary falls due on 7 February). Well printed, but no introduction, notes or bibliography. An excellent reader for pupils who have outgrown pap.

26. **Wilde, Oscar.** *De Profundis* [Twenty-first edition). 175×115 mm. pp. 151. 1*s.* net. (London, 1911: Methuen).

27. ———, *Selected Poems, including the Ballad of Reading Gaol.* 175×115 mm. pp.xii+163. 1*s.* net. (London, 1911: Methuen).

These are volumes in "Methuen's Shilling Books", which, as the publishers say with absolute truth, are printed "in handy form and on good paper and are tastefully bound in cloth" [blue in the case of these Wilde books]. The Series is well worth attention; and it is good news that the greatest master of English in our times is at length (despite the venomous opposition of parsons and other perverted old women) so far coming to his own that the publishers hope to publish all his works in this attractive format.

Digitized by Google

LUND 1912, AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. VI. ii. (52). * LUND * Februari 1912

DIE SCHULGRAMMATISCHE BEHANDLUNG DER MIT *ÜBER, UNTER, UM* UND *DURCH* ZUSAMMENGESETZTEN VERBEN.

(Forts. von V. x.)

DURCH.

I. Intransitiva.

STINDE, *Die Familie Buchholtz:* wir glaubten uns durchzuhelfen, 99,16; ob Auguste durchkommen werde 103,17; brillant durchkommen würde 107,24; sie kommt nicht durch 103,17; dann (wenn) sie (nicht) durchkommt 103,17; 164,25; 104,26; Gifte und durchschlagende Mittel 31,7; wobei der Doktor durchschlug 21,22; S:a 9.

HANS ARNOLD, *Zwei Novellen:* Kein Beleg.

PEDERZANI-WEBER, *Auf rauhen Pfaden:* ich blickte zwischen seinen Beinen durch 36,28; ihr Pferd ging durch 44,1; dass das Blau wieder durchschimmerte 34,10; S:a 3.

BERTHA VON SUTTNER, *Erzählte Lustspiele:* sonst hätte ich ihn aufgefordert, mit mir durchzugehen 27,2; ein durchreisender Photograph 43,24; S:a 2.

WILDENBRUCH, *Der Letzte* und *Meine beiden Onkel:* Kein Beleg.

MINNA RÜDIGER, *Märchen:* dass sie durchkam 80,6; man konnte den Menschen durchschimmern sehen 84,10; S:a 2.

BUDDE: *Blätter aus meinem Skizzenbuch:* während wir durchmarschierten 2,17; S:a 1.

[RODHE,] *Moderne Prosa:* Kein Beleg.

STINDE, *Zwei Novellen (Tante Juliane):* sein Auge ruhte fest und durchdringend auf mir 31,24; zum Aufenthalt durchreisender Personen 79,13; S:a 2.

HOFFMANN, *Auf nie erstiegenem Gipfel:* Kein Beleg.

SEIDEL, *Leberecht Hühnchen:* dass er durchfiel 62; S:a 1.

Digitized by Google

II. Transitiva.

A. Eigentlicher Sinn.

1. Bewegtes Objekt.

Diese Kategorie habe ich in keinem der exzerpierten Texte belegt gefunden.

2. Unbewegtes Objekt.

STINDE, *Buchholz:* a. trennbar: ich knipste den Draht mitten durch 196,29; S:a 1.

b. untrennbar: *wenn sie so dastand, durchglüht vom Morgenrot der ersten Liebe 159,23; den Stoff, den sie mit Höllengeschwindigkeit durchprickelt 167,37; diese beiden Wandpfeiler, welche den ersten Stock durchschneiden 1,12; wenn er die Landsbergerstrasse durchschreitet 2,12; *ein weisses Mullkleid, mit grün durchzogen 62,35; S:a 5.

HANS ARNOLD: a. trennbar: kein Beleg.

b. untrennbar: Fritz durchwühlte seine Brieftasche 103 17; S:a 1.

PEDERZANI-WEBER: a. trennbar: kein Beleg.

b. untrennbar: wenn kein Indianerpfeil sie durchbohrte 59,13; diese durchlöcherten die Hinterseite mit ihren Pfeilen 59,8; trotz des Regens, der mich ganz durchnässte 35,23; beides durchnässte mich vollständig 62, 26; *ein Glücksschauer durchrieselte ihn 109,28; er durchschritt den Gang 107,14; durchschritt er den Torbogen 109,16; den Gang, den er durchschritt 103,21; wir hatten die Eisregion durchschritten 75,16; alle Verstecke wurden durchstöbert 110,14; S:a 10.

BERTHA VON SUTTNER: kein Beleg.

WILDENBRUCH. a. trennbar: als müsste er ein Band durchreissen 48,7; S:a 1.

b. untrennbar: durchmass er das Zimmer 51,18; der Wind, der von den straffen Tauen wie von pfeifenden Sägen durchschnitten ward 57,24; *wie ein furchtbares Schluchzen seinen Körper durchschütterte 52,17; dass ihm der Wind das schwarze Haar durchwühlte 61,9; S:a 4. Dazu noch: des sonnedurchwärmten Erdreichs 9,17.

MINNA RÜDIGER: a. trennbar: kein Beleg.

b. untrennbar: in durchlöcherten Schuhen 18,16; S:a. 1.

BUDDE: kein Beleg.

Moderne Prosa: a. trennbar: kein Beleg.

b. untrennbar: (HEIBERG) durchglänzt von funkelndem Licht 5,22; des Parkes, den Vulpius durchschritten hatte 5,19; durchwanderte den Park 6,6; (GANGHOFER) ein Schauer durchlief die Versammlung 49,19; (FRAPAN) in dem angenehm durchwärmten Stübchen 62,3; S:a 5. Dazu noch: (HEIBERG) beim Durchschreiten des Flurs 7,14.

STINDE, *Zwei Novellen:* a. trennbar: die Zeitung durchgeblättert 2,22; S:a 1.

b. untrennbar: *es durchrieselte ihn mit ungeahnten Schauern 66,22; diese Stille durchschauerte ihn 84,22; S:a 2.

HOFFMANN: a. trennbar: kein Beleg.

b. untrennbar: schräg geneigte Steinstufen durchsetzten das Band 31,22; S:a 1.

SEIDEL: a. trennbar: indem er das Ei anklopfte, um es durchzuschneiden 9; S:a 1.

b. untrennbar: die Dampfer durchbrausen den Ozean 10: *das Antlitz, das von dem Wiederschein innerer Güte durchleuchtet war 13; ein Wasserguss durchnässte ihn von oben bis unten 55; *mich durchzuckte es wie ein Blitz 11; S:a 4.

Digitized by Google

B. Übertragener Sinn.

STINDE, *Buchholz:* a. trennbar: den Patienten durchzubringen 185,2. da er gerade eine Hauskur durchmachte 21,28; *denken Sie sich in dies Wasser einen Tropfen Medizin gegossen und durchgeschüttelt 31,16; meinen Willen werde ich durchsetzen 68.15; meinen Willen durchzusetzen 168,31; ich zog ein Stückchen frischer Butter durch 112,30; S:a 6.

b. untrennbar: vom Geist der Klassizität durchdrungen 171,27; ich durchschaute meinen Karl jedoch 21,33; S:a 2.

HANS ARNOLD: a. trennbar: den Grafenkalender durchgearbeitet 19,2; während die Herren den Kontrakt durchlasen 53,19; kaum waren die zehn Anstandsminuten durchgestanden 43,4; S:a 3. Dazu noch: beim Durchlesen dieses Schreibens 96,1.

b. untrennbar: kein Beleg.

PEDERZANI-WEBER: kein Beleg.

BERTHA VON SUTTNER: a. trennbar: ich habe mit demselben jahrelange Kämpfe durchgerungen 2,24; die Rechnungen durchzusehen 7,2; S:a 2.

b. untrennbar: wie er uns durchblickt hat 50,12; dass ich die Absicht hatte, seine Pläne so leichtsinnig zu durchkreuzen 5,10; jetzt durchschaue ich die Verwechslung 23,13; damals hatte ich ihr frevelhaftes Treiben noch nicht durchschaut 4,7; S:a 4.

WILDENBRUCH: a. trennbar: den Kampf durchzuführen 14,13; S:a 1.

b. untrennbar: er durchbohrte den Rücken mit tötlichen Blicken 70,10: wenn er das Gefühl durchkostete 98,6; mein Onkel durchlebte glückliche Stunden 97,19; ein Gedanke durchschoss seinen Kopf 92,4; S:a 4.

MINNA RÜDIGER: a. trennbar: ich habe viel durchgemacht 75,21; S:a 1.

b. untrennbar: dass sie sich mit ihm durchbringen konnte 60,14; S:a 1.

BUDDE: kein Beleg.

Moderne Prosa: a. trennbar: (GANGHOFER) die Lehrlingsjahre, die er durchgemacht hatte 28,11; S:a 1.

b. untrennbar: mit dem durchgeistigten Gesicht 2,23; *eine kühl durchhauchte Luft 5,26; die nämliche Qual durchkosten zu sollen 8,3; S:a 3.

STINDE, *Zwei Novellen:* kein Beleg.

HOFFMANN: kein Beleg.

SEIDEL: a. trennbar: kein Beleg.

b. untrennbar: heiss durchströmte ihn das stolze Bewusstsein 55; Sa 1.

Aus einer Betrachtung des unter *durch* zusammengeführten Materials ergibt sich vielleicht am deutlichsten wie ungemein schwierig eine reinliche Scheidung der Gruppen *eigentliche* und *übertragene Bedeutung* ist. Die Sterne, durch die ich meine Unsicherheit hinsichtlich der einzelnen Fälle bezeichnet habe, hätten noch vermehrt werden können. Manchmal habe ich die Entscheidung beinahe gegen besseres Wissen getroffen. Ich bin nämlich bestrebt gewesen, die Verteilung so vorzunehmen, wie ein Schüler es hätte tun müssen, der den in HJORTHS Grammatik gegebenen Vorbildern genau folgt. Wenn ich die Darstellung des Mädchens, das „vom Morgenrot der ersten Liebe durchglüht" war, nicht als bildlich auffasse, kommt das daher, weil HJORTH das Beispiel: „Eine leichte Röte überflog ihr Gesicht" zu den Ausdrücken mit eigentlicher Bedeutung schlägt. Aber dann konnte ich nicht umhin, „das Antlitz, das von dem Wiederschein innerer Güte durchleuchtet war", in der gleichen Weise anzusehen. — Die Raumvorstellung drängt sich einem auf, wenn man liest: „Ein Schauer durchlief die Versammlung". Aber dann müssen ähnlich behandelt werden die folgenden Fälle:

Digitized by Google

„Es durchrieselte ihn mit ungeahnten Schauern"; „Ein furchtbares Schluchzen durchschütterte seinen Körper" und sogar: „Diese Stille durchschauerte ihn". — Bei „durchnässt" liegt die Sache klar, so lange es auf Kleidungsstücke bezogen wird, aber wenn es sich um den Körper selbst handelt, gilt das Wort zwar in räumlichem, nicht aber im eigentlichsten Sinne.

Vielleicht sollte man hier überhaupt gar nicht von „eigentlicher", sondern nur von „räumlicher" Bedeutung sprechen. Ein Wort kann nämlich die eigentlichste Bedeutung schon verloren haben lange, bevor es aus der räumlichen Sphäre heraustritt. Beispiele bieten gerade alle die Verwendungen von *durch* wo nicht ein Gegenstand durch ein in einem anderen Gegenstand befindliches oder erst zu schaffendes Loch hindurchkommt. Auf der Grenze liegen z. B. „Er durchwühlte die Brieftasche", „Er hat die Zeitung durchwühlt".

Eine besondere Schwierigkeit bietet den Schweden die Bedeutung von Verben wie *dürchbrechen*, *dürchreissen*, *dürchschneiden*, weil wir im Schwedischen nicht die entsprechende Präposition (und infolgedessen nicht die entsprechende Vorstellung) haben. Wir haben für die Wortpaare *ab-* und *durchbrechen* u. s. w. nur je ein Wort („bryta av" u. s. w.).

Es mag sein, dass derartige Tüfteleien den meisten Schülern fremd sind. Fehlt ihnen doch, um die einzelnen Fälle beleuchten zu können, eine abgestufte Belegsammlung wie die hier vorhandene. Aber um so schlimmer sind sie gestellt, oberflächlich und aufs Geratewohl lässt sich die Entscheidung nicht machen.

Die Fragestellung, ob eigentliche oder übertragene Bedeutung, ist eben zum Zweck der Schüler unbrauchbar.

Zum Glück hat man diese Einteilung nicht nötig, weil die darauf zu gründende Untereinteilung, *bewegtes* oder *unbewegtes Objekt*, auch für Zusammensetzungen mit *durch* in der Tat überflüssig ist. Es fallen also (wie bei *über* und *unter*) die Gruppen II A 2 und II B zusammen und stellen sich — da das Risiko, Vertreter von II A 1 zu treffen, unvergleichlich klein ist — allein der Gruppe 1 gegenüber.

Die Zahlensummen werden hier die folgenden:

	I	II, A, 1	II, A, 2		II, B	
			trennb.	untrennb.	trennb.	untrennb.
durch.....	20	,—	4	33	14	15

Zunächst kann es den Anschein haben, als ob es sich hier doch empfehle, II A 2 und II B auseinanderzuhalten, da das Zahlenverhältnis zwischen trennbaren und untrennbaren Zusammensetzungen in beiden Gruppen nicht das gleiche ist. Vielleicht

Digitized by Google

könnte man an Einfachkeit gewinnen, wollte man für die eigentliche Bedeutung von den wenigen Fällen mit trennbarer Zusammensetzung absehen. Aber der Gewinn ist nur scheinbar, denn das, wovon die Zugehörigkeit eines Verbums zur Kategorie der trennbaren oder zu der untrennbaren entscheidet, ist bei räumlicher und bei übertragener Bedeutung dasselbe. Es handelt sich darum, ob die Bedeutung der Präposition (im Sinne von: *hindurch*, *vollständig*) besonders hervorgehoben wird.

Wie man sieht, reicht das alte System, so verwickelt es auch ist, nicht einmal für Fälle mit eigentlicher Bedeutung aus. Für übertragenen Sinn gibt HJORTH richtig an, dass durch bald trennbare, bald untrennbare Zusammensetzungen bildet, gibt aber keine Anhalt bietende Regel. Formuliert war sie sonst schon bei FLACH (vielleicht früher?) und nach ihm bei CALWAGEN und WINELL.

*

In Anlehnung an diese Feststellungen werde ich mit ein paar Worten die Substantiva berühren, die von den mit diesen Präpositionen zusammengesetzen Verben abgeleitet (oder jedenfalls mit ihnen verwandt) sind.

Über die Betonung dieser Ableitungen schweigen meines Wissens alle unsere Schulgrammatiken. Und doch handelt es sich um keine neue Entdeckung: HOPPES Wörterbücher geben die Betonung, so viel ich urteilen kann, im grossen ganzen richtig[1]) an. VIËTORS *Deutsches Aussprachewörterbuch* gibt vorläufig nur über *durch*-Aufschluss.

Es lässt sich hier folgendes Gesetz beobachten: Ableitungen von den mit *über, unter, um* und *durch* zusammengesetzen Verben folgen, wenn auf *-ung* ausgehend, der Betonung des verwandten Verbums. Andere Ableitungen betonen, ebenso wie mit jenen Präpositionen zusammengesetzte Nomina, das erste Glied. Es heisst also z. B. *Überse'tzung*, *Untersu'chung*, *Umge'bung*, *Durchsu'chung* (nur so VIËTOR), aber *Ü'bergabe*, *U'nterricht*, *U'mschrift*, *Du'rchbruch* trotz *überge'ben*, *unterri'chten*, *umschrei'ben* und *durchbre'chen*. Es haben verschiedene Betonung z. B. *Ü'berarbeitung* und — — ⏑ — —, offenbar je nach der Bedeutung (vgl. *etwas ü'berarbeiten* und *sich übera'rbeiten*), *Ü'berführung* und — — ⏑ —.

Es scheint mir auf der Hand zu liegen, dass diese Regel geeignet ist, bei der Erwerbung von Sicherheit in der Aussprache Anhalt zu bieten, zumal bei den zuletzt erwähnten Substantiven mit doppelter Betonung die eine Alternative praktisch so gut wie gänzlich ausscheidet, gerade wie bei den entsprechenden Verben (s. V. vi., S. 97 f.).

[1]) Dass es nur *Ü'beranstrengung* heisst, möchte ich bezweifeln.

Falun, Januar 1912. ***Artur Korlén.***

Digitized by Google

LITTERATURANMÄLAN.

JULIUS SWENNING, *Goethe-Auswahl für die Schule. Mit Kommentar.* (Schulausgaben deutscher Schriftsteller. IV.) Lund, Gleerup 1911.

Mit lebhafter Freude ist es zu begrüssen, dass seit einigen Jahren im deutschen Unterricht auf schwedischen Schulen die Bestrebungen, die Lektüre auf ein höheres Niveau zu heben, sich mehr und mehr durchsetzen. Es ist auf diesem Gebiet früher bös gesündigt worden, und Deutsche müssen es geradezu als grobe Geschmacksverirrung bezeichnen, wenn man der schwedischen Jugend als Musterproben deutscher Literatur Bücher wie Familie Buchholz und Leberecht Hühnchen vorsetzte. Wenn diese Bücher in Deutschland selbst viele Auflagen erlebten, so ist dadurch doch noch keineswegs der Beweis erbracht, dass sie bedeutende Schöpfungen bedeutender Autoren sind — und nur solche sollten Schullektüre bilden — und also geeignet sind, dem deutschen Unterricht als Lesestoff zu dienen. Zumal das Buch von Stinde muss ja bei seinem fürchterlichen Deutsch geradezu als gefährlich für den deutschen Stil des Schülers betrachtet werden, abgesehen davon, dass es für Lehrer wie Schüler eine Qual sein muss, ein Buch, dass für Mussestunden geschrieben ist und sich dann ganz amüsant lesen lässt, Reihe für Reihe durchzuarbeiten. Höchst erfreulich ist es, dass man endlich einmal zu anderer Lektüre gegriffen hat, die stilistisch einwandfrei, belehrend und anregend zugleich ist. Dazu rechne ich vor allen die Ausgaben, die die deutsche klassische Poesie dem Unterricht in Auswahl nutzbar machen wollen. Eine ganze Reihe von diesen liegt vor, so viele, dass man fragen möchte, ob nicht ihrer genug wären. Diese Frage ging mir auch durch den Kopf, als ich die neu erschienene Goethe-Auswahl für die Schule von J. Swenning in die Hand bekam. Doch hat diese ihren eigenen Wert vor den andern, weil sie zum ersten Male den „Faust", auswahlsweise natürlich, in den deutschen Unterricht einführt. Dies erscheint mir ein recht glücklicher Gedanke zu sein. Als deutscher Assistent am Gymnasium in Falun habe ich in der höchsten Klasse Proben aus diesem Kardinalwerk der deutschen klassischen Poesie gegeben und habe dabei grosses Interesse bei den Schülern vorgefunden.

Was ich bei dieser Ausgabe für nicht zweckmässig halte, ist die Tatsache, dass S. es für gut befunden hat, selbst eine Einleitung und eine Biographie Goethes in deutscher Sprache zu geben. Der Wert des Buches wäre entschieden gesteigert, wenn S. selbst nur die Hauptdaten aus dem Leben des Dichters verzeichnet hätte und dann einen Deutschen über Goethes Bedeutung hätte zu Wort kommen lassen. Es gibt genug hervorragende Aufsätze und gedruckte Reden über dieses Thema — die neueren deutschen Lesebücher bieten einen reichen Vorrat davon — womit dem Schüler

Digitized by Google

sicher besser gedient wäre als mit den Auslassungen des Herrn Herausgebers, zumal diese als keineswegs einwandfrei, weder stilistisch noch sachlich, zu bezeichnen sind. Zum Beweise mögen folgende Proben dienen, die nicht den Anspruch auf Vollzähligkeit machen, sondern nur als Stichproben herausgegriffen sind:

Im Vorwort (2¼ Seiten):

a) Stilistische Mängel:
„*ziemlich üblich*": unschöner Gleichklang.
„*ein wenig Bekanntschaft mit ihm* (Goethe) *machen*": "ungebräuchlich in hier verwandtem Sinne; dafür: sich vertraut machen.
„*Es ist Gebrauch*": dafür richtig: es ist Brauch.
„*kennen lernen könnten*": schwerfällig.
„*mächtig sein sollten*": schwerfällig.
„*für das Lesen des Faust*": ungebräuchlich, dafür Lektüre.
„*beim Lesen des Faust*": „ „

b) Sachliche Mängel:
„*eine Zahl der bekanntesten und wertvollsten Gedichte*" nennt der Herausgeber seine Textauswahl. Recht unbekannt und auch nicht besonders wertvoll sind die Gedichte auf Seite 1, 4, 5 („Die Spröde" nur als Lied bekannt, zum sonstigen Vortrag überdies völlig ungeeignet) 6, 7, 11, 15 (Geistesgruss), 16, 28, 40. Dafür vermisse ich Prometheus, Mahomets Gesang, Rastlose Liebe, von den didaktischen Gedichten: Adler und Taube. Diese Gedichte sind weit bekannter und dazu weit wertvoller als die obigen.
„*Denn die bunte Mannigfaltigkeit der Scenerie, der lebhafte Wechsel der Form, die strotzende Jugendkraft, das Liebliche, Zarte und abenteuerlich Phantast- ische im Gegensatz zu dem Dämonischen und erhaben Tragischen dieses Werkes*": schwulstig, ausserdem Appellativa, die mehr oder weniger für jedes Drama zutreffend sind. Wo im Faust findet man strotzende (d. h. urgesunde, schwellende) Jugendkraft? Fausts Zustand nach seiner Verjüngung kann man doch gewiss nicht als strotzend von Jugendkraft bezeichnen; etwa den der Studenten in Auerbachs Keller?

Zu „Goethes Leben und Dichtung" (S. 147—176):

a) Stilistische Mängel:
S. 147: „*Wer hat übrigens mit gleicher Ausbeute wie Goethe alle Gebiete der Dichtkunst durchstreift?*" „Übrigens" führt einen unvermittelten, mit dem Vorhergehenden ohne inneren Zusammenhang stehenden Gedanken ein, oder leitet eine beiläufige Bemerkung ein, daher hier nicht am Platze; dafür ist „ferner" zu setzen, oder „übrigens" ist ganz einfach fortzulassen. Besser als „Ausbeute" wäre Erfolg. Aus-

Digitized by Google

beute ist mehr ein Erfolg, der sich auf unrechtmässiges Handeln stützt.

„*Wer hat wie er einen allgemein menschlichen Inhalt in die höchste künstlerische Form zu giessen vermocht?*" Man giesst von oben nach unten, deshalb müsste er schon „tiefste" Form heissen. Liegt hier eine Verquickung vor mit einer „höchsten Entwicklungsform" (Bild aus der lebenden Natur)?

S. 148. „*Wer hat auch Leben und Dichtung inniger aneinander geknüpft?*" Dieses „*auch*" würde etwas neues einführen, der Satz sagt aber dasselbe wie der ihm vorangehende (übrigens soeben besprochene) nur mit andern Worten.

„*Er versteht es mit überlegener Kunst das Wirkliche in das Gewand der Poesie zu kleiden und dabei entkleidet er es alles Niedrigen, alles Wertlosen, um auf das hinter oder über der Erscheinung stehende zu verweisen*". Welch ein mixtum compositum von verschiedenen Bildern!

„*breitem Realismus*": sehr merkwürdige Verbindung. Ist „*niedrig*" gemeint? (Als Gegensatz steht „hehrem Idealismus).

„*Er hat die eigene Lebenserfahrung in die Feder gefasst*". Hier liegt scheinbar eine Verquickung der Ausdrücke: „in die Feder fliessen lassen" und „in Worte fassen" vor.

S. 151. „*durch die Anlehnung . . . mit Beseitigung*": sehr schwerfällig, dafür Sätze mit „indem".

„*Liebschaft*": sehr banal, dafür Liebe.

S. 154. „*andauernd*": dafür dauernd; andauernd bedeutet „jedesmal wieder", dauernd heisst „für immer".

„*gelingen*" steht zweimal dicht hinter einander, wo leicht vermeidlich.

„*er beschäftigte sich sehr*": besser eifrig.

S. 155. „*Im Gefühl seiner Lebensaufgabe*": was heisst das? Ist die erfüllte Lebensaufgabe oder die zukünftige gemeint? Der Zusammenhang gibt auf diese Frage keine Antwort.

„*Die römischen Elegien bilden Epoche in der Goetheschen Liebesdichtung*": bilden *eine* Epoche.

„*Seine Bewunderung für den grossen Kraftmenschen*", eher „Kraftgenie". Kraftmensch bedeutet einen Menschen, der mit physischer Kraft ausgestattet ist.

S. 158. „*Der Neuromantik war Goethe der leuchtendste Leitstern*". Der Superlativ ist hier nicht am Platze, dafür: ein leuchtender . . . oder der leuchtende . . .

„*Der Denker verschlingt sich mit dem Dichter*". S. meint wohl: „verbindet sich". Verschlingen ist doch sehr zweideutig.

„*Goethes Herz wird nie zum erloschenen Vulkan*". Ganz undeutsch. Dafür: Goethes Herz ist ein Vulkan, der nie erlöscht. Doch ist dieses Bild zum mindesten sehr gesucht.

Digitized by Google

Sachliche Mängel:

S. 147. „*Auf verschiedenen Gebieten menschlicher Tätigkeit hat Goethe bedeutendes geleistet*". Das ist doch ein sehr kärgliches Lob seiner höchst bewundernswerten Tätigkeit ausserhalb seines dichterischen Schaffens.

S. 151. „*Das letztere (Werthers Leiden) erweckte ungeheures Aufsehen durch die fast krankhafte Sentimentalität und tragische Auflösung des Ganzen*". Genügt denn wirklich diese fast krankhafte Sentimentalität und Tragik, um das mit Recht ungeheuer genannte Aufsehen, das Werthers Leiden erregte, zu erklären? Es musste da doch darauf hingewiesen werden, das Goethe in diesem Buche den sentimentalen Empfindungen seiner Zeit in congenialer Weise Ausdruck verleiht und dass man nur daraus verstehen kann, dass es seine Leser hinriss und begeisterte, in einer Weise, die in der Weltliteratur fast ohne Beispiel dasteht.

Kiel. *Hans Hansen.*

A NOTE ON CURRENT PRONUNCIATION.

In the January number of M.S. there are some strictures on the transcriptions in Hammarberg's glossary to the "Days before History" which call for a word of comment, inasmuch as they are based, in part, on antiquated authority. In considering one or two cases in point I have referred the issue to the following standard works of undoubted reliability, The Concise Oxford Dictionary (COD), Jespersen's English Grammar (J.), Jones's pronunciation of English (Jo.), and Rippmann's Sounds of Spoken English (R.).

The implication that (laimkiln) is incorrect, is refuted by COD, which ignores the other pronunciation; J. p. 208 says, "The natural pronunciation is (kil), but the spelling-pronunciation (kiln) is now sometimes heard"; R. p. 80 says, "Some do not drop this *n*." It follows from what J. remarks about the pronunciation of *children*, pp. 409—10, that (tʃəldrən) is intermediate between the carefully articulated (tʃildrən) and the thickly articulated (tʃuldrən). The verb *ornament*, according to COD, can be stressed either way. For *strange* COD gives (streindʒ), but as Jo. remarks, "the sound (d) is frequently dropped in conversational pronunciation when it occurs in the middle of a group of consonants, especially when preceded or followed by a nasal." For the substantive *object* J. gives both (ɔbdʒikt) and (ɔbdʒekt), but for *perfect* only one form, (pəəfikt); the phonetic value in the two (i)'s is not identical, and J. indicates this in the above, somewhat clumsy fashion, for lack of a suitable symbol; Hammarberg, with the limited symbols at his disposal, is undoubtedly well advised to steer clear of the suggestively Cockney (ɔbdʒikt), and plump for (ɔbdʒekt). In dealing with the "vocal murmur before *r*", my authorities[1]) discourage a

Digitized by Google

diphthongized long (ɔ), but admit (uə) as the normal form, thus (flɔɔriŋ) not (flɔɔərɪŋ), and (djuəriŋ) not (djuuriŋ). Here Hammarberg might have fallen into line, instead of aiming at consistency; for, after all, consistency in transcribing a modern language is usually gained at the expense of the actual facts. Thus, in reply to the question, "(kɔm·pliitli) but (kəm·pliit), why thus?" we might answer that in the longer word the obscuration of the initial unstressed vowel is less complete than in the shorter one; such familiar pairs as (əbei), (ŏbiidiəns), (əfend), (ɔ̆fensiv) are not open to the charge of inconsistency, but merely illustrate a phenomenon familiar to every phonetician. In some respects are we not falling under the obsession of the vocal murmur, and helping to encourage lax enunciation? This was instanced from the glossary under review, (ən·les), (məltipli·keiʃn); but it seemed to me that the reproach of inconsistency was unduly emphasised. And, lastly, with all due respect to the reviewer, surely the "one pronunciation" of the "ordinary" dictionary is not the last word on the subject, especially to "the interested teacher." Nothing can ever be quite up to date, least of all in the class-room; such a consummation would stand too much on the way of progress.

[1]) J. who is not concerned primarily with Standard English, and therefore holds no brief, diplomatically brackets the murmur after (ɔɔ).

G. E. Fuhrken.

Herr J. A. Afzelius har haft vänligheten påpeka för mig, att det »klandrade» uttalet (laim/kiln) i M. S. 1912 : 1 s. 12 finns upptaget som andra form jämte (laim/kil) i The New Oxford Dictionary, (= N. E. D?) och, fortsätter han, »torde av dessa två uttalsformer den senare *numera* vara den avgjort mest brukliga, och det var med *full* avsikt, jag *endast* upptog denna i mitt lilla Concise Dictionary.» Hr A. har dock vid det enkla ordet 'kiln' båda uttalen.

I för mig här i staden tillgängliga böcker t. ex. Wenström-Lindgren: Eng.-sv. ordbok 1889; Nuttal: Standard Dictionary 1902; Muret-Sander: Encyklop. Engl.-Deutsch. Wörterb., Grosse 1900 u. kleine Ausgabe 1902; Fritzes Sv.-eng. parlör av Morén 1900; Im. Schmidt: Gramm. der engl. Sprache 1901; Elfstrand: Eng. gram. 1902, finns endast formen (kil).

Det synes mig antagligast, att det förra uttalet i »N. O. D.» härvidlag är det vanligaste. Det senare, som alltså givetvis finns, kommer kanske småningom att vinna överhand, möjligen beroende på att ordet ej är så vanligt, utan ortografien inverkar på uttalet hos de läskunniga. Hur det är i kalkdistrikt torde kräva en undersökning. Herr A. har icke meddelat, på hur pass omfattande statistik hans åsikt om de båda alternativens frekvens stöder sig.

Falun, febr. 1912. *Ivar Belanner.*

Digitized by Google

ÖVERSÄTTNINGSÖVNINGAR.

[För den svenska texten se M.S. IV. vi. 37 (Sept. 1910)].

Lars Blom.[1]

One of my schoolfellows (schoolmates, school friends, school companions, chums **F** at school)[2] [A schoolfellow etc. of mine] had an elder (a big **F**) brother, who was /a/ gardener on[3] one of the big (large, great, bigger, larger, greater) estates (properties) [at one of the big (great) houses (mansions, country-houses, country-seats)] in the neighbourhood (vicinity) [hard by, near, nearby] Stockholm, and whose name was (who was called) Lars (Lawrie, Laurence, Lawrence) Blom: he was[4] thirty years old (of age) when first I saw him [I first saw him, I saw him first (for the first time)] (the first time I saw him) [when I first (first I)[5] set (clapped **F**) eyes on him]. He was short (little) in (of) stature (person) [in build] but unusually (uncommonly, exceptionally) broad-shouldered [broad in (as to **A**) the (his) shoulders] and strong (robust, sturdy, stalwart, muscular, sinewy), had a face (countenance) almost as round as a ball (globe, sphere)[6] and ruddy (reddish-brown, tanned red) with (from) [made ruddy etc. by] health and sun/shine/, the /very/ liveliest (very animated, /the/ most animated) black eyes, a rather (somewhat, something, slightly) hooked (crooked, bent)[7] nose, and a pretty (fairly, rather) big (large, roomy **F**) mouth. Raven-black (Jet-black, Coal-black) [His raven-black etc., A raven-black head of][8] hair as stiff as horsehair, hanging low on his shoulders, but always well /brushed and/ combed and parted, and whiskers (mutton-chops **F**, weepers **F**) of the same hue (colour) and thickness met (joined, united) in a tangle beneath (under) his broad chin. Lars Blom was unmarried (a bachelor) but had a (one) brother and a (one) sister, both under age [his parents had left him two youngsters (young ones)] to provide for (take care of, see to, look after)—a sister/,/ whom he kept (maintained, supported) at a boarding-school [in (at) a boarding-house][9], and a brother/,/ whom he kept at S. Clare's (Klara school). At every examination (exam., exam **F**) the gardener was present (The gardener was present at every examination etc.); and when he appeared /on the scene/ (showed himself, made his appearance), the faces of us all (all of us) [all our faces] beamed [became (were) radiant, radiated, brightened, lighted up][10] with thankfulness (gratitude) and joy (glee, delight), for (because) we were sure to be (of being) allowed (permitted), after the close (end, finish **F**) of the examination (when the examination was over)[11], [we were sure that, after the close etc. of the examination, we should be allowed] to form (make) a ring round (surround) a biggish (largish, pretty big, pretty large) hamper (basket) of apples, which were evenly (equally) distributed (divided) amongst us all (all of us, the lot of us **F**) without /any/ regard /being paid/ to the diligence (industry, assiduity) and ability (intelligence)[12] dis-

Digitized by Google

played (exhibited) during (in, in the course of) the term [which, without any regard . . . term, were evenly (equally) distributed (divided) among/st/ us etc.]. The masters (teachers) too (also) [Even the teachers][13] received him with /great/ good will (with great favour, kindly) [The teachers . . . kindly too (also, as well)], for for[14] each of them he had (brought, would have, would bring [he had (brought) /for/ each of them] a bunch of grapes or some other hothouse (hot-house, greenhouse, green-house, orangery[15], orange-house, vinery) delicacy (dainty) and the great (big, large, huge, great big F) bouquet /of flowers/ which adorned (embelleshed, decorated, decked) the master's desk on the examination day was a present (a gift, an offering] of his (from him) [was presented (given) by him]. He paid the term's (terminal) fee (fees) for the most part in kind [The term's fees (The fees for the term) he paid for the most part (, for the most part, he paid) in kind. One day in the middle of term Lars Blom came up to [into (to) the] school and said[16]: "My brother has now attended [been at, come (> gone) to] Klara School [St. /S./ Clara (Clare's) /School, College/)] for (these) eight years (this eight year F) and studied (learnt, worked at, been studying, read F) Latin for six, but he doesn't (don't F) know [isn't (aint F) aware of] the name of a singel (blessed F, blooming F) flower, and doesn't (don't F) even know the difference between the Vegetable and the Animal Kingdom, scarcely (hardly) even between peas (pease) and pork (bacon). When it thunders (is thundering) he says (will say) that it is [he'll say (he says) it's] Thor /who is/ out driving (for a drive); and when it is windy [it (the wind) blows (is blowing)], /then/ he says that Æolus is sitting (sits) in God (the Lord) knows where (what corner of the world) and pants (puffs, blows, breathes hard), Now that (this) sort of thing doesn't (don't F, won't) [I'll (will) never] do". So saying (With this, With these words), he took his brother and went /off (his way)/ (departed, left).

C. S. Fearenside.

Notes.

(1) The following notes are based on actual scripts.

(2) 'chums' and 'friends' both express greater personal intimacy than the other terms, which merely imply that the two boys were at the same school about the same time.

(2) Not '*at* an estate', for 'estate' in this sense suggests a large area of land with which the point preposition would be inappropriate. But if 'farm' were a suitable word to use for *egendom*, either 'at' or 'on' could stand, according as one wished to suggest the central building or the land attached thereto. If he was '*a* gardener', he was one of several gardeners.

(4) Some such connecting link seems necessary, but hardly 'being', which would import a causal connexion.

(5) Not 'at first', which would be proper enough if "at the first glance" were intended.

(6) "almost round like a ball" expresses general resemblance, while "almost as round as a ball" expresses degree of resemblance.

(7) 'crooked' [krukɪd] means bent sideways, whereas 'hooked' [hukt] is an unflattering substitute, for 'aquiline'. In "a little hooked nose", 'little' would more naturally be an adjective than an adverb.

Digitized by Google

(8) 'A raven-black hair' would refer to a single hair.

(9) "entertained in a board-school" would suggest that he tried to amuse her at an elementary school conducted (before 1902) by a special local authority hight a School Board.

(10) "as he appeared" = "because he appeared"; and if it be followed by the continuous tense, "were beaming", the meaning would be that the beaming was going on before the apparition of the horticultural benefactor.

(11) "the examination being ended" would, in present English, normally mean "because [not 'when'] the examination was ended".

(12) The words 'cleverness', 'skill', 'skilfulness' would not naturally be used as official terms of approbation of class-room ability: the first very often has a suggestion of superficiality or showy brilliance, while the latter two would be more applicable to manual dexterity.

(13) "Even (Also) the teachers received him with great benevolence". 'Even' imports surprise; 'Also', at the beginning of the sentence, would mean 'Morover (Besides)'—i.e. would refer to the whole sentence, not merely to the teachers as distinguished from the boys; 'benevolence' has an air of patronizing and condescending good-nature, or even good-humour, to a person in distress.

(14) "he brought *to* everyone' would express, as it were, local rather than mental destination.

(15) If a specific word be used, 'vinery' is the most usual one; 'conservatory' is usually a glass-house, opening from a living-house, where flowers are grown and kept—usually with much less heat than a 'hot-house'.

(16) "he went up to the school saying" would mean that the speech was delivered on the way up, not on his arrival; Lars Blom, being actually in the school, would unevitably say 'come', not 'gone'; and even if Lars had said 'gone' and the narrator would naturally place himself in imagination at his old school and say 'come'.

C. S. Fearenside.

Deutsche Übersetzung.

Einer meiner Mitschüler (von meinen Mitschülern) hatte einen älteren Bruder namens L. B., der auf einem der grösseren Güter in der Nähe von St. Gärtner war (besser als: älteren Br., der. G. war und L. B. hiess)[1]); derselbe (er) war 30 Jahr/e/ alt, als ich ihn zum ersten Mal/e/ sah. Er war klein von Gestalt (Statur) (er w. von kleiner [kurzer] Gestalt, kleingewachsen), aber ungewöhnlich breitschulterig und stark (von ungewöhnlicher Schulterbreite u. Stärke), hatte ein beinahe (fast) kugelrundes, von Gesundheit und Sonne rotgebräuntes Gesicht, die lebhaftesten schwarzen Augen, eine[2]) etwas gebogene (gekrümmte) Nase und einen[2]) ziemlich grossen Mund. Das[3]) rabenschwarze, borstensteife[4]) (Sein rabenschwarzes) Haar, das ihm weit über die Schultern herabhing (das auf seine Schultern herabhing), aber stets wohl gekämmt und gescheitelt war, und seine (die) Koteletts (sein Backenbart) von derselben (der gleichen, gleicher) Farbe und Dichtigkeit vereinigten sich unter seinem breiten Kinn (schlossen sich u. s. b. K. zusammen, trafen u. s. b. K. zusammen). L. B. war Junggeselle (unverheiratet), hatte aber für zwei minderjährige Geschwister zu sorgen (hatte zwei m. G. zu versorgen), eine Schwester, die er /auf seine Kosten/ in einem Pensionat (einer Pension) untergebracht hatte (in ein Pensionat gegeben h.) und einen Bruder, den er in die Klaraschule (das Klara-

Digitized by Google

gymnasium) gehen liess (schickte). Bei jeder Prüfung war der Gärtner zugegen (anwesend) (Jeder Prüf. wohnte der G. bei), und wenn er erchien (sich offenbarte, sich sehen [blicken] liess), strahlten unser aller Gesichter vor Dankbarkeit (Erkenntlichkeit) und Freude, denn wir waren /dessen/ sicher (wir wussten/es/ sicher [genau]), dass wir nach Schluss (Beendigung) der Prüfung einen Kreis (Ring) um einen grösseren Korb mit Äpfeln (Korb voll Äpfel [voll von Äpfeln]) bilden dürften (durften), die ohne Rücksicht auf den /von uns/ im Quartal[5] (während des Quartals) an den Tag gelegten Fleiss und ohne Rücksicht auf die von uns gezeigte (bewiesene) Fertigkeit (ohne Rücksicht auf /unseren/ Fleiss und /unsere/ Fertigkeit während des Quartals) zu gleichen Teilen unter (zwischen) uns alle/n/ verteilt wurden. Auch die Lehrer empfingen[6]) ihn mit grossem Wohlwollen, denn jedem von ihnen brachte er einen Klotz Trauben (Weintrauben) oder /irgend/ einen andern Leckerbissen (eine ... Leckerei) des Gewächshauses (Gewächshausleckerei) mit, und der grosse Blumenstrauss, der am Prüfungstage das (den) Katheder zierte (schmückte), war ein Geschenk von ihm. Das Schulgeld bezahlte (entrichtete) er meist/ens/ in natura. — Eines /schönen/ Tages mitten im Quartal kam L. B. in die (erchien L. B. in der) Schule und sagte: „Jetzt geht mein Bruder schon 8 Jahre /lang/ in das Klaragymnasium und lernt seit 6 Jahren (schon 6 Jahre /lang/) Latein/isch/, aber er kennt nicht den Namen einer einzigen Blume (er kennt keine einzige Bl. bei ihrem [mit] Namen) und weiss (kennt) nicht einmal den Unterschied zwischen dem Pflanzen-und dem Tierreich, kaum den zwischen Erbsen und Speck. Wenn es donnert, sagt er, Tor fahre (fährt) umher (einher, draussen herum), und wenn es weht (bläst) (und bläst es), /so (dann)/ sagt er, Aeolus sitze in Gott weiss (weiss Gott) welcher Ecke der Welt und puste. Das geht nicht (das taugt nichts)". Mit diesen Worten (Hiermit, damit) nahm er seinen Bruder mit und entfernte sich (ging).

Anmerkungen.

1) neuer Satz im Deutschen. 2) darf nicht wegbleiben. 3) nicht: *ein* 4) rosshaarsteif ist wegen des f. Wortes „*Haar*" nicht gut. 5) *termin* bedeutet für Hochschulen: *Semester*, für andere Schulen gewöhnlich: *Quartal*, in Süddeutschland auch: *Trimester*. 6) nicht: *annehmen*.

C. K.

Thème français.

Un de mes camarades d'école avait un frère aîné jardinier dans l'une des grandes propriétés (l'un des grands domaines), qui sont dans le voisinage (aux environs) de Stockholm; il s'appelait Lars Blom, et il[1] était âgé de 30 ans quand je le vis pour la première fois. Il était de petite taille, mais extraordinairement fort et large d'épaules; il avait le visage presque comme une /pleine/ lune (boule), le teint d'un homme bien portant bruni par le soleil, les yeux noirs les plus vifs qui soient, le nez un peu (légèrement) courbé et la bouche assez grande. Des cheveux noir corbeau (noir de jais),

Digitized by Google

raides comme des crins, tombaient très bas sur ses épaules, mais ils étaient toujours bien peignés et séparés par une raie; des favoris de même couleur, et également très fournis (épais), se rejoignaient sous son large menton. Lars Blom était célibataire (n'était pas marié), mais il avait à sa charge une sœur[2], qu'il avait mise en pension, et un frère, qu'il envoyait à l'école de Clara, tous deux encore très jeunes[3]. Le jardinier assistait à tous les examens, et quand il arrivait (apparaissait) (à son arrivée) [apparition], notre visage à tous rayonnait de reconnaissance et de joie; car on était sûr (assuré, certain) que, l'examen fini, (qu'après l'examen) on se réunirait autour d'un grand panier plein de pommes qui seraient partagées entre tous sans qu'on tienne[4] compte de l'application (du zèle) et de l'intelligence montrées durant le trimestre[5]. Les maîtres aussi le recevaient avec beaucoup de (une grande) bienveillance, car à chacun d'eux il apportait une grappe de raisin ou quelque autre fruit (bonne chose)[6] de l'orangerie (de la serre), et le grand bouquet de fleurs, qui, le jour des examens, ornait la chaire, était un présent de lui (était offert par lui). Le plus souvent il payait les frais (le terme) d'études en nature. — Un jour, vers le milieu du trimestre, Lars Blom arriva à l'école et dit: «Maintenant mon frère a suivi l'école de Clara pendant 8 ans et étudié le latin pendant 6 (Voilà 8 ans que mon frère suit l'école de Clara et 6 ans qu'il étudie le latin), mais il ne connaît pas le nom d'une seule fleur et ne sait pas même la différence entre le règne végétal et le règne animal; c'est à peine s'il distingue des légumes d'un rôti[7]. Quand on entend le tonnerre[8], il dit que c'est le dieu Tor qui se promène en voiture, et quand le vent se lève, il prétend que c'est Eole qui souffle en quelque coin du monde. Cela ne peut pas continuer (ne va pas) [ne marche pas] ainsi (comme çà).» Et, disant cela, il prit son frère par la main et s'en alla.

Notes.

(1) La répétition de *il* est absolument nécessaire, sinon la proposition «quand je le vis pour la première fois» semblerait compléter aussi la première proposition «il s'appelait Lars Blom». (2) Il est impossible de traduire littéralement *två syskon* = deux frère et sœur. (3) «En bas âge» ne se dit que d'enfants âgés de deux ou trois ans. (4) «Sans qu'on tînt compte», si l'on veut maintenir l'imparfait du subjonctif qui, à cette 3e personne du sing., n'a rien de désagréable. (5) La phrase, un peu longue, se présenterait mieux ainsi: «.... autour d'un grand panier de pommes et que chacun aurait sa part quelles qu'eussent (aient) été l'application et l'intelligence etc.». (6) «Friandise», «délicatesse», tout-à-fait impropres ici. (7) La traduction littérale des mots suédois *ärter och fläsk* n'aurait aucun sens. (8) «Il fait du tonnerre» et «il fait du vent» seraient équivoques, *il* pouvant paraître se rapporter à *mon frère*, comme le pronom personnel sujet du verbe principal.

P. Méaly.

Digitized by Google

TILL REDAKTIONEN INSÄNDA SKRIFTER.

B. Tidskrifter.

Neuphilologische Mitteilungen: herausgegeben vom Neuphilologischen Verein in Helsingfors. Preis 4 Fmk direkt bei der Redaktion (Adr. Prof. A. Wallensköld, V. Hamngatan 5, Helsingfors).

Maj 1911 (Nr. 3/4). Inhalt u. a.: Besprechungen: C. A. Westerblad, *Baro et ses dérivés dans les langues romanes.* Thèse pour le doctorat. Upsal 1910. (Von A. Wallensköld). — Protokolle der Sitzungen des Neuphilologischen Vereins: Angaben über einen Vortrag von Prof. H. Pipping über die Inschrift von dem Runenstein von Rök in Östergötland; kurzes Referat von Dr. E. Hagfors der in Moderna Språk veröffentlichten Aufsätze über Assistentenunterricht. „An der Diskussion die sich an das Referat anschloss, beteiligten sich verschiedene Mitglieder des Vereins. Von ihnen wurde der grosse Nutzen solch eines Assistentenunterrichts betont; denn nicht nur die Schule sondern auch die Lehrer würden davon in hohem Masse Nutzen ziehen können".

Oktober 1911 (Nr. 5/6). Inhalt u. a.: Heikki Ojansuu, *Etymologische Beiträge zu den finnisch-germanischen Berührungen;* Ivar Hortling, *Über die Aussprache des Deutschen.* Besprechungen: Otto Behaghel, Geschichte der deutschen Sprache (von H. Suolahti); H. Ussing, *Om det inbyrdes Forhold mellem Heltekvadene i Ældre Edda* (von Bruno Sjöros). Protokolle des Neuphilologischen Vereins: Bericht über die an Dr. Hortlings Vortrag über die Aussprache des Deutschen sich anschliessende Diskussion.

Dezember 1911 (Nr. 7/8). Inhalt u. a.: T. E. Karsten, *Einige germanisch-finnische Wörter aus dem Gebiete der Viehzucht.* Besprechungen: I. Uschakoff, Deutsches Elementarbuch. Helsingfors 1911. (von Ivar Hortling). Protokolle des Neuphilologischen Vereins; Referat eines Vortrags von Dr. Hortling über die *Methodik des deutschen Unterrichts* und der dadurch hervorgerufenen Debatte.

Modern Language Teaching: The official organ of the [English] Modern Language Association. Eight numbers annually, *6d.* each (London: A. & C. Black).

December 1911 (vol. VII., no. 8). This, the last number to be edited by Prof. Walter Rippmann, who is transferring his energy to Simplified Spelling, is exceptionally full of directly useful matter: e.g. Grace Fergie, *The Teaching of Free Composition;* D. L. Savory, *Talking Machine Records for the Teaching of French* [very valuable, for so many records which seem promising in a catalogue, are valueless for the class room]; several reviews; lists of French books which English schoolboys profess to have read with enjoyment. Other articles: D. T. Stephenson, *The English Syllabus in Secondary Schools;* Sahib, *The Teaching of English in India* [which, like a note at the end of the number, testifies to the proved utility and value of the Direct Method in teaching English to foreigners and thus supplements Mr. Svartengren's article in the January number M.S.]

LUND 1912, A.-B. SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

Digitized by Google

MODERNA SPRÅK

SVENSK TIDSKRIFT FÖR UNDERVISNING I DE TRE HUVUDSPRÅKEN TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA

UTGIVEN AV

HERMAN SÖDERBERGH OCH N. OTTO HEINERTZ.

ÅRG. VI. iii. (53). * LUND * Mars 1912

VÅRT SKOLUTTAL AV TYSKAN.

HJORTH, *Tysk grammatik*, 6:te uppl. (Uttalsläran författad av E. GRIP.) Bille, 1909.

WINELL, *Tysk grammatik*, 2:dra uppl. Norstedt & Söner, 1909.

CALWAGEN-NORDGREN, *Tysk språklära*, 15:de uppl. Geber, 1911.

RODHE, *Tysk läsebok för realskolan; Moderne deutsche Schriftsteller I, II, VII—XI; Ordförteckning till Tysk läsebok för realskolan.* Stockholm, Fritze. *Bibliothek moderner Schriftsteller I* och (tillsammans med E. LJUNGGREN) *II—III.* Gleerupska universitetsbokhandeln.

RODHE-ABSHAGEN, *Tysk elementarbok*, 2:dra uppl. (1906); *Deutsche Lautschrift II* (1906); *Deutsches Alltagsleben I* (1907), *II* (1909). Fritze.

RODHE-KRÖGER, *Tysk läsebok för skolans mellanklasser*, 4:de uppl. Fritze, 1909.

KALLSTENIUS, *Tyskt uttal.* Regler och ordlista. Norstedt & Söner, 1908.

Redan förut i denna tidskrift har jag, ehuru endast i förbigående, vidrört önskvärdheten av en „Einigung" i fråga om det uttal av tyskan, som bör läras i våra skolor. Sedan dess har emellertid förbistringen ytterligare ökats. Vilken grammatik en skola än väljer, kan ungdomen icke i densamma få se prekoniserat det uttal, som angives i ordlistor och anmärkningar till de textböcker, som på högre eller lägre stadier användas vid snart sagt alla Sveriges allmänna läroverk, nämligen RODHES.

Det sagda gäller dock ej en så kapital punkt som användningen av explosivor eller frikativor för bokstaven *g*. Här kan det uttal, som kan betecknas som det hannoverska, och till vilket RODHE anslutit sig, numera sägas ha segrat hos oss, sedan även HJORTHS grammatik i sista upplagan upptagit detsamma. HJORTH-GRIP uttala sålunda[1]) [lī'gən], [zā'gən] men påpeka i en anmärkning, att i Nordtyskland säges [lī'jən], [mɔ'rjən], [zā'ɣən], och nämna t. o. m., att det på vissa trakter heter [lī'çən], [mɔ'rçən], [zā'xən].

[1]) I denna uppsats återgivas de resp. författarnas egna ljudbeteckningar, endast med av de typografiska resurserna påkallad normalisering. — Märk, att VIËTOR sätter accenttecken före den betonade stavelsen.

Digitized by Google

Valet motiveras med att [g] »ini ord före obetonad vokal har blivit fastställt såsom norm för tyska teaterspråket», och med att »det därjämte är överensstämmande med svenska uttalsvanor». HJORTH hade i föregående upplaga i främsta rummet anbefallt tonande frikativor för ställningen i midljud (inljud).

I slutet av stavelse ha HJORTH-GRIP (frånsett dels ställningen före *n* — jfr senare! —, dels före *s*) endast spiranter: [lē'çtə], [burç], [frā'xliç]. Här icke ens omnämnes uttalet med [k], vilket dock som bekant innehar betydande områden (framför allt Sydtyskland) och icke heller är främmande för teaterspråket.[1])

Samma val hade gjorts av WINELL, som ävenledes endast för midljud nämner alternativa uttal. Ståndpunkten hade f. ö. redan förut intagits av CALWAGEN. I 15:de upplagan, utgiven av NORDGREN, tillfogas ett »Märk»: »*g* i slutet av stavelsen uttalas å scenen och i dialekter som [k]; *g* mellan två vokaler uttalas i dialekter (men ej å scenen) dels såsom [γ] efter *a*, *au*, *o*, *u*, dels såsom [j] efter övriga vokaler samt *l* och *r*. Det senare är regel efter apostrof: *ew'ge* [ēvjə]».[2]) KALLSTENIUS finner det visserligen vara »mycket att rekommendera att i samtalsspråk uttala *g* ini ord framför vokal som de tonande motsvarigheterna till *ach-* och *ich*-Laut», men tillägger, att »då detta uttal brukar vålla oss svenskar svårighet, kunna vi gott ersätta det med [g], som är föreskrivet för högre stil å teatern». För ställningen i slutet av en stavelse och framför *s* och *t* anbefaller K. *ach-* resp. *ich*-Laut men tillfogar: »I högre stil må *g* i denna ställning uttalas som [k], om man så vill».

*

Emellertid finnes det en icke oväsentlig punkt, där de nu nämnda uttalslärarna icke överensstämma med RODHE: det är i fråga om uttalet av *g* före ett till stammen hörande *n*. RODHE-ABSHAGEN skriva: [re·çnən] eller [re·gnən]; [ge·çnɛr], „seltener [ge·gnɛr]"; ['aiçnən] adj., „seltener ['aignən]"; men endast ['ɛr'aiçnɪs]. RODHE: [lɔyçnən], ['ɛntge·çnən]. HJORTH-GRIP föreskriva uttryckligen explosiva i denna ställning, utan att alternativet med frikativa nämnes (medan HJORTH fordom hade tonande frikativa även här). WINELL har följande regel: »Framför ett till stammen hörande *l*, *n*, *r* uttalas *g* antingen som [g] i »*gå*» eller efter bakre vokal = [γ], efter främre vokal = [j]». Av CALWAGEN-NORDGRENS framställning framgår icke, huru detta specialfall är att bedöma (annat än i fråga om lånord, t. ex. *Signal*, *Magnet;* jfr nedan!). Endast KALLSTENIUS synes, att döma av hans regelformulering och det enda hithörande

[1]) Jfr VIËTOR, *Elemente der Phonetik*[5], s. 175: „Im Inlaut ist an allen Bühnen das Verschluss-*g* anerkannt, im Auslaut für die meisten Schauspieler und Bühnen heute die Mustergültige Aussprache (wobei nur die Ableitungssilbe *-ig* eine besondere Stellung einnimmt)". V. menar naturligtvis här med „Verschluss-*g*" uttal av bokstaven *g* som Verschlusslaut, [g] resp. [k].

[2]) Dessa uppgifter om vad som för teaterspråket är överenskommet, träffa tydligen icke det rätta; jfr föregående not!

Digitized by Google

exempel, han anför, nämligen *Magnet* [maxnɐt], här ha RODHES uttal med tonlös frikativa.

VIËTOR har tonande ljud (explosiva eller frikativa) i dylika ord: »gutturaler» i *Wagner*, *betrogne* (*Elemente der Phonetik*[5], § 77, I), »palataler» i *regnen*, *Ereignis*. Några reflexioner om att uttalet på denna punkt skulle förete särskild vacklan, finnas, så vitt jag kan se, icke i *Elemente der Phonetik*. Att så icke desto mindre är fallet, framgår av de „Beiträge zur Statistik der Aussprache des Schriftdeutschen", som VIËTOR offentliggjorde i några av de första häftena av *Phonetische Studien*, och vilka byggde på svaren å en serie frågor, som V. underställt namngivna, fonetiskt och ortoepiskt intresserade personer i olika delar av Tyskland. Denna punkt berördes i *Phon. Stud.*, band I, s. 105 f. och s. 215; b. III, s. 19 f. och s. 251. De omfrågade orden voro *leugne, Agnes* och *Signal*. (Till de två sista återkommer jag strax.) Jfr HEMPL, *German Orthography and Phonology I*, s. 133.

Den särställning, VIËTOR giver åt *g* i *Wagner*, *betrogne*, *regnen*, låter V. emellertid tillkomma detsamma även i *lagre*, *kugle*, *Vöglein*, alltså „vor stammhafter Liquida" (*Vöglein* = *Vögellein*). Däremot [ç] t. ex. i *regsam*, *möglich*; „auch besser [x] als [g] in *fraglich* etc.".

*

Jag har bland ord med *g* sparat till sist „Fremdwörter" såsom *Magnet*, *Signal*. VIËTOR (*El. d. Phon.*[5], § 118) säger: „In Fremdwörten hat auch *g vor n* oft noch die Geltung [ŋ] (gemäss der bis vor kurzem bei uns üblichen Aussprache des Lateinischen), z. B. *Agnes* ['aŋnɛs], *Signal* [zɪŋ'na:l] (besser ['agnɛs], [zɪg'na:l])". Anm. 6 tillägges: „in Westmitteldeutschland hört man neben ['aŋnɛs], [sɪŋ'na:l] oft noch ['axnɛs],]sɪç'na:l], für *Signal* auch französierend [sɪn'ja:l], [zɪn'ja:l] etc.". *Deutsches Aussprachewörterbuch* (1908—1911) har [agnɛs], [ma'gne:t]. GRIP föreskriver endast [maŋnē't], [ziŋnā'l, KALLSTENIUS s. 9 [maxnɐt] (ev. —k—?; jfr sid. 10), sid. 16 [maxnɐt] och [maŋnɐt]; sid. 18 [siçnal] och [ziŋnal]. NORDGREN har endast [ŋ] i *Signal*, *Magnet*. WINELL uttalar sig ej.

*

De sista orden ha fört oss över till lånord med »*ng*»-ljud. Detta förekommer enligt VIËTOR (*El. d. Phon.*[5], § 118,4) „in norddeutscher (aber nicht in bühnenmässiger!) Aussprache in den Verbindungen *an*, *en*, *in* etc. = französischem Nasalvokal in französischen Wörtern: *Chance* [ʃaŋsə], *Entree* ['aŋ'tre:], *Bassin* [ba'sɛŋ] etc. (jedoch [o:n] in *Bataillon*, *Garnison*, wie mittel- und süddeutsch auch in *Balkon*). — In Süd- und Mitteldeutschland steht meist der französische Nasalvokal". Jfr § 69 Anm. 1: „Auch die Bühnenkonferenz (1898) verlangt [ɔ̃:] etc." samt Anm. 2: „Ältere oder doch völlig eingebürgerte Lehnwörter werden wie deutsche behandelt; es steht reiner Vokal + Nasalkonsonant: z. B. [a:n] in *Charlatan*, — — —;

Digitized by Google

[o:n] in *Baron*, *Postillon* [pɔstɪl'jo:n], — — —; einige schwanken, wie *Balkon*". — GRIP har [balɔ'ŋ], [basɛ'ŋ], [balkɔ'ŋ] el. [balkɔ̄'n], *Entree* ['aŋtrē'], *Chance* [ʃa'ŋsə] el. [ʃãsə], *Salon* [zalɔ'ŋ], *Saison* [zɛzɔ'ŋ], men [n] i *briljant*[1]) (med [n] även hos VIËTOR i *Ausspr.-Wb.*), *charmant* (saknas hos VIËTOR), *elegant*, *Gendarm* [ʒanda'rm eller ʒaŋda'rm] (VIËTOR endast det förra), *interessant* ['intrəsa'nt] (sic!; VIËTOR [ɪntɛrɛ'sant], RODHE-ABSHAGEN [ɪntɛrɛs'antə]), *Talent* och slutligen nasalerad vokal i *Teint* [tẽ] eller [tɛŋ], *Refrain*. — KALLSTENIUS har endast [n] i *Balkon*, *charmant*, *elegant* [eləgant][2]), [guvərnante][3]), *Jasmin*, *Person*, *Region*, *Spion*, *Station* (i dessa sistnämnda på ifrågavarande punkt i överensstämmelse med VIËTOR), *Talent*. Ett givet förbiseende är att ej upptaga *Kompliment*, vilket ju ej får uttalas som i svenskan. Både [n] och [ŋ] godkänner K. i *Gendarm* [ʒan- eller ʒaŋ-] (V. endast n); endast [ŋ] i *Ballon*, [buljoŋ] (V. -õ), [broŋse] (V.: brõ:zə oder meist brõze), [ʃampinjoŋ] (V. ʃampɪn'jõ el. ʃã-) *Fasson*[4]) (V. õ:), *Gourmand* (V. -ã:), *Gouvernement* (V. -ã:) [ʒargoŋ] (V. -õ:), [peroŋ] (V. pɛ'rõ:), *Saison*, *Salon* [s-] och [z], Teint [täŋ]. Både [ŋ] och nasalvokal har K. i *Pardon* (V.: -õ:; „= Gnade, Schonung auch -o:n"); tillagts kunde studentspråkets *Komment;* endast nasalvokal i *Chance*, *Cousin*, *Fond*, *Fonds*, *Pointe*, *Terrain*. — NORDGREN har [n] i *elegant*, *Gendarm*, *Talent*, [ŋ] i *Ballon*, *Bassin*, nasalerad vokal i *Teint*, *Parfum*[5]). — WINELL förbigår saken. — RODHE-ABSHAGEN ha i allmänhet »ng»-ljud i st. f. nasalvokal. Jag har antecknat [buljɔ'ŋ, ʒaŋda'rmənmarkt, kɔ'tɪljoŋ, pɔntɔ'ŋ, bɔŋbɔ'ŋ, paŋsjo·'n, paŋz-, pɛns- el. pɛnz-, salɔ'ŋ el. zalɔ'ŋ], vidare *Eskadron* ['ɛskadrɔ'ŋ] men *Schwadron* [ʃvadro·'n], *Rentier* [rɛntje·']. Med nasalvokal har jag endast påträffat *Komment* »[kɔma'ŋ], mera sällan [-mã']».

Undertecknad ansluter sig till den åsikten, att det för oss blir nödvändigt att acceptera uttalet med [ŋ] i st. f. nasalvokal. Vi kunna icke påräkna, att eleverna i klasser, som icke gjort bekantskap med franskan, skola kunna förmås att tillfredsställande bilda nasalvokalerna, som ju skulle i tyskan möta dem alltför sporadiskt.

Att läroböckerna angiva uttal med [ŋ] för somliga ord, nasalvokal för andra, är nog icke att skriva på godtyckets räkning. Ord sådana som *Komment*, *Refrain*, *Teint* ha så att säga ett annat stilvärde än *Balkon*, *Bouillon*. De förra torde mera uteslutande tillhöra konversationen hos de bildade, där man känner till och

[1]) Egendomlig stavning. *Regeln für die deutsche Rechtschreibung nebst Wörterverzeichnis*, herausg. im Auftrage des Königlich Preussischen Ministeriums der geistlichen, Unterrichts- und Medizinal-Angelegenheiten (Berlin, Weidmannsche Buchhandlung, 1902; Preis 15 Pf.) har *brillant*. Likaså VOGEL, *Deutsches grammatisch-orthographisches Nachschlagebuch*, och VIËTOR.

[2]) Likaledes hos RODHE-ABSHAGEN. VIËTOR, *Ausspr.-Wb.* har *elegant* (fein, geschmackvoll) [e·le·'gant], men *Elegant* (Stutzer) [e·lə'gã].

[3]) VIËTOR [gʊvɛr'nantə].

[4]) Officiell stavning även *Façon*.

[5]) Ordet skrives officiellt även *Parfüm*. I så fall uttalar VIËTOR [par'fy:m].

Digitized by Google

kan använda nasalvokaler, medan de senare äro vanliga både här och inom folklager, för vilka nasalvokaler äro främmande. Man kan då ha större utsikt, vad Nordtyskland beträffar, att få höra nasalvokal i de förra orden än i de senare, och läroboksförfattarnas (eller deras sagesmäns) iakttagelser om uttalsfrekvensen äro, så tolkade, sannolikt riktiga. En annan sak blir, att om och när en person, som ej begagnar nasalvokaler, tar upp ett sådant ord som *Komment,* helt visst ljudsubstitution inträder, så att det blir [ŋ] även här. Fråga är, om ej våra elever få nöja sig med att ställas i paritet med sådana tyskar och den normativa ljudbeteckningen göras konsekvent.

*

För att nu forsätta med främmande ord, ha vi hos GRIP något egendomliga uppgifter om uttalet av *ch.* G. har *ach*-ljud [x] i *Mechanik, psychologisch, Zichorie* »m. fl.» (i ställningen före bakre vokal); jfr *Chaos* [kā'ɔs] jämte [xā'ɔs]. NORDGREN har för det sistnämnda [k], [x] eller [ç], för de övriga [ç]. KALLSTENIUS har i ordlistan [mexanik], [psyxologɪʃ] och [psyçologɪʃ], [melanxoliʃ] och [melaŋkoliʃ] men endast [tsiçoriə]. *Chaos* nämnes ej. WINELL anför av dessa endast *Chaos* med [k] eller [ç]. Hos RODHE har jag bland nu anförda ord endast stött på *melancholisch* (med [k]). — VIËTOR föreskriver [mɛ'ça:nɪk, psy'ço'lo:gɪʃ] men [me'laŋ'ko:lɪʃ, ka:ɔs].

Mycket överraskande är, att NORDGREN finner sig böra för *sechzehn, sechzig* upptaga ett alternativt uttal med [ks] (sid. 57 f.).

*

Ett bokstavstecken, som i ett antal ord ävenledes har vacklande uttal, är *v.* I *Pedagogisk tidskrift* 1904, s. 269 har LEANDER framhållit det olämpliga i att vid ett och samma läroverk i ena parallellavdelningen av en klass rättas till [v], i en annan till [f] i samma ord. Det av L. anförda *Sklave* saknas hos GRIP. KALLSTENIUS säger [sklavə]. GRIPS föreskrifter medgiva i allmänhet ej alternativ utan anbefalla [f] i rent tyska ord, t. ex. *Frevel, Hannover,* och i lånord [v] i början av ord, t. ex. *Vase, Vikar, Vesper* (det sista även [f]), och inuti ord, t. ex. *Klavier, Novelle, Proviant, Kurve, Lava* (und. oftast *Evangelium* och avledningar, *Pulver, Nerven* — men *nervös* med [v]), i slutet av ord [f], t. ex. *brav, kursiv, Nerv, Substantiv.* Bland exemplen saknas *Vers.* — NORDGREN skiljer på »införlivade lånord» (med [f]): *Vers, Veilchen, Vogt,* och »lånord» (med [v], i dialekter [f]): *Vase, Vokal, Novelle, Oval, Proviant, Evangelium, nervös, Livree, vivat.* Som vacklande (med ibland [f] men vanligen [v]) uppföras *brave, Larve, Nerven, Pulver, Sklave* ävensom lågtyska ord. Tyska ord ha [f], som även står i stavelseslut: *Levkoje, Evchen; brav, Substantiv, Nerv.* — Samma ståndpunkt hade, såvitt gemensamma exempel visa, redan WINELL intagit. —

Digitized by Google

VIËTOR (*El. d. Phon.*[5], § 101) fattar sig i allmänhet bestämdare: „[v] in Fremdwörtern a) anlautend: *Vase, Verdikt, Vikar, Vokal, vulgär* etc., b) inlautend: *oval, Novelle, Proviant, nervös, Livree;* — [f] anlautend in deutschen Wörtern, in den Lehnwörtern *Vers, Veilchen, Veit, Vogt* etc., inlautend vor Konsonant in *Levkoje, Evchen* u. ä., vor Vokal in *Larve, Nerv(en), Pulver, Sklave*, auslautend nur in Fremdwörtern: *brav, kursiv, relativ, Substantiv*". Därmed är att jämföra anm. 3: „Die fremden *v* werden in Mittel- und Süddeutschland wie die einheimischen behandelt, also [f] gesprochen: [fo'kal], [kla'fi:r]. In längst eingebürgerten Lehnwörtern, wie *Veilchen, Veit, Vers, Vogt,* hat sich der f-Laut festgesetzt. In neueren, wie *Vikar, Vokal,* ist [f] in Nord- und Nord-Mittel-Deutschland seltener; unter 16 Fällen ist in meinen ‚Beitr. zur Stat.', Phon. Stud. 1 ff. [f] in diesen beiden Wörtern nur je einmal als ausschliesslich und je zweimal als neben [v] gebräuchlich aufgeführt. In *brave, Sklave, Pulver* verhalten sich nach den gleichen Quellen [f] : [v] = 7 : 9, 5 : 11, 6 : 16, mit mehrfach bezeugtem Schwanken (auch zwischen gebildeter und Volkssprache)". — GRIPS undantag *Evangelium* har i VIËTORS *Aussprachewörterbuch* [v]. En närmare anslutning till VIËTOR skulle fylla luckor hos GRIP utan att komplicera framställningen. GRIP tycks ha anslutit sig till KALLSTENIUS, som emellertid upptager ytterligare ett par exempel. — Hos RODHE-ABSHAGEN har jag antecknat [fɛsperbro·t]; [fe·rs] „oder [fɛrs]"; [fɛrzən] „oder [fe:rzən]"; *Hannover* [hano·fɛr] el. [-o·vɛr] (VIËTOR [ha'no:vər]). Om *Nervenfieber* säger Rodhe: „uttalas vanligen [nɛrf(v)ənfi:bɛr]", men *Nerv, -s* el. *-en, -en* har hos R. endast [f].

*

Medan övriga nu brukliga skolgrammatikor utan reservation föreskriva tonande (lent) *s* [z] före vokal, utom då tonlös konsonant går förut, yppar GRIP för lärjungarna, att »det sydliga språkområdet och stora delar av mellersta Tyskland sakna detta ljud".[1])

På en sandhi-företeelse fästes uppmärksamheten av E. A. MEYER, *Deutsche Gespräche* (Leipzig, Reisland, 1906), sid. 18. M. säger, att om man i sådana förbindelser som *das Salz, ob sie* bemödar sig att uttala *s* tydligt tonande, leder detta „erfahrungsgemäss" [2]) till den överdriften, att det föregående ljudet också blir tonande: [daz zalts, 'ob zi·]. Förhållandet är, påpekar M., tvärtom, att [z, ʒ, j] liksom [b, d, g] efter tonlöst ljud vanligen äro fullständigt tonlösa. M. a. o.: svenskar tendera här till att genomföra regressiv assimilation, tyskan har progressiv. Nu är det visserligen sant, att de sålunda i denna ställning tonlösa begynnelsekonsonanterna ej äro exakt lika med de motsvarande under alla förhållanden tonlösa ljuden; de förra förbliva »lenes» („ungespannt"), de senare äro »fortes» („gespannt").

[1]) BUERGEL GOODWINS anmärkning i *Verdandi* 1910, s. 76 förråder förbiseende av GRIPS § 4.

[2]) Denna erfarenhet kan undertecknad bekräfta.

Digitized by Google

— Det kan invändas, att VIËTOR icke i sina ljudtexter i dylika fall ansett nödigt beteckna den ifrågavarande assimilationen. Gentemot detta synes mig dock MEYERS erfarenhet, då den som bekant just avser svenskar, böra vara ganska vägande. Särskilt förefaller det mig, som om man borde besluta sig för att beteckna *s* som tonlöst i den ifrågavarande ställningen; vid de övriga ljuden torde örat mindre märka den olaga regressiva assimilationen. Anledningen torde vara, att vi måste använda särskild energi på det tonande *s* [z] såsom ett för oss främmande ljud. — Hela sanningen innebär ju icke denna beteckning heller. Frågan är blott, i vilket fall man undviker ett större ont.

*

I ett antal ord angiva WINELL och GRIP tonande uttal av bokstaven *d* i midljud. I överensstämmelse med VIËTOR nämna de *adlig*, *Handlung*, *Händler*, *heidnisch*, *ordnen*, *Ordnung*, *widmen*, *widrig*. GRIP upptar ej *Adler*. Vad beträffar *Friedrich*, *Hedwig* och *Ludwig*, som WINELL och GRIP likaledes ha med [d], föredrog VIËTOR i *El. der Phon.*[5] (1904) uttalet med [t] („auch [d]") men har i *Deutsches Aussprachewörterbuch* 1909—1911 [fri:drɪç], däremot [he:tvɪç] och [lu:tvɪç]. — Det överraskar, att NORDGREN funnit sig böra uttryckligen angiva [t] såsom det vanliga i *widmen*, *ordnen*, *Ordnung*, *Redner*, *Ludwig*, *Hedwig*, däremot [d] i *Friedrich*. N. motiverar det förra med en hänvisning till en iakttagelse, för vilken han å annat ställe (s. 7) redogör. I sitt sammanhang lyder denna passus hos N. så: »I det tyska *Akten* höres mellan *k* och *t* icke någon explosion ['aktən] som i svenskan [ak'tən]. Härpå beror också svårigheten att avgöra, om t. ex. *d* i *Händler* är tonlöst [d] eller [t], likaså vid *feindlich*, *freundlich* o. a., till vars rätta uttal dessutom hör, att *n* börjar tonande men slutar tonlöst, och att gruppen *nd* uttalas med stor energi efter (den korta) vokalen (även *ei* och *eu* äro här icke alltid långa som vanligt)». Den första av dessa iakttagelser är intressant och, så vitt jag känner, icke förut gjord. Återstår frågan, hur pass stor allmängiltighet den har för tyskt språkområde. (Emellertid höra fall sådana som *Händler* ej under N:s strax förut (s. 6) givna formulering av förutsättningen: »Om i tyskan på stötljud [b, p; d, t; g, k] följer annan sådan konsonant», varför uttrycket »Härpå beror» icke är lyckligt). Jag vet dock ej, om svårigheten att skilja mellan [d] och [t] är tillräckligt stor för att motivera ansättande av [t] utan reservation. Mig synes, att man just därigenom inbjuder svenskar till det uttal med explosion efter stötljudet, som N. icke godkänner, och sålunda alls icke får fram det obestämda mellanljudet (tonlöst [d]). — KALLSTENIUS berör icke dessa ord. — Hos RODHE antecknar jag ['a·dlɛr, 'ɔrdnʊŋ{k}, ʃvɪndlɪç], men t. ex. [fri'tlɪç]; hos RODHE-ABSHAGEN [fri:drɪç].

I motsats till sin uppfattning av *d* i nyssnämnda fall rekommenderar NORDGREN tonande [b] framför bortfallet *e*, t. ex. *ebner*.

Digitized by Google

WINELL med [b]: *wirblich* och *erhabner* (men *erblich* med [p]) samt *Gelübde* (VIËTOR gə'lʏpdə). GRIP anför med [b] *erhabner, ebnen, Grübler*. VIËTOR har [e:b(ə)nən] men upptar ej *Grübler*. Hos RODHE-ABSHAGEN har jag funnit [ne·blɪç] (Viëtor: *neb(e)lig* [ne:-b(ə)lɪç]) och [genəra·l∫te·blɛr] (även Viëtor [b]).

En teoretisk anmärkning: *g* i *segle, regne* torde väl böra anses stå i motsvarande ställning. Om VIËTOR skriver *Ereignis* [ɛr"aignɪs] men *Erlebnis* [ɛr'le:pnɪs], är att märka, att *n* i förra fallet är „stammhaft". (Forts.)

Artur Korlén.

E. G. Calwagen, Tysk språklära för de allmänna läroverken. Femtonde omarbetade och tillökade upplagan, utgiven av C. O. Nordgren. Stockholm, Hugo Gebers förlag.

Calwagens tyska grammatik utkom i fjor i en ny upplaga, den femtonde, utgiven av C. O. Nordgren, adjunkt vid Nya elementarskolan i Stockholm. Denna nya upplaga skiljer sig i mångt och mycket från den närmast föregående. Gentemot dennes 184 sidor ställer den förra ej mindre än 275, och när man betänker, att åtskilliga förkortningar och strykningar gjorts, blir proportionen mellan det gamla och det nya ännu större. Det må genast sägas ifrån, att rec. långt ifrån anser alla de tillägg, som åstadkommit denna sidökning, för nödvändiga eller nyttiga. Tvärtom består en mycket stor del av nyheterna, särskilt i formläran, av en mängd från de klassiska författarna hämtade, nu avgjort föråldrade former och uttryck. Trots den stora utsträckning, i vilken dessa ålderdomligheter upptagits, lämna de upptagna fallen icke på långt när en uttömmande förteckning på klassikernas avvikelser från modernt språkbruk. Utg. har visserligen i företalet reserverat sig mot kritik i denna punkt genom sitt uttalande, att ett urval »är och förblir huvudsakligen en smakfråga, i synnerhet som jag ej eftersträvat fullständighet», men det torde väl ändå kunna diskuteras, huruvida det under sådana omständigheter ej varit bättre att utelämna dylika saker fullständigt eller åtminstone företaga en mycket stark gallring än att som nu ge något halvt. Det tillkommer väl snarare textutgivare än grammatici att sätta dylikt i dess rätta belysning. Det mesta av dessa föråldrade former och uttryck torde alltså i en kommande upplaga både kunna och *böra* strykas. Därtill kommer, att utg:s påstående i företalet, att ålderdomligheterna karaktäriserats genom tillägg av »poetiskt», »föråldrat» o. dyl., ej alltid håller streck. Ett ex.: i § 150 ger utg. såsom första ex. på intrans. verb med gen.-obj.: *Der Gesunde braucht des Arztes (den Arzt) nicht*, utan att på något sätt angiva konstruktionen med gen. såsom föråldrad. Exemplet (men blott med gen.) är hämtat ur den tyska gramm., varifrån utg., såvitt jag kunnat konstatera, tagit de flesta av sina tillägg, näml. Blatz, Neuhochd. Gramm. (II, s. 396). Nu torde det vara allmänt bekant, att *brauchen* blott i *opers.* användning ännu kan styra gen., men vid personl. konstr. fordrar

Digitized by Google

ack. Det avvikande exemplet ur Blatz har gen., därför att det är ett citat ur det så ytterst konservativa bibelspråket.

Ibland ger utg. blott en generell anmärkning angående ordens användning. Så t. ex. vid adjektiv, som styra gen. (s. 162): »Flera av dessa adj. äro sällsynta eller blott brukliga i stående uttryck». Ja, men vilka? Liknande vid verb, som styra gen. (sidd. 160, 161). Varför ej fullt klarlägga saken genom att omtala, vilka ord utg. anser höra till vardagsspråket och vilka han betraktar som litteraturspråkets och ålderdomlighetens tillhörigheter i stället för att som nu skett ge enbart en materialsamling?

Innan jag efter detta skärskådande av utg:s principer angående föråldrade uttryck och former och hans tillämpning av dessa principer går närmare in på de stilistiska och sakliga brister, som den nya edit. har att uppvisa, fordrar rättvisan, att jag först redogör för sådana oegentligheter, som utg. övertagit från den av Calwagen själv utgivna 14:de uppl., låt vara att utg. ju måste i viss mån svara även för sådana misstag. Det måste erkännas, att de i förhållande till den stora mängden nya äro mycket få. I § 48 räknas *mit Freuden* till de kvarlevande resterna av fem. subst. med böjningsändelse i sing. Då *Freude* var en *ô*-stam, måste *Freuden* emellertid vara dat. pl., och uttrycket är jämnställt med *in Ehren*, *zu Gunsten* etc. — § 157 behandlar opers. verb med personobj. i dativ, varvid följande regel ges: »Då dativen sättes före verbet, uteslutes ibland *es* (nämligen oftast i de båda första ex., alltid i det tredje)». Det tredje ex. lyder: *Es liegt mir nichts an seinem Lobe*. Vi behöva väl knappast påpeka, att *nichts* här är egentligt och *es* blott formellt subj., vadan det alldeles självfallet måste utelämnas vid ordföljden: *Mir liegt* etc.

En del av de nya oegentligheterna ha sin grund i själva överarbetningen. En sådan medför ofta upprepningar och felaktigheter, som ej skulle ha förekommit, om arbetet direkt utgått från en själv. Här några ex. I stället för Calwagens *possess. gen.* har utg. två grupper: *possess.* (= ägaren) och *subjektiv* (= utövaren av en verksamhet). Häremot är ju intet att säga, men utg. har glömt att ur Calwagens exempelsamling borttaga de ex., som höra till hans egen *subjektiva* grupp. — § 180 c skall behandla och behandlade även verkligen i den 14:de uppl. *abstr. subst.* begagnade såsom titlar, i den nya har under samma rubrik insmugit sig även konkreta ord. — § 139, 5 skulle på samma sätt behandla *personnamn*, men avdeln. i) och j) behandla alls icke, k) och l) endast delvis personnamn.

Ej sällan använder utg. mindre lyckade uttryck. Så t. ex. när han i § 120 på tal om bl. a. *heiraten, handhaben, ratschlagen* säger: »Dessa verb äro äkta sammansatta». Tvärtom gäller det ju att på det allra starkaste framhålla, att dessa verb *icke* äro sammansättningar utan avledningar och följaktligen svaga. — Priset tages väl ändå s. 8, där på tal om *ach*-ljudet säges, att det »bildas genom att låta *bakre* tungryggen skrapa(!) mot mjuka gommen under samtidig utandning»!

Digitized by Google

De onöjaktigheter jag i det följ. upptager avse ingalunda att vara uttömmande. Utrymmet förbjuder mig att behandla en hel mängd smärre saker, men jag skall gärna stå utg. till tjänst med en förteckning av dem i och för en event. kommande uppl.

S. 43 (§ 44). Vid orden *Friede* etc. saknar man upplysning om, att med und. av *Schaden* (där formen på *-e* har en till vissa fall inskränkt användning) och *Funken* den vanligaste nom.-formen är den på *-e*. — S. 47, 52. Överraskande är ansättandet av *etwas Gutes*, *nichts Böses* även i gen. Matthias (Sprachleben u. Sprachschäden[2]) fordrar dock här (§ 83 och 185) den svaga formen: *wegen etwas Bösen*, *wegen nichts Geringeren*. — S. 54 (§ 59, m. 2.) Skrivningarna *hübschte*, *barbarischte* hade såsom ej officiellt tillåtna bort förses med ett tillägg av »ej efterföljansvärt» eller dyl. — S. 64 (§ 72, m. 2). Utg. tycks skilja mellan användningen av *unser* och *euer* i uttryck som *unser aller Mutter* och samma ord i t. ex. *unser vier*. I det förra fallet anser han dem uttrycka ägaren, i det senare förklarar han dem som partitiver. I själva verket äro *unser* och *euer* i båda fallen *partitiv gen.*, och ägandet uttryckes ensamt genom *aller* och *beider*. — S. 65 (§ 73 m. 2). »Varandra» översättes med *einander* ej blott när tydligheten fordrar det, utan även efter de flesta prep. (vid *über* och *unter* är som bekant även refl. pron. möjligt). — S. 76 (§ 88 m. 9). Absolut onödig anmärkning. Till och med den sämsta stilsvenska torde näppeligen kunna bjuda något exempel som: Cato, klokare än vilken ingen var. Utg. har ju också måst utgå ifrån latinets *C., quo nemo erat prudentior*. Tror då utg., att latinkunskapen i vår tids skolor är så stor, att en lärjunge därav skulle frestas till ett *als* före ett rel.-pron.? — S. 78. I den säkerl. mycket nyttiga utredningen av *någon* etc. saknas fall sådana som *einig* i *in einiger Entfernung*, eller i ex. som: *darüber wäre einiges zu sagen*. — S. 97 (§ 107 m. 1). Jämte *reisest* etc. äro även *reist* etc. officiellt tillåtna. Den gamla regeln, att *-est*, *-et* kvarstår efter *m*, *n* föregånget av en annan konsonant håller ej streck, när *r* föregår: *er wärmt*, *warnt*. — S. 108, not 1. Såsom ex. till *h.* och *s.* (= hjälpv. *haben*, *sein*) ger utg.: »*ich habe das Brot gebacken* (trans.), *das Brot ist gebacken* (intrans.)». Det hade dock varit skäl att även ge en översättning av sistnämnda ex. För många torde nämligen användningen av *baka* = *gå upp* vara främmande. — S. 122 (§ 120 m.). Den växlande skrivningen *(ge)willfahrt* sammanhänger med betoningen. Alltså *wìllfáhrt*, men *gewíllfàhrt*. Likaså: *òffenbárt* och *geóffenbàrt* § 123 m. 4. — S. 123 (§ 123). Märkvärdigt nog har jag ej i någon svensk gramm. funnit något omnämnande av de oäkta smsättningarna med *wider-* = »åter-». De ifrågavarande orden äro *widerhallen*, *-schallen*, *-spiegeln* och *-strahlen*. — S. 123 (§ 123 m. 4). Utg. talar här bl. a. om verb bildade genom sammansättning med subst. eller adj., men ex. härpå äro oriktiga: *liebkosen* är en sammansättning av ett *adverb* + *verb* (eg. = freundlich, schmeichlerisch reden, Paul, D. Wb.), *weissagen*

Digitized by Google

en avledning av ett nu utdött subst., *offenbaren* av adj. *offenbar*. — S. 129 (m. 6). I *zum besten haben* gömmer sig superl. av ett adj.! — S. 133 (§ 130 m. 4). Till tröst för de säkerligen talrika lärare, som uttalat *ánstàtt* i st. f. det av utg. förordade *ànstátt* kan jag omnämna, att även det förra är fullt tillåtet, ja sättes t. o. m. före det senare i Grieb-Schröers Deutsch-Englisches Wörterbuch. — S. 148 (§ 142 c, m. 5). Till ex. som *aller guter Dinge sind drei, unser waren vier, ihrer waren nur wenige* ger utg. följande häpnadsväckande regel: »om predikatsfyllnaden är ett räkneord, åtföljes den av partitiv genitiv; subjektet i dessa satser heter *es: es waren unser vier*». Det är ju självklart, att ett sådant *es* är formellt subj., och att vi här ha att göra med en speciellt tysk konstruktion, där *drei, vier, wenige* är subjekt och ej predikatsfyllnad. — S. 161 (§ 150 m. 1.). Det borde väl omnämnts, att *bedürfen* och *brauchen* vid opers. bruk motsvaras av svenskt passiv. — S, 165 (§ 153, m. 2, 3). *Morgens* etc., *spät Abends* etc. kunna även avse ett bestämt tillfälle (ej blott upprepning), t. ex. *er kam spät abends nach Hause* (Fr. Th. Vischer, Auch Einer s. 144). — S. 195 (§ 179). »Sällan står pred. i 3:e pers. plur., om subjekten äro 3:e och 2:a pers. sing.» Ja, regeln är riktig, men det från Blatz (II, s. 89) hämtade ex. (*Du musst den Schuss tun, oder du und dein Knabe sterben)* är osäkert, ty det är möjligt, att Schiller tänkt sig *sterben* som *inf.* med ett *müsst* underförstått som hjälpverb. — S. 223 (§ 200, 3). Utg. för *bleiben* till de verb, som styra *ack. med inf.!* — Alla grammatiker sammanföra de tre verben *bleiben, haben* och *finden* med andra verb. Det enklaste sättet att klargöra dessa verb för eleverna synes mig vara att taga upp dem som en grupp för sig med ung. följ. regel: Ett svenskt pres. part. vid *bliva, hava* och *finna* översättes med *bleiben, haben, finden* + inf. utan *zu*. I en anm. ställes i motsats härtill konstr. med svenskt inf. *(ha mycket att göra),* och i en annan omnämnes, att vid *finden* i ty. även pres. part. är möjligt.

Några fall, som, så vitt jag kunnat finna, ej av utg. behandlats, omnämner jag här: 1) den speciellt i sydtyska arbeten vanliga konstr. med *sein* vid *stehen, sitzen* och *liegen* (utg. omnämner ibland oviktigare sydty. egendomligheter); 2) konstr. som t. ex. *die kaum zu ertragende Armut;* 3) olikheten mellan tyskan (inf.) och svenskan (växl. verbalformer) i konstr. som ty. *er tut nichts als lesen*; 4) ordföljden vid *entweder — oder.*

Korrekturläsningen är ganska noggrann, särskilt i formläran. Bland sådana fel, som störa meningen, nämner jag här sid. 94 (m. 4) *tidsadv.;* bör vara *rumsadv.* och sid. 152 (rad. 10 uppifr.) *subj. gen.;* bör vara *obj. gen.*

Det låter sig ej neka, att det finnes ganska mycket att anmärka emot den nya upplagan av den här behandlade gramm. Men vi få icke låta anmärkningarna undanskymma de förtjänster den nya bearbetningen erbjuder. Å uttalets område ger den några nya upplysningar, och för övrigt erbjuder den en stor mängd fina

Digitized by Google

och intressanta iakttagelser av tyskt språkbruk och tyska konstruktioner. Man ser, att man ej blott har att göra med en i tyskan fullt hemmastadd person, man märker även den erfarne pedagogen, som förvärvat sig en del små grepp att klarlägga sakerna för eleverna. Calwagens gramm. kommer nog därför att även i sin tyngre gestalt fortfarande finna användning. Men om jag får ge utg. ett råd för en kommande uppl., så vore det detsamma, varmed jag började: Ändra ej blott de här behandlade onöjaktigheterna, stryk även huvudmassan av vad som i den nuvarande uppl. bär beteckningen föråldrat.

Lund. *N. Otto Heinertz.*

ÖVERSÄTTNINGSÖVNINGAR.

I sina »Tankar» och minnen» omtalar Bismarck, huru som han under sin vistelse i S:t Petersburg 1859 med den till hovet hörande societeten företagit en promenad i sommarträdgården mellan Paulspalatset och Neva. Kejsaren observerade då en soldat, som stod på post mitt på en gräsplan. Då soldaten på frågan, varför han stod där, ej kunde giva något annat besked, än att man befallt honom göra det, lät kejsaren sin adjutant höra efter på högvakten men fick ej heller där annan upplysning, än att denna post utsattes både sommar och vinter. Saken väckte mycken uppmärksamhet vid hovet, emedan ingen kunde förklara, varför skiltvakten posterades på detta ställe. Slutligen anmälde sig en gammal pensionerad soldat och berättade, att han mindes, att hans far vid ett tillfälle hade sagt till honom, då de gingo förbi skiltvakten: »Se, där står han ännu och vaktar blomman.» Kejsarinnan Katarina hade en gång på denna plats ovanligt tidigt på året funnit en snöklocka och låtit sätta ut en skiltvakt, för att man icke skulle plocka den. Sedermera hade man glömt bort hela saken, och ännu ett halft sekel efter Katarinas död utsattes posten varje dag. *C. C.*

Deutsche Übersetzung.

In seinen „Gedanken und Erinnerungen" erzählt (berichtet) Bismark (spricht B. davon), wie er bei seinem Aufenthalt (während seines Aufenthalts) in St. Petersburg /im Jahre/ 1859 mit der zum Hofe gehörenden (gehörigen) Societät (Gesellschaft) (mit der Hofsocietät) einen Spaziergang (eine Promenade) im Sommergarten zwischen dem Paulspalast und der Newa gemacht (unternommen) hat.[1]) Der Kaiser bemerkte (erblickte, gewahrte) bei dieser Gelegenheit[2]) einen Soldaten (Der K. wurde . . . einen [eines] Soldaten gewahr), der mitten auf einem Rasen/platz/ /auf/ Posten stand. Da (Als) der Soldat auf die Frage, weshalb (warum) er da stehe, keinen anderen Bescheid (keine andere Antwort) geben konnte, als /den (die),/ dass man es ihm (ihm dies) (man ihm dies zu tun) befohlen habe (als man habe es ihm befohlen), liess der Kaiser seinen Adju-

Digitized by Google

tanten auf (bei) der Hauptwache nachhören (nachfragen, Erkundigung einziehen [einholen]) (liess der K. seinen Adj. sich auf der H. erkundigen), erhielt aber auch dort (hier, da) keine andere Erklärung (keinen anderen Bescheid, Aufschluss) als /die (den),/ dass dieser Posten Sommer und (wie) Winter ausgestellt werde. Der (Dieser) Gegenstand (die Sache, Geschichte) erweckte (erregte) am Hofe grosse Aufmerksamkeit (rief am H. gr. Aufm. hervor [wach], weil niemand (keiner) es erklären konnte, warum die Schildwache an[3]) diesen Platz (diese Stelle) gestellt werde (an diesem Platz aufgestellt werde). Schliesslich (Zu guter Letzt) meldete sich ein alter pensionierter Soldat und erzählte, dass er sich erinnere (, er erinnere sich), dass ihm sein Vater bei einer Gelegenheit (gelegentlich) (einmal), als sie an (bei) der Schildwache vorübergingen, gesagt habe: „Sieh, da steht er noch immer (immer noch) und bewacht die Blume". Kaiserin Katharina hatte einmal an dieser Stelle ungewöhnlich früh im Jahre ein Schneeglöckchen gefunden (entdeckt) und eine Schildwache ausstellen (dahinstellen) lassen, damit niemand es (dasselbe, das Blümchen) pflücke. Später (Nachher) hatte man die ganze Geschichte (den ganzen Vorfall) vergessen, und noch ein halbes Jahrhundert nach Katharinas Tod (nach dem Tode Katharinas) wurde der Posten täglich (jeden Tag) ausgestellt.

1) auch: habe. 2) nicht gut: da. 3) auch: auf. *C. K.*

Deutsche Übersetzung.

In seinen „Gedanken und Erinnerungen" erzählt Bismark, wie er während seines Aufenthaltes in St. Petersburg (i. J.) 1859 mit der zum Hofe gehörenden /gehörigen/ Gesellschaft im Sommergarten zwischen dem Paulspalast und der Newa einen Spaziergang machte.[1]) Der Kaiser bemerkte[2]) da einen Soldaten, der mitten auf einem Rasen(platz) Wache /Posten, auf Posten/ stand. Da der Soldat auf die Frage, warum er dort stehe, keinen andern Bescheid /keine andere Auskunft/ geben konnte, als dass man ihm befohlen habe /hätte/, es /dies/ zu tun, liess der Kaiser seinen Adjutanten auf der Hauptwache nachfragen[3]) /sich erkundigen/, erhielt aber auch dort keine andere Aufklärung, als dass dieser Posten im Sommer sowohl wie im Winter /Sommer und Winter, S. wie W./ ausgestellt /aufgestellt/ werde.[4]) Die Sache erregte[5]) bei Hofe[6]) grosse[7]) Aufmerksamkeit, da niemand erklären konnte, warum die Schildwache an dieser Stelle postiert wurde. Schliesslich meldete[8]) sich ein alter pensionierter Soldat und erzählte /berichtete/, er erinnere sich,[9]) dass sein Vater einmal[10]), als sie an der Schildwache vorbeigingen, zu ihm gesagt habe: „Sieh (nur, mal), da steht er noch (immer) und bewacht die Blume". Kaiserin Katharina hatte einmal an dieser Stelle ungewöhnlich früh im Jahre ein Schneeglöckchen entdeckt /gefunden/ und eine Schildwache ausstellen lassen, damit man es nicht pflücke /pflücken soll(t)e/. Später hatte man (an)[11]) die ganze Sache vergessen und noch ein halbes Jahrhundert nach Katharinas Tod wurde der Posten jeden Tag ausgestellt.

Digitized by Google

Anmerkungen.

1) Eventuell: unternahm; nicht gut: vornahm. 2) Nicht gut: beobachtete. 3) Nach Pauls Wörterbuch jetzt unüblich, mir aber noch durchaus geläufig; nachhören ist nicht über das ganze deutsche Sprachgebiet verbreitet. 4) Nicht: ausgesetzt. 5) Weniger gebräuchlich: (er)weckte. 6) Nicht: beim Hofe. 7) Weniger gut: viel. 8) Besser als: meldete sich an. 9) Wiederholung der Dass-konstruktion ist zu meiden. 10) Besser als: gelegentlich, bei Gelegenheit (= vid tillfälle). Nicht gut: bei einer Gelegenheit. 11) An etwas vergessen im Süddeutschen wohl ebenso häufig wie die transitive Konstruktion.

H. Sperber.

Officious Officialdom.

In his *Reflections and Reminiscences* Bismarck tells us how (that) [mentions that], during his residence (sojourn, stay) at (> in) [> visit to] /St./ Petersburg, he took a walk (stroll) with the members of tho Court (court) in the summer-garden between the Palace of St. (S.) Paul and the Neva. On that occasion the Emperor (Tsar, Czar) observed (noticed, perceived) a soldier /standing (who stood)/ on guard (on sentry, sentry, on sentry-go) in the middle (centre) of a lawn (grass-plot). In answer to the question (enquiry, inquiry) why he stood (was standing, was) there, he could give no (could not give any) other answer (reply, reason) except (but, save) that [give no (not give any) answer (reply, reason) other than that] those were his orders [his orders were that he should do so, he had been ordered (received orders) to do so]; and so the Emperor etc. caused (ordered, told) his aide-de-camp to enquire (inquire) into the matter [make (institute) enquiries (inquiries)] at the main guard; but there too he received no further enlightenment (information) than that this guard was placed both summer and winter. The matter (affair, thing, business **F**) aroused (roused, excited) much attention at the Court (court), since (because, inasmuch as) no one (nobody) could (was able to) explain why the sentry (sentinel) was posted (placed, stationed) at (> on) that (this) place (spot). At last (At length, Finally, In the end) an old pensioner [pensioned (retired, superannuated) soldier] reported (presented) himself and said that (told how) he remembered that on one occasion, as (when) they were going (walking) past the sentry (sentinel), his father had said to hin: "Look, there he still stands guarding the flower (bloom, blossom, plant)". The Empress (Tsaritsa, Tsarina, Czarina, Czaritsa) Katharine (Katherine, Catherine) had once found a /spring/ snowflake on (at) this spot (place) unusually (exceptionally, uncommonly) early in the year (season) and had caused a sentry (sentinel) to be [had had a sentry (sentinel)] placed (posted, stationed) there, in order that it might (should) [so that it should (might)] not be picked (plucked). Afterwards (Later on **F**) the whole matter (affair, thing, business **F**) had been /clean/ forgotten (forgot **A**), and now, half a century (fifty years, half a

Digitized by Google

hundred years) after Katharine's death (the death of Katharine etc.), a sentry (sentinel) was placed (posted, stationed) there every day.

(1) As Bismarck was ambassador at Petersburg for four years (1858—1862), 'residence', which imports a more or less fixed or permanent abode and suggests official position, is a far more significant rendering than any of the alternatives: 'visit to' is placed last as most implicative of a flying call.

C. S. Fearenside.

In his "Memoirs" Bismarck tells of (speaks of) a walk he took, during his stay in (at) St. Petersburg in 1859, with the Court society in the Summer Gardens, between the Paul Palace and the Neva. The Tsar (Czar, Emperor) noticed a soldier standing sentinel (on duty, on guard) /right/ in the middle of a lawn (grass plot). As the soldier could give no information in reply (no answer) to the question why he was standing there, other than that he had been ordered (commanded, told) to /do so/, the Tsar sent his adjutant to enquire at the main (palace) guard (corps de garde), but did not receive any explanation there either, other than (save, except) that this watch was stationed there both summer and winter. The matter attracted much attention at Court, since (for) no one could explain why the sentinel was posted at this spot. Finally (At last) an old pensioner presented (announced) himself, and stated that he remembered that on one occasion his father had said to him as they passed (were p.) the sentinel: "Look, he is still there guarding the flower!" The Tsaritza (Czarina, Empress) Catherine had once found a snowflake on this spot unusually early in the year, and had had a sentry placed there in order that (so that) it should not be picked (plucked). Afterwards the whole thing had been forgotten; and yet, half a century after Catherine's death, a sentinel was still posted there every day.

G. E. Fuhrken.

Thème français.

Dans ses «Pensées et Souvenirs», Bismarck raconte que, pendant son séjour à St Pétersbourg en 1859, il fit avec la cour une promenade dans le jardin d'été qui s'étend entre le palais /de/ Paul et la Néva. L'empereur remarqua là un soldat qui était en faction (montait la garde) au milieu d'une pelouse. Comme le soldat (l'homme), interrogé sur le motif de sa présence en cet endroit, ne pouvait répondre qu'une chose, c'est qu'il avait reçu l'ordre de se tenir là, l'empereur fit demander par son aide de camp des renseignements au corps de garde; mais là non plus on ne put obtenir aucune explication, si ce n'est que cette faction se continuait l'été et l'hiver. La chose piqua (excita) fort (beaucoup) la

Digitized by Google

curiosité de la cour (provoqua une grande curiosité à la cour), puisque personne ne pouvait (personne ne pouvant) expliquer pourquoi la (une) sentinelle (le factionnaire) était postée (placée) à cet endroit. Finalement un vieux soldat retraité se présenta et (se présenta un vieux soldat retraité qui) raconta /qu'il se souvenait/ que son père lui avait dit une fois en passant (un jour qu'ils passaient) devant le factionnaire: «Vois /donc/, il est encore là à garder la fleur!» En effet l'impératrice Catherine avait trouvé une fois sur cette pelouse une perce-neige extraordinairement précoce pour l'époque, et avait fait placer une sentinelle devant pour qu'on ne pût (puisse) la cueillir. Par (Dans) la suite, on avait oublié la chose (l'histoire) et, un demi-siècle après la mort de Catherine, on montait encore (on continuait à monter) la garde chaque jour (tous les jours) au même endroit.

P. Méaly

Frågor och svar.

Hur översättes bäst: *han har väckt* (t. ex. en sovande) på engelska? He has *waked, waked up, woken, woken up, woke, woke up, awaked* eller *awoke?* *L.*

L. enquires which is the 'best' translation of the above phrase into English, and gives a number of alternatives. I have noticed a considerable diversity of usage in this matter, but do not remember seeing any authoritative rulery as to which is supposed to be 'best'. My own preference is *waked* or (much stronger, as suggesting effort or completeness) *waked up* in a literal transitive sense; the longer weak form *awaked* seems to me more natural in literary or figurative uses; while the strong forms *woke, woke up* —like the perhaps less common forms *woken, woken up*—strike me as more natural in an intransitive sense. This is a purely personal impression, as I have had no opportunity of consulting any dictionaries or works of reference on the subject.

C. S. Fearenside.

LUND 1912, A.-B. SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

Digitized by Google

DIE ANMERKUNGEN IN 'ADVENTURES AND MEMOIRS OF SHERLOCK HOLMES' VON CONAN DOYLE.

(Herausgegeben von C. A. Ringenson).

Vor einiger Zeit las ich die erste Geschichte des Buches 'Adventures and Memoirs of Sherlock Holmes' von Conan Doyle (herausgegeben von C. A. Ringenson, Stockholm 1904[1], 1907[2]). Da in den Anmerkungen einige offenbare Fehler betreffs der Übersetzung sich fanden, unternahm ich es, das Ganze kritisch zu untersuchen, um zu sehen, ob ich etwas zu beanstanden oder zu verbessern hätte. In einigen von den unten angeführten Fällen mag der eine Ausdruck vielleicht eben so gut wie der andere sein, in anderen nicht, und die Absicht dieser kleinen Recension ist nur, Herausgeber und Lehrer darauf aufmerksam machen, dass man Erläuterungen mit grösster Sorgfalt schreiben muss.

Nach einer statistischen Untersuchung, die ich vor ungefähr einem Jahr machte, wurde das erwähnte Buch das vorhergehende Schuljahr (1908—1909) in elf verschiedenen Klassen in sechs von unseren höheren Knabenschulen benutzt.

S. 5,19 "gave a bob of greeting" 'hälsade kort' 'grüsste kurz' vielmehr 'hälsade med en kort bugning' oder '. . . med en knyck på huvudet' 'machte eine hastige Verbeugung' (vgl. Muret-Sanders, Engl.-D. Wb bob[2] 14).

S. 6,6 "strange effects" 'egendomliga effekter' 'eigentümliche Effekte' besser 'eg. resultat (följder, verkningar)' 'eigent. Folgen (Wirkungen)', denn 'effekt' ist selbst ein Lehnwort, das mit einem einheimischen Wort übersetzt werden soll.

S. 6,34 "*the* facts are unique" '*dessa* fakta äro enastående' '*diese* 'facta' sind einzig' besser 'omständigheter*na* äro . . .' '*die* Tatsachen sind . . .'.

S. 7,7 "baggy trousers" 'byxor med stora knän på' 'Hosen mit grossen Knieen' warum nicht 'säcklika byxor' 'sackartige Hosen'.

S. 11,37 'rikligt flammande' 'reichlich flammend' (Druckfehler(?) für 'riktigt flammande' 'wirklich flammend' wie in der ersten Auflage.

S. 26,32 "clean-cut" nicht 'slätrakad' 'glatt rasiert' sondern 'med markerade drag (skarpt mejslat)' 'scharf geschnitten' (vgl. N. E. D. clean-cut: cut with smoothness and evenness of surface: hence, sharply outlined or defined); vgl. 43,35 "clean shaven".

S. 28,23 "securing the situation" nicht 'göra sig till herre över situationen' 'Herr der Lage werden' sondern 'försäkra sig om

Digitized by Google

platsen [hos Mr. Wilson]' 'sich die Anstellung (den Dienst) [bei Mr. Wilson] sichern'.

S. 29,29 "every link rings true" nicht 'varje länk har en äkta klang' 'jedes Gelenk hat einen wahren Klang' sondern 'varje länk passar ordentligt [in i den andra]' 'jedes Gelenk passt ordentlich [in die anderen]'. "rings" ist mithin hier ein Verbum abgeleitet von dem Substantivum "ring" 'Ring, Kreis' und hat nichts mit dem Wort "ring" 'klingen, läuten' zu tun. In den Anmerkungen der zweiten Auflage hat der Herausgeber das Wort "sounds" statt "rings" des Textes, und dies macht die Übersetzung richtig aber ist nicht gemäss dem Text. Hat er vielleicht versucht, auf diese Weise die Schwierigkeit zu beseitigen?

S. 30,11 "outre" 'ytterlig' 'ausserordentlich' besser 'överdriven, överspänd' 'übertrieben, überspannt'; vgl. S. 74,17, wo dasselbe Wort zu den letztgenannten Übersetzungen besser passt.

S. 32,5 "The larger crimes are apt to be the simpler" nicht 'ju större brott äro, desto mindre komplicerade äro de ofta' 'je grösser die Verbrechen sind, je weniger kompliziert sind sie oft' sondern 'de större brotten äro ofta de enklare' 'die grösseren Verbrechen sind oft die einfacheren' (sc. . . . the simpler ones).

S. 33,4 "abstracted" 'tankspridd' 'geistesabwesend' besser' flyktig', 'flüchtig'.

S. 34,16 "rambling and inconsequential" 'svamlig och osammanhängande' 'sinnlos und zusammenhangslos' vielmehr 'osammanhängande och oviktig' 'planlos und unwichtig'.

S. 40,15 "great issues" 'viktiga följder' 'wichtige Erfolge', vielleicht hier 'viktiga slutsatser' 'wichtige Schlusssätze'.

S. 42,35 "to fathom" nicht 'famna' 'umarmen(?) sondern 'mäta djupet' 'die Tiefe abmessen'.

S. 60,18 "So much for Mr. H. B." 'så långt om Mr. H. B.' 'so weit (lang?) von Mr. H. B.' besser 'nu ha vi gjort ifrån oss med . . .' 'jetzt sind wir mit Mr. H. B. fertig'.

S. 64,10 "the cringing figure" 'gestalten, som vred sig av fruktan' 'die Gestalt, die sich aus Furcht rang [wie ein Wurm]' viehlmehr . . . av ängslan (förtvivlan)' 'aus Angst (Verzweiflung)', denn er hatte keinen Anlass, sich vor dem Schlächter zu fürchten.

S. 66,25 "a *dusk* of brandy" Druckfehler für "a *dash* o. b.

S. 72,36 "patent" (pætənt) auch (peɪtənt), das in den Wörterbüchern zuerst kommt.

S. 74,37 "it was a perfect frost" 'nicht 'jag var alldeles på bar backe' 'ich war ganz bettelarm' sondern 'jag var alldeles utan sysselsättning' 'ich war ganz ohne Arbeit' [eine lange Zeit], denn er hatte doch einige siebzig Pfund Sterling erspart. Vgl. Farmer and Henley: Slang and its Analogues "to have a frost" = to be idle.

S. 75'29 "shiny" Druckfehler für sheeny".

S. 85,41 "his last move" 'hans sista schackdrag' 'sein letzter Schackzug' besser 'hans sista tilltag (påhitt)' 'seine letzte Unternehmung (Erfindung, Streich)'.

Digitized by Google

Die phonetischen Transkriptionen sind nicht immer gut oder zuverlässig, z. B. S. 32,18 "Devonshire" (devənʃiə) ·ʃĭə(ʔ), S. 76,11 (äəʃiəz) gewöhnlicher (devənʃəə), (äəʃəəz); S. 43,20 (baisɐlfĭt), 76,40 reⁱmoᵘ), 80,10 (direktəri) besser (baisˑɐlfĭt), (rˑeⁱmoᵘ oder reⁱmoᵘ), (dirˑektəri od. dĭrektəri), nicht (saadzənt) 89,14, (riidzənt) 91,37 sondern (saadʒənt, riidʒənt). Das phonetische System von Afzelius wäre natürlich das beste.

Aus dem Zusammenhang können wir verstehen, dass "I never had any family" (9,38) vielmehr 'ich habe keine Familie gehabt' als '. . . keine Kinder gehabt' bedeutet, denn S. 13 finden wir, dass Mr. Wilson ein 'bachelor' war und nicht ein 'widower' ohne Kinder.

Falun, September 1911. *Ivar Belanner*

VÅRENS STUDENTSTILAR.

Tyskt översättningsprov för real- och latingymnasiet.

Även den, som endast varit en enda dag i Berlin, har säkert gjort en promenad från Brandenburgerporten till Kungliga slottet. Först går man den ståtliga gatan Unter den Linden. Den har sitt namn av fyra rader gamla lindar, som så att säga dela den i fem bredvid varandra löpande gator. Som en ström bölja där människor fram och tillbaka, och där trängas vagnar och fordon av alla möjliga slag.

Vid ändan av nämnda gata står Fredrik den stores höga staty, modellerad av Rauchs mästarhand. Här i närheten ligga flera offentliga byggnader: universitetet, operan, tyghuset m. fl.

Går man vidare på den breda bron över Spree, har man till höger Kungliga slottets jättebyggnad. Dess äldsta del stammar från 1400-talet och är en lämning av en borg, som kurfursten Fredrik Järntanden (der Eisenzahn) byggde mot berlinarnas vilja för att tvinga staden under sitt ok. Men nu för tiden är Berlin stolt över att vara de preussiska konungarnas och tyska kejsarnas residensstad och har förnämligast detta förhållande att tacka för sin storhet och rikedom.

Engelskt översättningsprov för latingymnasiet.

Då kejsar Wilhelm för någon tid sedan var på besök i London, berättade en engelsk tidning några anekdoter om honom. En av dessa lydde så här.

Den barberare, kejsar Wilhelm brukar anlita i Berlin, är mycket skicklig, men har ett fel: han har ytterst svårt för att vara

Digitized by Google

punktlig. Till sist blev kejsaren utledsen på att ständigt få vänta och förebrådde barberaren hans brist på punktlighet. Barberaren undskyllde sig med att hans klocka gick så dåligt.

— Den saken är lätt avhjälpt, sade kejsaren, då byta vi klockor.

Han tog då barberarens silverklocka och gav honom sitt briljanterade guldur i stället. Nu kom barberaren punktligt en tid framåt. Men så började han slarva igen. En morgon sade kejsaren då till honom:

— Har Ni kvar det där uret jag gav er?

— Ja, ers majestät, här är det.

— Nå, eftersom inte det heller tycks gå ordentligt, är det bäst, att vi byta igen.

Varpå kejsaren åter stoppade på sig sitt briljanterade guldur och lämnade tillbaka åt barberaren hans gamla silverklocka.

Franskt översättningsprov för real- och latingymnasiet.

Fransmän och engelsmän äro båda med rätta stolta över sitt fosterland. Båda länderna hava en lysande historia, båda hava för den mänskliga kulturen spelat en utomordentlig roll, och båda intaga de i vår tid en viktig plats bland världens stater såväl genom sitt politiska inflytande som genom sina rika tillgångar. Men engelsmannen och fransmannen äro varandra mycket olika, och detta visar sig även i deras sätt att tala om fosterlandet. Medan fransmannen är behaglig, artig och gärna gör komplimanger, är engelsmannen av ett mera torrt och litet kärft skaplynne, som dock aldrig utesluter sinnet för det lustiga och för skämtet. Följande drag karaktäriserar ganska väl de båda nationerna. En engelsman och en fransman samtalade med varandra, och var och en prisade ivrigt sitt eget land. Den alltid älskvärde fransmannen sade slutligen för att visa, att han även uppskattade Englands förtjänster: »Om jag inte vore fransman, så ville jag vara engelsman». — »Om jag inte vore engelsman», svarade då denne, »så ville jag vara det».

Engelskt översättningsprov för realgymnasiet.

London den 1 augusti 1911.

Ärade vän!

Sedan jag för halvannan månad sedan anlände till London, har jag av bästa förmåga sökt att få en inblick i de engelska skolförhållandena. I förrgår var jag närvarande vid den högtidliga avslutningen i ett ansett gymnasium. Man samlades i en väldig, amfiteatraliskt byggd sal, vilken inom kort blev fullständigt fylld. Det gick på det hela till ungefär som hos oss, i det att tal höllos och böcker utdelades såsom belöningar, med den karaktäristiska

Digitized by Google

skillnaden likväl, att hela församlingen gång på gång utbrast i kraftiga bifallsyttringar. Men sedan kom en scen, som ägde ett särskilt intresse. Ett namn uppropades, och nedför salens trappsteg gick långsamt en skolyngling rodnande av förlägenhet. Rektorn tillkännagav, att den unge mannen varit förste ordningsman i skolan under det gångna året och skött detta åliggande så förträffligt, att gossarnas uppförande på skolgården och i korridorerna varit ovanligt tillfredsställande. Nästan inga bestraffningar hade förekommit. Med några vänliga ord och under allmänt ljudligt bifall överlämnade han en fullständig cricket-uppsättning till den unge mannen såsom en belöning för manlig karaktär.

Franskt översättningsprov för realgymnasiet.

En fransk nationalekonom, som var ganska berömd som författare, promenerade en dag i omgivningarna av den lilla staden X. Han var åtföljd av några lantbrukare, som begärligt lyssnade till den lärde mannens ord. »Vackra fält!» utbrast han, »intensivt jordbruk!» Följeslagarna instämde. Slutligen kom han till en kornåker. »Härligt vete!» utropade den lärde. Åhörarna blevo förvånade, men trodde naturligtvis, att det var en missägning, och instämde fortfarande. Men efter kornåkern kom en rågåker. Den lärde stannar och säger: »Detta är högst förunderligt». — »Vad då?» — »Detta vete är betydligt högre än det andra. Vad beror det på?» — »Det är helt enkelt», svarade en av lantbrukarna, som var en väl uppfostrad man. »Det här är tvåårigt vete, det förra var endast ettårigt». Nationalekonomen tog upp sin anteckningsbok och gjorde en anteckning om detta intressanta förhållande.

Deutsche Übersetzungen.

Wer auch (selbst) (Selbst wer) (Selbst der, welcher) [1]) nur einen einzigen Tag /lang/ in Berlin gewesen ist, hat sicher/lich/ einen Spaziergang vom Brandenburger Tor /bis/ [2]) zum Königlichen Schloss/e/ gemacht (unternommen). Zuerst geht man die stattliche Strasse „Unter den Linden“ /entlang/. Sie hat ihren Namen von vier Reihen alter [3]) Linden, die sie gewissermassen (sozusagen) in fünf neben einander herlaufende (hinlaufende) Strassen teilen. Wie ein Strom wogen hier (dort) die Menschen auf und ab (nieder) (hin und her), und ein Gedränge von Wagen und allerlei (allen möglichen) Fuhrwerken [4]) herrscht daselbst (und Wagen sowie allerart Fuhrwerke drängen sich dort).

Am Ende genannter Strasse steht das von Rauchs Meisterhand (von der Meisterhand Rauchs) modellierte (geformte, geschaffene) hohe Denkmal (Standbild) Friedrichs des Grossen (steht das hohe D. Friedr. d. Gr., von der Meisterh. Rauchs modelliert). Hier in der Nähe liegen mehrere öffentliche Gebäude: die Universität,

Digitized by Google

die Oper (das Opernhaus), das Zeughaus u. a. m. (Gebäude: u. a. die Univ. . . .).

Geht man auf der breiten Brücke weiter über die Spree [5]), so (dann) hat man rechter Hand (rechts, auf der [zur] rechten Seite, zur rechten Hand) das Riesengebäude des Königlichen Schlosses. Sein ältester Teil stammt aus dem 15. Jahrhundert und ist ein Überbleibsel (Rest) /von/ einer Burg, die der Kurfürst Friedrich der Eisenzahn gegen (wider) den Willen der Berliner erbaut (gebaut, errichtet) hat (besser als: erbaute), um die Stadt unter sein Joch zu zwingen. Heutzutage aber ist Berlin stolz darauf [6]), die Residenzstadt der preussischen Könige und deutschen Kaiser zu sein und hat hauptsächlich (vor allem, besonders, in erster Reihe) diesem Umstand seine Grösse und seinen Reichtum zu verdanken.

Anmerkungen.

1) nicht: der, wer. 2) in diesem Falle ist „till" = ända till; soll jedoch nur die Richtung wohin ausgedrückt werden, kann man auch übersetzen: nach dem (zum) Kön. Schlosse /hin/; dieses ist jedoch hier weniger gut. 3) auch: alten. 4) süddeutsch auch: Fuhren. 5) Grammatisch liesse sich „över Spree" wohl auch als nähere Bestimmung zu „bron" fassen; in diesem Falle wäre zu übersetzen: „Geht man weiter auf der breiten über die Spree führenden (geschlagenen) Brücke"; man darf jedoch nicht übersetzen: geht man weiter auf der breiten Brücke über *der* Spree; letzteres wäre kein Deutsch. 6) nicht so gut: darüber.

C. K.

Auch wer (derjenige, der) nur einen einzigen Tag in Berlin gewesen ist, hat sicherlich (sicher, gewiss) einen Spaziergang (eine Promenade) vom Brandenburger Tor[1]) nach[2]) dem Königlichen Schloss gemacht.[3]) Zuerst geht man die stattliche Strasse Unter den Linden entlang (hinab, hinunter) [4]). Sie hat ihren Namen von vier Reihen alter [5]) Linden /erhalten/, die sie sozusagen in fünf nebeneinander /her/laufende Strassen teilen. Wie[6]) ein Strom (Gleich einem Strome, Einem Strome gleich) wogen dort[7]) Menschen auf und ab (hin und her), und /dort/ drängen sich (und es drängen sich dort) Wagen und Fuhrwerke (Gefährte) aller Art (aller Arten, jeder Art, allerlei Art, aller möglichen Art, aller möglichen Arten[8]) (allerlei Fuhrwerke).

Am[9]) Ende dieser (der genannten, erwähnten) Strasse steht das hohe Standbild (Denkmal) Friedrichs des Grossen[10]), von Rauchs Meisterhand[11]) modelliert (das von — — modelliert ist). Hier in der Nähe liegen mehrere öffentliche Gebäude[12]): die Universität, das Opernhaus (die kgl. Oper), das Zeughaus u. s. w.

Geht man weiter auf[13]) die breite Brücke über die[14]) Spree, so[15]) hat man zur Rechten (rechts) das Riesengebäude des Königlichen Schlosses. Sein ältester Teil (Der älteste Teil desselben) stammt aus[16]) dem 15. Jahrhundert /her/ und ist der[17]) (bildet den) Rest (Überrest) einer Burg, die /der/ Kurfürst Friedrich der[18]) Eisenzahn gegen (wider) den Willen der Berliner (dem Willen d. B. entgegen) /er/baute, um die Stadt unter sein Joch zu zwingen. Heut-

Digitized by Google

zutage aber ist Berlin stolz darüber (darauf), die Residenzstadt der preussischen Könige und deutschen Kaiser zu sein (dass es d. R. ist), und /es/ hat vor allem (hauptsächlich, vornehmlich) diesem Umstande[19]) seine Grösse und seinen Reichtum zu /ver/danken.[20])

Anmerkungen.

[1]) Nicht zusammenzuschreiben: Brandenburgertor. — [2]) Nicht: *bis zum*, denn dies würde betonen, dass der Spaziergang gerade nur bis zum Schloss gemacht wird und nicht weiter, was hier nicht gemeint ist; ganz unmöglich: *bis an das Schloss*, damit wäre gesagt, dass man bis an die Mauern oder an das Tor des Schlosses herangeht — zu welchem Zweck? — [3]) Nicht ganz unmöglich: *getan*, man vergleiche: *einen Gang tun, eine Reise tun*, letzteres allerdings schon entschieden veraltet. — [4]) Eines dieser Adverbien ist hier kaum zu entbehren. — [5]) *von alten Linden* wegen der Wiederholung des *von* unschön. Hier und da wird sicherlich die Übersetzung geliefert werden: *von vier Reihen alten Linden*, nach Analogie von: *mit einer Handvoll Schreiern, mit einer Anzahl Bekannten* usw., ist aber nicht zu billigen, da diese letztere Konstruktion aus begreiflichen Gründen auf Massbezeichnungen (Dutzend, Schock, Paar, Menge, Haufe usw.) beschränkt und auch hier in gewählterer Sprache durchaus noch nicht völlig durchgedrungen ist; *Reihe* bezeichnet hier aber kein Mass (anders z. B. in *eine ganze Reihe grobe Fehler*, wo *Reihe* ja wirklich ein Mass bezeichnet, aber selbst hier scheint mir noch in gewöhnlicher Rede der Genetiv *grober Fehler* gebräuchlicher). Vgl. zu dieser Frage MATTHIAS, Sprachleben und Sprachschäden, 2. Aufl., § 187 ff. — [6]) Unmöglich natürlich: *Als.* — [7]) Zu dünn und dürftig: *da.* — [8]) Nicht gut: *jeder möglichen Art.* — [9]) Unmöglich: *Beim.* [10]) Nicht: *von Friedrich dem Grossen*, das würde klingen, als habe der König das Standbild geschaffen. — [11]) Meinem Empfinden nach stilistisch unmöglich: *von der Meisterhand Rauchs.* — [12]) Um Gottes willen nicht: *öffentliche Häuser* (bekanntlich = Bordelle). — [13]) Meines Erachtens unmöglich: *auf der breiten Brücke*, da dies bedeuten würde, dass man schon vorher auf der Brücke gestanden hat und nun weitergeht, was hier offenbar nicht gemeint ist. *Auf die Br.* besagt natürlich (Akkus. das Ziel angebend), dass man auf der Brücke Halt macht und Umschau hält. Am natürlichsten wäre wohl: *über die Brücke*, was sich aber leider mit dem folgenden *über die Spree* nicht gut verträgt. — [14]) Natürlich unmöglich: *über der Spree.* — [15]) Das: *so* ist besser nicht auszulassen, wenn der vorhergehende Bedingungssatz nicht durch eine Konjunktion eingeleitet ist. — [16]) Falsch: *vom.* [17]) Der unbestimmte Artikel wegen des folgenden *einer Burg* unschön. — [18]) So steht es zwar in dem offiziellen Text; ich würde entschieden sagen: *Friedrich Eisenzahn*, man vergleiche: *Harald Blauzahn* (nicht: der Blauzahn!), fast stets *Friedrich Rotbart*, nicht der Rotbart usw. In den mir zugänglichen Geschichtswerken finde ich den Kurfürsten übrigens nur als Friedrich der Eiserne bezeichnet. — [19]) Nicht gut: *diesem Verhältnis.*

Ernst A. Meyer.

Wer auch nur[1]) einen einzigen Tag in Berlin war (gewesen ist), hat sicher einen Spaziergang (eine Promenade) vom Brandenburger Tor /bis/ zum königlichen Schloss (bis an's königliche Schl., nach dem königlichen Schlosse) gemacht[2]). Zuerst (erst) geht man die prächtige[3]) Strasse Unter den Linden /entlang/. Sie (diese) hat ihren Namen von (nach) 4 Reihen alter[4]) Linden die sie sozusagen[5]) in 5 nebeneinander herlaufende (laufende, einherlaufende) Strassen teilen. Wie[5a]) ein Strom wogen hier /dort/[6]) die Menschen

Digitized by Google

hin und her (hin und zurück, auf und ab)[7]), und hier drängen sich[8]) Wagen und Fuhrwerke (Gefährte[9]) jeder /nur/ möglichen Art (von allen möglichen Arten, aller /nur/ möglichen Arten).

Am Ende[10]) der genannten (erwähnten) Strasse steht das hohe Standbild (die hohe Statue) Friedrichs des Grossen,[11]) von Rauchs Meisterhand modelliert. In der Nähe liegen (befinden sich) /hier/ (hier in der Nähe liegen) mehrere öffentliche[12]) Gebäude: die Universität, das Opernhaus (die Oper), das Zeughaus, u. a. m. (u. s. w.)

Geht man auf der breiten Brücke über die[13]) Spree weiter, /so/ hat man zur Rechten (rechts) den Riesenbau (das Riesengebäude[14]) des königlichen Schlosses. Sein ältester Teil (der älteste Teil desselben)[15]) stammt aus[16]) dem 15. Jahrhundert und ist ein Überrest (Rest) /von/ einer Burg, die der Kurfürst Friedrich der Eisenzahn gegen den Willen der Berliner /er/baute, um die Stadt unter sein Joch zu zwingen. Heute (Heutzutage) aber ist Berlin stolz darauf[17]), die Residenz/stadt/ der Könige von Preussen und Kaiser von Deutschland (der preussischen Könige und deutschen Kaiser) zu sein, und verdankt[18]) hauptsächlich (in erster Linie) diesem Umstand[19]) seine Grösse und seinen Reichtum (hat . . . zu /ver/danken).

Anmerkungen.

1) Besser als: Auch derjenige, welcher . . ., auch der, wer . . . 2) Nicht gut: getan. 3) „Stattlich" hat meist den Nebensinn „hoch". 4) Besser als: alten. 5) Nicht: sozusagen sie. 5a) Nicht: als. 6) Besser als: da. 7) „Hin und wieder," „ab und zu" werden meist temporal gebraucht. 8) Nicht: werden gedrängt. 9) Oder: Fuhrwerk (kollektiver Singular). 10) Nicht gut: beim Ende, zu(m) Ende. 11) Besser als: Friedrich des Grossen. „Friedrichs des Grossen hohes Standbild" klingt etwas pathetisch. 12) Besser als: öffentlichen (veraltet). 13) Darf nicht fehlen. 14) „Baute" im Singular ungebräuchlich. 15) Kaum: dessen ältester Teil; nicht: der älteste Teil dessen. 16) Nicht: von. 17) Nicht gut: darüber; nicht: über. 18) Nicht gut: hat zu danken für . . . 19) Nicht gut: Verhältnis.

H. Sperber.

Uppsala Version.

When /the/ Emperor William (the Kaiser[1]) was visiting in London some time ago, an English newspaper (paper) gave (told, related, published) some anecdotes about him. One of them [hardly: *these*] ran (was) as follows: The barber (hairdresser) /that/ the Kaiser employs (has) is very proficient (skilled, expert, capable), but has one failing (fault, shortcoming): he finds it extremely difficult to be (has extreme difficulty in being[2]) punctual. At length (last) the Kaiser wearied (got sick and tired, got heartily tired) of always having to wait and upbraided (reproved) the barber for his want (lack) of punctuality.

The barber excused himself on the ground (pleaded in excuse) that his watch kept such bad time (was so unreliable) [not: *went so badly*]. "That /difficulty/ is easily remedied", said the Kaiser, "we will /ex/change watches then". So he took the barber's silver watch and gave him instead [in its stead (place)] his own gold watch

Digitized by Google

set with brilliants. After this (Now) the barber came punctually for [not: *during*] some time (a while). But then he began to get careless (remiss) (**F** to slack) again, so one morning the Kaiser said to him, "Have you still got the watch /that/ I gave you!"

"Yes, your majesty, here it is."

"Well, since that (this[3]) doesn't seem to keep proper (good) time either, we had better (best) (it would be best for us to) /ex/change again". Whereupon the Kaiser put his brilliant-studded (brilliant-encrusted) gold watch back into his pocket and gave the barber his old silver watch back again.

Remarks.

(1) The emperor of Germany is called "Emperor William" or (more often) simply "the Kaiser" in England. (2) Avoid the Sw. idiom "has it extremely difficult to be". (3) "This" if we suppose the Kaiser already has the watch in his hand.

Sydney J. Charleston.

A Gothenburg Version.

Some time ago, when the Emperor William was on a visit to London, an English /news/paper related (told) some anecdotes about him. One of these ran (read, was) as follows. The barber /whom/ the Emperor William usually employs (is in the habit of employing, is wont to employ) in Berlin, is very skilful (clever), but /he/ has one fault: he has great (the greatest) difficulty in being (finds it very difficult to be) punctual. At last (Finally, In the end) the Emperor grew (became, was) quite (utterly, heartily, thoroughly) tired (weary, sick) of perpetually (continually, always) having to wait (of being perpetually kept waiting), and reproached the barber with (for) his lack of punctuality. The barber excused himself on the plea (by saying, pleading, alleging) that his watch was such a bad timekeeper (kept such bad time, kept time so badly, was so unreliable). "That is easily remedied (put right)," said the Emperor; "let us (we will) exchange watches." With that he took the barber's silver watch, and in exchange[1]) gave him his /own/ gold watch, which was set with brilliants. The barber now came punctually for a time (while, some time). But then he began to grow (be) careless again. So one morning the Emperor said to him: "Have you still got that watch I gave you?" "Yes, your Majesty, here it is." "Well, as (since) that does not (doesn't) seem to keep time either, we had better (it will be best for us to) exchange again." Whereupon (Upon which) the Emperor put his gold watch set with brilliants in his pocket again, and handed the barber the old silver one (returned the old silver one to the barber, gave the o. s. w. back to the b.).

[1]) *or:* for it, instead /of it/, in its place, in place of it. Might come at the end of the sentencc, but less appropriately.

G. E. Fuhrken.

Digitized by Google

Thème français.

Les français et les [1] anglais sont [2] avec raison [3] fiers de leur patrie [4]. Les deux pays [5] ont une histoire glorieuse [6], tous deux ont joué au service [7] de la civilisation [8] un rôle exceptionnel [9], et tous [10] deux occupent [11] à notre époque [12] une place considérable [13] entre [14] les états du monde, tant [15] à cause de [16] leur influence politique que de leurs abondantes ressources [17]. Mais l'anglais et le français sont très différents l'un de l'autre [18], et cette dissemblance se manifeste [19] aussi dans la manière [20] dont ils parlent de leur patrie. Tandis que le français est aimable, poli et volontiers complimenteur [21], l'anglais est d'un naturel plus sec et un peu rèche [22], qui n'exclut pourtant jamais le sens du comique et du plaisant [23]. Le trait suivant caractérise [24] à merveille [25] les deux nations. Un anglais et un français s'entretenaient l'un avec l'autre, et chacun d'eux exaltait [26] sa propre patrie [4]. Le français, toujours aimable, finit par [27] dire, pour montrer qu'il [28] rendait aussi justice aux mérites de l'Angleterre: «Si je n'étais français, je voudrais être anglais. — Si je n'étais anglais, répondit l'autre, je voudrais l'être.»

Commentaire.

(1) Je préfère écrire sans majuscule, mais *Français, Anglais*, est correct. — (2) /les uns et les autres/, (*tous deux* n'est pas possible — *sont également* est bon, mais il faut ajouter *et: sont également et avec raison* ... — (3) *ont raison d'être fiers, sont à bon droit*, etc., ne traduisent pas exactement le sens. — (4) pays. — (5) nations. — (6) un passé illustre. — (7) dans l'histoire (en faveur) de la civilisation. — (8) *humaine* est inutile, par conséquent mauvais, — *culture* (avec ou sans humaine) est un germanisme. — (9) Très important — (*extraordinaire* serait excessif). — (10) on dirait (moins bien) tous *les* deux. — (11) ont. — (12) de notre temps, de nos jours. — (13) importante. — (14) parmi. — (15) autant ... que, aussi bien ... que. — (16) en raison de. — (17) amples richesses. — (18) diffèrent beaucoup l'un de l'autre — sont très dissemblables. — (19) se montre, paraît. — (20) dans leur manière de parler de ... — (21) aime à faire des compliments, (mais le mot *complimenteur* rend mieux la nuance aimablement péjorative du Suédois). — (22) rude, revêche. — (23) de la plaisanterie. — (24) peint. — (25) très bien. — (26) vantait /ardemment/. — (27) dit enfin. — (28) que, lui aussi ... qu'il rendait, lui aussi ...

J. Barat.

Thème français.

Les Français et les Anglais sont [1] à juste titre (à bon droit) fiers de leur patrie. Les deux pays ont une histoire brillante (glorieuse), tous les deux ont joué un rôle exceptionnel (prépondérant) dans le développement de la civilisation, et tous les deux occupent (tiennent, ont) une place importante parmi les états (nations) [2] tant (aussi bien) par leur influence politique que par leur richesse. Mais l'Anglais et le Français sont très différents l'un de l'autre, et cela se montre (se voit, apparaît) [on le voit] même (jusque)

Digitized by Google

dans leur manière de parler de leur patrie. Tandisque le Français est agréable [3], courtois (affable) [4] et fait volontiers des compliments, l'Anglais est d'un esprit plus sec et un peu raide [5] qui n'exclut pourtant pas (jamais) l'humeur enjouée et plaisante. Le trait suivant caractérise assez bien les deux nations. Un Anglais et un Français causaient (conversaient) l'un avec l'autre (ensemble), et chacun vantait chaudement son /propre/ pays. Le Français toujours aimable dit à la fin (finalement) [conclut] pour montrer qu'il appréciait aussi les mérites de l'Angleterre: »Si je n'étais /pas/ français, je voudrais être anglais». — »Et moi, répliqua (répondit, reprit) l'autre, [6] si je n'étais pas anglais, je voudrais l'être.»

Notes.

(1) On ne pourrait ici traduire *båda* d'une manière satisfaisante sans alourdir à l'excès la phrase. Ce mot est d'ailleurs inutile pour le sens. — (2) Les deux mots *états* et *nations* peuvent également convenir ici, sans qu'ils soient absolument synonymes: l'état est une unité politique, la nation une unité surtout morale. — (3) Le mot *aimable* est le plus employé dans le sens de *behaglig*; mais *aimable* est plus compréhensif que *courtois*, et dès lors ce second qualificatif n'aurait plus de raison d'être. — (4) *Poli* ne conviendrait pas ici; car la politesse est un devoir élémentaire que l'Anglais est tenu de respecter aussi bien que le Français. — (5) *Rude* serait trop fort. — 6. *Celui-ci* serait incorrect et incompréhensible.

P. Méaly.

An Uppsala Rendering.

London,
Aug. 1st, 1911.

/My/ Dear /Mr/ X. Y. Z.[1]

Since I arrived (landed) [Not: *to* or *at*] in London a month and a half ago I have been trying [not: *tried*], to the best of my ability, to get an insight into /the/ English school life (the conditions of English school life). The day before yesterday I was present at (witnessed, saw) the breaking-up ceremony (Speech Day festivities [2]) of a noted (famous) public school [3]. We assembled in an enormous (immense) amphitheatre-like (-shaped) hall, which was soon entirely filled. On the whole the proceedings were just as we have them (such as we have), speeches being delivered (made) and books distributed as prizes, but with the characteristic difference, however, that time after time the whole assembly (audience, auditory) burst (broke out) into hearty cheers (violent applause) (that round after round of hearty cheers burst from the whole assembly). But afterwards came a scene /possessed/ of (which had) special (particular) interest. A name was called out, and, down the hall staircase, slowly came a school-boy, flushing (reddening) with confusion (embarrassment). The headmaster announced that the young man had been senior (head) prefect (monitor) in the school during the

Digitized by Google

past (for that) year and had acquitted himself so admirably in this position (of these duties) (had discharged his duties so admirably) that the boys' conduct (behaviour) in the playground and corridors (both in playground and corridors) had been exceptionally satisfactory. Scarcely any punishments had been inflicted (s. a. cases of p. had occurred[4]). With a few kindly (kind, friendly) words and amid loud (thundering) general cheers, he handed a complete cricket set (set of c. things) to the young man, in recognition[5] of /his/ manly character.

Notes.

(1) "Friend" has practically gone out of use at the beginning of a letter. The Sw. suggests deference, but simply "Dear Sir" would be too formal. (2) It is better to avoid trying to render "högtidliga" by an English adjective here. (3) "Ansett" suggests that "gymnasium" is intended to mean "public school". (4) We can not say "punishments occurred. (5) We can not speak of "rewarding" a manly character.

Sydney J. Charleston.

A Gothenburg Version.

London, 1. 8. 11.

My dear friend,

Since I arrived (S. arriving, S. my arrival) in London a month and a half (six weeks) ago, I have been trying (have tried) to the best of my ability (have done all in my power) to get (obtain) an insight into (idea of) the workings (ways, life) of English schools [English school (scholastic) methods (conditions, arrangements)]. The day before yesterday I was present at (I attended) the breaking-up ceremony [ceremonial (ceremonious, solemn) speech-day] at a secondary (higher grade, high, public, grammar) school) of repute (reputation, good standing). We assembled in a huge (great) amphitheatrical [a-lly built (constructed, shaped), amphitheatre of a] hall, which in a short time[1]) (before long) was (was soon) entirely (completely) filled[2]). On (Upon) the whole (In the main) the proceedings were /just/ about (much /the same/, pretty much) as with us (they did much as we do), speeches being (in that speeches were) made and books distributed (given /away/, presented) as prizes (rewards), with the characteristic difference, however, that the whole assembly time after time (repeatedly) burst /forth/ (broke) into loud (hearty, energetic, a storm of) applause (acclamation). But then came a scene that had (possessed) a (its) special interest (an i. of its own). A name was called /out/, and down the stairs of the hall slowly walked (came) a school-boy (and one of the pupils slowly descended the stairs) blushing with (through) embarrassment (bashfulness, confusion, shyness). The head-master (head) announced (gave out) that the youth had been /the/ senior prefect

Digitized by Google

(head monitor, senior scholar) during the past year, and had performed (discharged) his duties (the functions of his office)[3]) so excellently that the behaviour of the boys in the playground (playing-fields, grounds) and in the passages (corridors) had been uncom. monly (unusually, exceptionally, remarkably, singularly) satisfactory. Hardly (scarcely) any punishments had been given (inflicted, incurred, meted out). In a few friendly (kind) words, and amid general [4]) applause (acclamation) he handed (gave, presented to) the youth an entire (a complete) cricket kit [c. set, set of c. implements (things)] as a reward for manly character.[5])

[1]) Not »shortly». [2]) For »entirely filled» may be substituted »packed». Note the idiomatic »which soon filled». [3]) Ponderous [4]) »General loud cheers» is a combination that would jar on an English ear. [5]) A knowledge of the ins and outs of a county council school ,or a grammar-school of the humbler kind would be necessary to ensure a perfect translation; the other difficulties presented by the text will no doubt be fully revealed by the unfortunate candidates. Why a person should be rewarded for having a manly character, is beyond me!

G. E. Fuhrken.

Thème français.

Un économiste français qui, comme auteur[1], jouissait d'une grande célébrité[2] se promenait un jour aux[3] environs de la petite ville de X. Il était accompagné[4] de quelques cultivateurs[5] qui recueillaient[6] avec avidité les paroles du savant: «Le[7] beau champ! s'écriait-il, quelle[8] culture intensive!» L'assistance[9] approuvait[10]. Enfin il arrive devant un champ d'orge. «Quel blé superbe!» s'écrie le savant. L'auditoire[9] s'étonna[11], mais crut[12] naturellement à une méprise[13], et continua à approuver. Mais après le champ d'orge vient un champ de seigle. Le savant s'arrête et dit: «Ceci est très bizarre[14]. — Quoi donc? — Le blé est notablement[15] plus haut que l'autre. A quoi cela tient-il? — C'est bien[16] simple, répondit l'un des cultivateurs qui était un homme bien élevé, celui-ci est du blé[17] de deux ans, le précédent[18] n'était que de cette année[19].» L'économiste ouvrit son carnet de notes[20] et prit en note[21] ce fait intéressant.

Commentaire.

(1) à qui ses ouvrages avaient valu une grande — qui était très célèbre comme écrivain (auteur). (2) réputation — (un économiste fr., célèbre écrivain, — auteur etc.). (3) dans les — (4) suivi de — il était en compagnie de (moins bon, peut-être). — il se trouvait en compagnie de... (5) *agriculteur* est plus relevé dans l'échelle sociale. (6) écoutaient — qui prêtaient une oreille avide aux paroles. (7) quel beau. -- (8) L'intensive culture! (*et non* la culture intensive!) (9) Les auditeurs, — les assistants, — ceux qui l'accompagnaient, — la compagnie (excellent mais un peu vieilli dans ce sens). (10) applaudissait (est un peu trop fort), — manifestait son approbation. (11) fut étonné. (12) crut que c'était. — (13) un lapsus (on ne peut ici mettre *une erreur*, car c'en était une en tout cas). (14) étonnant, — singulier. (15) considérablement. (16) tout à fait. (17) *froment*, est, à mon avis, trop spécial, notre économiste n'a pu songer à ce mot. (18) l'autre. (19) que du blé d'un an. (20) son calepin. (21) nota, inscrivit.

J. Barat.

Digitized by Google

Thème français.

Un économiste français, /qui était/ assez célèbre comme auteur, se promenait un jour aux environs de la petite ville de X. Il était accompagné de quelques agriculteurs qui écoutaient attentivement (religieusement) (recueillaient avidement)[1] les paroles du savant. «/Quels (les)/ beaux (jolis[2]) champs! s'écria-t-il (dit-il), quelle culture intensive!» Ceux qui l'accompagnaient[3] approuvèrent (opinèrent du bonnet). Enfin (finalement) il arriva à (devant, près d') un champ d'orge. «Superbe (magnifique) froment!» s'écria (déclara, dit) le savant. Les auditeurs furent étonnés (surpris)[4] mais /ils/ crurent naturellement à (que c'était) une /simple/ erreur de langage (un lapsus /linguæ/), et continuèrent à approuver. Mais après le champ d'orge vint[5] (ce fut, on rencontra) un champ de seigle. Le savant s'arrête et dit: «C'est très (extrêmement) curieux (bizarre, étrange)[6]». — «Quoi donc?» — «Ce froment est beaucoup (sensiblement, considérablement) plus haut (grand) que l'autre. D'où cela vient-il (provient-il, peut-il venir)?» — «C'est très simple», répondit un des agriculteurs qui était un homme bien élevé. «Ici c'est un froment de deux ans (Ici le froment [ce froment] a deux ans), là-bas il (l'autre) n'avait qu'un an.» L'économiste prit son carnet /de notes/, et nota ce cas intéressant.

Notes.

(1) *Buvaient* serait peut-être trop fort. — (2) N'exprime pas le véritable sens ici. — (3) Le mot *compagnons* signifie surtout ceux qui ont l'habitude d'accompagner; il ne conviendrait pas ici. — (4) *Interloqués* trop fort. — (5) Expression bien osée et à peine admissible. — (6) *Curieux* est le mot le plus juste ici.

P. Méaly.

TILL REDAKTIONEN INSÄNDA SKRIFTER.

A. Böcker.

28. **Bevians, E. A.** & **Knight, T. H.** *Historical Atlas with Chronological Notes.* 185×125 mm. pp. 89. Boards, 8*d.* net. (London, N. D.: George Gill).

This contains 35 maps and 6 battle-plans (including one of Trafalgar, which would be useful to teachers dealing with the subject-matter of one of the Leaving Certificate test-pieces last November), mostly occupying the rectos, while the notes occupy the versos. Though not faultless (the map of Roman Britain, for instance, conserves too much guesswork and the new Dominions are sadly neglected), the book gives much more than one could reasonably expect for the money.

Digitized by Google

29. **Brooke, Charles** (revizer). *The Oxford and Cambridge Grammar and Analysis of the English Language.* 185×125 mm. pp. 192. 1/6. (London, N. D.: George Gill).

Devized entirely for British consumption; but the foreign teacher of English might be diverted, if not edified, by the "numerous exercises, illustrations, critical notes and examination questions" specially mentioned on the title-page.

30. **Farmer, John** (editor). *Gaudeamus: Songs for Colleges and Schools.* 120×80 mm. pp. 128. Wrappers, 6*d.* (London, 1911: Cassell).

The representative and popular character of this varied selection of 100 songs is shown by the fact that 150,000 copies have been called for during the twenty years that have elapsed since the collection was first published. The type, though small, is clear; but there are no notes of any kind. The edition with music costs 5/-.

Gothorp, Mrs. Basil. *Dramatised History: Plays for Class-room Use.* 175×125 mm. Each, pp. 64. Limp, 4*d.* net. (London, 1911: Cassell):—

31. *Book I, B. C. 55—1066 A. D.* 9 Illustrations.

32. *Book II, 1066—1485.* 11 Illustrations.

33. *Book III, 1485—1603.* 11 Illustrations.

To be completed in five "Books", of which the fourth is to deal with the Stuart Period [presumably ending at 1714] and the fifth with the Hanoverian Period [presumably ending at 1837]. The idea is excellent; but as the modern period seems to be ignored, and as all the dialogue is couched in Wardour-Street English, the books are not likely to be of much use to foreign teachers of English.

34. **Lindsey, J. S.** *Whig Revolutions in Britain and America, 1688—1783* ("Problems & Exercises in British History", vol. III, Part VII). 260×200 mm. pp. 60. Wrappers, 2/- (Cambridge, 1911: Heffer).

This curious compilation seems to be intended to do for British teachers of history somewhat the same kind of service that the translation section of *Moderna Språk* attempts to do for Swedish teachers of modern languages—viz. provide practical help in practical school-work. The help takes a great variety of forms: e.g. various hints, general and special, on the choice and use of books on history; a short general sketch of the period handled, together with a number of ingenious synopses of various kinds; and forty full specimen answers to typical questions. The book is probably too detailed for use outside the United Kingdom; but, as one of its chief features is copious references to well-known manuals and standard works, foreign teachers of English using for class-work any

Digitized by Google

historical reader (e.g. that edited by Messrs Kock and Thorn) or any simple text-book of English History might conceivably find it a useful source of additional information.

35. **Locke, Charles.** *Grammar Notes: Parts of Speech, Parsing, Analysis.* 185×125 mm. pp. 52. Wrappers, 4*d.* (London, N. D.: George Gill).

36. *London: an Introduction to the History of the City* ("Our Own District" Series). 175×120 mm. pp. 96. 11 Illustrations. Wrappers, 4*d.* (London, N. D.: Edward Arnold).

37. *London, The Story of.* ("Arnold's Local Readers"). 185×130 mm. pp. 256. 57 Illustrations. 1/6. (London, N. D.: Edward Arnold).

The latter book is probably too detailed, technical, and antiquarian for school use abroad, though both matter and illustrations might be useful to the teacher. The former—simply worded, printed in large type, and up to date—at leasts merits consideration as a reader for Continental schools.

Nelson [Sevenpenny] Library [of Copyright Fiction]. 160×110 mm. Frontispiece. 7*d.* net. (London—Edinburgh – Paris—Leipzig: Thomas Nelson & Sons). Latest additions (January, February 1912):—

38. **Hope, Anthony.** *Rupert of Hentzau* [No. 119]. pp. 288.

39. **Merriman, Henry Seton.** *The Last Hope* [No. 118] pp. 273.

40. **Q.** [A. T. Quiller-Couch]. *True Tilda* [No. 120]. pp. 288.

Rupert of Hentzau is the sequel to the author's better known, and perhaps better, *Prisoner of Zenda:* quite apart from the ingenuity of the plot, the book is valuable for the naturalness of its dialogue and the deftness of its casuistry. *The Last Hope*, a posthumous work of Hugh Stowell Scott's [whose much-admired works, by the way, are now published in a uniform florin pocket edition by Messrs Smith, Elder & Co.], is one of the numerous books dealing with a conceivable son of the Dauphin ["Louis XVII"]: in this case the scene is laid in Suffolk, Guienne, and Paris about 1850. Q.'s book deals, apparently Dickensianly, with the adventures of a couple of waifs in modern Mid-England: it can be warmly commended as a vivid, veracious, and witty presentment of a large number of present-day types of English people and ways of speech.

LUND 1911. A.-B. SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

Digitized by Google

VÅRT SKOLUTTAL AV TYSKAN.

(Forts. von N:o 3).

Bland vokalerna skall jag här endast uppehålla mig vid ett par och hänvisar till att jag i denna tidskrift (III, ix, 131 ff.) behandlat *o-*, *ö*, *u-* och *ü*-ljuden ur en speciell synpunkt.

I fråga om uttalet av *ä* som tecken för långt ljud har GRIP och sedan NORDGREN upptagit en nyhet för våra grammatikor, uttalet som [e:], känt från RODHES ljudbeteckningar. GRIP säger: "*e* och *ä* uttalas så som långa [ē] spänt och något slutnare än *e* i uppsvenskt *se*. I det högtidligare föredragsspråket och i teaterspråket upprätthålles skillnad mellan långt *ä* och långt *e*, så att det förra uttalas något öppnare såsom [ɛ] (men långt); däremot iakttages denna skillnad icke i det bildade samtalsspråket». NORDGRENS uttalanden gå i samma riktning.

Om användningen av de långa *e-* och *ä*-ljuden har i Tyskland ett virrvarr av teorier framställts, vilka det ej har intresse att här ingå på någon redogörelse för (se VIËTOR, *El. d. Phon.*[5], § 52 Anm. 1.) Vare det nog sagt, att VIËTOR med bestämdhet hävdar den uppfattningen, att uttalet bör skilja på ett öppnare och ett slutnare långt ljud, och att denna boskillnad bör göras efter ortografiens *ä* eller *e*.

Rent praktiska skäl tala för att vi hålla oss härtill. Att för tecknet *ä* sätta in ett (enligt GRIP) mycket slutet[1]) [e:] innebär ett så starkt våld på de flesta svenskars vanor, att man icke kan hoppas, att det skall kunna genomföras utan möda. Men vi ha verkligen angelägnare att göra än att bortarbeta uttalsvanor, som icke med fog kunna sägas vara stötande för tyskarnas öra. Märk väl, att ett långt *ä*-ljud är fastslaget för teaterspråket!

En annan fråga blir, hur pass öppet det tyska *ä*-ljudet får vara. VIËTOR säger (*El. d. Phon.*[5], § 52, Anm. 1): „Die offene Aussprache des langen *ä* als mindestens mittleres [e:], meist [ɛ:], in schulmeisterlicher Übertreibung nicht selten bis [æ:], ist fast allgemein". För svenskarnas vidkommande skulle detta innebära, att vi kunna som långt *ä* i tyskan använda vare sig det särskilt för Stockholm och Uppland karakteristiska »mellanljudet mellan *e* och *ä*» eller det eljest hos oss vanliga *ä* i t. ex. *äta*.[2])

Däremot är WINELLS, GRIPS och NORDGRENS varning för det ännu mera öppna (breda) uppsvenska *ä*-ljudet före *r* synnerligen befogad. Enligt min erfarenhet behöver en sådan varning

---

[1]) Jfr NOREENS uppfattning, att svenskt *e* i *se, sett* »är samma ljud som tyskans långa *e* i *See*» (*Vårt Språk* I, s. 500 f.). — ÖSTERBERG, Verdandi 1894, s. 316, anser tyskt [e:] i *See* »mera energiskt slutet» än det svenska.

[2]) Jfr NOREEN, *Vårt Språk* I, s. 505. När N. som exempel på tyskt *ä*-ljud sammanställer *schwer* och *ähnlich*, har han emellertid, vad det förra beträffar, icke följt VIËTOR.

Digitized by Google

stöd av en anvisning för artikulationen: det som mest avgörande förlänar den egendomliga färgen åt detta uppsvenska ljud, är ställningen hos tungspetsen, som i förkänslan av *r*-artikulationen hos oss gärna lyftes; det tekniska greppet för åstadkommande av *tyskt* (och franskt) [ɛ:] blir då att hålla tungspetsen väl nere i munnen. (Om detta iakttages, må käköppningen för franskt [ɛ:] gärna bli ganska stor).

När LEANDER (*Ped. Tidskr.* 1904, sid. 274) som exempel på »det från nordtysk synpunkt felaktiga uttalet av *ē* som *ä*» endast anför *werden*, är valet måhända icke det lyckligaste. Ett slutet långt *e* är i detta fall på sin plats förnämligast, när ordet har full tonstyrka, medan det däremot såsom obetonat gärna torde ha kort vokal, d. v. s. ɛ. Då *werden* både såsom hjälpverb och eljest ojämförligt oftast står i obetonad ställning, kan enligt min mening en kamp för slutet [e:] i detta ord lätt föra till en onaturlighet i uttalet. »Brett» [æ] får naturligtvis i varje fall icke tolereras. För övrigt äro de språklagar, som reglerat det faktiskt föreliggande uttalet av *e* före *rd* och *rt*, ej så genomskinliga. I Kiel t. ex. säges [ɛrdə] och [vɛrdən] men [bəʃve:rdə], [pfe:rt] och [ve:rt]. VIËTOR finner anledning särskilt påpeka, att „die Bühnensprache" har [e:] i dessa fall (*El. der Phon.*[5], § 52 Anm. 3).

*

»I slutändelsen *-er* antager *e* ett ganska öppet *ä*-ljud», säger GRIP, som i likhet med RODHE tecknar detta med [ɛ], t. ex. [mɛ'nɛr]. I vilken utsträckning RODHE har detta ljud före *r*, framgår av följande exempel: *Lehrer, Lehrerin, besonders, unterrichten, Eltern, der liebe Gott, erkennbar, hervor, verdienen;* jfr *es* ävenledes med [ɛ]. Däremot [ə] i *bereit, Gerät*, liksom i *Nadel, können* och *musste*. — VIËTOR har genomgående [ə] i förstavelserna *be-* och *ge-*, i slutstavelser före *l, m, n, r, rm, rn, rst, rt* samt i enklitiska ord, såsom *es*. I förstavelserna *em-, ent-, er-, ver-, zer-* anser V. [ɛ] vara på sin plats. I *be-* och *ge-* anser han [e] ofta förekomma (*El. d. Phon.*[5], § 67 och Anm. 2). Tilläggas kan, att V. i sin *Deutsches Lesebuch in Lautschrift* i texten genomgående använder „die vollen Formen" av enklitiska ord [de:r; de:n; dɛs; 'ɛs[1])], under det att „die mittleren und schwachen Formen" [dɛr, dər; dɛn, dən; dəs; (')əs] fått plats i noter. — Något uttal med [ɛ] före bibehållet [r] i ändelser omnämnes icke i VIËTORS *Elemente der Phonetik*. (En annan sak är ersättande av hela ändelsen *-er* med en öppen *ɔ-, ä-* eller *a*-vokal, *El. d. Phon.*[5], § 67 Anm. 4, även omnämnt av GRIP och NORDGREN.) Inuti ord står [ɛ] t. ex. i *Gouvernante* (*Deutsches Ausspr.-Wb.*).— Fall, då GRIP har [ɛ], VIËTOR [ə], äro även *eigentlich, ordentlich, öffentlich*.

Det synes mig vara, lindrigt sagt, onödigt att möda lärare och elever med ett för våra uttalsvanor alldeles främmande obe-

[1]) Jfr *El. d. Phon.*[5] § 52 Anm. 4: „nicht [e:s]".

Digitized by Google

tonat [ɛ] före [r]. Överlämnad åt sig själv ger ändelsen *-er* i svenskars mun i allmänhet ettdera av två alternativ, båda fullgoda i tyskan: 1) [ər], se t. ex. NOREEN, *Vårt Språk* I, s. 508; 2) (mera sällan) stavelsebildande [r], *Vårt Språk* I, s. 437. (På områden med uteslutande tungrots-*r* ställer sig saken delvis annorlunda.)

*

De tyska diftongernas kvalitet har ju angivits olika. Jag vill här egentligen endast fästa uppmärksamheten på den obetonade komponenten. Av gammalt har den hos oss för *ai*, *ei* och *äu*, *eu* angivits som [i] eller [j]. WINELL tog upp omskrivningarna [ae] (»kort a + kort slutet ĕ eller i, icke j») och [oy eller oö] (»o öppet, ö mycket slutet»). För *au* har W. [ao] (»kort ă, slutet som svenskt *a* i *al*, *hat* + kort, mycket slutet ŏ»). — GRIP säger: »*ai*, *ei* utalas [ae] med kort, öppet a-ljud + kort slutet e-ljud; *au* uttalas [ao] med kort a-ljud (detsamma som svenskt *a* i *hat*) + kort, slutet å (i *Sohn*); *äu*, *eu* uttalas [ɔy] med kort, öppet å-ljud + kort, öppet y-ljud». Överraskande är avvikelsen i fråga om *äu*, *eu* (spåras redan hos WINELL); man väntade sig i analogi med de båda övriga diftongerna här *ö*-ljud. — NORDGRENS regler äro: »*ai*, *ei* uttalas båda som tyskt, kort öppet ă (ofta som mycket öppet »brett» kort ɛ) jämte kort slutet e (i sång i); *au* uttalas som kort öppet a med åtföljande kort o eller u; *äu*, *eu* uttalas lika, vanligen som mycket öppet kort ö och kort öppet y (ibland kort slutet i eller e); på scenen och i dialekter som kort öppet ɔ + y (ɔe). I sång såsom (ɔ) ö + i». Icke heller N. skattar sålunda åt något systemtvång. RODHES tecken äro [ai], [ao] och [ɔy]. — VIËTOR ansätter däremot för dessa tre diftonger alldeles analoga typer (*El. d. Phon.*[5], § 48, jfr anm. 4 och 5, samt § 44, jfr anm. 4), som han tecknar [aɪ, au och ɔy].

Ehuruväl frågan om senare kompositionsdelen för oss praktiskt taget reducerar sig till en beteckningsfråga (allt för fint fonetiskt öra få vi ej förutsätta hos våra elever), så är det dock enligt min tanke skäl att även här följa VIËTOR. Detta till att börja med därför, att beteckningarna [ae] och [oe] närmast äro ägnade att väcka föreställning om de enhetliga vokalerna *ä* och *ö*. Vad den fonetiska realiteten beträffar, som gömmer sig bakom tecknen, så är det tydligt, att typerna [ai] och [oy] bli lättare att inöva än [ae] och [oö]; vid försök med de senare torde väl uttalsresultatet faktiskt för det mesta bli de förra.

*

En vokalisk (stavelsebildande, sonantisk) funktion kunna *l*, *m*, *n* och *r* inom vissa gränser sägas ha. GRIP har för första gången inom vår egentliga skolbokslitteratur upptagit dylika former.[1])

[1]) Redan hos HOPPE, *Tysk ljud- och uttalslära*, § 21 Anm.

Digitized by Google

G. säger s. 4: »I ändelserna *-el, -em, -en* försvinner *e*-vok. i allmänhet i otvunget samtalsspråk efter kons., i synnerhet efter *t, d*, och *l, m, n* bli stavelsebildande, t. ex. *Adel* ['ä'dl̩], *gutem* [gū'tm̩], *hatten* [ha'tn̩], *haben* [hā'bn̩]». I sina ljudbeteckningar har G. följande former: [bī'bl̩, bə'ō'baxtn̩, bitn̩, 'egi'ptn̩, rae'tn̩, trø'stn̩, hū'stn̩ va'rtn̩; fɔlɛ'ndn̩, vē'rden̩; ɛrtsē'ln̩, fa'ln̩, bə'u'rtaeln̩, 'ä'mn̩, kɔ'mn̩, men fɔlkɔ'mən, vilkɔ'mən; ē'bnən o. d.; 'ɛrfä'rn̩, ha'rn̩, men marʃī'ren; gry'sn̩, 'ɛntblø'sn̩, ʃstō'sn̩, ʃty'rtsn̩; va'ʃn̩; däremot ly'nçən; flū'xən m. fl.; rē'gən, frä'gən, fɔ'lgən; zi'ŋən]. Detta har renderat G. en eloge av den i Sverige naturaliserade sydtysken BUERGEL GOODWIN[1]), som finner denna punkt vara »arbetets styrka» och blott skulle önska den obetonade ändelsen *-er* indragen under samma synpunkt. (Detta har GRIP, i förbigående sagt, ej alldeles försummat; i en not sid. 5 läses: »Även slutljudande *-er* uttalas ofta r», och i noten sid. 4: »*er-, her-, ver, zer-* i samtalsspråk med blott r utan vok.»)

Även NORDGREN har stavelsebildande [l̩, m̩, n̩, r̩]. Sid. 3 heter det: »I ändelserna *-el, -em, -en* försvinner vanligen [ə]-ljudet i dagligt tal, och *l, m, n* bli stavelsebildande och uttalas med tydliga stämbandssvängningar (ton). Även i ändelsen *er* kan *e* försvinna och *r* bli stavelsebildande, men vanligen har *e* ljudvärde av [ə] såsom i förstavelsen *er*». Följande exempel med n̩ möta: *Verden* [fērdn̩]; [hätn̩; gärtn̩; lēzn̩; drūzəln̩; bə'ērn̩, bērn̩, bɛrn̩; zībn̩; nɛrvn̩; kōmn̩ (sic!); hākn̩; sɪŋn̩ (sic!)], *Möwchen* [møfçn̩], men ['aktən, røs-cən, vējən]. För *ordentlich* o. d. angives *-ent-* som [-n̩t-]. Efter vokal bibehålles [ə] (likaså hos GRIP). Med [r̩] har jag endast funnit *ist er* ['istr̩], *Verkauf, Verein* [fr̩-], *der*.

Enligt min mening är det onödigt att som normerande uppställa dylika uttalsformer, som i vissa fall kunna bli till besvär vid undervisningen, i andra åter vår bön förutan torde komma fram i lärjungarnas uttal av tyskan.

Det förhåller sig ju så, att stavelsebildande *l* och *n* ingalunda äro främmande för svenskt språk. Enligt NOREEN, *Vårt Språk* I, sid. 427 f., förlora ändelserna *-el* och *-en* sitt [ə] efter *d* och *t* — i vilka ställningar N. anser, att uttalet med [-əl] och [-ən] blott tillhör högre stil (resp. vårdad sång och affekterat tal) —, efter *s*, där dock även [-əl] och [-ən] ofta höras, i synnerhet när stavelsen har biton —, slutligen mera tillfälligtvis efter andra konsonanter. Detta är ju i det hela samma ståndpunkt, som GRIP intager för tyskans vidkommande. Jag menar då, att en elev, för vilken det faller sig naturligt att uttala *hästen* som [hɛstn̩], gemenligen torde av sig själv omsätta den tyska skriftbilden *Westen* i [vɛstn̩], allrahelst om han undervisas efter en metod, som låter honom först med örat göra bekantskap med orden, och läraren då själv använder detta uttal. Har åter lärjungen i sin svenska icke ett sådant uttal, så blir det — därom kan jag döma av erfarenhet med

[1]) *Verdandi* 1910, h. 2, sid. 76.

Digitized by Google

mig själv — ganska mödosamt att framtvinga ett uttal, som är absolut fritt från »mellanvokal».[1]) Vi ha verkligen angelägnare att göra. Att [ə] i dessa ändelser höres, är icke alls farligt; för teaterspråket är det föreskrivet. — Vad *-er* uttalat som endast [r̥] beträffar, gäller tillnärmelsevis motsvarande (jfr ovan!), ehuru uttalet med sonantiskt [r̥] icke ens efter *d* och *t* i svenskan är vidare vanligt (*Vårt Språk* I, s. 437).

VIËTOR skriver alltid i *Aussprache-Wb.* [-əl, -əm, -ən, -ər]. Jfr *El. d. Phon.*[5], § 67, Anm. 3. E. A. MEYER har däremot synkoperade och assimilerade former.

*

I fråga om kvantitet och ännu mer accent kunde en jämförelse ytterligare visa, hurusom olika inflytelser gjort sig gällande. Även här har, det skall tacksamt erkännas, nästan varje ny språklära bjudit på nya detaljiakttagelser, som äro värda att taga vara på, — jämte mer eller mindre betänkliga nyheter. NORDGREN tillkommer förtjänsten att hos oss först ha påpekat, att *derjenige* har tonvikt på första stavelsen (sid. 74). *Anstatt* (sid. 131) hade redan hos HJORTH-LINDHAGEN fått sin tonvikt på senare stavelsen. För övrigt är ordet som oftast svagtonigt, i vilket fall ju ingendera stavelsen har mera tryck än den andra. Men varför *andertha'lb* (sid. 61)? VIËTOR har lika tonvikt på första och sista stavelsen. Att upptaga *Kritik, Musik, Physik* med vacklande betoning torde vara onödigt. Måhända är det första stavelsens kvantitet (halvlängd: VIËTOR), som i dessa och andra ord (t. ex. *Horizont*) ibland kan giva oss en falsk illusion om accentens plats.

I förbigående sagt är det för väl, att kvantitetsläran, som i HJORTHS fem första upplagor och hos WINELL alldeles saknats, genom GRIP blivit behörigen tillgodosedd.

* * *

Våra läroböcker i tyska ha hittills föga diskuterats i tryck[2]), utan vi ha tacksamt tagit emot, vad de bjudit. Tyskan har alltför länge befunnit sig i ett nödläge, som i fråga om grammatiska läroböcker yttrade sig däri, att man snart sagt icke hade något val. När nu överflödet börjar närma sig även där, blir granntyckthet hos publiken en både naturlig och önsklig påföljd.

Det måste alltid vara en samvetssak för en lärobok att icke föreskriva något, som icke är synnerligen väl grundat. Läroböckernas ord och bokstav blir alltför ofta en makt, som kommer mycket ont åstad. Man kan icke begära, att den stora massan av lärarna

[1]) Om motsättningen mellan olika trakters svenska på denna punkt jfr nyligen HESSELMAN i *Språk och stil* 1911, s. 146.

[2]) En grundlig granskning av tyska språkläror, särskilt LÖFGRENS, företogs på sin tid av LINDSTRÖM, *Bemerkungen zu der Grammatik des Neuhochdeutschen, I Laut- und Wortlehre,* i Nya Elementarskolans årsredogörelse, 1895.

Digitized by Google

skall ändra och förbättra läroboken; lärarna kunna fordra att få slippa detta.

Om nu varje lärobok i tyska kommer med sitt lilla privatuttal, ser det åtminstone ut, som om icke allt vore väl beställt. Olägenheterna behöva ej påpekas.

Lösningen är här enligt min åsikt icke att söka på den vägen, att varje läroboksförfattare söker att på grundvalen av det iakttagelsematerial, som kan stå honom till buds, träffa sitt avgörande.[1]) Detta skulle i många fall bli nödvändigt, om vi hade att göra med ett språk, vars fonetiska förhållanden vore relativt otillfredsställande genomforskade. Men så som förhållandena dess bättre äro för tyskan, innebär ett sådant tillvägagångssätt i själva verket, att man tager alldeles för lätt på problemet. Det är icke att vänta, att en svensk läroboksförfattare skall ha i sin makt att utföra ett allsidigare utforskningsarbete på detta område än det, som redan är gjort av tyska fonetiker; åtminstone är den mannen ännu icke kommen.

År 1882 tillkännagavs i „*Literaturblatt für germanische und romanische Philologie*", att VIËTOR ämnade utgiva en ortografisk-ortoepisk ordbok över det tyska språket (inklusive geografiska och historiska egennamn samt främmande ord). Det dröjde till år 1908, innan arbetets första häfte kom ut, och det har först nyligen nått sin fullbordan. Mellantiden, mer än ett kvarts sekel, har fyllts av författarens oförtrutna forskningar på det område, som blivit hans livs arbetsfält, fonetiken. Upplaga på upplaga har sett dagen av *Elemente der Phonetik*, för att nu blott nämna det grundläggande verket. Om den breda grund, på vilken författaren ställt sina omdömen, ger det en föreställning, när det i förordet heter: „Fast allen im Buche genannten lebenden Lautforschern bin ich zugleich für mehr oder weniger direkte Unterstützung durch briefliche Mitteilungen verpflichtet". — Jfr samme författares redan omnämnda *Beiträge zur Statistik der Aussprache des Schriftdeutschen*.

Att VIËTOR icke är den, som vidhåller en en gång fattad mening gentemot vägande skäl, det framgår väl därav, att han en gång offrat sitt eget fonetiska beteckningssystem för att i endräktens intresse ansluta sig till det av „Association Phonétique Internationale" antagna, liksom han ock uppgivit sin första ståndpunkt

[1]) De enda av här åsyftade läroböcker, vari det uttryckligen angives, på vilken basis det där anbefallda uttalet vilar, är RODHE-ABSHAGENS. I *Deutsche Lautschrift*, sid. 59, angives det såsom mellersta Nordtysklands (närmare begränsat i *Tysk elementarbok*[2], s. VI: Kolberg—Hamburg—Frankfurt a. d. Oder). »Man må ej förtänka oss, om vi ansett det löna mödan att undersöka uttalet hos den bildade allmänheten inom det nordtyska språkområdet». Förff. ha låtit 35 stycken i elementarboken »uppläsas av ett ganska stort antal bildade nordtyskar. Att dessa på flera punkter haft olika uttal, förneka vi ingalunda. Vi ha därför måst bestämma oss för vad vi funnit vara genomsnittsuttalet». — Det som överraskar, är blott, att det ifrågavarande området framställes, som om det hittills varit terra incognita. Skulle det ha försvagat RODHE-ABSHAGENS position, om det hänvisats till att VIËTOR i sin parallella undersökning kommit till i väsentliga punkter överensstämmande resultat?

Digitized by Google

i fråga om uttalet av *g* för att numera i främsta rummet anbefalla det för teatern fastslagna (se *El. der Phon.*[5], § 77 anm. 6).

Vad eljest beträffar teaterspråket, har VIËTOR uttryckligen förklarat sig instämma med de fastställelser, som gjorts av en kommission ledande teatermän tillsammans med ett antal fonetici (även V. var tillkallad men blev av en utrikes resa förhindrad att deltaga i de muntliga förhandlingarna), — på ett par punkter när, varibland uppfattningen av det senare elementet i diftongerna.

Under så utomordentligt gynnsamma förhållanden synes det mig mycket egendomligt, att icke svenska läroböcker i tyska föredraga att följa VIËTOR [1]) i stället för att framföra egna — resp. någon onämnd tysk mentors — privatmeningar. Det är icke svenska skolmäns sak att taga parti för det ena eller andra partikularistiska språkprogrammet på tysk botten. Det gäller att bjuda eleverna ett sådant uttal, som genaste väg för dem till målet: att förstå tyskar och göra sig förstådda av dem på ett sätt, som undviker alltför stötande fel [2]). Vad är då naturligare än att i görligaste mån ansluta sig till det enda enhetssträvande i fråga om uttalet, som har en i viss mån officiell hallstämpel och till en viss grad lyckats tränga igenom? [3])

*

Sedan denna artikel skrivits, finner jag av *Neuphilologische Mitteilungen* 1911, h. 5/6, att „Neuphilologischer Verein" i Helsingfors den 6 maj 1911 diskuterat frågan om enhetlighet i skoluttalet av tyskan i anslutning till ett inledningsföredrag av Dr. HORTLING (återgivet i samma n:r sid. 109 ff.). Inledaren uttalade sig för „Bühnenaussprache" med VIËTORS modifikationer. Under diskussionen framkastades tanken på att saken efter förberedande debatt i föreningens organ komme till behandling vid ett möte av nyfilologer.

---

[1]) En dylik anslutning bör ej hindra att i fråga om *g* vidhålla den fördelning mellan väsljud och stötljud, som i stort sett vunnit hävd hos oss.

[2]) Jfr RODHE-ABSHAGEN, *Deutsche Lautschrift*, s. 57 ff.

[3]) Mot teaterspråket som norm rikta RODHE-ABSHAGEN (*Tysk elementarbok*[2], s. VII) bl. a. följande invändning, vars bärkraft jag får bekänna, att jag icke fullt kan uppskatta: »Talas för närvarande icke riktig tyska någonstans inom tyska riket? I så fall vore det tämligen lönlöst att resa ut till Tyskland för att lära sig språket; det kunde ju ske mycket bekvämare här hemma efter någon bok, t. ex. SIEBS' *Deutsche Bühnenaussprache* (3:dje uppl.)». — Om det vore så väl, att man kunde lära sig språket lika bekvämt (och framför allt lika bra) efter någon bok, t. ex. RODHE-ABSHAGENS *Tysk elementarbok* (2:dra uppl.), som genom att resa ut till Tyskland, så borde väl detta ej vara något skäl att — avråda från en så god bok!

Falun, april 1912. *Artur Korlén.*

Digitized by Google

J. SWENNING, GOETHE-AUSWAHL FÜR DIE SCHULE.

Eine Verteidigung.*)

Im Februarheft dieser Zeitschrift wurde eine „Hans Hansen" signierte Rezension meiner „Goethe-Auswahl für die Schule" veröffentlicht, in welcher eigentlich nur der deutsche Stil meiner kurzen Goethe-Biographie und des — selbstverständlich nicht für die Schüler geschriebenen — Vorworts Gegenstand der Kritik ist. Was vom pädagogischen Gesichtspunkt aus an meiner Arbeit die Hauptsache ist, die Textauswahl und die Anmerkungen, hat der Herr Rezensent keiner ernsthaften Prüfung unterworfen Die erstere hat er nur flüchtig berührt, die letzteren gar nicht erwähnt.

Auf eine derartige Besprechung zu reagieren ist so peinlich, dass ich davon ganz Abstand genommen hätte, in eigener Sache das Wort zu ergreifen, wenn nicht das Urteil Dr. H. Buergel Goodwins mich in der Auffassung bestärkt hätte, dass hier meiner Arbeit nicht Gerechtigkeit widerfahren ist. Da ich dazu ermächtigt bin, dieses auf mein Ersuchen abgegebene Urteil, nebst einigen prinzipiellen Darlegungen Dr. Goodwins, hier abzudrucken, wird es sich für den vorurteilsfreien Leser von selbst ergeben, in wieweit die vom Herrn Rezensenten gegebenen »Stichproben» geeignet erscheinen, von dem deutschen Stil meines Kommentars ein richtiges Bild zu erwecken.

Ich führe deshalb aus Dr. Goodwins Brief folgendes an:

„Was mich am meisten erstaunte, als ich die betreffenden Partien einer genaueren Durchsicht unterzog, ist die Tatsache, dass es dem Besprecher nicht gleich aufgefallen ist, wie sehr sich die Teile über Goethes Leben und Dichtung und über den Faust von ersichtlichen späteren Zusätzen wie den Fussnoten, und vor allem vorteilhaft von dem Vorwort unterscheiden, welch letzteres mit seinen (übrigens der Aufmerksamkeit des Merkers entgangenen) paar Svecismen offenbar den, wie wir annehmen müssen, wohlgemeinten Eifer Ihres Kritikers entfacht hat. Ich habe seit dem Beginn meiner Schwedenzeit, von meiner Interpretation des ganzen Faust in Uppsala abgesehen, besonders oft Gelegenheit gefunden, mich mit Goethe, und am liebsten mit dem Faust zu beschäftigen, erst letzthin durch meine Beteiligung an Lektor Brusewitz' origineller Arbeit. Selbst habe ich in Stockholm mit Benützung von Rydbergs herrlicher Umdichtung öffentlich und populär über den Faust vorgelesen, und gestehe, dass ich Ihrem Tadler weder zu folgen vermag, wenn er uns vorschreiben will, über den allumfassenden Goethe nur Angehörige seiner Nation zu Worte kommen zu lassen, noch, wenn er Ihren „Auslassungen", wie er sich so herabsetzend ausdrückt, ihre, meines Erachtens leicht ersichtlichen pädagogischen Verdienste absprechen will.

*) När redaktionen lämnar plats åt detta genmäle, som är oproportionerligt långt i förhållande till den åsyftade recensionen, så sker det därför, att Dr. Buergel Goodwin i sin antikritik berör åtskilliga spörsmål av stor principiell betydelse.

Digitized by Google

Ich soll jedoch Ihrem Wunsch gemäss vor allem in stilistischer Hinsicht über die Stichhaltigkeit dieser, wie ich gleich vorweg sagen will, höchst überraschenden Beanstandungen Klarheit schaffen. Die hier zu lesenden sachlichen Einwände sind überdies auch ganz geringfügiger Natur; statt dieser hätte Rez. es nicht unterlassen dürfen, Ihnen beispielsweise einen Hinweis auf den wirklichen Sachverhalt mit den Goetheschen und überhaupt den deutschen (vom Dialekt ganz unabhängigen) Entrundungsreimen, oder auf den Gebrauch des Ausdruckes „englischer Gruss" in allen katholischen Teilen des Sprachgebiets und ähnl. m. beizusteuern, was für eine neue Auflage von Wert sein kann.

Die Aufgabe des Besprechers ist ja doch nicht, im Selbstgefühl seiner sprachlichen Bodenständigkeit zu kritteln und uns überlegen auf die Finger zu *klopfen*, sondern kraft des früh erworbenen und längere Zeit hindurch erstarkten Sprachgefühls dem minder Sicheren Finger*zcige* zu geben. Aber gerade diese seine erste Pflicht gegen Verfasser, Leser und seine Gastgeber in unserem Lande zu erfüllen, hat Ihr Rezensent auch im rein sprachlichen Teil der Motiviering seines vorschnellen Urteils kaum versucht.

Oder glaubt er im Ernste, dass uns mit Behauptungen wie „schwerfällig, ungebräuchlich, schwulstig usw." etwas gedient ist? Selbst wenn sie immer zutreffend wären, würde man die Vorenthaltung jeglicher Begründung unangenehm empfinden. Aber mit dem Tadel von Wendungen wie *es ist Gebrauch*, *für das* resp. *beim Lesen des Faust*, *breiter Realismus*, *im Gefühl seiner Lebensaufgabe*, *Goethes Herz wird nie zum erloschenen Vulkan*, *ich durchstreife ein Gebiet mit Ausbeute*, ist man rascher bei der Hand als mit stichhaltigen Gründen. Oder gar mit einer brauchbaren Verbesserung. Der Kommentar zu „Ausbeute", zu „Lebensaufgabe", zu „Kraftmensch" in bezug auf Napoleon ist ganz missglückt. Bei der Beanstandung des zuerst genannten Exempels liegt eine schiefe Assoziation mit dem Umstande zu grunde, dass man zwar nicht „es ist der Gebrauch", wohl aber „es ist der Brauch" zu sagen pflegt. „Kraftmensch" ist mir und einer unserer besten norddeutschen Autoritäten, an die ich mich wandte, in der vom Rez. angef. Bedeutung unbekannt. Sich bezügl. des Bildes vom Vulkan mit dem Verdammungsurteil "ganz undeutsch" in einem Handumdrehen auf die drei Kaiserreiche, vier Königreiche, eine Republik usw. zu berufen, aus denen sich das deutsche Sprachgebiet so bunt und zugleich so reich zusammensetzt, muss gewagt erscheinen, wenn ein Norddeutscher und ein Südbayer bezeugen können, dass sie nichts daran auszusetzen haben. „Breiter Realismus" wird von denselben Personen als ein sogar sehr gutes und jedenfalls gebräuchliches Bild bezeichnet. Man muss sich Zwang antun, [1]) um zu begreifen, was Rez. mit der Richtung beim Giessen will, wenn er *einen allgemein menschlichen Inhalt in die höchste künstlerische Form giessen* absolut nicht zulässt — aus ganz anderen als den

[1]) d. h. das unserem Sprachgefühl instinktiv eigene Verständnis für Katachrese ausschalten.

Digitized by Google

angeführten Gründen kann ein Einwand vielleicht berechtigt erscheinen. *Liebschaft* ist nicht generell banal — siehe Goethe — nur wegen des *zu* muss es „Liebe" heissen. Auch über die meisten von mir hier nicht eigens erwähnten Rügen kann man verschiedener Meinung sein; die apodiktische Form allein, für die wir ein besseres Wort haben: „tvärsäker", und der „mästrande" Ton machen misstrauisch.

Das Misstrauen wird nicht gemildert, wenn wir (angesichts der Tatsache, dass diese Besprechung das hier gefällte harte Urteil auch nicht mit éinem bei Ihnen gefundenen Sprachschnitzer belegt) in dem kurzen einleitenden Stück des Rez. nicht nur handgreiflichere stilistische Vergehen finden als er sie an Ihnen beanstandet, sondern unbestreitbare Fehler wie *etwas erscheint mir zu sein* und das besonders interessante *ein Buch Reihe für Reihe durcharbeiten.* Im Heft eines Schülers unkorrigiert gefunden, dürfte ein aufmerksamer Rektor dem betreffenden Lektor bei uns diesen Bock als übersehenen Svecismus (= rad för rad) unter die Nase reiben; ich glaube jedoch, dass hier ein anderer Lapsus (sollten die Reihen Schulbänke vorgeschwebt haben?) vorliegt, an dem das Schwedische unschuldig ist. Auf Unebenheiten gerade von der Sorte, wie sie Rez. bei Ihnen herauszufühlen so geschäftig ist, — nur leider z. T. gröbere, weil auch logisch hinfällige — stösst man aber bei ihm selber fast in jedem Satz. Zuerst der Widerspruch, dass man *endlich* einmal zu klassischer Lektüre gegriffen hat (übrigens eine gewaltige Verkennung der tatsächlichen, dem Rez. fremden Verhältnisse) und gleich darauf die Frage, ob wir nicht übergenug Schulausgaben von Klassikern haben. Dann aber: *was ich . . . für nicht zweckmässig halte, ist die Tatsache, dass . . .; der Wert des Buches wäre gesteigert, wenn . . .; ungebräuchlich in hier verwandtem Sinne;* man beachte auch den Bau des letzten Satzes auf S. 25. Druckfehler sind ja nie ganz zu vermeiden, aber 5 den Sinn störende auf ein paar Seiten ist ein bischen stark.

Auf diese Dinge hinzuweisen, dürfte Ihren Lesern zu Ihrer Rechtfertigung genügen. Da Sie meine eigene Stellungnahme zu Ihrer Arbeit veröffentlichen wollen, was ich im öffentlichen Interesse geradezu wünsche, darf ich es nicht unterlassen, einen durch das Benehmen Ihres Besprechers gut illustrierten, unter uns Sprachpädagogen hier oft lästig empfundenen Misstand festzunageln. Bei allem Verständnis für die notwendige Begrenzung und für die von so vielen schwedischen Lektoren gehegte Angst vor Überbürdung, der ich Rechnung trage als dem psychologischen Hauptmotiv zur Schaffung der jetzt faktisch bestehenden Missverhältnisse, muss ich vor illiberaler Einengung des im Unterricht zugelassenen Sprachstoffes nachdrücklich und aus mehreren pädagogisch wichtigen Gründen warnen. Den auf dem Sprachgebiet genügend Bereisten — ich berühre hier eine leider, leider noch viel zu wenig zugänglich gemachte Quelle der sprachlichen Sicherheit und des Weitblicks, die uns den ganzen Apparat von Eingeborenen ersparen könnte — brauche ich nicht erst auf all das Unrecht hinzuweisen, das ein

Digitized by Google

engherziger Lehrer beim Fehlerverbessern Tag aus, Tag ein an seinen, — was das sprachpädagogisch Verwerflichste ist, — eingeschüchterten Schülern begeht.

Seine persönliche Erfahrung wird ihm auch sagen, wo gerade diese „tvärsäkerhet" zu Hause ist. Sicher nicht bei Persönlichkeiten mit vielseitiger, gereifter Bildung, wirklicher Belesenheit, und schliesslich am allerwenigsten laut hervortretend bei selbst sprachlich künstlerisch schaffenden, d. h. den Schriftstellern und Dichtern. (Auch hier gilt: A fool rushes in where angels fear to tread.) Wie man auch die Tatsachen auf den Kopf stellen mag, so ist und bleibt doch der schaffende Künstler stets und überall auch Vorbilder und Former der Sprache. Aber als Lehrmittel sind die modernen Autoren noch nicht entfernt genügend benützt, sonst wären auch unseren verknöchertsten Sprachpädagogen längst, d. h. wenn wir aus diesem, jedem so bequem zugänglichen Born der Erkenntnis vorurteilsfreier geschöpft hätten, die Augen über gewisse historische und geographische Verhältnisse aufgegangen. Dann wäre es ausgeschlossen gewesen, dass gewisse Fakultätsbeschlüsse, durch die zuerst ein (nach so gut wie vollständiger Erwerbung der zur Tauglichkeit als Sprachlehrer notwendigen schwedischen Nationalität) seinen historischen und kulturellen Traditionen instinktiv treuer Altbayer, dann ein Mittelengländer, zuletzt ein Österreicher als Universitätslektoren angestellt wurden, der Fakultät als Mangel an Interesse für die Anforderungen des praktischen Sprachunterrichts ausgelegt wurden. Ich kann hier nur ganz kurz einen in der Geschichte der neuhochdeutschen Schriftsprache hervortretenden wichtigen Zug erwähnen, dessen Nutzanwendung den Nörglern bisher entgangen ist. Auf eine wesentlich mitteldeutsche erste Periode (Luther, sächsische Kanzlei) folgte der süddeutsche, durch Schiller und die Schweizer sogar z. T. rein oberdeutsche Einsatz der Klassiker: diese beiden ersten bilden das tiefste Substrat, daher die Bezeichnung *hoch-* d. h. *mittel-* + *oberdeutsch.* Die jüngsten, norddeutschen Einflüsse, über die man das zutreffende Bild gebraucht hat, dass sie im Tempo des preussischen Parademarsches in nord-südlicher Richtung (die ebenso wichtige ost-westliche nicht zu übersehen) sich das ganze Sprachgebiet unterwerfen — hiezu bieten andere Sprachen Parallelen — sind bei ihrer stärker als die alten Substrate ins Bewusstsein tretenden und vor allem frischeren Wirkungskraft zugleich aus vielen Gründen die am meisten auf die Oberfläche beschränkten. Überall, wo sich Persönlichkeit geltend machen kann und muss, wo das Persönlichkeitsstreben vor allem nicht durch das Aufwärtstreben der kleinbürgerlichen Klassen und die sprachliche Nachäffung des sich breit machenden Handlungsreisenden oder ähnlicher bekannter Typen aufgehoben wird, wirken diesen Einflüssen Kräfte entgegen, von deren Tragweite wir uns heute noch schwer eine Vorstellung machen können. Der Sprachpsychologe F. Mauthner hat dieselben in seiner populären Schrift „Die Sprache" wohl richtig angedeutet. Für uns kommt noch hinzu, dass man sehr viel öfter Süddeutsche

Digitized by Google

trifft, die praktisch im Norddeutschen zu Hause sind, als umgekehrt. In England, dessen Sprachrichtigkeitsfragen mir ungefähr ebenso vertraut sind, sieht man das Gleiche bezügl. nord- und südenglisch besser ein[1]). Einsicht schafft jene breitere Basis, die es meinem Kollegen Classen ermöglichte, seinen Schülern einen so lebendigen Kommentar zum Stil des Schotten R. L. Stevensons zu geben, oder mir, im Hörsaal nebenan, ein so extrem süddeutsches Buch wie Vischers „Auch Einer" mit meinen Schülern auf Sprachrichtigkeitsfragen hin durchzuarbeiten. Im Gegensatz hiezu steht die psychologisch unschwer zu erklärende Überängstlichkeit des Norddeutschen, die gewiss auch ihr Gutes hat, die aber bei pedantischen Naturen (sowie den Übergewissenhaften) leicht in Illiberalität ausartet; dem auf niederdeutschem, also auf einem anderen Sprach-, nicht anderem Dialektgebiet Aufgewachsenen zumal ist sein sprachliches Können etwas Bewussteres, trotz der Beteiligung mehrerer Generationen mehr Erarbeitetes, Erlerntes. Man kan Laute, Wortstoff, aber auch ganze Sprachen entlehnen; der Forschung aber ist es vorbehalten, auch im letzteren Falle Entlehntes an der Hand gewisser Kennzeichen vom Bodenständigen zu unterscheiden; die erwähnte Enge der Ausdrucksmöglichkeiten ist ein Kriterium, das sich neben konstanteren Dingen phonologischer Natur von schwedisch und deutsch Russland bis englisch Amerika auf dem ganzen Globus teutonicus wiederholt.

Die Sprache des Volkes, des unverdorbenen, das den Kommis voyageur auslacht statt nachmacht, tritt bei Norddeutschen viel mehr als im Süden in den Gegensatz zum eigenen Sprachgefühl des Gebildeten und kann ihm nicht so unmittelbar und ununterbrochen Nahrung zuführen, wie dies bei guter Kenntnis der Mundart z. B. des bayerischen Volkes für den gebildeten Bayern der Fall ist; so verengt sich gerade bei ihm besonders oft das Sprachgefühl bis zu einem, wie der Gegenstand dieser Zeilen beweist, bedenklichen Grade. Wie alles Material, das zu Sprachrichtigkeitsfragen herangezogen wird, ist also auch das lebende, der Eingeborene, mit Vorsicht anzuwenden."

[1]) Die historischen Verhältnisse liegen ja freilich hier ganz anders. Die Entsprechung liegt in der weitgehenden Ausdünstung der enormen Atmosphäre Londons und den im Westen und Norden des Inselreiches entgegenwirkenden Kräften. Trotzdem aber die uralte Metropole schon seit spätmittelenglischer Zeit auf sprachliche Hegemonie Anspruch erheben darf, ist mir der Cockney immer noch nicht untergekommen, der dem, was wir Berliner nennen — was aber der Versicherung wirklicher Berliner gemäss immer nur Provinzler sind, — in Bezug auf „tvärsäkerhet" das Wasser reichen könnte. Die so zu Tage tretende grössere „broad-mindedness" über das ganze britische + amerikanische Gebiet hin bitte ich die Kollegen an Fearensides Arbeiten (Reader und Beiträge in M. Spr.) zu studieren. Zu seinen bequemen und klaren Zeichen, die den geographischen Fundort dieser oder jener Form angeben, sollten auch die Herren Germanisten Entsprechungen einführen. Ich appelliere besonders an den hervorhebenswerten Freisinn in diesen sprachlichen Fragen, den die beiden hiesigen norddeutschen Kollegen Auerbach und Meyer in ihren Arbeiten geltend zu machen willens sind: ohne eine ordentliche Bezeichnung des als „nur norddeutsch", „nur süddeutsch", „österreichisch", „schweizerisch" usw. aussiebbaren Materials werden die Sprachrichtigkeitsfragen nie sachlich und klar zu behandeln sein.

Nyköping, März 1912. *Julius Swenning.*

Digitized by Google

REALSKOLEEXAMEN, V. T. 1912.

Tyskt översättningsprov.

Berlin den 15 juni 1909.

Snälla Mamma!

Om Mamma bara hade vetat, hur förtjusande en sådan resa är, så hade Mamma säkert kommit med. Visserligen blåste det ganska duktigt mellan Trelleborg och Sassnitz, men sjöresan varade knappt fyra timmar, och det kan man väl uthärda, när man sedan får komma till en sådan stad som Berlin. Det är mycket trevligt här; alla äro så vänliga mot oss, och det är inte så dyrt att leva här. Vi ha redan sett oss rätt mycket om i den stora staden. Bland annat ha vi varit i Tiergarten och på kungliga slottet. Då jag får mer tid, skall jag skriva utförligare och berätta om allt, som vi få se här. Det är bara skada, att vi inte få stanna längre än fjorton dagar, ty på så kort tid kan man omöjligt hinna med allt. Var snäll och hälsa Pappa och systrarna från mig.

Mammas tillgivne Ernst.

Deutsche Übersetzungen.

Berlin, den 15./6. (Juni) 1909.

Liebe (Teuere) Mama (Mutter)!

Hättest Du gewusst (Wenn Du gew. hättest), wie entzückend so eine (eine solche) Reise ist, /dann (so)/ wärest Du sicher/lich/ mitgekommen. Zwischen Tr. und S. blies (wehte) es zwär ziemlich (recht) stark (blies es zwar ganz tüchtig [ordentlich]), aber die Seereise (Seefahrt) dauerte (währte) kaum 4 Stunden (knappe 4 Stunden), und das kann man (das lässt sich) wohl (schon) aushalten (ertragen), wenn man /als/dann (nachher) nach einer /solchen/ (nach /so/ einer) Stadt wie Berlin kommt (kommen kann [darf]). Hier ist es sehr nett (angenehm [gemütlich]); alle sind so freundlich gegen (zu) uns (so zuvorkommend gegen uns), und das Leben hier ist nicht /gar/ so teuer (kostspielig) (und es ist nicht so teuer, hier zu leben) (und es lebt sich hier nicht so teuer). Wir haben uns in der grossen Stadt schon (bereits) ziemlich viel umgesehen (F umgetan). Unter anderm (u. a.) sind wir im Tiergarten und im Königlichen Schloss/e/ gewesen. Wenn (Sowie) ich mehr (besser) Zeit habe (finde), werde ich ausführlicher schreiben und über alles (all das) berichten (von allem [all dem] berichten [erzählen]), was wir hier zu sehen bekommen (F kriegen). /Es ist/ nur Schade, dass wir nicht länger als 14 Tage hierbleiben dürfen, denn in so kurzer Zeit kann man /sich/ unmöglich alles ansehen (denn in so wenig/en/ Tagen hat man unmögl. Zeit für alles). Grüsse, bitte (gefälligst [gfl.]), (Sei so gut [freundlich] und grüsse) Papa und die Schwestern von mir. Dein treuer (Dein Dich liebender) Sohn Ernst.

C. K.

Berlin, den 15. Juni 1909.

Liebe Mama!

Wenn Du nur gewusst hättest (Hättest Du nur gewusst), wie entzückend [1]) (herrlich, wunderschön, wundervoll) solch eine (eine

Digitized by Google

solche)[2]) Reise ist, /so/[3]) wärest Du (Du wärest) sicher (sicherlich, gewiss, bestimmt) mitgekommen[4]). Zwar (Allerdings, Freilich)[5]) wehte (blies) es recht (ziemlich, ganz) tüchtig (kräftig) (ganz ordentlich) zwischen Trelleborg und Sassnitz, die Seereise dauerte aber (d. S. aber d., aber d. S. d.) kaum[6]) vier Stunden, und das[7]) kann man wohl (schon) aushalten (ertragen), wenn man dann[8]) nach solch (so) einer (einer solchen) Stadt wie Berlin kommt. Es ist sehr hübsch (gemütlich) hier; alle sind so freundlich gegen (zu) uns, und das Leben ist hier gar nicht so teuer (es ist hier gar nicht so teuer zu leben). Wir haben uns schon recht viel (tüchtig)[9]) in der grossen Stadt umgesehen (umgeschaut, umgetan). Unter anderem sind wir im[10]) Tiergarten und im[11]) Königlichen Schloss gewesen. Wenn ich mehr Zeit habe (bekomme), werde (will) ich ausführlicher schreiben und alles (von allem) erzählen (über alles berichten), was wir hier zu sehen bekommen[12]). Es ist nur schade (Schade nur), dass wir nicht länger als vierzehn Tage hier bleiben dürfen, denn in[13]) so kurzer Zeit kann man unmöglich mit allem fertig werden[14]). Bitte, grüsse (Grüsse, bitte,) Papa und die Schwestern von mir.

Dein treuer[15]) Sohn Ernst.

Anmerkungen.

1) „entzückend" passt eigentlich nicht in den Mund eines Knaben, so dass hier eine der Varianten vorzuziehen ist. — 2) Auch: *so eine.* — 3) „so" nicht auszulassen, wenn oben für den Bedingungssatz die Form ohne Konjunktion gewählt wurde. — 4) Unmöglich: *mitgefolgt.* — 5) „*Gewisslich*" veraltet. — 6) In niederer Umgangssprache auch: *knapp.* — 7) Unmöglich: *es.* — 8) Richtig auch: *danach*, hier aber wegen des folgenden *nach* zu vermeiden. — 9) Unmöglich: *recht sehr.* — 10) Der Artikel darf nicht weggelassen werden. — 11) Nicht gut: *auf dem*; „auf dem Schloss" würde jemand sein, der dort eine amtliche Tätigkeit auszuüben hat, oder auch wäre „auf" zu gebrauchen, wenn das Schloss von anderen Gebäuden völlig abgeschieden, vor allem auch auf einer Anhöhe läge, wie man sagt: der Kaiser hat die vergangene Woche auf Schloss Babelsberg zugebracht, auf der Wartburg usw. — 12) Natürlich unmöglich: *sehen dürfen.* — 13) Unmöglich: *auf*, das ein zeitliches Ziel angibt, einen Zeitraum, der erst durchmessen werden *soll:* er hat mich *auf* Mittwoch eingeladen, ich habe die Wohnung *auf* ein Jahr gemietet, Mitglied *auf* Lebenszeit usw., also dem schwed. *för* entsprechend. — 14) *fertig bekommen* od. *kriegen* kann man nur, was man herstellt, erzeugt. — 15) Bekanntlich unmöglich: *ergebener.*

Ernst A. Meyer.

Berlin, d. 15. Juni 1909.

Liebe[1]) Mama!

Wenn Du[2]) nur gewusst hättest, wie entzückend (reizend) eine solche (so eine) Reise ist, so wär/e/st Du sicher mitgekommen. Freilich blies (wehte) es (der Wind) ganz tüchtig (gehörig) zwischen Trelleborg und Sassnitz (wehte, blies ein ganz tüchtiger Wind), aber die Seereise (Seefahrt) dauerte (währte)[3]) kaum (knapp)[4]) 4 Stunden, und das kann man wohl aushalten (ertragen)[5]), wenn man dann (nachher) in eine[6]) (nach einer)[7]) Stadt wie Berlin kommt. Es ist sehr hübsch (nett), Alle sind so freundlich mit (gegen) uns und das Leben ist hier nicht /gar/ so teuer[8]). Wir haben uns in der grossen Stadt schon ziemlich viel umgesehen. Unter anderm sind wir im[9]) Tiergarten und im (auf dem) Königlichen Schloss/e/ gewesen (waren wir . . ., etc.). Sobald[10]) ich mehr Zeit habe[11]),

Digitized by Google

werde (will) ich ausführlicher schreiben und von Allem erzählen, was wir hier zu sehen bekommen (kriegen). Es ist nur schade, dass wir nicht länger als 14 Tage bleiben dürfen, denn in[12]) so kurzer Zeit kann man unmöglich mit Allem fertig werden. Grüsse, bitte, Papa und die Schwestern von mir!

Dein Dich liebender[13]) Ernst.

Anmerkungen.

1) *„Gute Mama"* ungebräuchlich. — 2) Grosser Anfangsbuchstabe! Nicht *„Sie"* (veraltet). — 3) *„Währen"* gehört einer etwas höhern Stilart an. — 4) *„Knapp"* bedeutet eigentlich „nätt och jämnt". — 5) Nich gut: *erdulden, ausstehen.* — 6) Nicht gut: *eine solche Stadt wie . . .* — 7) Nicht: *zu einer Stadt wie . . .* — 8) *„Es ist nicht so teuer hier zu leben"* ist ungebräuchlich, aber natürlich nicht falsch. — 9) Nicht: *in.* — 10) Besser als: *wenn.* Falsch: *da, als.* — 11) Besser als: *bekomme.* — 12) Falsch: *auf.* — 13) *„Ergeben"* klingt hier viel zu förmlich. *Hans Sperber.*

Engelskt översättningsprov.

Kära Maria!

Det gladde mig mycket att få brev från dig. Jag har nu varit här nära tre veckor, och jag känner mig riktigt hemmastadd i England. I början begrep jag inte ett enda ord, men jag reder mig nu rätt bra. Fru Smith, min värdinna, gör sig mycket besvär med mig. Hon talar mera med mig än med någon annan i pensionatet. Hon uttalar orden så långsamt och tydligt, att jag förstår nästan allt, vad hon säger. Hennes son Henrik har givit mig några lektioner i innanläsning. Han har också lovat att rätta vad jag skriver. Om några veckor hoppas jag kunna skriva till dig på engelska. Jag skall då berätta för dig, vad jag har sett i London.

Din tillgivne bror Edvard.

/My/ Dear Mary,

I was very glad[1] (it gave me much pleasure) to get[2] (receive) a letter from you. I have now[3] been here nearly (almost) (close upon) three weeks and I feel[4] quite at home in England. At first (To begin with, In the beginning) I did not understand a single[5] word, but now I manage (get along, get on) pretty well. Mrs Smith, my landlady[6], takes (gives herself) a lot of (a good deal of, a great deal of) trouble with me. She talks (speaks) more to me than to[7] anyone (anybody) else in the boarding-house, and pronounces the (her) words so slowly and clearly (distinctly) that I understand nearly (almost) all (everything) (that[8]) she says. Her son, Henry, has given me some (several) lessons in reading aloud[9]. He has also promised to correct what I write. In a few weeks I hope I shall (to) be able to write to you in English. Then I will (shall[10]) tell you (about) what I have seen in London.

Your affectionate (loving) brother Edward.

Notes.

(1) *It gladdened me* very unusual. *It gave me much pleasure* polite style. — (2) Not: *to have.* — (3) Obs. position of *now.* — (4) Not: *feel myself.* — (5) Not: *an only.* — (6) Not: *hostess*, which would imply free entertainment. — (7) The preposition should be repeated to avoid ambiguity. — (8) *What* would be a bad mistake. — (9) Not: *out of the (a) book.* — (10) *Shall* just possible, but *will* more probable. *Sydney J. Charleston.*

Digitized by Google

NOTE.—The renderings printed in *italics* are common to independent translations made by the undersigned and his friend and collaborator, A. JOHNSON EVANS. Many of the specific difficulties are treated in M.S. for April and November 1909.

My dear (Dear) *Mary* (Maria, Molly, Polly),

I was very glad (pleased) to get (receive, have) *a letter from you. I've* (I have) *now been here nearly three weeks* (been here nearly three weeks now), and I feel [and feel] (feel that I am) pretty much (quite) *at home in England. At first I didn't* (didnt, did not, could not) *understand* (comprehend) *a single word, but now I get on* (along) [now I am (I am now) getting on (along)] (I manage to get on [along]) all right (quite well, very well, capitally, famously **F**). *Mrs. Smith, my* hostess (landlady), *takes a great deal* (a lot **F**, no end F) *of* trouble (pains) *with* (for) *me. She talks* (speaks) with (to) [converses with] me *more than* with (to) anybody (anyone) else [any other person (body **Sc.**)] *in the* /boarding-/ *house. She* pronounces the (her) words (speaks) *so slowly and* distinctly (clearly, plainly) *that I understand* (take in, follow) nearly (almost) all (everything /that/) *she says. Her son Henry* (Harry) *has given me some* (a few) *lessons in reading aloud.* He has also (, and has) *promised to correct what I write* (what I am writing) [has promised to correct what I write too (also)]. In a week or two (a few weeks) I hope [I hope in a few weeks (in a week or two) *to be able to write to you* (> write you) *in English.* I shall (will) then (Then I'll) *tell you what I've* (I have) *seen in* (of) *London.*

Your affectionate (loving) [Yr. affec.] Brother (brother),
Edward (Ted, Teddy, Teddie; Ned, Neddy, Neddie; Ed, Eddy, Eddie).

C. S. Fearenside.

My dear Mary,

I was very glad (very much pleased, was delighted, It gave me much pleasure) to receive (get) a letter from you. I have now been here /for/ nearly three weeks, and /I/ feel quite at home in England. At first (In the beginning) I did not (didn't) understand a single (one) word, but I get on (along, I do, I manage) very (tolerably, quite) well now. Mrs[1] Smith, my landlady, takes (gives herself) much trouble (a deal of pains) with me. She talks (speaks) more to (with) me (to me more) than to (with) anybody (any one) else (any other person) in the boarding-house. She pronounces (says, utters) her[2] words so slowly and distinctly (clearly, plainly) that I /can/ understand almost everything[3] she says. Her son Henry has given me some (a few) lessons in reading /aloud/. He has also promised[4] to correct what I write. In a few weeks (weeks' time) I hope to be able to write to[5] you in English. I will (shall) then tell (relate to) you what I nave seen in London.

Your affectionate (loving) brother, Edward.

Notes.

(1) With or without the full point. — (2) Less idiomatic: *the words*, or *words*. — (3) *that* is better omitted; *all* (for *everything*) would refer rather to a number of sentences or conversations viewed in their entirety. — (4) Insertion of *me* implies some intimacy. — (5) Commercial style: *write you*.

G. E. Fuhrken.

Digitized by Google

LUND 1912. A.-B. SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

NOTES SUR L'ARGOT DE CHANTECLER.

Il faut tout d'abord s'entendre sur la définition du mot *argot*

Le mot argot, dont l'origine est inconnue, malgré les nombreux essais tentés pour l'expliquer, désigne essentiellement le langage conventionnel dont se servaient autrefois entre eux les voleurs [1]). D'où vient cette langue, quelles sont les lois de sa formation? On ne peut encore, semble-t-il, que l'entrevoir confusément. Il n'entre pas dans nos intentions d'examiner les différentes hypothèses que l'on a édifiées à ce sujet, et il nous suffira de retenir que l'argot, au sens propre du mot, est un langage conventionnel servant à une corporation déterminée, pour permettre aux membres de cette corporation de s'entretenir entre eux sans risquer d'être compris des indiscrets.

Cela étant, ou comprendra que l'on ait pu étendre aisément le mot bien au delà de ses limites premières et que l'on confonde souvent maintenant les mots *argot* et *jargon*.

Toute corporation, quelle qu'elle soit, qu'il s'agisse d'un corps de métier ou d'une profession libérale — mais à un degré moindre — a besoin d'un vocabulaire particulier qui reste presque toujours inaccessible à ceux qui sont étrangers à cette corporation. C'est en principe la nécessité qui crée le vocabulaire spécial, ou le jargon, du marin, du mécanicien, de l'homme de loi, du journaliste, du comédien etc, mais en fait différents sentiments tendent à rendre ce langage artificiel et plus secret qu'il ne serait nécessaire: le désir de se singulariser, le mépris pour toute profession étrangère, ou l'assurance, comme on la trouve ancrée dans l'esprit des hommes de loi, que l'obscurité du jargon de la jurisprudence inspire d'autant plus de respect aux foules qu'elles comprennent moins les formules apocalyptiques qui servent à les condamner. Et ainsi un jargon quelconque tend à devenir, comme l'argot des voleurs, un langage

[1]) Le mot *argot* désigne primitivement la corporation elle-même des voleurs, d'où *argotier*, voleur, et *argoter*, mendier. Mais en français le mot a désigné dès le début le langage des voleurs, ce qu'eux-mêmes appelaient le plus souvent jargon.

Sur l'explication du mot il y. a eu récemment deux hypothèses fournies: La première est celle de Schwob (Etude sur l'argot français de Marcel Schwob et Georges Guieyesse (1889). La cour des Miracles a été divisée en quatre sections: Egypte, Bohême, Argot, Galilée. Le rapprochement de ces noms de pays orientaux suggère l'explication d'Argot par Arabie; le mot n'est pas autrement fait que Italgo pour Italien.» — Mr Sainéan repousse cette explication parceque, dit-il, l'ancien argot ignore les suffixes déformatifs et que d'autre part la division de la cour des miracles en quatre nations n'est pas prouvée historiquement. Et il pense que le mot argot est le mot français argot (ergot) ongle pointu des gallinacés (»crochet cornu qui est par derrière la jambe du coq», Nicot), terme attesté dès le XII siecle, pris au sens figuré de vol ou brigandage: Il cite en outre un exemple de Marot qui d'ailleurs n'est pas convainquant — et un exemple tiré de la Comédie des Proverbes, (A. III sc. 4): «Où ces gueux là ont mis les pattes, ils n'ont laissé que frire. Ils ont mis au net un pauvre prêtre qui n'avoit pas grand argent caché, mais si peu quil avoit. ils l'ont escamotté et *agriffé avec leurs argots de chapon.*»

Digitized by Google

conventionnel créé par utilité mais enrichi ou figé, et toujours obscurci, par le désir de n'être pas compris.

Si l'orgueil professionnel inspire le désir de n'être pas compris de ceux qui ne sont pas initiés, une vanité non moins grande oblige les profanes à emprunter le jargon d'une corporation qui leur est étrangère: le développement de la presse, par exemple, et l'importance des feuilletons dramatiques, où les critiques pour paraître mieux renseignés, emploient le jargon du théâtre, infusent journellement à la langue courante un certain nombre d'expressions ou de mots qui sont en réalité du jargon de théâtre, de l'argot; il en est de même du jargon du journalisme, des sports, etc. si bien que le langage parisien ou boulevardier est d'abord, mais avec quelque chose de plus, une série de jargons juxtaposés qui entrent comme éléments constitutifs dans l'argot moderne.

Il faut y ajouter deux autres éléments qui enrichissent encore ce langage déjà si varié, ce sont les expressions populaires et les néologismes littéraires.

Il ne faudrait pas exagérer l'importance de l'apport populaire, de ce que l'on appelle *la langue verte,* dans le langage contemporain des boulevards. Assurément ce langage a eu un certain succès, même en littérature, à l'époque où Zola le vulgarisait par ses romans universellement lus. On sait qu'avant de composer l'Assommoir, il s'était fait un lexique de la langue verte [1]), et l'on trouve aussi dans sa correspondance des marques de cette sympathie qu'il avait pour cette langue populaire. «Il m' arrive une tuile [un ennui grave], écrit-il à Henry Céard le 30 mars 1878 [2]), je crois qu'on va jouer décidément *Le Bouton de Rose*, et il me faut tout de suite une ronde militaire. Voici le programme: une ronde militaire très leste, en trois couplets de huit vers chacun, et dans laquelle on introduirait des mots d'argot, par exemple *rigolo, pioncer, taper dans l'œil, très chouette, se coller des petits verres dans le fusil*, d'autres encore. Il faudrait que le sujet fût quelque chose dans ce genre: les amours d'un caporal et d'une marquise, ou les amours d'une vivandière (lui donner un nom surprenant) avec un duc qui la fait duchesse. On pourrait, je crois, tout en faisant quelque chose de fou, *garder une odeur littéraire* [3]).

Il faut mettre Zola à part, car chez lui la vulgarité du langage est une conséquence de son principe naturaliste. Dans beaucoup d'expressions modernes sans doute une expression populaire est à l'origine, mais si déformée par des transformations successives qu' elle en est rendue méconnaissable, si bien que l'on ne peut pas dire qu'il y ait systématiquement, dans le langage boulevardier, comme le veulent les puristes [4]), une recherche du mot vulgaire et ignoble, paree que c'est un mot ignoble et vulgaire.

---

[1]) *Henri Massis:* Comment Emile Zola composait ses romans pp. 331—341.
[2]) *Emile Zola* — Correspondance, Les Lettres et les Arts pp. 154—5.
[3]) non souligné dans le texte.
[4]) »Selon leur mot ignoble on rigole de tout». Rostand — *Chantecler* Acte I scéne 4.

Digitized by Google

Bien autrement considérable est l'apport des néologismes littéraires, dont les uns ont été créés pour exprimer des nuances de sentiments nouveaux que le vocabulaire courant ne suffisait pas à exprimer [1]), comme on en trouve chez Stendhal, Flaubert ou Barbey d'Aurevilly, dout quelques autres constituent une intéressante tentative pour composer des mots comme avaient essayé de le faire Ronsard et les humanistes du XVI siècle — c'est aux poètes symbolistes que je songe — dont le reste enfin a été créé par la mode et constitue un élément important du langage boulevardier: c'est surtout chez Lavedan et chez Gyp, et à leur suite dans toutes les comédies légères de l'époque contemporaine qu'on peut en trouver les traces les plus certaines.

La première catégorie de ces néologismes ne constitue pas à proprement parler un argot — même au sens large du mot; cependant on ne trouve pas ces néologismes par exemple dans les œuvres patiemment écrites de Flaubert; on ne les trouve que dans sa correspondance, et l'on sait combien ce grand artiste, si méticuleux dans son style qu'il pâlissait pendant plusieurs jours sur une seule page manuscrite pour en enlever jusqu'aux hiatus, était au contraire dans sa correspondance familière l'homme le plus libre et le plus débraillé. Par conséquent nous ne négligerons pas ces néologismes à l'occasion, dans cette étude de l'argot, car ils pourront nous fournir quelques indications utiles.

Quant aux deux autres catégories, ce sont essentiellement des jargons. Le langage poétique du symbolisme ne l'est assurément pas en principe, mais il l'est devenu, lorsque l'école symboliste, exagérant ses propres principes et sa haine contre les profanes, les *Philistins*, a voulu que ses productions fussent inaccessibles à la masse du public non initié. Chez les théoriciens du symbolisme, l'obscurité de la langue est une conséquence du principe esthétique, puisque les mots cessent chez eux d'avoir une valeur rationnelle, pour ne conserver que leurs qualités musicales. On peut en trouver l'application rigoureuse chez Stéphane Mallarmé qui voulait, en vidant pour ainsi dire tous les mots de leur contenu intelligible, produire directement une impression déterminée par les mots considérés comme des notes musicales. C'est à propos de ce langage qu'il est juste de parler de jargon, puisqu'il présente avant tout autre caractère celui d'être conventionnel.

Le langage boulevardier évidemment est un peu moins conventionnel, parce que ce n'est le langage ni d'une profession déterminée, ni d'une classe sociale, ni d'une caste littéraire, et il ne s'agit plus ici pour ceux qui l'emploient de n'être pas compris, mais au contraire de se faire comprendre en étonnant par la singularité de l'expression. C'est le vocabulaire le plus riche, le plus souple, mais aussi le plus éphémère, et partant quelquefois le plus inexplicable.

[1]) Gaston Gaillard — De quelques formations néologiques récentes — Revue de philologie française et de littérature 1:er Trimestre 1911 pp. 9—30, 2:e Trimestre pp. 102—132.

Digitized by Google

Il est possible de temps en temps d'établir la filiation des mots dérivés lorsque le mot originel n'est par perdu. *C'est tordant*» [amusant au point de faire tordre quelqu'un de rire] est naturellement l'origine et l'explication de *c'est torsif* [même sens], *je suis torte* [je suis tordue de rire]. Mais bien souvent il est impossible de retrouver l'intermédiaire qui permettrait de parvenir jusqu'à l'original. Et ce langage pènètre partout, grâce au théâtre qui le vulgarise. C'est la mode qui le fait naître et c'est la mode qui le répand jusqu' au fond de la province avec le répertoire des pièces nouvelles et les tournées théâtrales. Est- ce un bien, est-ce un mal, je ne veux même pas poser la question.

Voilà bien des sens du mot argot: argot des voleurs ou argot ancien — jargons professionnels — langage populaire — argot littéraire — argot des boulevards; mais il y a de tout cela dans Chantecler et de tout cela dans l'argot au sens où nous prenons le mot. Ce n'est pas que Rostand soit tendre à l'égard de toutes ces expressions qui pénètrent dans la langue et déparent le vrai et pur langage français. Pour s'en convaincre il suffit de consulter les grognements de Patou, le Chien, contre le Merle et son parler «nonchalamment voyou», et l'invective du Coq au III. Acte contre le Merle. Mais il y a encore une autre classe d'animaux envers lesquels le Chien et le Coq n'ont guère plus d'amabilité, c'est le Paon et ses suppôts, le Dindon et la Pintade. Qui est le Merle? Qui est le Paon? Nous avons essayé de le montrer ici même [1]) en retraçant brièvement quelques faits de l'histoire littéraire des dernières années; nous voudrions essayer de compléter la démonstration en étudiant d'abord le langage du Merle et des animaux de la basse-cour qui l'imitent en l'admirant — puis le langage du Paon, du Dindon et de la Pintade. Il ne nous restera plus enfin qu'à examiner le langage du Coq et de son fidèle second, le Chien, pour nous demander si en réalité tous les néologismes, tous les jargons, toutes les sortes d'argot n'ont pas influé aussi sur le langage même du Coq et si en fin de compte Rostand a le droit d'être aussi puriste qu'il voudrait faire l'effet d'être [2]).

Abréviations

Delvau — Dictionnaire de la langue verte 2:e Ed. 1868. D.—D. L. V.

Darmesteter — Hatzfeldt — Thomas — Dictionnaire général de la langue française. D. G.

Littré — Supplément au Dictionnaire français. L.—S.

Rigaud — Dictionnaire d'argot moderne 3:e éd. 1888. R—D. A. M.

L. Sainéan — L'Argot ancien S.—A. A.

[1]) *Moderna Språk.* Juin 1910. 4:e Année n:o 5.

[2]) A la fin de cette étude il sera publié un index alphabétique qui permettra de se reporter aisément pour chaque mot au fascicule de la Revue qui en donne l'explication.

Digitized by Google

T. Le Langage du Merle.

Allume! Acte III, sc. 5 p. 183

. . . *Chantecler*
Une ineptie encore!
Un poussin
Allume! Allume!

Dans l'argot ancien (argot des voleurs) *allumer* signifie regarder attentivement, et se trouve chez Vidocq (S. A. A.) Cf. les expressions d'argot moderne: *allumer ses clairs* (yeux) *a. ses ardents* (même sens) qui contiennent la même image. Dans ce sens le mot signifierait donc: *ouvre l'œil!* et par suite *prends garde!* Mais on ne trouve pas d'exemples de ce mot employé absolument. Cf., outre les exemples deja cités: »Tais- toi, Pivoine, le républicain *nous allume* (A. Joly, Foyou au Lazary, Chanson c. par R.—D. A. M.

Dans l'argot moderne le mot a un tout autre sens. *S'allumer* = s'enflammer: «Lui, à se frotter toujours contre ses jupes s'allumait de plus en plus». (Zola — l'Assommoir) cf. *Allumer son gaz*, ou *son pétrole* = même sens (D—D. L. V.) et l'expression dont se servent les cochers à Paris pour exciter leurs chevaux: *Allume! Allume!* Ce sens est le plus vraisemblable et serait donc synonyme de »Vas-y! Courage!»

Il convient en outre de faire remarquer qu'il y a là un jeu de mots puisque Chantecler vient de dire (p. 181).

C'est moi, qui de mon chant, vous *rallume* les cieux.

Aplatissoir A II. sc. 1 p. 94.

Il ne faut pas confondre ce mot avec le mot technique *aplatissoire* = laminoir où l'on passe des barres de fer pour les aplatir (D. G.)

Le verbe aplatir est un mot d'argot moderne = confrondre son contradicteur, le réduire au silence (R).

«Il abîma le bitume [terme de peinture] comme un ennemi personnel, comme quelqu'un sur lequel il aurait voulu se venger, et il laissa son défenseur, l'inoffensif et placide Buchelet, *étourdi, aplati*» (de Goncourt: Manette Salomon.)

Ce verbe a servi à former plusieurs substantifs. Villate (Parisismen 1890) signale le mot *aplatisseur*, mais sans en indiquer le sens exact ni citer d'exemple. Dans la correspondance de Flaubert on trouve le mot de *raplatissement*[1]) pour marquer le résultat de l'action. «J'ai reçu la nouvelle de la chute de M:rs Augier et Sandeau. Que ces deux gaillards là aient un *raplatissement* congru, charmant!» (Correspondance II 361; cité par *A. Ahlström:* Etude sur la langue de Flaubert p. 77.) Ici raplatissement = chute totale et définitive.

Le mot *aplatissoir* est évidemment formé sur le modèle du mot *assommoir*, dérivé de assommer, qui désigne au propre un bâton court garni d'une boule de plomb à une de ses extrémités,

[1]) Sur l'emploi fréquent des formes itératives par G. Flaubert cf. Gaston Gaillard art. cit. pp. 26, 27.

Digitized by Google

et qui sert à former au figuré l'expression familière: *un coup d'assommoir,* évènement soudain qui accable. (D. G.) L'expression de Rostand: *Ce dernier coup d'aplatissoir* est évidemment la même, mais l'influence de l'argot se manifeste par la substitution du verbe *aplatir* qui est un mot d'argot, au verbe *assommer* qui n'est que familier.

Aristo A. II sc. 1 p. 93

Mort à cet *aristo* qui fait le democ-soc . . . Apocope d'aristocrate qui, depuis 1848 signifie bourgeois, réactionnaire (D—D. L. V.).

«Comment! c'est cet *aristo* de Cadet- Cassis, cria Mes-Bottes, en appliquant une rude tape sur l'épaule de Coupeau! Un joli monsieur qui fume du papier et qui a du linge;» (Zola — L'Assommoir).

Cf l'apocope: démoc-soc = démocrate- socialiste. Mais ces apocopes à sens défavorable tendent à disparaitre.

Arrivé A. II sc. 5 p. 128.

Le Merle.

Tu ne crois pas que c'est *arrivé?*

Chantecler.

Quoi? Le Jour?

Mais oui. C'est *arrivé.* Très bien.

Jeu de mots sur le double sens du mot *arrivé* — Chantecler l'emploie au sens propre, le Merle au sens néologique. «S'imaginer si fortement une chose qu'on se persuade qu'elle a eu effectivement lieu: «Ce qui faisait la force de Bouchardy, c'était son sérieux profond, sa conviction inébranlable; *il croyait que c'était arrivé,* pour nous servir de la formule moderne (Th. Gautier. Journal officiel feuill. 6 et 7 juin 1870) — L, S. —

Averti — A. I sc. 4 p. 44.

Le Merle.

Tiens, parbleu! toi, tu coupes!
Tu n'es qu'un vieux barbet de Quarante-Huit — Moi,
Je suis, dame, un oiseau très *averti.*

Mot qui dans ce sens semble être tout particulièrement du langage de la critique d'art« . . . C'est un connaisseur d'art *très fin, très averti.*» (A. Rivoire: Mon ami Teddy.) — Il indique donc des connaissances acquises, par opposition avec la finesse instinctive du goût — Le Chien, dans les vers suivants emploie le mot au sens ordinaire = informé de:

— File! ou ton croupion de noir devienda rose.
Maintenant il est *averti* de quelque chose!

Sur le jeu de mots résultant du double sens du mot. Cf. l'exemple précédent.

Bain A. I sc, 4 p. 45.

Le Merle.

Et tu peux *m' envoyer au bain:* j'ai ma baignoire!

Digitized by Google

Ancun Dictionnaire d'argot moderne ne signale l'expression; et cependant elle est très courante, c'est donc quelle est récente. Elle semble se rapporter à l'expression familière: *envoyer promener*, dout elle est synonyme et constituée par une de ces déformations que nous signalions en commençant. Cf. dans le même sens: *envoyer à la balançoire.*

Bec Ac. III s. 5 p. 183.

Chantecler.

Et moi qui n'ai jamais fait d'armes qu'en la cour
D'une ferme.

Une voix.

Ton bec!

Pour comprendre l'expression il faut évidemment la transposer en langage humain: *ferme la bouche*, expression vulgaire = tais-toi.

On remarquera que Chantecler emploie le mot ferme comme substantif; la voix qui lui répond feint de comprendre le mot comme si c'était le verbe, et lui ajoute un complément direct: Ton bec! — C'est le rappel d'une plaisanterie qui eut une grande vogue à Paris il y a quelques années. Lorsqu'on abordait une personne dans la rue, on lui demandait à brûle-pourpoint: Connaissez- vous la ferme? — A quoi on ne pouvait répondre autre chose que: — Quelle ferme? et le premier interlocuteur ajoutait immédiatement: «Ta bouche!» Et depuis cette époque l'abréviation est restée en usage: Ta bouche! — Ton bec! — Ta gueule! —

Bing A. III sc. 2 p. 159.

L' huissier-pie.

Les coqs du Japon!

Le Merle.

Bing.

Onomatopée (Cf. infra: *Boum*) à moins que ce ne soit une allusion historique mais dont la signification m'échappe.

Blaguer A. T. sc. 4 J. 43.

Le Merle.

Je le *blague* en détail, mais je l'admire en bloc.

Dérivé du subst. blague qui signifie familièrement: menterie pour s'amuser des gens: «Ce système appelé dans l'argot du journalisme, la blague» (Honoré de Balzac Un grand homme de province) — D. G.

Boum! A. III sc. 2 p. 159.

La Pintade, à une Poule.

Ah! ma Chérie!
Un Coq sans faux- col!

Le Merle.

Boum!

Boum, onomatopée. Cri que poussent les garçons de café pour montrer qu'ils ont entendu lorsqu'on les appelle:«. . . Comme

Digitized by Google

un consommateur au fond de l'établissement criait: «Un bock, s'il vous plaît», il répondit aussitôt d'une voix terrible: — «Voilà, boum! On y va», et s'élança pour servir, laissant Caravan stupéfait. (Maupassant — En famille) Le cri est justifié dans Chantecler par le mot *faux- col*, qui au sens figuré désigne la couche de mousse qui se trouve à la partie supérieure d'un verre de bière que l'on vient de verser. On peut entendre dans les cafés l'expression: Un bock, sans faux- col-! ce qui provoque la réponse: *Boum.*

Branche A. T s. 6 p. 58.

Le Merle.

Fichtre! elle a de la branche!

Terme d'hippologie. On dit qu'un cheval a de la branche lorsqu'il a le garrot bien sorti, la tête petite et l'encolure longue et bien portée [L S.] — Par extension, en parlant des personnes. Ex.

«Cette Andrée est un être délicieux.

— C'est un oiseau.

— Qui a de la branche.»

M. Donnay: Retour de Jérusalem II. 5.

(A suivre.] *Virgile Pinot.*

'A THING' IN THE SENSE OF "NÅGONTING" ("NÅGOT"), AND ANALOGUES.

It has struck me that neither AFZELIUS, in his excellent "Svensk-Engelsk Synonymbok", nor any of the grammars that I have had the opportunity of using, mentions any other translation for our "någonting" ("något") than 'something' and 'anything'. It is true, however, that KRÜGER does say a little more (*Schwierigk. des Engl.*, III, § 815): "In den deutschen Wörterbüchern und Grammatiken wird oft 'some one', 'something' falsch gebraucht, wo es ein ganz unbestimmtes oder ganz bestimmtes Wesen oder Ding bezeichnen soll. "Etwas geheim halten", *to keep a thing secret*, nicht *something*. "Jemandem eine Freude machen", *to give a person a pleasure*".

Here, then, is a third way of rendering "någonting" which is also used in dictionaries, as in:

'Dictatum', *a thing dictated* (VERITY, As you; Gloss.). 'Adamant': *a thing impenetrably hard* (FOWLER, Concise Oxford Dict.). 'That': 2. which; relating to *an antecedent thing* (JOHNSON-LATHAM, Dict.).

Let me add one more similar instance of this "philosophical" use of 'a thing': Of *a thing known*, something new, unknown is predicated (MC KNIGHT, Prim. Teut. Order of Words).

But this expression occurs very frequently also in a less philosophical sense, and sometimes appears to be the only correct one.

Digitized by Google

1. The first and most important case is where we have a "någonting" ("något") used predicatively and accompanied by an attribute, which may be an adjective, an infinitive, or a relative clause. When the attribute is an adjective the Swedish pronoun and the English noun are often rather superfluous, as they do not seem to add much to the meaning. In English we even meet with a totally redundant 'a thing', as in: It was a *foolish thing* of Kipps to begin building a house (WELLS, Kipps). It was *a very odd thing*. Some people declared it was the oddest thing[1]) they ever heard of (CORELLI, Jane). A Swede would here only say, "Det var dumt av Kipps att . . .", "Det var mycket egendomligt". Perhaps 'a thing' might be looked upon as a reinforcement of the same kind as that found in "It is *a long time* since I saw him", where 'a long time' stands for 'long'[2]). The substantive 'thing' is sometimes used for this purpose, I think. Compare:

The water swells a man, and *what a thing* should I have been when I had been swelled (Merry Wives, III: 5). Lady W. shut her eyes because, since *this thing* was to be, she desired to feel, to realize it to the utmost (HICHENS, Barbary Sheep). *What a strange thing* to go mad for a woman (ib.).

I now proceed to those of my quotations that are meant to illustrate the first case of 'a thing' corresponding to Sw. "någonting" ("något"):

a). Death is *a fearful thing*[3]) (Measure for M., III: 1). A lion among ladies is *a most dreadful thing* (Mids. Night, III: 1). Why should it be thought *a thing incredible* with you that God should raise the dead (Acts, 26: 8). He affects to regard it as *a thing natural* (CARLYLE, Sartor). A drum in these hills was *a thing unknown* (POE, Ragged Mountains). It's *a curious thing,* Duchess, about the game of marriage (WILDE, Lady W.'s Fan). It is *a great thing* to come across a woman who . . . (ib.). I think life *too complex a thing* to be settled by these hard and fast rules (ib). It is *a great thing*, reader, to conquer the risings of a proud spirit (WOOD, The Channings). The long-talked-of school was become at last *a concrete thing* (JEROME, Paul Kelver). It could not be considered *a good thing* for any young woman to . . . (BROUGHTON, Waif). I suppose some such phase of discontent is *a normal thing* in every adolescense (WELLS, Kipps). To have manufactured seventeen bicycles . . . is not *so big a thing* as he had supposed (ib.). Having rescued grammar from its barren

---

[1]) It is apparent that constructions like this have favoured the redundant use of 'a thing'.

[2]) Compare also the following French quotations: Ce serait sans doute à moi *chose folle, inepte et ridicule*, si j'allais m'engager à . . . (MOLIÈRE, Malade Imaginaire). Le mariage a paru *chose si excellente* (BALZAC, Femme de trente ans). S'il y a *une chose que les femmes du monde désirent voir* . . ., c'est l'intérieur de ces femmes (DUMAS, Dame aux Camélias).

[3]) In the older language "something fearful" might mean "somewhat fearful"!

Digitized by Google

abstractness and made it *a living and fascinating thing* (GRENVILLE, GROVE, Mod. Spr., May 1908).[1])

[Compare also: It is *no uncommon thing* that a man of genius must . . . "ask for bread and receive a stone" (CARLYLE, Burns), where 'no thing' stands for 'nothing'.]

b). It is not *a thing to rejoice at* (Henry V, III: 6). With his beautiful face, and his beautiful soul, he was *a thing to wonder at* (WILDE, D. Gray).

c). When the attribute is a relative clause the (pro)noun cannot, of course, be dispensed with: This is *a thing that Angelo knows* not (Measure, IV: 2). I now, therefore, was left once more upon the world at large; but then, it was *a thing I was used to* (GOLDSMITH, Wakefield). To roll on the sandy margin . . . was *a thing that all glossy-horned young bucks took a delight in* (KIPLING, Sec. Jungle Book). A Presence would seem to be *a thing that directs the most affable appeal to our poor human weaknesses* (MEREDITH, Evan Harrington). This is *a thing you might ask him yourself* (ib).[2])

2. The second case comes very near to the one described above, 'a thing' being used as an apposition, with either an adjective or a relative clause for its attribute:

a). Her voice was ever soft, gentle, and low, *an excellent thing* in woman (Lear, V: 3). He began by remarking that soda-water, though *a good thing* in the abstract, was apt to . . . (DICKENS, Cur. Shop). And all the while to hear the laughter, the horrible laughter of the world, *a thing more tragic* than all the tears the world has ever shed (WILDE, Lady W.'s Fan).

b). Now I not only had goats' flesh . . ., but milk too—*a thing which*, indeed, in my beginning, *I did not so much as think of* (DEFOE, Crusoe). By his own craving after genial stimulation; *a thing which I do not blame* (QUINCEY, Opium-eater). She was pleased . . ., for did not that expression show that . . .? *a thing which she had been doubting* (TWAIN, Pudd'nhead Wilson). He turns his toes outwards—*[a thing] which (that) an Indian never does* (C. S. FEARENSIDE, Mod. Spr., Nov. 1911). He turns his toes out[wards], [*a thing* F][3]) *which an Indian never does* (T. OAKES HIRST, Mod. Spr., Dec. 1911).

3. 'A thing' is further used together with 'such', to render the idea of 'something (anything) of that kind', thus:

Did you *such a thing?* (Measure, IV: 3). Have you got *such a thing* in the house as an old coach-pole, or a spare bed-

[1]) AFZELIUS *(Synonymbok)* has: I know it is something serious; I do not know whether he has made the example himself. *I* have not come across anything similar.

[2]) But one can say: He was not anybody whom I had ever seen before (BROUGHTON, Waif).

[3]) It is rather remarkable that Mr. O. H. declares the insertion of 'a thing' to be familiar!

Digitized by Google

post? (SHERIDAN, St. Patrick's Day) . . . wondered more and more that *such a thing* could come out of Bloomsbury (THACKERAY, Van. Fair). The first time that he had been known to do *such a thing* (QUINCY, Opium-eater). She had never suggested *such a thing* (HICHENS, Barb. Sheep). How dare you say *such a thing?* (JEROME, Paul Kelver).

[Compare also: There is *no such thing* as a spirit appearing, or a ghost walking (Crusoe). *No such thing,* boy; he has forsworn his country (SHERIDAN, Duenna). Sid spoke offhand, as though there was *no such thing* as pride (WELLS, Kipps).]

4. In the following quotation 'a thing' is emphatical, for 'anything': She can't do *a thing* without me (CORELLI, Jane).

5. In the following examples, on the other hand, I cannot see any particular reason—other than analogy—for the use of 'a thing' instead of the ordinary pronoun:

I shall discover *a thing* to you, wherein I must . . . (Merry Wives, II: 2). You never did *a wiser thing* (SHERIDAN, Duenna). If *a thing* of this kind gets wind people make such a pother that . . . (SHERIDAN, Rivals). I've caught *a thing* that I can't see (KIPLING, Just so Stories). There is *a thing* in the middle of your Howling Desert with a long neck and long legs (ib.). As he stood there staring at the bed, he knew *a horrible thing* (HICHENS, Barb. Sheep). In a quarter of an hour we are here and madame has seen—ah, *a thing more wonderful* than she has ever seen in England (ib).— In instances like these 'a thing' is quite certainly familiar.[1])

[Cf. also: (It) . . . seemed to spell *no less a thing* (BROUGHTON, Waif), which is just as common as "no less a person".]

*

As analogues of the cases of 'a thing' being substituted for 'something', or 'anything', might be quoted some examples in which 'a' is—and should be—used where a Swede would say "någon". Also here the expression in question is usually a predicative complement:

He is not *a gentleman* (STOFFEL, Studies in Engl., p. 80). He is not *a fool* (SWEET, New Engl. Gram., § 366). The knight isn't *a fairy* (KIPLING, Puck). He wasn't *a common Crab* in those days (KIPLING, Just so Stories). I am afraid I do not quite like the idea . . . Then I am sure it is not *a good one* (BROUGHTON, Waif's Progress).[2]) [Also, e.g.: *A boy without a cap*].

Quite similarly 'one' stands for 'anyone' (or simply 'any')—under the same circumstances—in the following quotations:

[1]) FRANZ says in his Shakespeare Grammar, § 194: "Neben 'something' kommt bei Sh. häufiger 'a thing' in gleicher Bedeutung vor; es hat ersterem in in der Folgezeit weichen müssen". This is misleading: I think that 'a thing' holds the same position now as it did in Sh.'s days, in such cases as I have mentioned.

[2]) In LORIMER, Old Gorgon Graham, I find: "He usually isn't going to be *any Salomon* at sixty", but this is decidedly American.

Digitized by Google

There are 355 stories about S:, but this *is not one of them* (KIPLING, Just so Stories). Camilla *was not one of those wives* who tactfully pick and choose the moments for imparting bad news (BROUGHTON, Waif).

This is not the only case, of course, in which 'one' has the function of 'any(one)'. I suppose that everybody knows that it is common enough. I quote, however:

He had no license, nor indeed, would he advise him to obtain *one* (FIELDING, Andrews). Where is there *one* of my size? (DICKENS, Cur. Shop). If *one* of those hideous faces . . . were to meet her by the way . . ., how terrified she would be (ib). If we may be permitted to suppose the colonel of a regiment on friendly terms with *one* of his corporals (MEREDITH, Evan Harrington). Who is my protégé? Have I got *one?* (BROUGHTON, Waif).

It looks as though 'one' were going to displace 'anyone' here, as it has displaced 'someone' in, say, "I must go and ask *one of my friends* to lend me a sovereign".

* * *

In conclusion, I may perhaps be allowed to add, for the sake of comparison, a few instances of 'all things' in the sense of 'everything':

All things are ready if our minds be so (Henry V, IV: 3). I thank you for *all things courteous and civil* (BUNYAN, Holy War). Thinking proper to make some apology to Pamela for what she had said, it was readily accepted, and *all things* reconciled (FIELDING, Andrews). The structure . . . afforded *all things requisite and necessary* for a hearty meal (DICKENS, Cur. Shop). She had heard that the Arabs delight in jewels and in *all sparkling things* (HICHENS, Barb. Sheep). Benchaâlal loved jewels and *all things* that glittered and shone (ib.). In those last days *all things false and meaningless* they laid aside (JEROME, P. Kelver). She must be pretty before *all things* (BROUGHTON, Waif).

Malmö, Febr. 1912. *Birger Palm.*

A NOTE ON 'WHILE'='AS LONG AS'.

»Så länge som» is usually rendered by 'as (so) long as' in our grammars and dictionaries. But there is one more translation to be thought of: 'while'. This conjunction is preferably used as an equivalent of Swedish »så länge som», in negative sentences.

Examples:

Wit shall not go unrewarded *while* I am king of this country (Tempest, IV: 1). He shall never meet me again, *while* I am master of a pair of heels (SHERIDAN, Duenna). To-morrow you shall marry him.—Never, *while* I have life (ib.). I enter in this little book the names of the streets that I can't go down *while* the shops are open (DICKENS, Curiosity Shop). As impossible as to challenge

Digitized by Google

Don G. *while* he is not here (KINGSLEY, Westward Ho!). The worst tidings that the whole world could bring upon us cannot, I say, be very dreadful *while* we can discuss them as we are doing now (WOOD, The Channings). Of course, there isn't any real danger of your family's wearing a false front *while* I'm alive (LORIMER, Old Gorgon Graham).

Thus also, with the negation expressed less palpably:

It is only *while* we are here (WELLS, Kipps). But that soon dies away; and even *while* it lasts, it is too common a matter to awaken the sleepers (KINGSLEY, Westward Ho!).

One would think that 'while' was the rule in negative sentences; and so no doubt it is, that is to say, when time is really meant. 'So long as' in negative sentences usually suggests the other sense this conjunction can have, namely 'if only', as in: Never mind *so long as* you are come (DICKENS, Chr. Ca.; STORM, Engl. Phil.). What is the odds (= It is no odds!) *so long as* the spirit is expanded (DICKENS, Master Humphrey; STORM).—But it is not impossible to use 'as long as' instead of 'while'. Compare: In real life we don't do such things—not *as long as* we have any good looks left, at any rate (WILDE, Lady Windermere's Fan).—Thus I do not much believe in SWEET's and STORM's assertion that "in '*so* long as' [in opposition to '*as* long as'], the *so* seems to be emphatic, intensive" (STORM, Engl. Phil., p. 697).

In other sentences 'while' is rare, although it does occur:

While thou livest, keep a good tongue in thy head (Tempest, III: 2).[1]) Hee is your slave *while* you pay him ready Money, but if hee once befriend, your Tyrant (J. EARLE, Micro-cosmographie; 1628). *While* there is life there is hope (WOOD, The Channings). —Even with a more pregnant signification: So they stand eye to eye . . ., *while* men might count a score[2]) (KINGSLEY, Westward Ho!).

[1]) This might mean, "medan du ännu lever", but that is not probable.
[2]) This sounds like a quotation. Is it from the Bible?

Malmö, March 1912. *Birger Palm.*

Comptes Rendus.

Fortunat Strowsky, Tableau de la Littérature Française au XIXe siècle. P. Delaplane, 1912. 521+IX p. in -8°. Prix: 3 fr. 50.

On a souvent fait remarquer qu'il est impossible d'appliquer aux temps les plus rapprochés de nous les mêmes procédés d'exposition qu'aux périodes plus anciennes. Nous sommes placés si près des événements et des personnes qu'ils nous apparaissent souvent plus grands et plus importants qu'ils ne seraient, si nous étions à une distance un peu grande et si nous pouvions les voir avec leur juste perspective. Il nous serait alors plus facile d'apprécier leur importance relative et de leur assigner leur vraie place dans la longue série de faits et de personnalités que l'histoire déroule devant nos yeux. M. Strowski a parfaitement compris ces

Digitized by Google

difficultés; aussi s'est-il abstenu de classifications abstraites et de jugements systématiques. Il s'est borné à nous donner un tableau suffisamment complet des faits littéraires du siècle dernier qui lui ont paru les plus importants. Il a cherché à représenter les courants qui ont circulé pendant ce siècle, détruisant des choses anciennes et apportant des matériaux nouveaux; et il l'a fait en décrivant les œuvres littéraires dans lesquelles ces courants se reflètent le plus fidèlement.

M. Strowski n'est pas un dogmatique. Au lieu de porter sur chaque écrivain un jugement définitif, il se contente d'indiquer au lecteur ce qu'il doit lire de préférence pour se former lui-même une opinion. Ce système s'applique surtout aux ouvrages des écrivains encore vivants. Nous goûtons beaucoup cette objectivité. Qu'on lise par exemple le chapitre intitulé: «Quelques témoins de notre temps». L'auteur y caractérise en quelques traits, avec intelligence et sympathie, des écrivains comme Anatole France, Jules Lemaître, Émile Faguet, Théodore de Wyzewa, Paul Bourget, Maurice Barrès, Ferdinand Brunetière. Mais il ne se fait pas leur juge. Il ne les veut pas autres qu'ils ne le sont en vertu de leur tempérament, de leur éducation, des influences qu'ils ont subies.

L'exposition est claire et facile. En parcourant ce volume on se fait une idée nette de l'apport considérable que la France a fourni à la civilisation du XIXe siècle. En aucun des siècles qui ont précédé, la littérature française n'a produit un aussi grand nombre d'écrivains puissants et variés. Nous recommandons vivement l'ouvrage de M. Strowski aux maîtres et aux étudiants qui s'intéressent aux productions de l'esprit français. *Émile Rodhe.*

H. Klinghardt und *M. de Fourmestraux*, Französische Intonationsübungen. Cöthen. Verlag von Otto Schulze, 1911.

Quand on tient entre les mains un nouveau livre de M. Klinghardt, on s'attend à y trouver quelque chose de solide et d'original en même temps. Cette fois encore, on n'est pas déçu. La plupart des professeurs de français ont fait des essais plus ou moins heureux pour donner à leurs élèves l'intonation juste. Mais beaucoup sont certainement arrivés à constater que, si on peut mettre les élèves en état de former les sons isolés, il faut renoncer à l'espoir d'enseigner à toute une classe le véritable accent français. Et pourtant on peut dire que l'accent musical a une importance essentielle dans la prononciation. C'est lui qui distingue surtout un domaine dialectal d'un autre dans le même pays. Un accent fautif chez l'étranger paraît plus choquant et révèle plus sûrement l'origine exotique que telle ou telle faute dans l'émission d'une consonne ou d'une voyelle. M. Klinghardt a donc pensé avec raison qu'il valait la peine de composer un traité spécial sur cette partie si importante de la phonétique. Pierson, Storm et d'autres s'étaient déjà ocupés de cette étude; ils avaient employé la notation musicale, ce qui rendait leurs exposés difficiles à comprendre et même inaccessibles à tous ceux qui ne savaient pas la musique ou manquaient

Digitized by Google

d'oreille. Un progrès fut réalisé quand on commença à employer des traits et des angles au lieu de notes. Suivant l'exemple de ses devanciers, M. Klinghardt emploie aussi, pour noter graphiquement l'intonation, des lignes, des groupes de syllabes ou de mots, ou des mesures. Seulement dans les premiers morceaux, qui contiennent des mots ou des phrases isolés, il s'est servi de points pour représenter les syllabes. Ce que M. Klinghardt a voulu nous donner, c'est l'accent français typique dans ses traits généraux. Il a voulu nous enseigner l'intonation normale, qui est susceptible d'être formulée en règles assez simples. Pour des raisons pédagogiques, il laisse de côté tout ce qui est individuel ainsi que les détails secondaires et les nuances. Les textes qu'il a choisis de concert avec son collaborateur français sont particulièrement simples et faciles.

Beaucoup penseront à priori qu'il est impossible d'employer un pareil livre dans l'enseignement. On considère que le sujet en lui-même est trop difficile. J'espère qu'on changera d'opinion quand on aura lu le livre de M. Klinghardt; et peut-être plusieurs s'en serviront-ils pour leur instruction personnelle. En tous cas on fera bien d'en prendre connaissance. Je l'ai trouvé remarquablement simple et aisé à comprendre. J'ai même expérimenté la justesse des notations de M. Klinghardt sur quelques Français; et si parfois ces Français auraient accentué un peu autrement que lui, ils ne se sont jamais trouvés en contradiction avec son livre[1]); il n'y a pas eu de «fausses notes». J'ai pu constater que, dans les cas douteux, M. Klinghardt avait fait preuve d'une sage pédagogie.

[1]) Dans le cas où un Français maître de sa langue emploie une intonation exceptionnelle, il reconnaît généralement, à côté de celle-ci, la légitimité de l'intonation ordinaire.

Émile Rodhe.

Wilhelm Viëtor, Deutsches Aussprachewörterbuch. Leipzig, O. R. Reisland, 1912. XVIII+470 S. 12 Mark, gebunden 13,50 à 14 Mark.

Es sind eben um diese Zeit dreissig Jahre verflossen seit dem Erscheinen der Nummer des „Literaturblattes für germanische und romanische Philologie", worin Viëtor zum ersten Mal ein „orthographisch-orthoepisches Wörterbuch der gegenwärtigen neuhochdeutschen Schriftsprache" ankündigte. Es sollte aber mehr als ein Vierteljahrhundert vergehen, ehe das erste Heft des angekündigten und jetzt abgeschlossenen Werkes erschien (1908). Während dieser langen Zeit hat man in Deutschland unablässlich daraufhin gearbeitet, die auseinandergehenden Ansichten darüber, was als mustergültige Aussprache zu gelten hat, zu einigen, eine Arbeit, worauf näher einzugehen hier nicht der Platz ist. Es genügt zu erwähnen, dass durch die Konferenzen, die in den Jahren 1898 und 1908 zwischen Vertretern der deutschen Bühnenvereine und einigen hervorragenden Phonetikern stattfanden, eine allgemein angenommene Bühnenaussprache festgestellt wurde. Durch die Ergebnisse dieser Konferenzen,

Digitized by Google

die in Siebs, Deutsche Bühnensprache (8. und 9. Aufl. 1910) vorgelegt sind, hatte man nun einen festen Grund zur Regelung der mustergültigen Umgangssprache bekommen.

In der Tat geht auch Viëtor im Wesentlichen von der in dieser Weise festgestellten Bühnenaussprache aus. Bis auf ein paar weniger wichtige Punkte (so bezeichnet er z. B. die Diphthongen *ai, au* und *eu, äu* mit [ai], [au], [ɔy] statt mit [ae], [ao], [oö]) decken sich seine Angaben meistens mit denen der Bühnenkonferenz. So setzt er z. B. überall (den süddeutschen) Verschlusslaut an für *g* (ausser bei *-ig*), also: *sagen* [za:gən], *sagte* [za:ktə], *regsam* [re:kza:m], *Schläglein* [ʃle:klain], *Magd* [ma:kt], aber *ewig* [e:viç], *ewige* [e:vigə] und [e:vijə]. Aus seinen Worten in dem Vorwort (S. IX: „es erschien sogar unnötig, das Reibe-g überall daneben anzuführen") darf man natürlich den Schluss ziehen, dass er doch den (norddeutschen) Reibelaut nicht verwirft.

Betreffs der zur Anwendung gekommenen Lautschrift unterscheidet sich Viëtor insofern von der Bühnenkonferenz, dass er die Bezeichnungen der Association phonétique internationale gebraucht.

Das Wörterbuch ist sehr breit angelegt. Es findet sich darin nicht nur der gewöhnliche Wortschatz der deutschen Sprache, sondern auch Namen, technische und Fremdwörter sind sehr reichlich aufgenommen worden.

Das neue Werk des um die Phonetik so hochverdienten Marburger Gelehrten hat schon allgemeine Anerkennung gefunden, und es verdient auch, in weiten Kreisen bekannt zu werden. Hoffentlich wird es dazu beitragen, die jetzt auseinandergehenden Angaben der Lehrbücher über die Aussprache des Deutschen zu beseitigen und eine einheitliche Musteraussprache herbeizuführen.

Lund im Mai 1912. *N. Otto Heinertz.*

Frågor och svar.

Hur bör *framfart* lämpligast översättas i uttryck som: *Hunnernas vilda framfart; Man kan knappast bilda sig en föreställning om gräshoppornas vilda framfart i dessa trakter; Automobilrövarnas vilda framfart?* *C.*

Eine genaue Übersetzung für ‚framfart' gibt es meineswissens nicht, am besten hilft man sich wohl durch Umschreibungen wie „Man kann sich kaum eine Vorstellung davon machen, wie die Heuschrecken in dieser Gegend hausten", „die Wildheit, mit der die Hunner hausten" u. dgl.

Hans Sperber.

LUND 1912. A.-B. SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

Digitized by Google

HUR INLÄRA GENUS I TYSKAN?

Såsom nogsamt är känt, utgör inlärandet av substantivens genus och deklination en av de största svårigheter i tyska språket.
HJORTH.

Våra skolgrammatikor giva alltjämt genusregler, om nu av tradition eller av övertygelse att därmed verkligen kunna erbjuda en nyttig handräckning.

Förutom de för den olärde självklara reflexionerna, att män och hanar äro mask., kvinnor och honor fem., finner man hos alla påpekande, att namn på berg äro mask., att vid flodnamn får skiljas på europeiska — med ett antal undantag — och utomeuropeiska, samt äntligen, att världsdelars och länders namn äro neutra — med vissa undantag. Bland mask. tog CALWAGEN med insjöar och tidsavdelningar, WINELL dessutom väderstreck, vindar och väderleksförhållanden, vilket allt också vunnit beaktande hos CALWAGEN-NORDGREN (större uppl.). Fem. äro vidare enligt C. inhemska träd (und. göra dock fruktträd, således just de som det kanhända ofta i främsta rummet kommer i fråga att tala om), W. tillägger frukter, C.-N. tar med siffrors namn, HJORTH är ensam om att påpeka fartyg, uppkallade efter länder och städer. Som neutrer framhållas överallt ord, som tillfälligtvis begagnas som subst. (varvid Hj. försummar att undantaga dem som brukas om personer), vidare hos C. bokstävers namn, hos LÖFGREN och hos W. dessutom metallers namn (hos C.-N. ämnesnamn, varvid naturligtvis just de alldagligaste komma bland undantag). — I en anmärkning låta C. och C.-N. de flesta enstaviga stamord vara mask., de (förlängda) på *d* och *t* (t. ex. *Jagd*) feminina, varvid dock upplyses, att und. äro mycket talrika (60 av de vanligaste uppräknas). Regler om djurnamns genus finnas både hos C., C.-N., L. och W.

Vad grammatikorna giva av genusregler, stödda på ändelserna, är även ganska olika. Som mask. angav C. de flesta subst. på *er, el, en* samt alla på *ling;* emellertid uppfördes 40 undantag med det oroande tillägget »m. fl.». L. lät regeln omfatta subst. på *el, en, er* samt gomljud (ex. *Weg, Bach, Stock*) och väsljud. W. tar endast med subst. på *ig, ich, ling,* Hj. endast de på *ing,* C.-N. åter *er, el, en* samt alla på *m, ich, ing* (und. *Messing*) och *ling*. I fråga om fem. finna vi genomgående regeln om *e* (med vederbörliga und.), *ei, ie, heit, keit, schaft* och *ung,* endast hos L. kompletterad med »*d* och *t* (de flesta)» (jfr ovan C. och

Digitized by Google

C.-N.). För neutra råder samma enhällighet: *chen, lein, sal, sel, tum* och *nis* (ehuru gagnet att taga med de båda sista kan vara tvivelaktigt). Blott C.-N. framhäver därjämte vederbörligen bildningarna med *Ge-*, vilka C. hade avfärdat i en anm.

Man kan ej undgå intrycket, att urvalet av medtagna regler hos både den ene och den andre är ganska godtyckligt. Alla eller de flesta reglerna gå väl f. ö. ytterst tillbaka på tyskars arbeten över sitt eget språk. Så till vida ha dessa formuleringar i främsta rummet haft ett teoretiskt, vetenskapligt intresse. När de uppträda i våra grammatikor, är det med anspråk på att tillgodose ett uteslutande praktiskt behov. Det är ej säkert, att de utan vidare duga härtill. På studiet av ett främmande språk kan man lämpa denna utsaga av en forntida filosof: »Det som i och för sig är det första och vissaste, är icke detta i och för oss». Den i komparativ språkiakttagelse ännu otränades sätt att se på språkliga företeelser bestämmes av modersmålets förhållanden. Grundritningen till den grammatiska lärobyggnad, som är avsedd att för oss främja praktiskt tillägnande av ett främmande språk, bör vara utförd under vår synvinkel. Detta är ingen nymodig åsikt; redan COMENIUS uttalade sig i sådan riktning. Men endast styckevis och tveksamt är principen ännu den dag, som är, i färd med att vinna erkännande och tillämpning. KJEDERQVIST tog till orda för densamma i fråga om syntaxen (*Verdandi* 1898 s. 184 ff.), men ännu halvtannat årtionde senare har ingen grammatik upptagit principens tillämpning i det viktiga kapitel, på vilket Kj. demonstrerade saken, nämligen infinitivmärkets bruk i tyskan. (Nyligen har SÄTERSTRAND gjort det i sina »Skrivregler».)

Det finnes intet skäl, varför ett sådant betraktelsesätt skulle vara tillämpligt på syntaxen allenast. Association inställer sig för nybörjaren överallt mellan det främmande och det egna språket — vilka åsikter om språkundervisning deras lärare än må hysa för sin del. Visserligen är en »direkt» metod ägnad att i någon mån inskränka tillfällena härtill. Men »naturam pellas furca ex . . .». För min del lutar jag åt att tro, att när vi se *-en* njuta så stor popularitet som pluraländelse i våra elevers tyska (vid ord som *Brief, Pferd, Tag*), så är detta fenomen ej alldeles utan sammanhang med det *n,* som höres i den bestämda pluralformen av de motsvarande svenska orden. Därmed må emellertid vara huru som hälst, säkert är, att när vi finna genusfelen så tröstlöst ofta inställa sig vid ord som *Brief, Feuer, Krieg, Pferd, Tisch* (»*schwedisches Tisch*» som övers. på »smörgåsbord» i en reseskildring i Idun), så är det icke nog med den förklaringen, att probabiliteten för felsägning alltid är större än utsikten att träffa det rätta, eftersom mot ett genus i tyskan alltid stå två oriktiga, utan det beror på att svenskan i dessa ord har annat genus än tyskan.

Detta är den synpunkt, jag vill ha upphöjd till den ledande vid vår behandling av tyskans genuslära. I själva verket är det snarast underligt, att man icke försökt detta, då det gäller ett

Digitized by Google

språk, vars släktskap med svenskan träder i dagen i så många fall just i detta hänseende. Eller om man tillämpat tillvägagångssättet i praktiken, torde det icke någonstädes teoretiskt erkänts som rationelt, så att det kommit in i någon lärobok. Och dock blir det under förhandenvarande förhållanden ingalunda någon »ovetenskaplig» metod. Så långt det gäller för båda språken gemensamma ordstammar, kan ju icke tvivel råda om berättigandet av att låta likheten stödja erinringen om genus, när detta överensstämmer i båda språken. I de många fall, då icke stamförvanta subst. finnas för samma betydelse (t. ex. *der Faden,* tråden), kan tillvägagångssättet ej heller kallas ovetenskapligt, så visst som det ej ligger under vetenskapens värdighet att räkna med faktiskt verkande psykologiska lagar.

Frågan är blott, om dessa fall äro talrika nog att erbjuda åstundade fördelar. En fullständig statistik över hur ordförrådet fördelar sig i detta hänseende, har jag icke haft tillfälle uppgöra. Det kunde ock hända, att en sådan bleve missvisande för det syfte, som här ligger närmast, nämligen den elementära undervisningens. Denna har ju att arbeta med språkets centrala ordförråd eller åtminstone vad som ter sig så för det dagliga behovet. Gränserna för detta ordförråds omfattning bli alltid obestämda och växlande. En rätt representativ provkollektion kan man nog anse föreligga i den lista på subst. (förbundna med adj.-attribut), som bildar tredje avdelningen av HJORTHS Bihang till praktisk lärobok i tyska språket, just avsedd för inövande av genus. Förteckningen innefattar i andra upplagan 443 nummer (varav dock enstaka förekomma två gånger). Av dessa befinnes fullt fjärdedelen vara sådana, vilkas överensstämmelse i genus med de som betydelsemotsvarigheter uppförda svenska glosorna är för alla och en var utan vidare påtaglig. Till dessa räknar jag 1) dem som i båda språken äro neutrer; 2) dem som beteckna m ä n eller h a n a r, k v i n n o r eller h o n o r; 3) ord med »a n i m e l t» m a s k. eller f e m.[1]), överensstämmande i båda språken (t. ex. mask. fågel, hund, varg; fem. gås, ko); 4) svenska subst. på *-e,* som ej äro neutrer (ex. kälke, vante); 5) svenska subst. på *-a* (klocka, kringla, kula).

Men härtill kommer ett minst lika stort antal, som vid närmare prövning, för vilken språkgehöret räcker till, befinnas ha överensstämmande genus i båda språken. Svårigheten att draga gränsen beror givetvis därpå, att svenskan ju befinner sig i en period av övergång till ett nytt genussystem, varvid utvecklingen ej har gått lika fort under alla förhållanden. Fullständigt spårlöst har skillnaden mellan gammalt mask. och fem. ännu icke försvunnit i rikskspråket. Proban bildar användningen av pronomina: han, hon; denne, denna; i viss mån också användningen av bestämd sing.

[1]) Jfr BRATE, Svensk språklära § 128 c) 2); BECKMAN § 23; SUNDÉN[18] § 63 Anm. 1; Svenska akademiens ordlista[7] sid. IX (beteckning *mr.* och *fr.*).

Digitized by Google

på *-e* eller *-a* av adjektiv.[1]) Säkrast begagnas dessa hjälpmedel på följande sätt: Kan man säga denne + substantivet? Kan man säga hon om detsamma?

Underkastade detta dubbla prov lära väl följande ord, som jag tager i den ordning de möta hos HJORTH, anf. st., icke lämna många tvekande om genus.[2]) Mask.: tråd, tallrik, stol, bokstav, kvast, dag, trädgård, boll, käpp, sten, väg, sommar, vind, ingång, gård, vår, snö, åker, skog, ytterrock, sjö, (blom)kål, klöver, höst, gren, himmel, månad, topp, afton, tobak, morgon, kropp, hals, svans, fot, hov, mun, gröt, ost, stövel, kam, knapp, damm, ugn, vagn, dryck, spegel, plats, stav, båt, svärm, sköld, honung, stam, rök, ort, kamp, hunger, blixt, ström, glans, del, korg, senap, bit, blick, punkt, härd, död, bäck, säck, skatt, kant, näbb, vall. — Fem.: frukt, mjölk, nöd, vägg, natt, luft, nöt, lust, nål, hand, hud, rot, vrå, tid, värld, jakt, ö, omsorg, glöd. Tillsammans utgöra dessa bortåt en fjärdedel av det ifrågavarande ordmaterialet, enär i denna uppräkning ingen glosa upptagits mer än en gång.

Bland de återstående befinna sig ytterligare en del, där det historiska genus faktiskt överensstämmer, ehuru min känsla därför ej är så tydlig, att jag vågar förutsätta, att den också i regel förefinnes hos mina landsmän. Bäst situerad är den, som har kontakt med något folkmål, som använder olika best. art. för mask. och fem., och detta är just fallet med en betydande del av de allmänna läroverkens alumner, frånsett de allra största städerna. Men det är ju icke endast dialekterna, som äro konservativa i fråga om genus, utan även rikspråkets högre stilarter[3]), varför även mindre folkliga ord kunna bestämt föras till den ena eller andra kategorien.

Ibland kan ett etymologiskt motsvarande ord i svenskan, som ej närmast ger den önskade översättningen till ett tyskt ord, giva en sekundär hjälp, som då ej är att förakta. Ex.: *Heft* skrivbok, häfte; *ein abgebrochenes Stück* en avbruten bit, stycke; *Federhalter* pennskaft, »pennhållare»; *Ding* sak, ting; *ein verschuldetes Gut* en skuldsatt egendom, gods; *Korn* säd, »korn»; *Spiel* lek, spel; *Festmahl* festmåltid, »mål»; *Grund* skäl, grund; kanske t. o. m. *Baum* träd, »bom» (jfr bomolja och bomull), *Tisch* bord, disk.

På detta sätt vore HJORTHS samling av ord, vilka påkalla särskilda åtgärder för inlärande av genus, reducerad till på sin högsta höjd hälften. Vad den irrationella resten beträffar, har jag intet emot idén att till subst. foga ett karakteristiskt adj. till ytterligare hjälp för örat och minnet. Jag skulle endast anse praktiskt, att därvid mer, än som hos Hj. skett, tillvaratoges sådana kombinationer av adj. och subst., som möta i elementarbokens text.

I HJORTHS lista äro icke medtagna subst., vilkas ändelse

[1]) BECKMAN § 123. Jfr BRATE § 87 Anm. 1: »Subst. genus-lära tillhör alltså egentligen framställningen om huru de ords böjningsformer användas, som brukas som adjektivattribut».

[2]) De betecknas i akad. ordlista som *rm.* resp. *rf.*

[3]) BECKMAN § 23.

Digitized by Google

»lätteligen angiver genus och deklination». Även här är jag av samma mening, att man icke bör avvisa den hjälp, som aktgivande på ändelser även i tyskan ger för bestämmande av genus. Annars både ökar man minnesplugget onödigt och uppfostrar till tankelättja. (Något annat kan jag ej se i en elevs fråga: »Har *Offizier der, die* eller *das*?») Det är säkert nyttigt för lärjungarna att lära sig se, det även i språken härska lagar, som äro tillgängliga för vårt förstånd, och att ej blott slumpen råder. Det bör dock ihågkommas, att de genusregler, som Hj. bygger på ändelser, äro mycket få: 1) mask. på *ling,* 2) fem. på *e, ei, heit, keit, schaft, ung,* 3) neutr. på *chen, lein, sal, tum, nis.* För min del skulle jag vilja ha ännu mindre: endast fem.-regeln (en av de få uppräkningar, jag anser ha något värde i tysk gramm.) samt neutr. på *chen* och *lein* med tillägg av de med förstavelsen *Ge-*.

Jag begagnar tillfället att fästa uppmärksamheten på en sak, som måhända ligger implicite uttryckt i HJORTHS uttalanden, nämligen, att inövning av genus och böjning böra sättas i intimaste samband. Jag åsyftar då, vad USCHAKOFF uttalat i *Neuphilologische Mitteilungen* 1904 sid. 11, att läroböckerna borde betona, vilken böjning som för varje genusklass är den dominerande. Detta kan visserligen läsas ut av grammatikornas uppgifter (»till 1:a dekl. höra de flesta mask. och neutr., till 5:e dekl. de flesta fem.»), men eleverna ha just icke anledning att av denna kunskap göra sig det rätta gagnet, när de i ordlistorna till de textböcker, som sättas dem i händerna, se pluraländelse angiven vid vart enda subst. Alldeles som om detta vore nödvändigt. Frånsett främmande ord borde plur.-änd. angivas vid mask. och neutr. endast, om den är *-er* eller *-(e)n,* vid fem., om den är *-e*. Däremot borde eleverna tidigt vänja sig vid att mask. och neutr. som regel ha *-e,* men ingen ändelse, när de sluta på *el, en, er* o. s. v. Detta gör saken enligt min erfarenhet av nybörjareundervisning i själva verket lättare för eleverna, än om de i varje enskilt fall skola lita uteslutande på mekanisk minnesövning. Tyskans substantivdeklination ter sig mindre oöverskådlig, när vissa paradigm i praktiken få träda tillbaka.

*

Det sagda har endast avsett att ha sin tillämpning på de subst., som äro av inhemskt språkgods. Det är ju givet, att främmande ord, såsom i allmänhet uttryck för en mera framskriden utveckling på livets olika förhållanden, icke i något större antal böra uppträda i nybörjarnas ordförråd (jfr HJORTHS lista!). Men förr eller senare får undervisningen befatta sig även med dem.

Ej alla grammatikor upptaga genusregler för främmande ord. CALWAGEN (liksom C.-N.) har följande, som — med ett tillägg, varom nedan — gå igen hos LÖFGREN: mask. på *us, on* (»med franskt uttal»), *or, kt* m. fl.; fem. på *a, e, ion, tät, nz, ur, ik* m. fl.;

Digitized by Google

neutr. på *um, men, ment* m. fl. Betraktade ur den synpunkt, som ovan påyrkats, bli en del av dessa grupper skäligen intresselösa. Att även hos den i latin okunnige väcka känsla för att ord på *us* och *or* redan i svenskan äro mask., kräver nog ej mycken möda, tack vare dessa gruppers vidsträckta användning om personer. Ord på *ion* och *ur* personifiera även vi som fem. (t. ex. nation, natur, båda rf.). Klart är för oss också, att *um* är ett kännemärke för neutrer.

Verkligt stöd torde framför allt vara att vänta av regeln, att ord på (märk väl) obetonat *e* (och *ie*) äro fem., alldenstund å ena sidan *-e* i det inhemska språkmaterialet främst tilldrager sig uppmärksamhet som karaktäristikum för fem., å andra sidan antalet av de ord, där man har att beakta avvikelsen från svenskan, är betydande. Regeln bör dock kompletteras med påpekandet, att tyskan har hörbart slut-*e* i många främmande ord, som hos oss ha det som stumt tecken eller i trots av sitt franska ursprung alldeles sakna det. Bland svenska neutrer äro här att märka [1]: *die Apanage, Bagage, Courage, Apotheke, Equipage, Gage, Garde, Herberge, Schabracke, Kapelle, Schatulle, Tantieme; Rosine; Schärpe; Invektive, Lokomotive, Perspektive; Artillerie, Infanterie, Kavallerie, Batterie, Kompanie, Bigotterie, Broderie.* Komplementsregelns användbarhet må ytterligare bestyrkas av följande endast som exempel framdragna: *Adresse, Affäre, Affiche, Akzise, Anekdote, Aprikose, Annonce, Antike, Claque, De(Of-)fensive, Novelle, Offerte, Olive, Omelette, Operette, Ouvertüre, Pantomime, Passage, Reveille, Retorte, Revanche, Revolte, Satire, Scharade, Schikane, Schokolade, Sekte, Serenade, Serviette, Sinekure, Sonate, Spirale, Violine, Zitrone.* — Att beteckningar för manliga personer även här bilda undantag, bör ju ej vålla svårighet. Att vi allra minst för främmande ord kunna vänta oss finna några undantagslösa formler, visar sig redan här: *das Konklave* (men *die Enklave*), *(Andante,) Furore* (även f.), *Rezepisse, Service* m. fl.; *der Sellerie* (obet. slutstavelse) och *Kaffee* (jfr *Tee*).

Därnäst vill jag tillmäta praktisk betydelse åt några grupper, vilka icke äro representerade hos C. och blott delvis hos C.-N. och hos L. De skulle kunna avgränsas på följande sätt: neutrer äro i allm. främmande subst. på *l, ll* och *t, tt* med föregående betonad vokal. Ex. med *l, ll: Areal, Intervall, Journal, Lineal, Lokal, Metall, Pedal, Personal, Portal, Ritual, Signal, Duell, Juwel, Modell, Naturell, Kamel, Paneel; Automobil, Exil, Profil, Projektil, Reptil, Ventil; Idol, Stanniol, Symbol; Asyl, Idyll, Molekül, Vestibyl.* (I överensstämmelse med svenskan t. ex. *Fossil, Zeremoniell.*) Utan större svårighet anslutas härtill sådana som *Detail.* Undantag (som låta bringa sig i approximativ överensstämmelse med svenskans realgenus) kunna ju uppletas, t. ex.

[1]) Jag sammanställer här och framgent etymologiska motsvarigheter utan att taga i betraktande betydelseförskjutningar.

Digitized by Google

der Kanal, Skandal, Pokal, Flanell, Pastell[1]). — Ex. med *t, tt: das Ornat, Zitat; (Alphabet,) Amulett, Bajonett, Balett, Barett, Billett, Büfett, Duett, Epaulett, Falsett, Kabarett, Kollett, Korsett, Kotelett, Menuett, Minarett, Pamphlet* [-e:'t], *Parkett, Quartett, Rakett, Sextett, Sonett, Spinett, Stilett, Tablett, Taburett, Tapet;*[2]) *Habit, Dynamit, Kolorit; Komplott, Kompott, Schafott; Statut.* Und. (= överensstämmelser med sv.) bli *der Rabatt* (sv. realgenus), *Salat, Senat, Traktat* (sv. r.) och naturligtvis personbeteckningar som *Akrobat;* vidare *Anthrazit, Profit* m. fl.

I de övriga grupperna behöves endast att lägga märke till avvikelserna från svenskan: å ena sidan *der Distrikt, Extrakt, Prospekt,* å den andra *das Insekt, Produkt* (om man gör en regel med hänsyn till de förra, får man som undantag dessutom *Edikt, Subjekt* och *Objekt!); die Kollekte.* Föreskriver man, att ord på *-us* skola vara mask., lär man väl allt få påpeka *das Onus, Opus,* annars avfärdade genom hänvisning till sv.; från fem. på *-a* bliva *Drama, Klima, Komma* ej de enda und. (som hos C. och C.-N.), men just dessa vanliga ord vålla, överlämnade åt svensk instikt, inga bekymmer i detta avseende, liksom ej heller huvudfallets tillämpningar. De enda att märka torde vara *das Asthma, Platina, Sofa.* Regeln om fem. på *-tät* har sin egentliga betydelse för *die Admiralität, Majestät, Universität* (det finge påpekas, att dessa icke följa den ovan uppställda gruppen av neutrer på *-t*), den om *-ur* för *die Garnitur, Korrektur, Kreatur, Makulatur, Partitur,* gentemot vilka stå massor med realgenus i sv. Regeln om *-men* gör väl endast nytta för *das Examen* och *Almosen.* Bland ord på *-ment* är det enda besvärliga *das Kompliment* och ett und., som C. och C.-N. ej nämna: *der Moment* (i bet. ögonblicket); det övriga reder sig själv. Däremot behövde lika väl ett par på *-ent* tagas upp: *das Äquivalent, Kontingent, Präsent, Talent.*

Huru litet uttömmande dessa ändelsegrupper äro, visar emellertid alltför väl följande samling vanligare avvikelser från svenskan: *das Relief, Apokryph; Ammoniak* [-a'k], *Beefsteak, Biwak; Arom(a), Atom, Kostüm; Bataillon, Telephon; Chateaubriand, Bassin, Souterrain; Prinzip; Militär; Fieber, Geschwader, Kader, Manöver, Orchester, Pulver, Theater; Spalier* [-i:'r]; *Air, Dessert, Boudoir, Reservoir, Trottoir, Repertoire, Meteor, Chlor, Korps, Ressort; Koloss, Akzept, Konzert, Attest; Anakoluth, Labyrinth.* Särskilt skulle man kunna bilda en grupp av ord med vokalslut annat än (hörbart) obetonat *e: das Eklat; Portemonaie, Palais; Autodafé, Café, Coupé, Defilee, Karree, Komitee, Negligé, Resümee, Budget* [-e:'], *Couplet* [-e:'], *Filet;* (om man så vill också *Dejeuner, Diner, Souper;*) *Alibi, Baby; Cello, Fresko, Trio* (jfr *Allegro, Banko,*

[1]) Toge man med den obetonade ändelsen *el (das Möbel, Vehikel, Binokel* och det ännu franskt stavade *Ensemble* [-bəl]) skulle und. bli talrikare och, vad värre är, delvis gestalta sig som avvikelser från svenskan, varigenom det hela blir för komplicerat *(der Jubel, Spektakel, Tempel; die Bibel, Epistel, Matrikel, Muskel, Orgel, Tuberkel, Vokabel).*

[2]) *aufs Tapet bringen;* men *die Tapete* (sing.).

Digitized by Google

Bravo m. fl. i likhet med sv.), *Niveau, Plateau, Tableau; Milieu; Ragout; Debüt, Menu.* Avvikelser från en sådan gruppbildning bli sällsynta (ex. *der Trumeau; die City* samt de förut behandlade på *-ie*) i jämförelse med antalet konsonantiskt slutande ord med annat genus än neutr.: *der Almanach; Block, Stuck, Alaun; Altar* [-a:'r], *Wirrwarr; Anker, Kadaver, Puder, Zider* samt en del av de regellösa sammansättningarna med *-meter; Akkord, Rekord; Advent, Tumult, Zenit; — die Bill, Manier, Oper, Ananas, Spezies, Anchovis.*

Jag har här varit vidlyftig och gått utöver gränserna för det ordförråd, som på det hela taget kommer i fråga för gymnasiet. Men det har skett för att ådagalägga, att de uppställda grupperna ej äro alltför tillfälligt hopkomna. Och dock har jag ej åsyftat ens den relativa fullständighet, som står att nå; tekniska specialuttryck kunde lätt andragas till ytterligare konsolidering av vissa grupper. Men med ledning av det sammanförda materialet torde man kunna bilda sig en uppfattning om huruvida brukbara grupperingar stå att vinna inom ett kapitel, som närmast vill synas som ett tröstlöst kaos.

*

Till sist några ord om egennamns genus. Jämförelse med vårt eget språk befriar oss även här från att enbart sätta vår lit till inpluggade minnesregler. Vid det enda tillfälle, då man vid länders, städers (och på det hela taget även personers) namn behöver ha reda på genus, kommer ju detta även till synes i svenskan: det lilla Danmark, det rika Göteborg. — Floder äro i sv. gemenligen fem., vilket vid typen Lagan omedelbart inses och vid typen Dalälven är klart åtminstone för den som har någon känning med folkmål (»se älva, se broa, se bispens gål»). Så som svenskan har det ställt med inhemska flodnamn, så har tyskan det med det stora flertalet tyska, det blir alltså regeln. Hur det är med utomeuropeiska floder, det kommer icke skolundervisningen vid; den som behöver korrespondera med tyskar om floderna Jenisej eller Jangtsekiang, får verkligen skaffa sig tillgång till lämplig uppslagsbok. — På samma sätt blir det med sjöars namn. Tänker man efter, så kännas alla med ändelsen *-en* eller *-n* hos oss (och de äro i alldeles överväldigande majoritet) som mask. (Även Siljan är i folkmålet mask.). — Bland bergs namn ha vi ju en del neutrer liksom tyskans *-gebirge;* eljest äro de ur våra geografiska hågkomster eller erfarenheter mest framträdande än maskulint formade (Kullen, Billingen, Kolmården), än feminint (Städjan, Åreskutan), varför man kanske härpå ingenting kan bygga.

Därjämte har man i de inhemska namnen ett säkert stöd för svar på frågorna, om man i motsvarande tyska namnkategorier skall ha artikel eller icke — något, som visserligen icke hör inom ramen för denna uppsats men nödvändigtvis vid inlärandet kräver beaktande jämsides med genus. Undantagen i det ena som det andra stycket slipper man icke ifrån med någon anordning.

Artur Korlén.

Digitized by Google

Det engelska ɐ-ljudet.

Med anledning av *C. J. M. Fant: Engelskt uttal,* Stockholm 1905 (Norstedt & Söner).

(Ljudbeteckningen inom ( ) är den av Afzelius i »Engelsk uttalsordbok» använda.)

Den uppgift, som författaren ålagt sig i detta lilla arbete, angives i inledningen vara »att *i populär och lättläst form* giva en översiktlig framställning av viktiga delar av den engelska uttalsläran med speciellt avseende på den dialektala frågan» — varmed framför allt avses »den nordengelska dialektens förhållande till den sydengelska» — »och den norm, som bör fastställas för uttalet vid undervisningen i engelska, ävensom att på ett ställe sammanföra det viktigaste av vad man annars måste söka på olika håll». Och uppgiften har i sanning rikligen fyllts: grundlighet och populär framställning, koncision och fullständighet äro här förenade på ett beundransvärt sätt, som utgör författarens hemlighet. Med andra ord, författaren har i själva verket hållit långt mera än han lovat, vilket ytterligare bevisas därav, att boken, förutom vad däruti sålunda blivit från de bästa — ofta svårtillgängliga — källor sammanfört, även innehåller talrika egna observationer, vilka äro i hög grad lärorika och förlänat framställningen en icke ringa del av dess intresse.

Författarens ståndpunkt beträffande den åsyftade normen för undervisningen angives å sid. 7 såsom: »sydengelskt uttal men utan överdrifter och ensidighet». Vad han särskilt vill undvika är allt, som närmar sig det vulgära, ävensom »onatur i uttalet». Till den ändan hävdas, att, »även om man bestämt sig för en viss dialekt, behöver man ej så slaviskt följa densamma i dess yttersta konsekvenser, att man ej av praktiska eller andra skäl kan i vissa enskildheter giva företräde åt ett annat uttal än det för ifrågavarande dialekt mest typiska, under det villkor likväl, att denna prononciation ej är helt och hållet främmande för den dialekt, vars uttal man i huvudsak upptagit». Varje erfaren lärare skall helt visst härvid av hjärtat instämma med författaren. Likaså, när denne — gent emot ivrare, vilka, i akt och mening att åstadkomma ett »drivet» uttal, sålunda slaviskt efterapa den sydengelska dialekten i alla dess ytterligheter — med Lloyd — och andra — framhåller, att "there is, in fact, a much closer agreement between careful speakers of English all over the world than there is among the more or less educated, but more or less careless, speakers of any given locality". Utlänningen kommer härvid ovillkorligen bl. a. att tänka på den, i stort sett, för alla bildade i hela den engelsktalande världen gemensamma språkrytmen, inför vilken de dialektiska egendomligheterna med avseende på de enskilda språkljudens uttal nedsjunka till ett intet.

De sunda principer, som sålunda fastslagits i inledningen, äro ock konsekvent tillämpade genom hela den följande framställningen.

Digitized by Google

För närmare besked härom ävensom om innehållet i allmänhet må dock lämpligast hänvisas till boken själv, varför jag här endast vill tillägga, att den kan läsas av en var, som i våra vanliga engelska skolgrammatikor inhämtat de första grunderna av uttalsläran, räcker till för de akademiska studierna och för lärarens behov vid undervisningen och genom hela sin läggning ej mindre än genom talrika litteraturhänvisningar utgör ett incitament på samma gång som en förträfflig ledning till vidare studier och iakttagelser på egen hand. Kort sagt, det lilla arbetet är i sitt slag ett stycke mästerverk, som ej nog varmt kan rekommenderas åt alla dem, som intressera sig för engelskt språk och engelskt uttal.

*

För *ett* parti av boken vill jag dock i det följande påkalla läsarens särskilda uppmärksamhet. Både saken och orsaken finnas angivna av författaren själv å sid. 13, där det heter: »Ett svårt och omtvistadt ljud är *v* (*ů*), det s. k. *but*-ljudet». Och som svårigheten i detta fall synes mig, övervägande och långt mer än vid en del andra omtvistade språkljud, vara av pedagogisk art, är det ur denna huvudsynpunkt som frågan här skall behandlas.

Efter att ha givit en uttömmande redogörelse för de förekommande olika uttalen, provinsiella och andra, fastslår författaren under sammanfattande av sina egna iakttagelser och en massa uttalanden av fonetiska auktoriteter, att, om ock — i det korrekta engelska uttalet av denna vokal — enligt den vanliga uppfattningen *ett* ljud med »den övervägande akustiska klangen av *a* är mera att hänvisa till södern», *ett annat* »med övervägande *ö*-klang»[1]) däremot mera »till norden», detta förhållande dock icke bildar »något skarpt utpräglat dialektiskt drag utan — -- — i det stora hela övervägande *ö*-klang[1]) — — — är det vanligaste å båda hållen». Strax förut heter det under hänvisning till Sütterlin, att det »övervägande *a*-ljud», som sålunda ofta höres, »till och med kan tillfälligtvis förekomma även i dens mun, som vanligen uttalar med *ö*-ljud»[1]). Och enskilt i brev till mig har författaren haft vänligheten att härtill foga ett par intressanta uttalanden, för vilka jag så mycket mera är honom förbunden, som de icke allenast sätta det nyss anförda i dess rätta belysning utan rent av kunna sägas i viss mening vara avgörande för bedömandet av frågans art och dimensioner: »Sweet själv uttalade ljudet» (under sina av författaren bevistade föreläsningar i Oxford) »— — — i sitt naturliga tal med *ö*-ljud,[1]) dock kunde man någon gång men sällan» —: »det kunde gå en hel föreläsning förbi, utan att jag kunde förnimma» det »någon enda gång» — »få höra ett *a*-ljud i hans mun». Förf. upplyser vidare, att det var svårt att avgöra, om dessa »*a*-ljud» härvid voro »så

[1]) Med denna term — avpassad efter svenska behov — förstår förf. ett ljud mer eller mindre närmande sig till (*ɔ*) (jfr sid. 14, 27, 31).

Digitized by Google

tydliga, att ett oskolat öra skulle ha förväxlat dem med *a* i *hatt*»; han tror visserligen, att detta någon gång kunde ha varit fallet men att de »kanske dock övervägande» vore av den beskaffenhet, att det »liksom behövdes en viss 'stretch of fancy' för att uppfatta dem såsom övervägande *a*-ljud» och »det förmenta *a*-ljudet» sålunda »nästan uteslutande utgjordes av frånvaron av den *ö*-övervikt»[1]) författaren »var van att höra». Och på förfrågan, huruvida han iakttagit en verkligen starkt framträdande *a*-klang hos andra personer, svarar författaren, att han visserligen tror, att sådant förekommit men aldrig »genomgående i hela talet utan alltid blott tillfälligtvis» samt kunnat iakttagas hos »personer från vilken trakt som hälst» såsom »en *individuell* egenhet» (kursiveringen av mig). Dessa individuella egendomligheter är jag den siste att bestrida men vill på samma gång framhålla en omständighet, som är ägnad att betydligt reducera dem till antalet. Jag anser det nämligen konstaterat, att just här ifrågavarande ljud är synnerligen känsligt för främmande inflytelser, t. ex. av därmed sammanstötande konsonanter. Sålunda har jag för min del tyckt mig finna *dels* en fallenhet hos engelsmännen att uttala vokalen i »dull» och »Hull» med en märkbar, om ock vanligen dunkel, likhet med svenskt *a* i »(fisk)hall», *dels* att »*u*p» under tonvikt i regel uttalas med den frånvaro av både *a*- och *ö*-övervikt,[1]) varom författaren talat, *dels* slutligen att »*co*me» och »b*u*tter» snarast beteckna, vart för sig i nämnd ordning, ett allt större närmande till (*ə*). Och liksom tonlöshet kan förändra ljudet från (*ɐ*) till (*ə*) (: "weak forms"), torde det kunna ifrågasättas, om icke ett extraordinärt eftertryck i någon mån har den motsatta tendensen att draga artikulationen tillbaka. Hithörande förhållanden tarva naturligtvis en noggrann undersökning, men redan nu kan framhållas såsom författarens obestridliga förtjänst att först av alla ha för *hela* England — norr som söder — på allvar hävdat *ett* normaluttal av ifrågavarande ljud, låt vara med individuella avvikelser, vilka, när allt kommer omkring, torde varken till antal eller betydenhet överskrida dem, vilka äro förknippade med snart sagt vilket annat engelskt vokalljud som hälst.

På denna punkt har författaren ej heller, så vitt jag vet, rönt någon gensägelse, men »skarpa» sådana hava i en recension av arbetet bebådats honom med hänsyn till hans påstående, att ifrågavarande ljud har den övervägande klangen av ett »*ö*-ljud».[1]) Recensenten (lektor Malmberg, i »Ped. Tidskr.», n:o 7, 1907) torde emellertid praktiskt taget ha rätt, då han tillägger, att omdömet härvid nog beror på »individuell uppfattning». Man lägge sålunda märke till, hurusom författaren iakttagit så gott som uteslutande »*ö*-ljud»[1]) hos Sweet, vilken senare ju dock kan anses som så att säga roten och upphovet till den hos oss sedan tre årtionden härskande *a*-kulten. Och så de olika graderna av ljudlikhet och därmed

[1]) Se noten å sid. 106.

Digitized by Google

väl även av subjektiva pretentioner på en sådan (jfr ovan). Härtill kommer slutligen, att, så långt min erfarenhet räcker — och det gives fall, där jag kunnat göra mycket tillförlitliga jämförelser —, *alla* svenskfödda lärare och lärarinnor i engelska, *såväl a- som ö-ivrare,* uttala det omstridda ljudet icke blott fullt korrekt utan *absolut lika.* Vadan då den »skarpa» striden? Förklaringen ligger i det pedagogiska motiv, som ovan antytts. Sålunda finna vi hos vår författare en klagan över omöjligheten att i dylika fall använda det Sweetska systemets definitioner i undervisningen — naturligt nog, då alla vokalbestämningarna i det, på grund av sin överskådlighet, i övrigt så förträffliga systemet utgöres av idel relationer. I stället har man sett sig föranlåten att söka leta sig fram till uttalet av de engelska vokalljuden från däremot mer eller mindre svarande svenska, vilka för ändamålet utvalts mestadels efter gehör, i förevarande fall kanske ock, ibland, så där tämligen på en höft, allt naturligtvis med avseende på de fall, där direkt härmning kan visa sig svår eller, såsom vid självstudiet, omöjlig att åstadkomma. Och författarens inlägg betecknar i detta hänseende en högst berättigad och välbehövlig reaktion mot den nu rådande ensidiga *a*-förkunnelse, som tagit sig uttryck i sådana överdrifter som t. ex. det vilseledande påståendet, att det är bättre att uttala »c*o*me» (se ovan) som svenskt »k*a*m» än med ett ljud påminnande om (*ə*).

Emellertid skulle det kanske icke vara ur vägen att söka komma ifrån detta balanserande mellan tvänne ytterligheter, till och med om försöket skulle medföra en utflykt på ett område, som av naturliga skäl varit författaren förbjudet: hypotesens, för att icke säga gissningarnas. Ett uppslag i den vägen erbjudes oss i Sweets flerstädes uttalade åsikt, att sventkt *u* i »dum» utgör ett övergångsljud från (*u*) till (*v*), ett övergångsljud som för övrigt av vår författare och andra konstaterats i vissa engelska dialekter. Det har emellertid visat sig, att Sweet skulle ha kommit till en närmare identifikation av detta vårt *u* med (*v*), därest han ej — två gånger — råkat göra en felaktig analys av det förstnämnda. Storm säger nämligen — mot Sweet — angående bildningen av det ifrågavarande svenska ljudet (E. Ph. 228): „Mir scheint nach genauerer Prüfung die Stellung näher *mixed* als *back,* dagegen eher *mid* als *high*". Nu är att märka, att Storm genomgående fattar begreppet *mixed* betydligt vidsträcktare, än som annars är brukligt, och speciellt däruti inbegriper Sweets *back-advanced* (E. Ph. 464). Så besedd bliver ju Storms definition av *det svenska ljudet: mid-back-advanced-round,* d. v. s., *undantagandes* bestämningen *round, densamma* som Sweets definition av (*v*) (jfr förf. sid. 13), om man nämligen bortser från den i den senare ytterligare tillkommande bestämningen *narrow* — vartill man väl må anse sig berättigad, då en var kan »kännbart» övertyga sig, att t. ex. engelskt »*u*p» och svenskt »*u*pp» åtminstone i detta hänseende artikuleras alldeles lika.

Digitized by Google

En slutsats, som på så sätt uppnåtts i andra hand, är ju emellertid föga tillförlitlig. Som en bekräftelse därpå må likväl anföras den allmänt gjorda iakttagelsen, att det stockholmska uttalet av *u*-ljudet i vissa förbindelser, såsom »h*u*nger», »sj*u*nger», »t*u*nga», »k*u*ngen», kommer synnerligen nära (*ʊ*). Så t. ex. finner jag det rätt svårt att åtskilja de betonade vokalljuden i det sist anförda exemplet och »come». Och orsaken till den stora likheten ligger *synbarligen* väsentligt däri, att *rundningen* här i stochholmskan nedbragts till ett sådant *minimum,* att den knappt ens längre är märkbar för ögat.

Utslagsgivande bliva dock endast de direkta experimenten. Vid alla sådana, som jag för egen del företagit, har jag nu visserligen icke kunnat komma till annat resultat, än att genom borttagande av rundningen vid vårt ifrågavarande *u* fås (*ʊ*) och tvärtom. Än mer, jag finner, att, om man härvid väljer passande ord med snarlikt uttal i svenskan och engelskan, vid nyssbeskrivna övergång från den förra till den senare gärna framkomma just de olika nyanser av ljudet (*ʊ*), vilka ovan angivits såsom betingade av inflytelsen från närstående konsonanter. Så vid övergången — genom rundningens avlägsnande — från »h*u*ll» till »H*u*ll», från »*u*pp» till — det enligt min mening typiska — »*u*p», från »k*u*mmin» till »*c*ome in», från det svenska adjektivet »b*u*tter» till det engelska substantivet med samma stavning, blott man iakttager att *redan i de svenska orden* giva — ett exakt och *strängt fasthållet* — engelskt uttal åt konsonanterna *l* och *t utan* avseende på *de* rubbningar, som *härigenom* — särskilt vid *l* — *oundvikligen* uppstå beträffande det *svenska* vokalljudet ifråga.

Allt detta får naturligtvis tills vidare stå för min räkning. Skulle det emellertid, åtminstone i det väsentliga, bekräftas av tränade fonetikers iakttagelser, så har visserligen därigenom ej vunnits någon utvidgad kunskap i sak men däremot i förevarande fall en fast utgångspunkt vid den engelska uttalsundervisningen *här i landet* och för den *svenske* lärjungen den genaste vägen till inövning av den erforderliga artikulationen och ett därav betingat korrekt uttal av det engelska språkljud, som här avhandlats.

Sundsvall den 28 aug. 1912. *Otto W. Sallander,*
läroverksadjunkt.

Bidrag till frågan om det engelska ʊ-ljudet.

Den intressanta fråga, som avhandlas i Sallanders artikel, torde förtjäna ännu några ord, särskilt med hänsyn till vad däri säges om det engelska ljudets förhållande till det svenska u-ljudet (S. A. O. B.-s beteckning).

Först skall jag tillåta mig några randanmärkningar till frågan om a-klang eller ö-klang. Det är ju otvivelaktigt, att man förr i världen hos oss återgav det engelska ljudet med kort öppet svenskt

Digitized by Google

ö-ljud. Detta utan vidare oriktiga uttal hade sin motsvarighet i andra länder. Sålunda varnar Jespersen (Fonetik, s. 476) för Danmarks vidkommande mot »den gængse gyselige skoleudtale (ö)». Till den kollektiva ö-uppfattning, som av ett eller annat skäl alltså förefinnes, kommer nu enskilda lyssnares iakttagande (t. ex. Fant i det av Sallander cit. arbetet) av ö-klang. Mot denna ljudbestämning och med avgjort betonande av a-ljud som den mest framträdande klangen uppträda å andra sidan så känsliga ljudbedömare som exempelvis Sweet och Jespersen. Den senare säger bl. a.: »Som et (a) vil også den opfatte lyden, der kommer til den uden fra skolen at ha nogen forudfattet forestilling om noget ö-agtigt.» På en sådan identifiering anföres av Jespersen enskilda exempel, varpå han efter Storm (även hos Viëtor, Elemente s. 104) och med egna exempel erinrar om det faktum, att engelsmännen med (u) omskriva indiska namn, som ha ursprungligt inhemskt a: *Punjab: Pandjab, bungalow: bangla, Jumna: Djamna,* biflod till Ganges (se Jesp. Fonetik 477). Således här också en kollektivuppfattning, till förmån för (a). Vore det nu riktigt, såsom Jespersen säger, att en av skolföreställningen obunden lyssnare skulle komma till a-uppfattningen, så återstår likväl att förklara, var skoluttalet har sin upprinnelse.

Sallander erinrar i sin uppsats om två faktorer, som utöva inflytande på vokalens valör: ljudgrannskapet och tryckaksenten. Om S. i orden *come, butter* tycker sig höra ö-klang, så är han väl närmast benägen att förklara detta så, att den utljudande, resp. anljudande bilabiala konsonanten labialiserar, d. v. s. i någon mån rundar vokalen. Vad åter ett sådant ord som *but* beträffar, så är det på grund av sin syntaktiska användning oftast trycksvagt med mummelvokalen (ə). Jespersen anmärker med rätta, att detta ord just därför är olämpligt att användas som nyckelord för ljudet i fråga.

Härtill kommer nu, såsom från flera håll bestyrkes, att uttalet av (ɐ) ingalunda är enhetligt över hela England. Betänker man alltså, att lyssnaren samtidigt måste taga i betraktande tre faktorer: det geografiska läget, stavelsens aksentuella satsläge och vokalens ljudgrannskap (den senare faktorn dock i detta fall, tror jag, av mindre betydelse än de förra), så föreligga tillräckliga grunder för divergerande hörselförnimmelser hos olika ljudbestämmare. Det skulle emellertid vara förhastat att av dessa premisser och på grundval av Fants iakttagelse av »ett ljud med övervägande ö-klang» såsom gängbart över hela England draga den slutsatsen, att vi alltså lika gott kunna återgå till den gamla goda ö-tiden. Det är nämligen alldeles icke detsamma att påstå sig förnimma ö-klang i ljudet och att helt enkelt identifiera det med kort svenskt ö i t. ex. *öm.*

I själva verket träffar Sallander utan tvivel en riktigare utgångspunkt, när han orienterar det engelska ɐ-ljudet åt det svenska u-ljudet till i sådana ord som *kung, ung, upp,* etc. och speciellt i dettas Stockholmska variant. Bland de fonetiker, som betjäna sig

Digitized by Google

av den Bell-Sweetska terminologien eller en efter denna avpassad, får det svenska ljudet en på det hela taget samstämmig karakteristik. Vid sidan av *Storms* definition *mid-mixed-* (här enligt Sallander = back-advanced) *-round* står *Noreens* (i Vårt Språk, bd I. s. 517): »halvtrångt labialiserad, hög och slapp, dorso-velopalatal, eller möjligen något längre bakåt belägen», d. v. s. *high-back-advanced-wide-round.* Härvid är dock att märka, att Noreen blott urskiljer två vertikala lägen *hög* och *låg,* varför hans *hög* icke nödvändigt behöver utgöra en motsättning mot Storms *mid.* Såsom *medelhög* (mid) betecknas också vokalen av *Lindroth* (Grundlinjer till föreläsn. om sv. språkets ljud och deras bildn., Lund 1911) och *Danell* (Svensk ljudlära, Stockholm, Norstedt 1911), båda lärjungar till Noreen. Båda dessa använda därjämte beteckningarna *mixed* (Lindroth: Mittungevokal, Danell: blandad) och *slapp* (= wide); beträffande rundningen säger Lindroth »*något rundat*», Danell ungefär detsamma: »labialiserad utan framskjutna läppar, endast med mungiporna närmade till varandra». Lindroth tillägger: »Varierar så, att det i vissa trakter (t. ex. Mälarlandskapen) är lägre och mindre rundat än i andra». Att märka är även Lindroths Anm. 1: »Delvis kanske rent av bakre vokal». Beträffande artikulationsläget kan sålunda knappast någon divergens konstateras: det skulle då vara, att Danell (som blott talar om rikssprakets ljud) stannar vid blotta beteckningen *blandad,* dock som bekant ett mycket obestämt område, medan Noreen och Lindroth (den senare väl närmast på tal om dialektiska egendomligheter) uttryckligen framhäva artikulationens bakre läge. Det svenska ljudet lokaliseras således till det engelskas omedelbara grannskap, vare sig man håller sig till Sweets *back-advanced* eller till andra fonetikers *back.* Uppmärksamhet förtjänar vidare den ringa rundningsgrad, varom Lindroth och Danell tala, och speciellt sammanfaller Lindroths anmärkning om ljudets avtagande rundning i Mälartrakterna med Sallanders erinran, att »rundningen i Stockholmskan nedbragts till ett sådant minimum, att den knappt ens längre är märkbar för ögat». Avgjort riktig synes därför S.-s anmärkning, att det engelska ljudets likhet med det Stockholmska väsentligen torde bero härpå. Kan sålunda olikheten i labialisering mellan det engelska ljudet och Mälartrakternas anses vara reducerad till ett minimum, så kvarstår de svenska fonetikernas definition *slapp* (= wide), beträffande vilken intet undantag gjorts för Mälar-u, mot Sweets *narrow* för det engelska ljudet. Jag tror, att Sallander med rätta inte fäster för stort avseende vid denna bestämning, synnerligast som Jespersen på, som det tycks, goda grunder karaktäriserar det engelska ɐ-ljudet som »bred» (= wide, slapp [1]). Jespersen avser emellertid med

[1]) Noreens not, Vårt Spr. I. 522, där det heter, att »Sweets m. fl. uppfattning, att *father* har slapp och *but* spänd vokal [av Jespersen] utbytts mot den stick motsatta», är kanske något vilseledande. Det förhåller sig ju icke så, att Jespersen helt enkelt låter dessa båda ljud byta plats, utan han behåller samma »vertikala» proportion mellan ljuden som Sweet, i det att (a) i *father* bestämmes som »fjerntynd» = *low*-narrow. Närmast högre blir alltså *mid-wide.*

Digitized by Google

tynd och *bred* icke enbart detsamma som Bell-Sweet med *narrow* och *wide,* d. v. s. spänd och slapp muskulatur vid artikuleringen, utan därjämte i någon mån en skillnad i vokalernas vertikala läge, så att *bred* (wide, slapp) betyder något sänkt tungläge i förhållande till *tynd* (narrow, spänd). Jespersens sänkande av artikulationsgraden fjärmar i själva verket icke det engelska ljudet från Stockholmsvarianten av u-ljudet. Jämför Lindroths karakteristik *lägre* i sammanhang med den ringare rundningsgraden.

Till icke synnerligen olika resultat förer en analys av *Lyttkens & Wulff,* i t. ex. Metodiska ljudövningar (Lärjungens upplaga s. 6). Det engelska ljudet i *up* placeras här i ø-serien, vilken innehåller nyckelorden *ap* (= ɐp, eng. up), *ærn* (sv. örn), *öm, øk* (sv. ök), *yr.* Härvid bör erinras, att steget *up* i ø-serien motsvaras av steget *all* i e-serien, och *al* i å-serien. Ställningen mellan *all* och *al* bör kunna försona »a-ivrarna» med den hänsyn som placeringen av *up* i ø-serien visar för ö-kämparna. Vidare beteckna L. & W. (möjligen något grovt) det Stockholmska *ung, kung* etc. som dialektisk avvikelse med vokalen *æ* i st. f. *u.* Nu betyder i L. & W.-s ø-serie varje steg från vänster till höger avtagande rundning, sänkning av tungan och tillbakaflyttning av artikulationsläget. Från L. & W.-s bestämning av Stockholms-u (d. v. s. *æ*) kommer man sålunda till det engelska *up*-ljudet genom avrundning, någon tillbakadragning och sänkning av tungan. Det som här framför allt bör fasthållas är, att L. & W. sålunda i likhet med Sallander ställt det Stockholmska uttalet i närmaste grannskap till det engelska.

Efter denna lilla översikt av vad som på nära håll i den fonetiska litteraturen kan påvisas till stöd för Sallanders »hypotes», vill jag dock till slut anmärka, att ingenting är osäkrare inom hela den fonetiska systematiken än alla dessa bestämningar av horisontala och vertikala artikulationslägen för vokalerna. *Meyers* »Untersuchungen über Lautbildung» (Marburg 1911) med deras på experimentell väg vunna och i vissa punkter rent av förbluffande resultat, visa hur ringa tillit man i själva verket kan sätta till en klassifikation, som förnämligast uppbyggts på blotta muskelkänslan. Sallander gör därför synnerligen rätt i att för det praktiska behärskandet av det här avhandlade ljudet företrädesvis vädja till den ackustiska effekten och till sådana artikulatoriska moment, som äro skönjbara för den yttre iakttagelsen.

Det pedagogiska utnyttjandet av Sallanders orientering torde sålunda i *Mälartrakternas* skolor kunna huvudsakligen inskränkas till ett påvisande av det svenska och det engelska ljudets väsentliga klanglikhet. I övriga trakter av vårt land är man icke betjänt med denna utväg. Icke häller är det säkert, att man i första hand når något resultat genom att hänvisa eleven till rikssprakets öppna u-ljud och anmoda honom att avrunda detsamma. Saken är den, att detta ljud flerstädes är ersatt med dialektiska avvikelser, som äro av annat slag än det Stockholmska och allt annat än besläktade med det engelska ljudet. Uppfyller emellertid modersmåls-

Digitized by Google

undervisningen ett av sina huvudändamål, som är att lära svenska elever ett fullgott och gångbart svenskt uttal, så böra eleverna känna det svenska normalljudet, vilket följaktligen under denna förutsättning kan tagas till utgångspunkt på antytt sätt. Mycket beaktansvärda äro — både för detta ljuds vidkommande och även i övrigt för ernående av goda resultat vid uttalsundervisningen — L. & W.-s ljudserier. Vad särskilt ljudet i fråga beträffar, så inskärpes genom ø-seriens gradvisa övergång från *y* till *ɑ* (ɐ) över *ø, ö* och *æ,* att den ö-klang, som kan förnimmas i det engelska ljudet, ligger på betydligt avstånd från det svenska ljudet i *öm.*

Herman Söderbergh.

The English of "En Julotta".

"En julotta" was one of the subjects set for free composition at the recent Higher Certificate Examination; and variously phrased questions have reached me on the subject, some of them stressing the article and others not. The question as to the rendering of the article, being merely a grammatical one, is of no particular importance; and in any case it can hardly be treated until one has settled the rendering of the noun. This last involves the consideration of the things signified and affords a pleasing example of the comparative freedom of things English from the doubtful blessings of unity and uniformity.

(i) **The Noun.** *Julotta* is rendered in Wenström-Harlock by "Christmas matins early service on Christmas Day"; but these alternatives (necessarily left unexplained in a short "word-book") by no means stand for the same ideas. Presumably the Swedish candidate was expected to describe in one of "the three world-languages" a Swedish ceremony, with which he may be supposed to be familiar; but he might conceivably prefer to describe a corresponding ceremony of the country whose language he elected to use. In either case he should not use terms which would convey to the native user of those languages ideas wholly or largely different from those implied by the Swedish terms. I remember that there were many confusions on such points in a "free composition" on a similar subject I set at Anglicia two summers since. I will therefore attempt to set forth briefly the implications of three different renderings that occur to me.

(1) *Matins*—the proper equivalent, as I learn from Prof. Nathan Söderblom's "Tre heliga veckor", of *otta* or *ottor*—is the technical name for one of the canonical hours in the Breviary; and it has been applied, in different lands and periods, to different kinds of service of prayer and praise held at widely different hours ranging from midnight to 11 a.m. In Modern English it is a clerical term

Digitized by Google

used by clergymen of the Church of England for the service, based on various offices in the Breviary, which is commonly called by the laity "Morning Prayer", and by Roman Catholics for an older form of service held much earlier in the "day".

(2) *Early /morning/ service* is an expression probably seldom used outside Anglican circles for various services considerably earlier (say 6—9 a.m.) than the principal morning service on Sundays and holy-days. English Romanists (Roman Catholics or Catholic-Nonconformists) commonly use more specific terms of their own; while English Dissenters or Protestant Nonconformists and their Presbyterian brethren in Scotland—established or non conformist—hardly have occasion to use the phrase—for they have hardly yet emerged from their seventeenth-century reaction against "non-Scriptural" ceremonies and the observance of the church-year, and have only recently begun to take *religious* notice of Christmas and other Christian festivals. When an Anglican speaks of "early service" he commonly means *not* a service of prayer and praise like Matins, but rather a service of worship and sacrifice—in fact an "early celebration of the Holy Communion" or "of the Eucharist", specially designed for those who believe that one should "communicate" "fasting".

(3) *Early (Low) Mass* is the special word used for this last-named kind of service by people who call themselves "Catholics", whether belonging to the Roman or to the Anglican communion, and who emphasize its sacrificial as opposed to its merely commemorative character.

From the above account—which is, I hope, free from any serious liturgical or ecclesiastical error—it is clear that the safest, because most non-commital and least misleading—rendering of "Julotta" in English is "early /morning/ service on Christmas Day".

(ii) **The Indefinite Article.** It does not seem natural to myself or to two other Englishmen I have consulted to prefix the indefinite article to "matins"; nor have I found any such use in OED or other works of reference. But none of us are clergymen or theologians accustomed to use the term in ordinary speech; and the duplicate or triplicate character of the service would seem to justify, or even necessitate, such a specific use. The fact that the word is formally a plural is no more a bar to the use of 'a' in this case than it is in the familiar "a works", "a tea-gardens". With the other two renderings the indefinite article may certainly be inserted or omitted at will, though the omission is probably more normal. If, however, there were several such services—as there usually are in an energetically-worked parish where much stress is laid on the "Christmas duty", or "the Easter duty"—my impression is that one would say "one of the . . ." rather than "a (an) . . .".

Stockholm, 5 May 1912. *C. S. Fearenside.*

Digitized by Google

Smärre bidrag.

Vid genomgång av „Budde, Blätter aus meinem Skizzenbuch" [Rodhes uppl.] samt „Drei Novellen" av W. H. Richt [utg. av E. Planck] har jag antecknat ett par småsaker, som möjligen kunna vara av intresse.

I den Rodheska boken har sid. 4, rad. 4, 5 i andra uppl. (1908) en ändring i texten blivit företagen, efter vad jag kan finna, utan allt skäl. I 1:sta uppl. (1901) hette det: „Aber einer hatte nicht mitgeblitzt, und das war Traps". Utgivaren säger härom (s. 73): „Der Ausdruck ist durchaus unklar . . . och ger längre ned följande tolkningsförslag: „einer war nicht so schnell und mutig gewesen, wie alle andern". Uttrycket hänför sig emellertid till vad som säges strax ovan (s. 3 rad. 25 ff.): „durch die Glieder ging ein Sichducken, dann aber *ein Blitz des Stolzes*, dass wir einen solchen Führer hatten". Alltså: Einer hatte nicht wie die andern geblitzt, d. h. hatte sich nicht in der allgemeinen Begeistrung hinreissen lassen".

I den sistnämnda boken står s. 94: „Lüg du dem Teufel ein Ohr ab! dachte Frau Christine im stillen Sinn". Den förklaring som gives (s. 123), visserligen med reservation, kan ej vara riktig: „försök du att narra djävulen själv att låna dig ett öra". Frasen e—m etc. ablügen är här använd i analogi med e—m das Ohr abhauen o. d. och meningen är tydligen: "Du må gärna ljuga örat av lögnens fader [liksom inlåta dig i en lögnduell med honom] d. v. s. i konsten att ljuga överträffa den onde själv".

Strängnäs d. 20 maj 1912.

Arvid Smith.

FOUR SMALL ENGLISH DICTIONARIES.

(1) *The Concise Oxford Dictionary of Current English.* Adapted by H. W. Fowler and F. G. Fowler, authors of "The King's English", from "The Oxford Dictionary". Oxford: at the Clarendon Press, 1911. Crown 8vo. pp. xii+1041. 3*s.* 6*d.* net. On thin paper 5*s.* net.

(2) *A Modern Dictionary of the English Language.* Macmillan & Co., 1910. pp. iv+764. 1*s.* 4*d.* net.

(3) *The Royal English Dictionary and Word-Treasury.* By Thomas Maclagan, M. A. T. Nelson & Sons, 1905. pp. vi+714. 1*s.*

(4) *Chambers's Etymological Dictionary of the English Language.* Edited by Andrew Findlater, M. A. LL. D. W. & R. Chambers 1904. pp. viii+600. 1*s.*

The authors of the *Concise Oxford Dictionary* have already made themselves a name by their original and stimulating book, *The King's English.* The excellent qualities of that work, no less than the fact that the COD describes itself as adapted from the

Digitized by Google

great "Oxford New English Dictionary" has no doubt caused the new dictionary to be received with the utmost interest and attention. A few extracts from the preface will give the best idea of its aims and scope.

"The steady advance towards completion of the great *Oxford English Dictionary* has made it possible for the Delegates of the Clarendon Press to authorize the preparation and issue of this book . . . [One of its peculiarities] is the large amount of space given to the common words that no one goes through the day without using scores or hundreds of times, often disposed of in a line or two on the ground that they are plain and simple and that every one knows all about them by the light of nature . . . Another peculiarity is the use, copious for so small a dictionary, of illustrative sentences . . . A third and a fourth peculiarity are the direct results of the preceding ones; if common words are to be treated at length, and their uses to be copiously illustrated, space must be saved both by the curtest possible treatment of all that are either uncommon or fitter for the encylopaedia than the dictionary, and by the severest economy of expression—amounting to the adoption of telegraphese—that readers can be expected to put up with. — — —

"The words, or senses of words, given are meant to be such only as are current . . . If we give fewer scientific and technical terms, we admit colloquial, facetious, slang, and vulgar expressions with freedom, merely attaching a cautionary label; when a well-established usage of this kind is omitted, it is not because we consider it beneath the dignity of lexicography to record it, but because, not being recorded in the dictionaries from which our word-list is necessarily compiled, it has escaped our notice."

Most students of English will unreservedly approve of the principles thus laid down. It remains to discuss how the authors have discharged the task they have set themselves.

First, as regards completeness the book meets all reasonable demands. If many scientific or technical words are omitted, the selection of those given has been made with admirable judgment and care, and most foreign students will be only too glad to get such a large number of colloquialisms, neologisms etc. instead of words of a more special character. I think it may be said that, as to completeness, the COD is surpassed only by large dictionaries such as the *Standard Dictionary*, and probably many words are given in it that have not before found a place in any dictionary.

Definitions are clear and to the point. The curtness of expression rather contributes to clearness than otherwise. At the same time the COD gives fuller information on really important points than many larger dictionaries. Thus it often gives excellent information on what we are wont to call "realia".

An immense advantage to foreign students is the copious use of illustrative examples. The number of idiomatic expressions given and explained is not inferior to that in the *Standard Dictionary* or our excellent *Wenström-Lindgren*. Some comparisons I have made were almost always to the advantage of the COD.

The least satisfactory part of the new dictionary is perhaps its sound-notation. However, it is at least consistent and upon the whole sufficiently clear not to be misleading.

Digitized by Google

To sum up, it seems to me that the COD more than fulfils the promises made by the authors; and I do not hesitate to say that it marks an epoch in the history of English lexicography. As regards completeness and trustworthiness, it leaves all other smaller dictionaries far behind, and is not in all respects surpassed by the larger. Over the latter it has the two advantages of its handy size and its very moderate price. Every student can afford to buy it; and—let me add—no student should fail to secure a copy of it.

Some of the excellent qualities of the book are of course due to the NED; in fact it is not too much to say that without that work the COD could not have been produced. Nevertheless the chief credit is due to the authors, not only for the taste and judgment they have shown in their adaptation, but also for the valuable matter of their own they have supplied.

The type, if small, is clear and readable; the paper and general get-up are admirable and attractive. The book is, for that and for other reasons, a credit to the publishers and a worthy addition to the list of dictionaries published by them.

(2) The *Modern Dictionary* has been specially prepared "for the use of pupils in Secondary Schools and the upper classes of Elementary Schools".

"One of the chief aims of the editor has been to produce a work which shall be thoroughly practical and quite up to date, and a reliable companion . . . to current newspapers, magazines, books, and conversation. Great care has, therefore, been bestowed on the selection of modern words and phrases (including foreign ones of frequent occurrence), and on the definitions given; it is believed that no small English Dictionary at present on the market contains so many of the newer words and phrases that form part of the current literature of to-day".

It is, indeed, the great merit of this dictionary that it includes a considerable number of words that have arisen, or come into wider use, during the last few years. In a few cases I have noted words in it not to be found even in the COD. On the whole, however, the latter is of course much fuller than the Mod. Dict., as is only natural in consideration of its greater size. Further, the selection of the vocabulary in the *Mod. Dict.* does not always seem very consistent or fortunate. Many words are omitted which one has a right to expect in a dictionary which claims to be a "reliable companion". On pp. 50 and 51 alone among others the following words are missing: *bob* (in all senses), *bobby, bog, bonny, bo-peep.* It is true, the omissions seem to be especially numerous in these two pages.

Definitions and explanations are on the whole satisfactory and carefully done. Incidental inaccuracies and inconsistencies are to be found, it is true, but not to such an extent as to be very material. The order in which the senses are arranged is not very happy, for instance, in the following two cases: *fag* n. 'a drudge; weariness; a boy at school who acts as a servant for another and

Digitized by Google

older boy'; *Gilbertian* 'humorous; full of sly mock-serious fun, like the writings . . . of Sir W. S. Gilbert'. The definition of *divorce* is unsatisfactory: 'disunion; separation, *esp.* a separation of husband and wife by law'. The word *separation* is not explained. It was hardly necessary to give a picture to illustrate the form of a *hair-pin*.

The phonetic notation is unsatisfactory. The pronunciation of numerous words is not marked at all even in cases where it is by no means self-evident. As examples may be mentioned: *angel, anger; cask, -et, mass, master* (but *a* in *castle, mask, draft* is marked as *a*, i.e. *æ*); *cost, frost, post* (but *gross* in transcribed *grōs*); *pulley* (but *pullet, pulpet* are transcribed).

The same sound is denoted in different ways. Thus (ɔ:) is denoted by *ä* in *sward, swarm, fall* etc.; with *aw* in *swath, false* etc.; with *au* in *ought, broad* etc., with *ö* in *Morgue*. The sound in *hat* is rendered by *a* and *ă* indiscriminately; that in *hut* by *u* and *ŭ* etc. Of other inconsistencies may be pointed out the different treatment of the three words, *Persian (-shăn), Prussian (prush'-un), Russian (rush'-yăn)*, less correctly, *(rush'-an)*. The following mistakes, noted incidentally, are probably due to inadvertency: *cushion (kush'-un)* for *(kŏŏsh'-un); gatling-gun'*.

The treatment of French words is peculiar. Thus on p. iii we are told that *ü* or *uh* denotes French *u*. As a matter of fact *uh* seems to be used for the French sounds in *bleu, de; ü* for French *u* (in *lune* etc.). At least *uh* is almost regularly used in such cases as *eau de cologne (-duh-), mon Dieu (deuh), emeute (ā-muht')*; other notations occur only occasionally, as *ŭh* in *faute de mieux (fōt dŭh myŭh)*, or *üh* in *connoisseur (kon-nis-sühr'), ü* in *chaffeur (shaw-für'* or *shō-fer'), ŭ* in *flaneur (flâ-nŭr'), u* in *monsieur (mus-yur')* etc. *Mitrailleuse* is transcribed *(mĭ-trā-yuhz'* or *mĭ-trāl-yŭz')*, which is somewhat obscure. — On the other hand *ü* seems to be always used to transcribe Fr. *u*, as in *chaussure, debut, parure, prudhomme*. Cf. also *menu (muhnü')*.

As further examples of curious transcriptions may be added: *feu-de-joie (fuh-d'-zhwäw), fauteuil (fō-tuh-ĭ'*, less correctly *fō-tūl')*. The sound denoted by *ä* is the vowel in *all*.

(3) Nelson's *Royal Dictionary* and (4) *Chambers's Etymological Dictionary* are both fair examples of the shilling-dictionary type. They are as complete as may be expected. As regards the vocabulary they are more conservative than the *Mod. Dict.*: if they are less up-to-date, this is of course partly due to the fact that they are a good deal older. Of the two Chambers's Dict. seems to be the fuller.

The phonetic notation is upon the whole satisfactory, especially in Chambers's Dict. In the Royal Dict., to take an example, no distinction is made between (u:) and (u): *bosom, tomb* are transcribed *(boozum, toom)*.

Digitized by Google

The Royal Dict. offers the novelty of systematic references to synonymous words. Thus under *crook* there is a reference to *curve, turn, — twist;* under *crowd,* to *throng, swarm — squeeze.* The book may therefore be of some use as a dictionary of synonyms.

The title of Chambers's dict. is somewhat misleading, for it hardly gives fuller information on etymology than other dictionaries of a similar size.

All the three dictionaries last-mentioned are useful books which may very well be helpful for foreign students of English. But they are all far out-distanced by the *Concise Oxford Dictionary* in everything expect the price. Besides, they seem after all to be more suitable for English people than for Swedish or other foreign students of English.

Lund, January 1912. *Eilert Ekwall.*

LE TRIMÈTRE DE VICTOR HUGO:

Étude de versification Française, par Gustav Aae, Lund 1909.

The system of scansion due in the main to Quicherat and developed by Becq de Fouquières, d'Eichthal and Grammont, among others, is based on a confusion of the *phonetic* entity the 'accentual group' with the *metrical* entity the 'foot'. Moreover it does not take into consideration the accentual features of the speech-material other than the 'emphatic accent' (I use Landry's term) of the group —the various 'oratorical accents' that may modify the normal accentual construction of the group are simply ignored. Thus the system is insufficient as well as beside the point. It has, as might be expected, proved its insufficiency and futility in its treatment of the so-called 'Romantic Trimeter'—the type of alexandrine in which three groups rather than two are adjusted to the six-foot metrical scheme. The 'Romantic Trimeter' is a phonetic conception: metrically it is non-existent—an illusion of phoneticians who were not equally good metricists. Landry's system is of more interest. It is the construction of a better phonetician than any of the protagonists of the 'accentual-isochronous' system. Landry has elucidated many difficult points of phonetics, but he has not explained satisfactorily the basis of French versification. His 'feet' are still, if not simply unvarnished groups, yet merely 'transmogrified' groups. He takes the 'emphatically accented' syllable of one group and the preceeding syllables of the next group and calls the combination a foot. Its adds nothing to the value of the conception that he deals in what he is pleased to call 'metrical syllables'. Further, his 'mètre variable' is not, and cannot be, a differentiating feature of verse, since, on his own showing, it is found equally in prose of a similar degree of artistry and emotional

Digitized by Google

content. He too, disdains the 'oratorical accent' as abnormal and finds in it a discordant feature, destroying the regularity of his metre.

The 'alternating' system, of which Saran is the chief exponent, is the only system, which, to my mind, takes account of *all* the accentual features of the speech-material and shows satisfactorily how the poet adjusts his given body of speech-material to the scheme of the metre he has chosen. He, like Wulff before him —justice has not been done to Wulff who, in any consideration of the 'alternating' system, should be pointed out as a precursor— lays stress on the inviolable nature of the metrical scheme and on the mutual independance of it and the speech-material fitted to it by the poet. Wulff was the first metricist who, properly equipped in both the phonetic and metrical fields, dwelt on the distinction between 'le schéma métrique et le rythme phraséologique du vers' (I quote Aae, p. 14). It was Wulff again who conceived the importance of 'weight' as distinct from stress, pitch and quantity. For his term 'relief' (framhävande) is exactly what Saran and his disciples understand by 'weight'—the quality of relief possessed by a syllable due to any or all of its phonetic characteristics. And it is on 'weight' that the 'alternating' system is built.

I therefore welcome the thesis 'Le Trimètre de Victor Hugo' by Mr Gustav Aae, a disciple of Wulff, and especially the most illuminating introductory chapters on the theories of Wulff himself, of Becq de Fouquières, Foth and Lubarsch, of Saran, and others, including, unfortunately the writer of this article, who cries: *Peccavi* and abjures his adhesion to the views of the 'accentual-isochronists' of the school of Becq de Fouquières, and solemnly asseverates that all that was valuable in his work was due to his conviction, still unshaken, that Wulff's insistence on the distinction between the metrical scheme and what might be called the 'rhythm' of the speech-material, was, with the conception of 'relief' or 'weight', vital and fundamental in any study of metrics. Mr. Aae's strictures on the present writer he accepts whole-heartedly as deserved and endorses with one exception, to which reference shall shorly be made. Mr. Aae's compliments he refers to his first and greatest teacher, Professor Wulff, conscious that his only merit was his capacity for fixing on and accepting the epoch-making features of Professor Wulff's doctrines.

Mr. Aae's examination of the 'Romantic Trimeter' is less convincing. It is true that a number of later poets (*not* Hugo, I believe), accepting the false doctrines of the Romantic scansionists, wrote alexandrines which they believed to be trimeters. But their verses scan, if, as I believe, they scan at all, as 'alternating' alexandrines of the same general type as the classical model. The difference lies not so much and often not at all, in any metrical differentiation, but in a modified adjustment of speech-material to metrical scheme—in a freer disposition of the 'accentual groups'

Digitized by Google

in their relation to the scheme. I cannot unsay anything I have said as to the *non-existence* of the trimeter. The most heterodox verses of Verlaine or of Jammes, not to speak of those of Hugo, Leconte de Lisle or Banville, scan perfectly on the 'alternating' plan as correct alexandrines.

According to the 'alternating' theory there are in an alexandrine verse twelve 'places', of which the even or strong places must be occupied by 'heavy' syllables. The odd places are indifferent, and may be occupied by 'light' or 'heavy' syllables, so long as the general impression of a 'rising alternating' metre is not impaired. Further in any foot (each couple indifferent + strong is called a 'foot'), if the 'indifferent' place is occupied by a 'light' syllable, the strong place *may* be occupied by a 'light' syllable also, provided again the general impression of 'rising alternation' remains intact.

In the Racinian alexandrine the sixth or caesura syllable was always the 'final' or 'emphatically accented' syllable of an 'accentual group', in the Romantic alexandrine the sixth syllable is at least always 'heavy'; but in the Verlainian or Jammesian or Cardonnelian alexandrine, even the sixth syllable may be weak. In other words the third 'foot' is placed on an equality with the other 'feet' (except the sixth) of the verse, and no longer has any special virtue or significance. The 'Romantic Trimeter' thus falls away, explained. This 'alternating system' has the merit that it brings French verse into line with the English alexandrine and 'iambic pentameter' and the German alternating types of verse. The English 'iambic pentameter' presents the same problem as the 'Romantic Trimeter'. The fourth syllable had originally the same or a similar special significance as the sixth in the French alexandrine. Now the second foot of the heroic verse has, in English, no more significance than any other. The French decasyllable has not yet evolved as far as the alexandrine. The fourth or sixth syllable is still practically invariably 'strong', since the type with 'caesura after the fifth syllable' is of a different metrical construction, i.e. a 'falling alternating' or 'mixed alternating' verse of a peculiar scheme — ⏑ — ⏑ — | ⏑ ⏑ — ⏑ —.

But, although Mr. Aae cannot be congratulated on an altogether satisfying treatment of the 'Trimeter' his is by far the most exhaustive examination of it, and his examples, so carefully chosen and arranged, should be invaluable to any metricist who should desire to study the relation of 'accentual groups' to 'metrical scheme' in the alexandrine, a most interesting and little-worked branch of phonetico-metrical investigation.

University of Dublin. *Professor T. B. Rudmose-Brown.*

Digitized by Google

ÖVERSÄTTNINGSÖVNINGAR.

Det är svårt att tänka sig någonting mera onaturligt än bristen på nationellt sinnelag. Och dock är det icke länge sedan man ganska allmänt lutade åt den åsikten, att fosterländskheten vore en föråldrad företeelse, dömd att dö med en stigande civilisation. Ingenting är egendomligare än att en sådan mening kunnat uppstå och vinna spridning under 1800-talet, vars bärande tankar i själva värket peka åt rakt motsatt håll. *Individualismen* förkunnar med rätta, att den enskilde har både rätt och skyldighet att söka utveckla sina anlag och krafter till den högsta möjliga fulländning. Endast härigenom sättes individen i stånd att på det mest värksamma sätt gagna det allmänna. Nu utgöra de olika nationerna, vad man skulle kunna kalla kollektiva individualiteter, och ett villkor för mänsklighetens högsta möjliga utveckling blir därför, att de enskilda nationerna var för sig söka utfinna och fullkomna sina säranlag och därmed göra sig skickade till den högsta möjliga insats i »allas arbete för alla». Långt ifrån att värka upplösande på de nationella banden påvisar individualismen nödvändigheten av nationernas bestånd. —

Den som till äventyrs känner sig böjd för att draga den nationella individualitetens existens i tvivelsmål hänvisas till *utvecklingsläran* och *relativitetslagen,* vilka båda ofrånkomligt fastslå vårt naturbestämda sammanhang med våra fäder och våra fäders jord.

H. S.

Man kann sich kaum (/nur/ schwer) etwas Unnatürlicheres denken (vorstellen) (Es lässt sich kaum etwas Un. denken) als den Mangel /an/ (das /gänzliche/ Fehlen) nationaler Gesinnung. Und doch ist es noch[1]) /gar/ nicht /so/ lange her, dass man ganz (ziemlich) allgemein der Ansicht zuneigte (huldigte) (allgemein zu der Ansicht neigte), der Patriotismus sei (wäre) eine veraltete Erscheinung, die mit der zunehmenden (wachsenden, steigenden) Zivilisation (Gesittung) zum Sterben (Tode) verurteilt sei (dem Tode verfallen sei). Nichts ist eigentümlicher, als dass eine derartige (solche) Ansicht im 19. Jahrhundert aufkommen (entstehen) und Verbreitung finden (gewinnen) konnte (Jahrhundert hat entstehen und V. finden können), dessen leitende Gedanken (Grundgedanken) in Wirklichkeit nach genau (direkt) entgegengesetzter Richtung hinweisen (zeigen). Der Individualismus verkündet mit Recht, dass der einzelne das Recht und /auch/ die Pflicht habe (hat)[2]) danach zu streben (trachten), seine Anlagen (Veranlagung) und seine Kräfte bis zu höchstmöglicher[3]) Vollendung (Vollkommenheit) zu entwickeln (entfalten). Nur dadurch (hierdurch, so) wird das Individuum (der einzelne) in den Stand (instand) gesetzt (Nur so wird es dem einzelnen möglich /gemacht/), der Gesamtheit (dem Ganzen, dem Staate) in wirk-

Digitized by Google

samster Weise zu nützen (dienen). Jetzt bilden die einzelnen Nationen, /so/ wie man es nennen (bezeichnen) könnte, kollektive Individualitäten; es ist daher (Individ., und ist es [und es ist]) eine Bedingung für die höchstmögliche (möglichst hohe) Entwicklung der Menschheit [4]), dass jede einzelne Nation ihre besonderen (speziellen) (Nation die ihr eigenen) Anlagen zu entdecken (ausfindig zu machen) und zu vervollkommnen sucht, um auf diese Weise (hierdurch, so) die Befähigung (Möglichkeit) zu erlangen (gewinnen) (um es sich hierdurch zu ermöglichen [möglich zu machen]) (sucht und so die Befähigung erlangt), an der „Arbeit aller für alle" /einen/ möglichst regen (tätigen) Anteil zu nehmen (an [bei] der Arbeit in möglichst hohem Masse mitzuwirken). Der Individualismus wirkt nicht nur nicht auflösend (zerstörend) auf die nationalen Bande, er beweist im Gegenteil (geradezu) die Notwendigkeit des Fortbestandes der Nationen (Bande, sondern beweist geradezu die . . .).

Wer etwa die Neigung empfindet (geneigt ist, sich bewogen fühlt), die Existenz der nationalen Individualität in Zweifel zu ziehen (zu bezweifeln), /der/ sei auf die Entwicklungslehre und das Relativitätsgesetz verwiesen (hingewiesen) (Wer etwa die N. empfinden sollte, . . ., /der/ sei) (Sollte jemand die N. empfinden, . . ., so sei er auf die . . .), die beide unseren von der Natur bestimmten Zusammenhang (unsere Zusammengehörigkeit) mit unseren Vätern und dem Lande unserer Väter (mit unsern Vorfahren [Ahnen] und unserm Vaterlande) unwiderleglich (klipp und klar) nachweisen (festlegen).

---

1) „noch" kann nicht gut wegbleiben. — 2) od.: Der Ind. verkündet mit Recht, der einzelne *habe* das R. — 3) auch: möglichst hoher. — 4) ; für die h. Entw. der M. ist es daher /eine/ Bedingung.

C. K.

Nationality and Individualism.

It is difficult to imagine (think of, conceive) anything more unnatural than lack (want) of (deficiency in) national temper (character, sense). And yet it is not long (no long time) since there was a pretty (tolerably) general leaning (tendency) towards the view (opinion) that love of /one's/ country (patriotism) was an antiquated (old-fashioned) phenomenon, doomed (fated, destined, bound) to die with a rising (advancing, growing) civilization. Nothing is more curious (extraordinary, peculiar) [stranger] than that such an idea (a notion, an opinion, a view, a way of looking at things) should arise (spring up) and spread (gain credence) during the nineteenth century, whose most fruitful ideas (thoughts, conceptions) really point in an exactly opposite direction. Individualism rightly (justly) proclaims (preaches) [promulgates the doctrine] that the individual has both the right and the duty to seek (endeavour, strive) [of seeking etc.] to develop his gifts (capacities, talents) and powers to the highest possible /degree of/ perfection. It is only by this means

Digitized by Google

that the individual is [Only by this means is the individual] put in a position (enabled) to benefit the common weal in the most efficacious (effective) way (manner). Now the different (various, several) nations form (compose) what one might (may) well call [what may (might) /well/ be called] collective individualities; and one condition for (a condition of) the highest possible development of humanity (mankind) will therefore be (is therefore)/,/ that the several (various) nations shall each seek to discover (search out) and perfect their several talents (gifts, powers) and thereby (thus) qualify (equip, fit) themselves [make themselves qualified (fitted)] to furnish (supply) the highest possible contribution towards "the work of all for all". Far from having a disintegrating effect (influence) upon national ties individualism proves (points out, shows) the necessity of the continuance (continued existence) of the nations. He who by any chance feels inclined (disposed) to cast doubts upon the existence of national individuality may be referred to (should consider) the doctrine (theory) of evolution and the law of relativity, both of which establish (lay down) the fact that our connexion with our fathers and the land of our fathers has been inexorably (irretrievably, unalterably) determined by nature (Nature).

C. S. Fearenside.

It is hard to conceive of anything more unnatural [in a nation] than the absence of patriotism. And yet it is not long since there was a fairly general tendency towards the notion that national feeling was an obsolete phenomenon, doomed to die as civilization advanced. Nothing is more curious than that such an opinion could have sprung up and come into vogue during the nineteenth century, whose productive thoughts actually tended in the very opposite direction. *Individualism* rightly proclaims that it is both the prerogative and the duty of the individual to seek to develop his gifts and powers to their highest possible perfection. By that means alone can he serve the common weal in the most profitable manner. Now the various nations constitute what may be called collective individualities, and a prerequisite for the greatest possible development in man is therefore that the individual nations severally endeavour to discover and perfect each its peculiar aptitudes, and thereby make themselves fitted for the greatest possible furtherance of "everybody's work for everybody". Far from having a disintegrating effect upon national ties, individualism proves the continued existence of nations to be a necessity.

He who peradventure feels inclined to question whether there be such a thing as national individuality, is referred to the doctrine of *evolution* and to the doctrine of *relativity,* both of which incontestably establish our natural continuity with our fathers and with the land of their birth.

G. E. Fuhrken.

Digitized by Google

Thème français.

Il est difficile d'imaginer rien de plus contre nature (rien de moins naturel) que le manque de caractère national. Et pourtant, il n'y a pas longtemps, on était très généralement enclin (porté) à accepter (adopter) cette idée que le particularisme national [1]) était un fait (phénomène) périmé (une vieillerie) [2]) condamné à disparaître avec les progrès de la civilisation (une civilisation progressive [en progrès]). Il est très curieux [3]) qu'une semblable théorie ait pu prendre naissance et se répandre pendant le XIXe siècle que ses idées essentielles (fondamentales) tournent (pourtant) d'un tout autre côté. L'individualisme (en effet) proclame avec raison que l'individu [4]) a le droit et le devoir de chercher à porter ses aptitudes et ses forces au plus haut point de perfection possible. C'est seulement de cette manière que l'individu est en mesure d'être utile à la collectivité de la manière la plus efficace. Or les différentes nations forment ce que l'on pourrait appeler des individualités collectives, et la condition nécessaire au plus grand développement possible de l'humanité est alors que chacune des différentes nations, pour son propre compte, cherche à démêler et à perfectionner ses aptitudes particulières et à fournir ainsi la plus grande contribution possible au «travail de tous pour tous». Bien loin de réaliser (consommer) la rupture du lien national, l'individualisme marque (consacre) la nécessité de l'existence des nations.

Quant à ceux qui, d'aventure, (par hasard) se sentiraient portés (auraient des tendances) à mettre en doute l'existence de l'individualité nationale, qu'ils se reportent à la théorie de l'évolution et à la loi de la relativité qui établissent toutes deux notre dépendance de nature (naturelle) avec nos pères et le sol de nos ancêtres.

Commentaire.

1) Aucun substantif français à lui seul ne peut traduire le mot suédois. Le *patriotisme* désigne seulement un sentiment; le *nationalisme* n'est qu'une théorie politique. Le *régionalisme* est trop particulier et ne s'applique qu'à une province dans une nation: *regionalisme breton; r. lorrain*, etc. Au contraire rien n'empêche d'employer *particularisme* que l'on trouve dans les expressions: *p. local; p. régional.* — 2) Familier. Cf. dans un sens analogue: *la vieille défroque, la défroque romantique*=les idées périmées du romantisme. — 3) Eviter, pour sa lourdeur, la tournure: *rien n'est plus curieux que le fait que* . . . — 4) Et non: *le particulier* qui s'emploie seulement au neutre et dans le langage philosophique par opposition avec *le général;* ou qui désigne un homme qui n'a aucun caractère public.

V. P.

Frågor och svar.

Huru böjas *riktigast* följande exempel? Har funnit olika böjningar i läroböcker och i litteraturen.

1. einige gute Leute (*alla* kasus).
2. andere gute Leute (*alla* kasus). *T.*

Digitized by Google

Red. har ej ansett det behövligt att hänvända sig till sina infödda tyska medarbetare i och för denna rent grammatikaliska frågas besvarande. Frågeställaren förklarar ju själv, att han i litteraturen funnit språkbruket vacklande. Ett utlåtande av en tysk måste antingen ställa sig på de tyska grammatikauktoriteternas ståndpunkt, i vilket fall det ej skulle ge något nytt, eller gå emot deras mening, då det blott skulle om möjligt ytterligare öka förvirringen. Det är säkert för en icke-tysk riktigast att följa besinningsfulla tyska grammatici (t. ex. Blatz och Matthias) i dylika frågor, och vad speciellt denna angår, överensstämma de regler som Hjorth ger (5:e uppl. § 18 avv. 1 och 2; dock bör till *einige* etc. läggas *andere*) närmast med ovannämnda grammaticis åsikter. — Några ord om ifrågavarande böjnings förhistoria torde vara på sin plats. Det rör sig härvid om den svaga adj.-deklinationens seger efter pronomina över den jämnsides med den under lång tid uppträdande starka. De första pron., efter vilka de svaga formerna definitivt segrade, voro *dieser, jener, welcher, jeder* samt de böjda formerna av poss.-pron. Ännu under de första årtiondena av 1800-talet visa talrika belägg hos klassikerna stark böjning. Hack i häl följde *kein,* och Ed. och Fr. Wetzels påstående (Die deutsche Sprache. Gramm. f. höhere Lehranstalten, 9:te Aufl., 1887), att efter *keine* omedelbart före ett adj. detta har stark böjning i nom. och ack. pl. verkar enbart som en arkaism. Närmast efter *keine* följde *alle,* som väl numera endast ytterst sporadiskt uppvisar stark böjning. På samma väg var så hela svärmen av indef. pron., *solche* och därmed likställda ord — då grammatici började fästa sin uppmärksamhet på dem och »reglerade» deras konstruktion. Huruvida de genom denna reglering lyckats fullständigt avbryta utvecklingen eller enbart hejdat den för en tid, får framtiden visa. Åtminstone *solche* tycks vara på god väg att följa exemplet av *alle* och *keine* (Curme, Grammar of the German language § 111, 2). För den psykologiska sidan av denna den svaga adj.-dekl:s framträngande ber jag att få hänvisa till Öhquists upplysande uppsats i denna fråga *(Sämtliche deutsche Stämme* oder *sämtliche deutschen Stämme?)* i *Mémoires de la Société néo-philologique à Helsingfors* I s. 184 ff. *Hz.*

TILL REDAKTIONEN INSÄNDA BÖCKER.

Readable Books in Natural Knowledge. 175×120 mm. Fully illustrated. 1/6 each. (London, 1910—1911: Macmillan):—

41. **Cole, Grenville A. J.** *The Changeful Earth: an Introduction to the Records of the Rocks.* 51 Illustrations. pp. 223. Index.

42. **Fournier, E. E.** *The Wonders of Physical Science.* 78 Illustrations. pp. 201. No index.

43. **Newbigin, Marion L.** *Tillers of the Ground.* 48 Illustrations. pp. 224. No index.

Digitized by Google

44. **Skeat, W. W.** [Junior]. *The Past at Our Doors: or the Old in the New around us.* 53 Illustrations. pp. 198. Short Bibliography. Full index.

45. **Thomson, Margaret R.** & **J. Arthur.** *Threads in the Web of Life.* 72 Illustrations. pp. 198. No index.

Sound information expressed in simple language, clearly printed in large type, and attractively bound. These books should appeal to the same public as Hall's *Days before History* (indirectly noticed in the January number of M.S.)—i.e. to language teachers who realize the great danger of becoming mere grammarians and verbalists.

46. **Shakespeare.** *Complete Works:* edited with a glossary by W. J. CRAIG ("The Oxford Shakespeare"). 180×120 mm. pp. viii+1264. 1/4 net. (Oxford, 1911: University Press).

An admirable edition, edited by one of the best Shakespearean scholars of the day and printed in type which, though very small (29 letters per square centimeter), is extremely clear. The glossary occupies 32 pp.; and the book can also be had in wrappers for one shilling.

47. ——. *Hamlet, Coriolanus, Twelfth Night.* Edited with Introduction and Notes by G. S. GORDON. 190×130 mm. pp. xxxvi+143+xxxii+160+xxvii+95. 2/6. (Oxford, 1912: University Press).

One of the cheapest, sanest and most trustworthy of the many annotated Shaksperes published in Great Britain.

48. **Stanley, Arthur** (editor). *Patriotic Song: an Anthology of the Patriotic Poetry of the British Empire from the Defeat of the Spanish Armada till the Death of Queen Victoria.* 190×130 mm. pp. 363. 2/6. (London, 1903: Edward Arnold).

The most catholic collection known to us: capably selected, well arranged and with the indispensable minimum of annotation. Too comprehensive for class use abroad, but a necessary part of the school library in any tolerably equipped school where English is taught.

49. *Thackeray.* Edited by G. K. CHESTERTON. ("Masters of Literature"). 195×130 mm. pp. xxxii+350. Portrait. 3/6 net. (London, 1909: George Bell).

Here, at length, we have something in English corresponding to Colin's *Pages Choisies:* as in that admirable Series, each of the volumes deals with an eminent author and is the work of a prominent critic. The series (which now comprises volumes dealing with Carlyle, Defoe, De Quincey, Dickens, Emerson, Fielding, Scott, Sterne, and

Digitized by Google

Thackeray) should be a godsend to the teacher of English all over the world.

50. **Wallis, B. C.** *A Geography of the World* ("Practical Modern Geographies"). 190×130 mm. pp. 372. 113 Illustrations. 3/6. (London, 1911: Macmillan).

51. **Wilson, Richard** (editor). *Laureata: a Book of Poetry for the Young.* 185×120 mm. pp. 223. 1/6. (London, N. D.: Edward Arnold).

A good, short, representative selection of easy poems arranged in chronological order, and with brief biographies of the authors. Notes can be had separately.

52. **Windsor, M. E.** & **Turral, J.** *Lyra Historica: Poems of British History, A. D. 61. — 1910.* 190×130 mm. pp. 64+64+92. 2/-. (Oxford, 1910: University Press).

This book consists of three Parts bound together: Part I (8*d.*) goes down to 1381 and contains 22 pieces; Part II (8*d.*) contains the same number of pieces dealing with the period 1381—1642; and Part III (1/-) comprises 50 pieces on the period 1644—1910. The selection is based on sound principles (admirably expressed in a preface by Mrs J. C. Smith) and contains many unhackneyed pieces; but on the other hand it is arranged with plusquamswedish indifference to the reader's convenience and is probably less generally useful than the similar Cambridge collection cited in the November number (p. 147). A collective and comparative review of the dozen or so historical anthologies now received (and perhaps others) is intended in the early number of *Moderna Språk*.

C. S. F.

53. **Georges le Roy,** *La diction française par les textes.* P. Delaplane, Paris, 1911. Relié toile, titres dorés. 3 fr.

54. **Gottlob Egelhaaf,** *Grundzüge der deutschen Literaturgeschichte,* 18—20. Auflage. O. R. Reisland, Leipzig, 1909. Preis: gebunden Mk. 2.40.

55. **Anna Bohnhof,** *Modern English Reader, II,* with notes and glossary. Second edition. Lilius & Hertzberg, Helsingfors, 1912. Price Marks 3.50.

56. **Banks,** *Graduated passages for reproduction.* London, Henry Frowde. Price 2*s.*

57. **Brooke,** *The Oxford and Cambridge Grammar and Analysis of the English Language.* London, Gill & Sons.

58. **Brynildsen,** *Engelsk-Dank-Norsk Ordbog.* København, Gyldendalske Boghandel.

59. **Locke,** *Grammar Notes.* London, Gill & Sons. Price 4*d.*

LUND 1912, A.-B. SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

Digitized by Google

Till våra ärade prenumeranter!

Då M. S. med detta häfte avslutar sin sjette årgång, synes tidskriften kunna passera årsskiftet utan den sedvanliga "krisen". Red. har emellertid några små erinringar att göra.

Det torde inte ha undgått våra läsare, att vår tidskrift under det gångna året allt mera närmat sig en annan typ än de hittillsvarande årgångarnas. M. S. synes vara på väg att bliva de *svenska* språklärarnes språkrör.

Denna utveckling har icke medvetet framkallats av den nuvarande redaktionen. Vi ha helt enkelt med tacksamhet mottagit våra kollegers medarbetarskap. Vid höstens början fanns så mycket manuskript inne, att ett dubbelhäfte blev nödvändigt, för att hopandet av material icke skulle vålla bryderi. I sammanhang med den rikliga tillgången på manuskript har översättningsavdelningen måst något inskränkas, tvärt emot vad som var vår avsikt vid vårt övertagande av redaktörskapet.

I själva värket synes oss denna utveckling glädjande. Det skall bliva vår strävan att söka bibehålla den kontakt med den svenska lärarevärlden, som av sig själv kommit till stånd. Vi språklärare ha så många frågor av vikt och intresse att diskutera inom vårt undervisningsfack, att de fullt ut motivera en tidskrifts existens. Ingenting är naturligare än att M. S. allt mera blir det samlande organet för alla spörsmål på detta område. För de övriga publikationerna av pedagogiskt innehåll återstå så många betydelsefulla fält, att vi alla blott kunna vinna på en lämplig arbetsfördelning.

Å andra sidan skall det vara oss angeläget att icke glömma M. S.-s traditioner. Vår stilavdelning kommer emellertid, därest manuskripttillflödet fortfar, att *huvudsakligen* koncentreras till de tre examenshäftena, men i övrigt skola vi sörja för ett

Digitized by Google

fortsatt lärorikt samarbete med infödda språkmän. Som typiska artiklar på sådana områden, där enligt vår mening den utländska sakkunskapen — utom i rena språkriktighetsfrågor — främst bör anlitas, tillåta vi oss påpeka M. Pinots "Notes sur l'argot de Chantecler" [1]) och Mr Fearensides utredning av den engelska motsvarigheten till "En julotta".

På *ett* område skulle vi önska se våra inhemska lärares intresse förete en något större livaktighet, särskilt därför att vi just i detta sammanhang på det mest påtagliga sätt praktiskt kunna tillgodogöra oss våra främmande medarbetares sakkunskap. Vi syfta på avdelningen för frågor och svar. Visserligen har det gångna året att uppvisa även denna rubrik, men vi våga hoppas på en något större intensitet under 1913, till frågoställares och övriga läsares fromma.

* *
*

Vi ha till slut några meddelanden av ekonomisk natur. Det har visat sig, att de vid 1912 års början utlovade honoraren voro större än M. S.-s tillgångar medgiva. Det är vår förhoppning att under nästkommande år kunna utvärka statsanslag för tidskriften. I avvaktan därpå måste vi emellertid inskränka de inhemska artikelförfattarnas arvode till 32 kr. per ark, medan övriga utfästelser förbliva vid det gamla. Efter ett eventuellt erhållande av anslag gäller åter den förut fastställda taxan; detta även för artiklar, som publicerats före anslagets beviljande.

På grund av riklig tillgång på manuskript publiceras redan i början av januari ett dubbelhäfte. De prenumeranter, som icke före innevarande års utgång förnyat sin prenumeration eller anmält sin önskan att upphöra därmed, få sig detta dubbelhäfte tillsänt under postförskott.

[1]) Fortsättning på denna intressanta artikel skall inflyta i januari 1913.

Lund i november 1912.

REDAKTIONEN.

Digitized by Google

HÖSTENS STUDENTSTILAR.

16. 11. 12.

Tyskt översättningsprov för real- och latingymnasiet.

En engelsman, som reste som turist i Tyskland, ankom en afton till ett värdshus, där ett ganska stort antal människor småningom samlade sig. Engelsmannen slog sig ned för sig själv vid ett litet bord. Under aftonens lopp blev den allmänna stämningen alltmera gemytlig. Isynnerhet bidrog en gladlynt medelålders man, som mestadels förde ordet vid ett af de största borden, till att höja munterheten genom att berätta den ena roliga historien efter den andra. Man började att lyssna vid de andra borden, och snart gick det därhän, att de skrattsalvor, som uppstämdes vid berättarens bord, framkallade ett hjärtligt och tacksamt eko vid de andra. Endast engelsmannen förblev sittande tyst och allvarsam. Slutligen kunde en av de andra gästerna ej avhålla sig från att fråga honom, om han förstod vad som sades. »Ja», blev svaret, «jag förstår tyska mycket bra.» »Men jag har ej sett er draga på munnen en enda gång.» »Jag har ej haft äran att bli presenterad för berättaren.»

Engelskt översättningsprov för latingymnasiet.

Den skotske konungen Robert Bruce, vilken, såsom vi veta av historien, på det tappraste försvarade sitt lands oberoende mot engelsmännen, hade en gång avlagt ett löfte att fara till den Heliga Graven. Men genom de ständiga regeringsbekymren blev han hindrad att uppfylla detta löfte. Därför, då han kände döden nalkas, lät han kalla till sig en av sina trognaste vänner, Sir James Douglas, och gav honom i uppdrag att föra hans hjärta till Jerusalem. Douglas begav sig också av 1330, året efter Bruces död, medförande konungens balsamerade hjärta i ett skrin av silver. Men det gick ej så som konungen velat. Hans hjärta kom att återvända till hans eget land. Douglas tog vägen över Spanien. Där pågick då krig mot morerna. Som det ansågs vara mycket förtjänstfullt av en riddare att deltaga i ett sådant krig på de kristnas sida, var Douglas lätt att övertala härtill. Men han stupade snart i en strid. En skotsk riddare tog Bruces hjärta med sig tillbaka till Skotland, där det fick sin viloplats i Melrose Abbey.

Franskt översättningsprov för real- och latingymnasiet.

Den franske författaren Alexis Piron, som levde på 1700-talet, var en mycket kvick karl, och det finnes många roliga anekdoter om honom. För den stora publiken är Piron vida mera känd genom dessa anekdoter än genom sina skrifter, som ingen nu för tiden läser. Då han en gång var på teatern, fick han till granne

Digitized by Google

en herre, som mycket misshagade honom genom sitt bullersamma sätt. Denne herre störde oupphörligt dem, som sutto i hans närhet, ty så fort något sångnummer förekom i pjesen, sjöng han det själv halvhögt på samma gång som aktören. — »Ett sådant nöt», sade Piron, »jag tycker, att man borde köra ut honom». Hans granne hörde dessa ord och frågade förargad, om de voro riktade till honom. — »Nej», svarade Piron, »hur kan ni tro något sådant? — Jag tänkte naturligtvis på aktören, som hindrar mig att få nöjet lyssna till er härliga röst.»

18. 11. 12.

Engelskt översättningsprov för realgymnasiet.

Om hertigen av C. berättas, att han en gång deltog i en fältmanöver, varvid det inträffade, att hans väl försedda matkorg kom bort på något sätt, så att han tycktes komma att bli utan lunch.

Han red emellertid vägen framåt och påträffade snart tre unga officerare, som sutto och intogo en tydligen ganska god måltid bakom en höstack. Han frågade, om de kunde avvara en matbit, och blev naturligtvis genast inbjuden.

Då han slagit sig ned bland dem, sade en av officerarna leende:

— Det bästa i hela tillställningen är, att vi inte skulle fått någon lunch alls, om vi inte av en lycklig slump hittat den här matkorgen — — vi ha ingen aning om, vem den rätteligen tillhör.

Hertigen tittade närmare på korgen, men sade ingenting, utan fortsatte måltiden i godan ro tillsammans med de tre unga officerarna. Först när de alla hade slutat, upplyste han dem skrattande om att »det *allra* bästa i hela tillställningen» ändå var, att det var just hans matsäck, som de nu ätit upp.

Franskt översättningsprov för realgymnasiet.

Om man plötsligen försattes till vad som fordom kallades Gallien, skulle man icke däri kunna igenkänna våra dagars Frankrike. Samma berg höjde sig där, samma slätter utsträckte sig där, samma floder flöto där; ingenting är ändrat i landets yttre form; men dess utseende i övrigt är helt annorlunda. I stället för de fält, som nu äro odlade, skulle man finna otillgängliga träsk och stora skogar uppfyllda av vargar, björnar, uroxar och älgar, djur som för länge sedan utrotats i Frankrike. På slätterna strövade ofantliga svinhjordar omkring, nästan lika vilda som vargarna. Vår tids bästa frukter och vegetabilier voro okända. Ett kallt och hårt klimat härskade i landet. Floderna fröso till nästan varje vinter tillräckligt starkt för att kunna befaras med åkdon.

Digitized by Google

16. 11. 12.

Übersetzung.

Ein Engländer, der in D. als Tourist /umher/reiste (herumreiste), kam (langte) eines Abends in einem Wirtshaus/e/ an (kam .. in [an] ein W.) (kam ... zu [nach] einem W.), in dem (wo) sich allmählich (nach und nach) eine recht (ziemlich) grosse Zahl (Anzahl, Menge) Leute (Menschen, von Leuten) /ver/sammelte/n/. Der Engländer nahm /für sich/ allein an einem kleinen Tisch/e/ Platz (liess sich .. an einem T. nieder) (setzte sich .. an einen Tisch). Im Lauf/e/ des Abends wurde die allgemeine Stimmung immer gemütlicher (gehobener) (eine immer gemütlichere). Hauptsächlich (besonders, vor allem) trug ein heiterer (lustiger, F fideler) Mann von (in) mittleren Jahren (in mittlerem Alter, mittleren Alters), der an einem der grössten Tische zumeist (meistens, meistenteils, meist) das Wort führte, zur Hebung (Erhöhung) der Munterkeit (Lustigkeit, Heiterkeit) bei (der an .... führte, dazu bei, die Munterkeit zu erhöhen [steigern]), indem er (führte, dadurch zur Hebung der Munterkeit [führte, dazu bei, dadurch die M. zu erhöhen], dass er) /die/ eine lustige Geschichte nach der andern erzählte. An den andern Tischen begann man (fing man an) zuzuhören (zu lauschen, hinzuhören, zu horchen), und bald kam (ging) es soweit (dahin), dass die Lachsalven,[1]) die am Tische des Erzählers zum Ausbruch kamen (die Lachsalven [Lachausbrüche], die .. laut wurden [die sich am Tisch des Erzählers hören liessen] [die sich vom Tisch des Erz. /her/ hören liessen]), an den andern /Tischen/ ein herzliches und dankbares Echo hervorriefen (fanden) (an den andern /einen/ herzlichen u. d. Widerhall hervorriefen). Nur der Engländer sass /fortwährend/ still (schweigsam) und ernst da (blieb still u. ernst sitzen). Schliesslich (Zuletzt, endlich) konnte einer der andern Gäste (von den andern Gästen) es nicht /sein (bleiben)/ lassen (es nicht unterlassen) (konnte einer .. nicht umhin) ihn zu fragen, ob er verstehe, was gesagt werde (verstände, was ges. würde) (ob er das Gesagte verstehe) (ob er das, was gesagt werde, verstehe) (nicht gut: ob er das, was gesagt wurde [worden war], verstehe [verstanden habe]). „Ja", war (lautete) die Antwort (erhielt er zur Antwort) (antwortete er), „ich verstehe sehr gut Deutsch". „Aber ich habe Sie /ja, doch/ nicht ein einziges Mal den Mund zum Lachen verziehen sehen (Sie nicht ... lächeln sehen [gesehen])". „Ich habe nicht (nie) die Ehre gehabt, dem Erzähler vorgestellt (präsentiert) zu werden (ich habe [geniesse] nicht die Ehre [ich erfreue mich nicht der Ehre], dem Erzähler vorgestellt zu sein)".

Anmerkungen.

1) In Hoppes Wörterbuch ist das Wort „Lachsalve" nicht zu finden, „skrattsalva" wird dort mit „Lachen, Gelächter" wiedergegeben, was sich eigentlich nicht ganz mit „Lachsalve, Lachausbruch" deckt. Nach Hoppe liesse sich unsere Stelle daher übersetzen: „dass das Lachen, das am ... angestimmt wurde (das man ... anstimmte)". In diesem Falle könnte man also „uppstämdes" wörtlich übersetzen, „Lachsalven" dagegen können nicht „angestimmt" werden.

C. K.

Digitized by Google

Übersetzung.

Ein Engländer, der als [1]) Tourist in Deutschland reiste (Deutschland bereiste), kam eines Abends [2]) (an einem Abend) in ein Wirtshaus (kam in einem Wirtshaus an), [3]) wo sich nach und nach eine recht [4]) (ziemlich) grosse Anzahl /von/ Menschen versammelte (/an-/sammelte; wo . . . zusammenkam). Der Engländer liess [5] sich für sich /allein/ [6]) an [7]) einem Tisch nieder (setzte sich . . . an einen kleinen Tisch.) Im [8]) Laufe des Abends wurde die allgemeine Stimmung immer gemütlicher. Besonders trug ein fröhlicher (lustiger) Mann in mittleren Jahren [9]), der an einem der grössten Tische meist das Wort führte, dazu bei, die Heiterkeit (Munterkeit) zu erhöhen, indem er (dadurch dass er) /die/ eine lustige Geschichte nach der andern erzählte. Man begann an den andern Tischen zuzuhören [10]) und bald kam es dahin [11]), dass die Lachsalven, die an dem Tisch des Erzählers angestimmt [12]) wurden, ein herzliches und dankbares Echo an den andern hervorriefen. Nur der Engländer blieb [13]) still (ruhig) und ernst sitzen. Schliesslich konnte einer der anderen Gäste sich nicht enthalten (zurückhalten), [14]) ihn zu fragen, ob er verstehe (verstünde, verstände), was gesprochen (gesagt) würde (werde, wurde). „Ja", war [15]) (lautete) die Antwort, "ich verstehe sehr gut Deutsch." „Aber ich habe Sie ja nicht ein einziges Mal den Mund verziehen [16] sehen!" „Ich habe nicht die Ehre dem Erzähler vorgestellt zu sein." [17])

Anmerkungen.

1) Natürlich nicht „wie". — 2) Nicht „einen Abend". — 3) Nicht gut: „kam in ein Wirtshaus an". — 4) Nicht „ganz". — 5) Nicht „schlug sich nieder". — 6) „Für sich selbst« möglich, aber wohl veraltet. — 7) Besser als „bei". — 8) Nicht „unter". — 9) Natürlich nicht „Mittelalters", „mittelalterlich"! — 10) Besser als „horchen". — 11) Nicht „gieng es dahin". — 12) Nicht „aufgestimmt". — 13) Nicht „verblieb". — 14) Nicht gut: „sich abhalten" (hingegen: „jemanden von etwas abhalten", „er liess sich nicht abhalten"). — 15) Nicht gut „wurde". Natürlich nicht „blieb". — 16) Nicht „ziehen". Ja nicht „auf den Mund ziehen"! — 17) „Ich habe nicht die Ehre gehabt, dem Erzähler vorgestellt zu werden" würde sich auf eine bestimmte vergangene Situation beziehen.

Hans Sperber.

The Heart of the Bruce.

The Scots (Scottish, Scotch) King (king), Robert /the/ Bruce (Brus), who, as we know from history (History) [as History (history) tells us], defended the independence of his native land (country) from the English in the bravest manner, had once made (taken) a /solemn/ vow to make a pilgrimage (journey, travel) to (visit) the Holy Sepulchre. But the unceasing (ceaseless, continual, incessant) cares (anxieties) of government (governance) prevented him from fulfilling (performing) this vow [But he was prevented from

Digitized by Google

fulfilling (performing) this vow by the unceasing etc. cares etc. of government etc.]. Accordingly (Hence, Thus, Therefore), when he felt that death was near (nigh) [death drawing near (nigh)] (was conscious of the approach of death), he summoned to his side (caused to be summoned) one of his most faithful (trusty) [trustiest] friends, Sir James Douglas, and entrusted him with the task of bearing (conveying, carrying) [charged (commissioned, instructed) him to bear etc.] his heart to Jerusalem. In 1330, the year after Bruce's death, Douglas started (set out) bearing (carrying, taking) with him the King's (king's) heart embalmed (embalmed heart) in a casket of silver [silver (silvern) casket, silver box (case)]. But events shaped not (did not shape) themselves [the issue shaped not (did not shape) itself] after the King's (king's) desire [But things did not go as the King (king) had wished (desired, wanted) /them to/]. His heart eventually returned (went back) [It came to pass that his heart returned] to his own country (land). Douglas travelled (chose to travel) through Spain, where (Spain. There) war with the Moors was in progress (going on) [war was being waged against (with) the Moors]. As it was regarded as [considered (held) /to be/] highly meritorious of (for) a knight to take part in such a war on the side of the Christians [on the Christian (Christians') side], Douglas was easily induced (persuaded) to do so. But he fell (was slain, was killed, succumbed) early in a battle (fight, an engagement). A Scots (Scottish, Scotch) knight took (bore, conveyed, carried) the heart of /the/ Bruce (Brus) [/the/ Bruce's heart] back to Scotland, where it found its [obtained (got) a] resting-place in Melrose Abbey.

Note. — In accordance with the romantic nature of the story, some few slightly archaic turns have been introduced and given precedence, all modern colloquialisms have been eschewed.

C. S. Fearenside.

Robert Bruce, King of the Scots [1]) [The Scottish (Scotch) King R. B. *less good*] who, as we know from History, had defended his country's independence (the independence of his country) most gallantly (bravely) against the English had once made a vow (promised *not wrong but too modern here*) (vowed) that he would make (go on) a pilgrimage (journey *less suitable*) to the Holy Sepulchre. But owing to (thanks to **F**) the continuous (perpetual, never-ceasing) troubles of his reign, he was hindered (prevented) from performing this vow (fulfilling this promise). Accordingly (therefore), as he felt death /to be/ approaching, he bade Sir James Douglas [2]), one of his most faithful (trusty) friends, (ordered that Sir . . . should) be summoned to his presence (s. . . . before him), (called before him *less good*) and gave (granted) him the task of taking (bearing *obs.!*) his heart to Jerusalem. Douglas departed

Digitized by Google

(set off) (set out, for a place *less good*) in the year thirteen /hundred and/ thirty, the year after Bruce's death, taking with him the King's embalmed heart in a silver shrine (box) (case *less good*). But matters (affairs) dit not result (prove) (turn out **F**) as the King had wished (desired) (wanted **F**). His heart happened to be (was after all **F**) brought back (*hardly* returned) to his native land (own country)[3]). Douglas went (journeyed) (went his way — *not suitable*) through (*not* 'over' *or* 'via', *the latter of which is technical and quite modern*) Spain. Then (at that time) /a/ war was in progress (was going on) (*hardly* was proceeding) against (with) the Moors. As it was considered /to be/ (looked upon as) very (highly) meritorious to participate in (take part in, share in) such a war /as this/ (a war of this kind **F**) on the Christian side, it was easy to persuade Douglas to help (fight) (Douglas could be (was) easily persuaded to —). But he shortly (afterwards *may be added here*) fell (fell presently) (by and by **F**) in a battle (fight **F** *undignified*). A Scottish (Scotch) knight took Bruce's heart back with him to Scotland, where (and there) it found [*not* got] its /final/ resting-place in (not *at*) Melrose Abbey.

T. Oakes Hirst.

Notes.

1) The noun *Scots* is an older form. '*Scotch*' in the expression *the Scotch* is derived from the adj.: *scottisc* which becomes English: *scotch*, Scotch *scottis: scots* (e.g. an auld scots sang). *Scottish* is really a new formation cf *Engl-ish, Ir-ish.* Note also *the Scotsman* (name of a newspaper). The form *Scotch* when used in Scotland is a comparatively late borrowing. — 2) Usually referred to in Scotland as *the Douglas* not *Douglas* alone. Note also the Wallace. The same use of the article occurs also in Ireland—e.g. the O'Shanghness. — 3) Notice the expressions *native land, own country,* both of which are usual in prose. In poetry however *(my) own land, native country* are used.

Thème français.

L'écrivain français Alexis Piron, qui vivait au XVIIIe siècle, était /un homme/ très spirituel (plein d'esprit) [avait beaucoup d'esprit], et il y a (on raconte, on rapporte) beaucoup d'anecdotes (d'histoires) amusantes (plaisantes) sur lui (sur son compte). Pour le grand public, Piron est beaucoup plus connu par ces anecdotes que par ses écrits que[1] personne ne lit à notre époque (aujourd'hui, de nos jours).[2] Un jour qu'il était au théâtre (Se trouvant un jour au théâtre), il avait pour voisin un monsieur (un personnage, un individu[3]) qui lui déplaisait fort à cause de (par) ses manières bruyantes. Ce monsieur (ce personnage) ennuyait[4] (importunait, gênait, dérangeait) sans cesse (constamment, à tout moment) ses voisins (ceux qui étaient assis près de lui [dans son voisinage]) car (parce que), tous les airs de la pièce, il les chantait /lui-même/ à mi-voix (en chantant à mi-voix tous les airs de la pièce) en

Digitized by Google

même temps que l'acteur. — «Quel animal (quel imbécile, quel idiot), dit Piron, /je trouve qu'/ on devrait le faire sortir (mettre [flanquer] dehors [à la porte]).» Son (Le) voisin entendit /ces paroles/ et, furieux, demanda si cela le visait (le concernait) [s'il s'agissait de lui, si c'était de lui qu'il parlait]. — «/Mais/ non, répondit Piron, comment pouvez-vous croire /cela/? (Quelle idée!) Je pensais naturellement à (parlais . . . de) l'acteur qui m'empêche (me prive du plaisir) d'écouter votre ravissante (superbe, magnifique)[5] voix.

Notes.

1) «Qu'on ne lit plus à notre époque» serait préférable pour éviter la répétition de *que*. — 2) «Actuellement» ne conviendrait pas ici. «Actuellement» signifierait qu'on ne les lit pas *pour le moment*, en laissant supposer qu'on a pu les lire à une époque récente et qu'on recommencera peut-être à les lire dans l'avenir. — 3) «Individu»: nuance de mépris qui conviendrait peut-être ici. — 4) «Troubler» impropre ici. On dirait bien: «Ce monsieur troublait la représentation»; mais avec un complément de personne *troubler* aurait un autre sens. — 5) «Magnifique» s'appliquerait à une voix de basse, tandis que «ravissante» et «superbe» qualifieraient une voix de ténor ou de baryton.

P. Méaly.

Thème français.

L'écrivain français Alexis Piron, qui vécut (vivait) au XVIIIe siècle, (Al. P., l'écrivain français du XVIIIe siècle,) était un homme très spirituel, et l'on raconte de lui (rapporte à son sujet) beaucoup d'anecdotes amusantes. Pour le grand public Piron est beaucoup plus connu par ces anecdotes que par ses écrits que personne ne lit plus (car personne ne les lit plus) aujourd'hui (par le temps qui court). Un jour, (Une fois,) (Un jour qu') il se trouvait (il était) au théâtre, il avait pour voisin un homme [1]) (un individu, un particulier) qui l'agaçait (l'ennuyait) par ses manières. Ce monsieur [2]) dérangeait (troublait) continuellement ceux qui se trouvaient près de lui (non loin de lui, dans son voisinage, ses voisins), car chaque fois (toutes les fois) qu'on chantait dans la pièce, il se mettait lui-même à chanter à mi-voix en même temps que l'acteur. «Voilà une bête (brute) (bête brute [3])), dit Piron, que l'on devrait bien, à mon avis, mettre à la porte [4]) (dehors). [L'animal! (Quel animal!) dit Piron, je crois qu'on ferait bien de le mettre à la porte (Eh, dit Piron, que ne met-on dehors cet animal-là!»)] Le voisin l'entendit et lui demanda avec colère (tout en colère) si ces paroles étaient pour lui (s'adressaient à lui). — Non, répondit Piron, comment pouvez-vous le croire? Je pensais (Elles s'adressaient) naturellement à l'acteur qui m'empêche d'avoir le (qui me prive du) plaisir d'entendre votre superbe voix.

Notes.

1) Et non *un monsieur*. — 2) Ici cette expression très méprisante peut convenir. Cf. le titre de la pièce de G. Ancey: *Ces Messieurs*. 3) désuet 4) La tournure du XVIIe siècle: «Voilà une bête *que je crois que l'on ferait*.

Digitized by Google

bien etc.» traduirait très exactement le texte, mais outre qu'elle est archaïque et ne convient guère à un récit très simple comme celui-ci, elle est lourde et ne pourrait traduire la vivacité et la brusque colère de Piron. La première des traductions que je propose (avec *à mon avis*) n'est pas non plus très vive et je préfère les autres pour cette raison.

V. P.

18. 11. 12.

A (The following) story is told (narrated) of (about) the Duke of C., that he once took part in (*not* partook of) (shared in *less good*) a /military/ review (field day [1]) at which (where F) it happened (took place *less good*) that his well-supplied (-furnished, -provided) luncheon-basket (hamper) somehow got lost [went (got F) astray], so that he thought (fancied) /that/ he would have (get) no lunch (he might happen to be without lunch).

/In the/ meanwhile he rode on/wards/ (ahead *less good* [2]) and soon came across (found, met with) (fell in with F.) three young officers, who were seated (sitting) (sat *less good because of the continued action*) and were partaking of (having) (taking *less good*) /what was/ evidently quite a good meal (a decidedly g. m. F) [an evidently quite good meal *is not English*] behind a hay-stack. He asked if they could spare /him/ a morsel [a bit, a bite /of food/ *are both colloquial*)], and was of course (*hardly* naturally) invited /to share their repast/ straight away (there and then). (Straightway *is obs.*, immediately, *which should precede the verb is hardly suitable here.*)

When he had sat down (seated himself, taken his place) among them, one of the officers said (remarked) with a smile, "The best thing in the whole affair (best of all F) is that we wouldn't have had (got F) any lunch at all (a bit of l. F) if we hadn't, by a mere chance (by the greatest good-luck F) (the merest luck F) found (discovered) (landed on F) this luncheon basket (hamper [3]). We have no (not the slightest FF) idea F to whom it rightly belongs (by rights *also possible, insert after vb.*) [who is the proper (real) owner /of it/ F]."

The Duke looked at (examined) the basket more closely (minutely) but said nothing (made no remark) (*hardly* remarks *here*) but proceeded with (continued *less good*) (went on with F) the meal in comfort (at his ease) (in peace FF) together with the three young officers. /It was only/ when they had all finished (*hardly* ended) /that/ he informed (explained to) them that the best joke of all was that it was *his* lunch which they had consumed (eaten /up/).[4])

Notes.

1) 'field-day' is given by Wenström-Harlock as the English for 'fältmanöver'. I feel strongly tempted to render by '(military review)' cf. N.E.D. 'field-day'. — 2) 'ahead' suggests that the Duke rode on in front of others, 'on/wards'/ that he merely rode forward. — 3) 'hamper' is usually a large basket. — 4) 'lunch . . . consumed'. We do not say 'eat up a basket' though 'drink a bottle' (cup or glass)' is quite common in colloq. English. It reminds one of the patient who had received much benefit from the bottle.

T. Oakes Hirst.

Digitized by Google

A (the) story is told (related) of the Duke of C., that once /upon a time/ while (when) taking part in a field-day (some manœuvres, a sham-fight), his well supplied (furnished) luncheon-basket (hamper) happened to go astray (get lost, be lost) somehow (in some way or other), so that it seemed (looked) as if (though) he would have to go (would be) without /any/ lunch.

However, he rode on and soon came across (hit upon) three young officers, /who sat/ partaking of (enjoying, consuming, eating) what was evidently a substantial (hearty, an excellent) meal (repast) behind a hay-stack (-cock,- rick). He asked them (He enquired) if they could spare /him/ a bite (morsel, snack) of food, and was of course immediately (at once) invited (asked) to join them (at once made welcome.)

When he /had/ sat down beside them, one of the officers said with a smile (laughingly), »The best of it (best part of the whole thing, best part of it all) is that we shouldn't have had any lunch at all (we should have gone without any lunch), if we hadn't found (come across, hit upon) this luncheon-basket — we haven't a notion (have no idea) to whom it really (properly) belongs.

His Grace (The Duke) looked more closely at the basket, but said nothing, and quietly continued his meal with the three young officers. Not until (Only when) they had all finished did he inform them with a laugh (smile) that the cream of the joke (the very best part of the whole thing) was really that it was his own luncheon-basket they had just emptied (finished, consumed, F polished off).

G. E. Fuhrken.

Thème français.

Si/l'/on était transporté tout à coup (subitement) dans ce qui s'appelait (qu'on appelait) autrefois la Gaule, on ne pourrait pas y reconnaître la France de nos jours (d'aujourd'hui, actuelle). Les mêmes montagnes s'y élevaient, les mêmes plaines s'y étendaient, les mêmes fleuves (rivières) y coulaient; rien n'est changé dans la configuration [1]) du pays; mais son aspect [2]) est tout autre (différent). Au lieu des champs (campagnes) /qui sont/ maintenant (aujourd'hui) cultivés, on trouverait des marais inaccessibles et de (des) grandes forêts pleines (remplies) de loups, d'ours, d'aurochs et d'élans, animaux qui depuis longtemps ont été (qu'on a depuis longtemps) détruits en France. Dans les plaines erraient [3]) d'immenses troupeaux de porcs (cochons) presque aussi sauvages que les (des) loups. Les meilleurs fruits et légumes [4]) de notre temps étaient inconnus. Il régnait [5]) dans le pays un climat froid et rude (Le climat du pays était froid et rude). Les fleuves gelaient (étaient gelés) presque chaque hiver assez solidement pour être franchis (parcourus) en voiture.

Digitized by Google

Notes.

1. »La forme extérieure» signifierait: la forme de ses limites ou de ses frontières. 2. »Apparence» impropre ici. 3. »Rôdaient» aurait le sens de: errer en se cachant, en épiant. Ce mot ne conviendrait pas ici, puisqu'il est question d'immenses troupeaux. 4. Si l'on traduisait par »végétaux», cela laisserait supposer que les fruits ne sont pas des végnaétx; et cependant »légumes» a un sens plus limité que l'est sans doute celui de *vegetabilier*. 5. On pourrait dire: »Un climat froid et rude régnait. . .»; mais c'est mauvais. La forme impersonnelle »il régnait» doit être préférée.

P. Méaly.

REALSKOLESTILAR H. T. 1912.

Tyskt översättningsprov.

År 861 blev den helige Meinrad i en enslig skog bragt om livet av två mördare. Enligt sägnen skall detta brott hava uppdagats på följande sätt. Strax innan Meinrad dog, såg han två korpar komma flygande, och han utropade då, att dessa en gång skulle uppenbara ogärningen. Men mördarna skrattade endast däråt. Någon tid därefter sutto dessa tillsammans framför ett värdshus i Zürich. Då nu några korpar flögo förbi, sade den ene mördaren hånfullt till den andre, i det han pekade på fåglarna: »Se där, Meinrads korpar!» Detta hörde en förbigående och anmälde det för domstolen. De båda skurkarna blevo genast gripna och straffade.

Engelskt översättningsprov.

Stockholm den 1 maj 1912.

Bäste Herr Smith!

För några dagar sedan läste jag er annons. En engelsk gosse, som jag känner, sände mig tidningen. Jag har studerat språk i skolan, och jag tror, det är lätt att lära sig tala engelska, om man uppehåller sig någon tid i England, då man är ung. Jag är sjutton år men har ej haft pengar nog att resa dit. Nu har jag förtjänat hundra kronor, och pappa har lovat ge mig tvåhundra. I sommar ämnar jag vistas i London fem veckor för att studera. Min bror betalade trettio shilling i veckan i fjol. Var god och säg mig, om ni vill ta emot mig för samma pris. Finns det många svenskar i ert pensionat?

Ursäkta mig för att jag besvärar Er.

Högaktningsfullt
Karl J.

Digitized by Google

Übersetzung.

Im Jahre 861 wurde der heilige M. in einem einsamen (abgelegenen) Wald/e/ von 2 Mördern ums Leben gebracht. Nach der Sage (Der Sage nach [gemäss] [zufolge]) soll dies/es/ Verbrechen in folgender (auf folgende) Weise aufgedeckt (entdeckt) worden (an den Tag gekommen)[1]) sein. Kurz bevor (ehe) M. starb, sah er 2 Raben /an/geflogen (/heran/geflogen) kommen, und rief /er/ da (/als/dann) (und er rief . .) aus, dass diese einmal (einstmals, dereinst) das Verbrechen (die Missetat) offenbaren (ans Licht bringen) würden[2]). Die Mörder aber lachten nur darüber. Einige Zeit da/r/nach (nachher, später, darauf) sassen diese vor einem Wirtshaus in Z. beisammen. Als (da) nun einige Raben vorüberflogen (vorbeiflogen), sagte der eine Mörder höhnisch zum andern, indem er auf die Vögel /hin/zeigte (/hin/wies): „Sieh /mal (einmal)/ da, die Raben Meinards (des Meinard) (Meinards Raben)!" Dies hörte ein Vorübergehender und zeigte es bei/m/ Gericht (dem Gericht) an (meldete es dem (bei/m/) Gericht /an/) (erstattete [machte] dem Gericht davon Anzeige) (erstattete darüber Anzeige bei Gericht). Die beiden Schurken wurden sofort(/so/gleich, auf der Stelle) ergriffen (gepackt, festgenommen) und bestraft.[3])

Anmerkungen.

1) nicht so gut: an den Tag gebracht worden sein. 2) auch „sollten", was bedeuten würde, dass M. den Raben gleichsam den Befehl erteilte, das Verbrechen kund zu machen, oder dass das Schicksal dies so bestimmt habe. 3) auch: gestraft.

C. K.

Übersetzung.

Im Jahre[1]) 861 wurde der heilige Meinrad in einem einsamen Wald von zwei Mördern ums Leben gebracht. Nach der Sage soll dieses Verbrechen auf folgende Art entdeckt worden sein. Wenige Augenblicke[2]), bevor Meinrad starb, sah er, wie zwei Raben geflogen kamen[3]). Da[4]) rief er aus, dass diese dereinst (einst, einmal) die Untat offenbaren würden. Die Mörder aber lachten nur dazu.[5]) Einige Zeit nachher (darauf, nach einiger Zeit) sassen sie zusammen vor einem Wirtshaus in Zürich. Als[6]) nun einige Raben vorüberflogen, sagte der eine Mörder höhnisch zum andern, indem er auf die Vögel zeigte (nach den Vögeln zeigte, wies, deutete): „Sieh' /nur/ (sieh/e/ da), Meinrads Raben!" Dies hörte ein Vorübergehender und zeigte[7]) sie bei Gericht[8]) an. Die beiden Schurken wurden sofort ergriffen[9]) und bestraft.[10])

Anmerkungen.

1) Nicht: „Jahr 861". — 2) Nicht gut: „Gleich bevor, sofort bevor sogleich bevor". — 3) „Sah er zwei Raben geflogen kommen" klingt mir etwas schwerfällig. — 4) Besser als „. . . und rief da aus"; noch weniger gut wäre „damals, dann". — 5) Besser als „darüber". — 6) „Da" würde man hier wohl als kausale Konjunktion auffassen. — 7) Nicht gut „meldete", — 8) Nicht gut „vor [dem] Gericht". — 9) Nicht gut „gegriffen". — 10) Besser als „gestraft".

Hans Sperber.

Digitized by Google

Stockholm,
May 1st, 1912.

Dear Mr. Smith,

I read your advertisement a few (some) days (a day or two) ago. An English boy whom I know (of my acquaintance) sent me the /news/paper. I/have/studied languages at school, and /I/ suppose (think) /that/ it is easy to learn to speak English if you spend (one spends) some time in England while (when) you are young (in your youth, in one's youth). I am seventeen /years old/, but have not had enough money to make the journey (to go there). Now I have made (earned) 100 kronor, and /my/ father has promised me (to give me) /another/ 200. This summer (In the summer) I intend (mean) to stay (be) in London for five weeks (to spend 5 w. in L.), in order to study. My brother paid thirty shillings (30/-) a week last year. Please (Kindly) let me know (inform me) whether (if) you will receive (take) me on the same terms (at the same price). Are there many Swedes at your boarding-house?

Excuse me for (Excuse my) troubling you.

Yours most respectfully,
Karl J.
G. E. Fuhrken.

Stockholm,
May 1st 1912[1])

Dear Mr. Smith,[2])

A few days ago I read (saw) your advertisement /in the news-paper/. An English boy whom I know (with whom I am /personally/ acquainted), sent me the paper (it me) (sent the p. to me *too artificial*). I have studied (learnt) languages at School and /I/ believe that it is easy to learn to speak English (the language) if one can only stay (stays, remains) in England while (when *less good*) one is young. I am seventeen /years old/, but have not hitherto (so far, before F) had money enough to come to England (to travel). Now I have (I have now) earned one hundred (a hundred F) Crowns and Father (Dad[3]) F) has promised /to give/ me two hundred /in addition/. [*Not* 'another two hundred' *which would emply that K. had earned two hundred.*] Next ('in the' *less good*) summer I intend to stay in London for five weeks in order to study /Engl./ (for the study of English). My brother paid thirthy shillings per (a) week last year. Please ('have the goodness' *is* obs. *in this case and has moreover the effect of a command*) tell me (let me know) if you will receive me (take me /in/ F) at the same price (for the same amount).

Are there many Swedes at your boarding-house?

With apologies for putting you to inconvenience (troubling you) *(Hardly* 'Excuse me for troubling you' *far too colloquial).*

Believe me (I am)
with kind regards[4]) yours faithfully
(sincerely) (sincerely yours *less good*).
Karl J.

Digitized by Google

Notes.

1) Read as 'May *the* first', 'May first' is not so good. 'The first of May' is not written. 2) It is nowadays usual in addressing an unknown person to write 'Dear Sir' or often in oldfashioned correspondence merely 'Sir'. 3) English boys would say 'Dad' or 'the (my) Governor' 'the Pater' etc. but not 'Papa'. Girls used to say 'papa' — but 'Dad' now is quite as common with them as with boys. 4) If the writer does not know the recipient of the letter personally, he would not say 'with kind regards'. Note also the expression 'with apologies'. In a very formal letter one might say 'I beg to apologise...' 'Excuse me.....', is only used in letters which are quite colloquial.

T. Oakes Hirst.

VÅRT TYSKA SKOLUTTAL INFÖR SEKTIONEN FÖR LEVANDE SPRÅK VID NORRKÖPINGSMÖTET.

Frågan, vilka uttalsalternativ vår skolundervisning i tyskan bör räkna med, framfördes vid sommarens allmänna läroverksläraremöte av lektor Korlén. Inledaren erinrade om att saken för inemot 20 år sedan varit föremål för behandling på ett dylikt möte. Ställningen hade emellertid så pass förändrats, att »resning i målet» vore motiverad. Om det förr kunde sägas, att tyskarna icke kunde angiva något visst uttal som mönstergillt, så vore detta icke längre i samma grad sant. Enhetssträvanden hade i viss mån vunnit terräng, framför allt i teaterspråket.

Inledaren rekommenderade anslutning till VIËTOR, *Deutsches Aussprachewörterbuch* (jämförd med *Elemente der Phonetik*) med undantag för *g*-frågan. I det stora hela sammanfaller ju Viëtors uttal med det av de båda kommittéerna för teatern fastslagna. Under hänvisning till den i M. S. publicerade artikeln »Vårt skoluttal av tyskan», varav vid tillfället särtryck utdelades, påpekade inledaren, hurusom ett accepterande av detta uttal skulle i flera fall för vår undervisning betyda l ä t t n a d e r gentemot krav, som på senare tider av en och annan lärobok gjorts gällande. Sålunda finge man säga *ä* [ɛ:] i *Käse* och behövde ej tvinga fram [e:]; diftongerna kunde få presenteras som [ai], [au] och [ɔi] i st. f. de mera svårfattliga [ae], [ao] och [ɔø]; *r* kan var och en få frambringa så, som han är van (»skorrning» blir icke någon särskild förtjänst; å andra sidan behöver man ej med teaterspråket ovillkorligen fordra tungspets-*r*); uttalet av ändelserna *-el, -em, -en, -er* med »mellanvokal» (det för de flesta svenskar enda fullt realiserbara) blir det korrekta, ehuru uppsvenskars ensamma stavelsebildande likvida och nasal också må passera; behåller man vokal före *r* i *-er,* blir denna det för oss naturliga [ə], ej [ɛ], som RODHE och GRIP teckna [1]).

[1]) Gissningsvis har docenten lektor E. A. MEYER framkastat den förklaringen till sistnämnda beteckningssätt, att det skulle åsyfta att taga hänsyn till den *ä*- eller *a*-vokal, vartill hela ändelsen *-er* t. ex. i berlinarnas uttal förvandlats. Därvid borde följaktligen något tecken för det då obefintliga [r] ej kvarstå.

Digitized by Google

I *g*-frågan yrkade inledaren att åtminstone f. n. taga avstånd från teaterspråket och fasthålla vid vad som hos oss torde kunna sägas ha blivit traditionellt: explosiva i inljud *Tage, Siege* (med det för barnen naturliga g), frikativa, [x] resp. [ç], i slutljud *Tag, Sieg*. Tiden torde icke vara mogen för att här taga ut steget till teaterspråkets genomgående explosivor. Med denna reservation är, det borde uttryckligen framhållits, just den punkt bragt ur räkningen, som allmänt utgör stötestenen hos Viëtors uttal. För övrigt kan vårt nyssnämnda uttal sägas hålla sig inom ramen av alternativ, som Viëtor godkänner. Av uttalanden i företalet till *Deutsches Aussprachewörterbuch* och annorstädes framgår, att V. fortfarande gillar frikativorna, fastän han numera anser sig i främsta rummet böra anbefalla explosivorna [1]) och icke velat belamra sin ordbok med att genomgående uppföra dubbelformer. Anmärkningen, att man gör sig skyldig till inkonsekvens genom att endast i inljud upptaga explosiva, fann inledaren vara av mindre betydelse i betraktande av att en sådan fördelning ju faktiskt förekommer bl. a. i Hannover. Det kan tilläggas, att enligt vad som meddelas i företalet till Viëtors *Aussprachewörterbuch*, den iakttagelsen gjorts, att uttalet med explosivor på senare år gjort landvinningar inom Berlin, särskilt i ställningen i inljud.

Om parollen sålunda här blir anslutning till RODHE, ville inledaren i överensstämmelse med förut gjort uttalande ej låta denna gälla en del fall, då *g* står före *l, m, n* eller *r*. Här gäller valet icke heller blott explosiva eller frikativa utan framför allt tonande eller tonlöst ljud. Rodhe har *ich*-ljud i t. ex. *regnen;* inledaren ville ha [g], såsom allmännare vedertaget [2]).

Däremot anbefalldes återigen anslutning till RODHE mot VIËTOR i fråga om »*Fremdwörter*» med ursprunglig nasalvokal, t. ex. *Ballon*. Av praktiska skäl finge vi nöja oss med den i Tyskland liksom hos oss mindre »fina» substitutionen av »*ng*»-ljud.

Inledningsföredraget utmynnade i ett yrkande, att sektionen skulle »uttala sig för att en retuschering av uttalsbeteckning och uttalsregler i våra tyska läse- och läroböcker i enlighet med dessa riktlinjer göres för nästkommande nya upplagor».

Ett sådant uttalande blev ock sektionens beslut. Under diskussionen gjordes bl. a. gällande, hurusom språkundervisningen på senare tid lagt för mycken vikt vid uttalspetitesser, vartill inledaren erinrade om att hans förslag just förde med sig vissa förenklingar. Vidare framhölls vikten av att lärjungarna finge besked om att även andra uttalsalternativ skulle möta dem i Tyskland; det vore önskvärt, att deras öron kunde uppfatta även annat än det skoluttal, varvid de företrädesvis bleve vana.

[1]) V. intog som bekant ursprungligen en alldeles motsatt ståndpunkt.

[2]) Det kan antecknas, att lektor E. A. MEYER förklarat sig gilla detta — liksom inledarens val beträffande *g*-uttalet i övrigt, ävensom eljest i väsentliga punkter (ɛ: — e:; -ər). *A. K.*

LUND 1912, A.-B. SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

Digitized by Google